

T.C.
AHI EVRAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

KURULUŞUNDAN KAPANIŞINA
MALATYA HALKEVİ

Gökhan GÜLBAYAZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KIRŞEHİR-2016

©2016- Gökhan GÜLBEYAZ

T.C.
AHI EVRAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

KURULUŞUNDAN KAPANIŞINA

MALATYA HALKEVİ

**MALATYA COMMUNITY HOUSE: FROM IT'S OPPENİNG
TO CLOSİNG**

Hazırlayan
Gökhan GÜLBAYAZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman
Prof. Dr. Yaşar ÖZÜÇETİN

KIRŞEHİR-2016

KABUL VE ONAY

Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Gökhan Gülbeyaz tarafından hazırlanan “Kuruluşundan Kapanışına Malatya Halkevi” adlı tez çalışması 27 Haziran 2016 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından oybirliği/oyçokluğu ile **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Danışman.....(İmza)

Prof. Dr. Yaşar Özçetin

Üye.....(İmza)

Doç. Dr. İbrahim Erdal

Üye.....(İmza)

Yrd. Doç. Dr. Mahmut Bolat

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.../.../2016

(İmza)

Doç. Dr. Hüseyin ŞİMŞEK

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim sadece Ahi Evran Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezimin 2 yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

.../.../2016

Gökhan Gülbeyaz

İmza

ÖZET

KURULUŞUNDAN KAPANIŞINA MALATYA HALKEVİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan: Gökhan GÜLBEYAZ

Danışman: Prof. Dr. Yaşar ÖZÜÇETİN

2016-(xi+134)

Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü

Tarih Anabilim Dalı

Jüri

Prof. Dr. Yaşar Özüçetin

Doç. Dr. İbrahim Erdal

Yrd. Doç. Dr. Mahmut Bolat

10 Nisan 1931 tarihinde Türk Ocakları'nın kapatılmasından sonra Atatürk'ün emriyle 19 Şubat 1932 tarihinde 14 il merkezinde Halkevleri açılmıştır. Açılan Halkevleri arasında ilkler içerisinde Malatya Halkevi de bulunmaktadır. Malatya Halkevi ilk yılında yedi ve daha sonra dokuz şubesi ve 186 üyesiyle faaliyetlerine başlamıştır. Malatya'da kuruluşundan kapanışına kadar beş Halkevi, 54 Halkodası vardır.

Malatya Halkevi, Cumhuriyetin getirmiş olduğu yenilikleri ve düşünceleri, 9 şube ile halka anlatmış ve uygulamalı bir şekilde göstermiştir. Malatya Halkevinin Dil ve Edebiyat Şubesi, Temsil Şubesi, Sosyal Yardım Şubesi ve Köycülük Şubesi başarılı çalışmalar yürütmüştür. Halkevleri sayesinde ülkenin en ücra köşelerine gidilmiş hem parti tüzüğü anlatılmış hem de kültürel çalışmalar yapılmış, bu bağlamda sözü edilen bu çalışmalar Malatya'da da dikkati çekmiştir. Ayrıca Malatya Halkevi tarafından bir dergi, bir broşür ve kitap şeklinde üç değişik alan da neşriyat çıkarılmış, bu yayınlar Malatya'da büyük bir ilgi görmüştür. Yazı kadrosunda ise daha çok Malatya Halkevinin idarî heyetinde yer alan isimler olmuştur. Malatya Halkevi tarafından yayımlanan neşriyatlar, hem Halkevinin faaliyetlerini haber yapmış hem de halkı okumaya teşvik etmiştir. Malatya Halkevi kurulduğu ilk yıldan itibaren halkı bilinçlendirmek ve onlara yol göstermek için köy ve şehir arasında aydınlık meşalesini taşımıştır. Şehrin kültür seviyesini yükseltmek için bu neşriyatlar önemli olmuştur. Dönemin siyasi gelişmeleri sonucunda 8 Ağustos 1951 tarihinde Halkevleri kapatılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Halkevi, Halkodaları, Malatya Halkevi, Türk Ocakları.

ABSTRACT

MALATYA COMMUNITY HOUSE: FROM IT'S OPPENİNG TO CLOSİNG

M.Sc. Thesis

Preparer: Gökhan GÜLBAYAZ

Advisor: Prof. Dr. Yaşar ÖZÜÇETİN

2016-(xi+134)

Ahi Evran University, Institute Of Social Sciences

History Department

Jury

Prof. Dr. Yaşar Özüçetin

Assoc. Prof. Dr. İbrahim Erdal

Asst. Prof. Dr. Mahmut Bolat

After the closure of Turkish Hearths on Tenth of April 1931, Community Centers were established in 14 city centers with the order of Mustafa Kemal Atatürk on Nineteenth of Feb, 1932. Community Center of Malatya was one of the firstly established centers. In its first year, Malatya Community Center commenced its activities with seven branches and 186 condidates. From its beginning till its end had five Community Centers and 54 Community rooms.

Malatya Community Center told and taught the innovetion and ideas of Republic to the public with its nine branches. Branches of Language and Literature, Repsenetment, Social Aid and Peasantry Operated successfully. Farthest destinations were visited and both cultural activities organized and the code of the party was covered by means of Community Centers. Aforementioned movements took attention also in Malatya. Also Malatya Community Center is also a magazine by the a brochure or a book, and has issued publications Also Malatya Community Center is magazine by the a brochure a book, and has issued publications these publications also have seen a great interest in Malatya. The writing staff of the names within the Community Center has been more on the administrative delegation in Malatya. Malatya Community Center manuals published by the, and community has encouraged people to read both the activities of the center have reported. Malatya Community Center make aware and the people from the first year of establishment between the city and the village has carried the bright torch to show them the way. These manuals have been important in order to improve the cultural level of the city. Community Centers were closed on the Eightth of August, 1951 as a result of political circumstances.

Keywords: Community Centers, Community Rooms, Malatya Community Center, Turkish Foundaiton.

ÖN SÖZ

Eski çağlardan itibaren birçok medeniyetlere ev sahipliği yapan Malatya, bu medeniyetlerin kültür mirası üzerine kurulmuş, bu özelliğiyle de yüzyıllardır süregelen haklı bir itibara sahip olmuştur. Cumhuriyet Döneminde de yeniliklere ve bu yeniliklerin yaşamına ev sahipliği yapmış bir şehirdir. Bunun ilk örneği Malatya Türk Ocağı olmuştur. Türk Ocağı, kurulduğu zamanlar kültürel ağırlıklı çalışma yapmışsa da daha sonra siyasi faaliyetlerin içine girmekten kurtulamamıştır. Ülke genelinde Türk Ocakları kapatıldıktan sonra yerine Halkevleri kurulmuştur. Malatya Halkevi de 19 Şubat 1932 tarihinde açılan ilk 14 ilden biridir. Çalışma da Malatya Halkevinin faaliyetlerinin Malatya halkına yansımalarının neler olduğu üzerine durulmuştur. Çalışmanın ana hatlarından bahsetmek gerekirse;

Giriş bölümünde “Araştırmanın Problemi, Amacı ve Önemi” ve “Araştırmanın Yöntemi” hakkında bilgi verilirken “Konuyla İlgili Araştırmalar” başlığı altında çalışmaya yarar sağlamış eserler yer almıştır.

Birinci Bölümde, “Türk Ocaklarından Halkevlerine Geçiş” başlığı altında Türk Ocaklarının kuruluşu ve kapatılışı, Halkevlerinin ortaya çıkış süreci ve Halkevlerin kuruluşu, Şubeleri, Halkodaları ve Halkevlerinin kapatılması ele alınmıştır.

İkinci Bölümde, “Modernleşme Yolunda Malatya Halkevinin Kuruluşu, Gelişimi ve İdarî Heyeti” başlığı altında ilk olarak “Malatya Halkevi’nin Açılışı ve Malatya’da Açılan Halkevleri-Halkodaları” anlatılmıştır. Ayrıca bu bölümde Malatya Halkevi Başkanları”, “Binası”, “Bütçesi” ve “Şube İdarî Heyeti” ne yer verilmiştir.

Üçüncü Bölümde, Malatya Halkevinin dokuz şubesi olan “Dil ve Edebiyat”, “Güzel Sanatlar”, “Temsil”, “Spor”, “Sosyal Yardım”, “Halk Dershaneleri ve Kurslar”, “Kütüphane ve Yayın”, “Köycülük” ve “Tarih ve Müze” şubelerinin çalışmaları incelenmiştir.

Dördüncü Bölümde ise “Malatya Halkevi Yayınları” olan “Derme”, “Edebi Şef Atatürk’ün Ölümünün Yıl Dönümü Hatırası” ve “XVII Malatya” eserlerinin muhtevası ele alınmıştır.

Bu çalışmamda bana her alan da yardımcı olan ve kıymetli zamanımı esirgemeyen değerli hocam Prof. Dr. Yaşar ÖZÜÇETİN’e ayrıca, bu çalışmanın tespiti noktasında Yrd. Doç. Dr. Bülent KARA, istişarelerde bulunduğum Yrd. Doç. Dr. Mahmut BOLAT ve Yrd. Doç. Murat TUĞLACA’ya teşekkür etmeyi bir borç bilirim. Kaleme alınan metinler de belirli tashihlerde bulunan Arş. Gör. İsrail KARATAŞ’ın yardımlarını da zikretmek

gerekir. Yine bu çalışma da maddî ve manevî desteklerini her zaman hissettiren aileme mütेशekkirim.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

KABUL VE ONAY	i
BİLDİRİM.....	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
ÖN SÖZ.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLolar LİSTESİ	x
KISALTMALAR	xi
GİRİŞ	1
ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ	1
ARAŞTIRMA YÖNTEMİ	1
KONU İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	1
BÖLÜM I	3
1.TÜRK OCAKLARINDAN HALKEVLERİNE GEÇİŞ	3
1.1.TÜRK OCAKLARININ KURULUŞU VE FAALİYET SAHASI	3
1.2.TÜRK OCAKLARININ KAPATILMASI	4
1.3.HALKEVLERİNİN KURULUŞUNDAN KAPANIŞINA KADAR (1932-1951)	6
1.3.1.Halkevleri İhtiyacının Ortaya Çıkış Düşüncesi	6
1.3.2.Halkevlerinin Kuruluşu, Amaçları, İdarî ve Teşkilat Yapısı.....	8
1.3.3.Halkevlerinin Şubeleri ve Faaliyet Alanları	14
1.3.3.1.Dil ve Edebiyat Şubesi	14
1.3.3.2.Güzel Sanatlar Şubesi.....	15
1.3.3.3.Temsil (Gösterit) Şubesi.....	16
1.3.3.4.Spor Şubesi.....	17
1.3.3.5. İçtimai (Sosyal) Yardım Şubesi.....	17
1.3.3.6. Halk Dershaneleri ve Kursları Şubesi	18

1.3.3.7. Kütüphane ve Neşriyat Şubesi.....	19
1.3.3.8. Köycülük Şubesi.....	19
1.3.3.9. Tarih ve Müze Şubesi.....	20
1.3.4.Halkodalarının İdarî Yapısı ve İşlevleri	20
1.3.5.Halkevlerinin Kapatılması.....	22
BÖLÜM II.....	26
2.MODERNLEŞME YOLUNDA MALATYA HALKEVİNİN KURULUŞU, GELİŞİMİ VE İDARİ HEYETİ	26
2.1.MALATYA HALKEVİNİN AÇILIŞI VE MALATYA'DA AÇILAN HALKEVLERİ –HALKODALARI	26
2.2.MALATYA HALKEVİNİN BİNA DURUMU	32
2.3.MALATYA HALKEVİ BAŞKANLARI.....	35
2.4.MALATYA HALKEVİNİN BÜTÇE DURUMU	38
2.5.MALATYA HALKEVİ ŞUBE KOMİTELERİ VE İDARİ HEYETİ.....	39
BÖLÜM III	43
3.MALATYA HALKEVİNİN ŞUBE ÇALIŞMALARI.....	43
3.1.DİL VE EDEBİYAT ŞUBESİ	43
3.2.GÜZEL SANATLAR ŞUBESİ.....	52
3.3.TEMSİL ŞUBESİ	57
3.4.SPOR ŞUBESİ	62
3.5.SOSYAL YARDIM ŞUBESİ	67
3.6.HALK DERSHANELERİ VE KURSLARI ŞUBESİ	70
3.7.KÜTÜPHANE VE NEŞRİYAT ŞUBESİ	73
3.8.KÖYCÜLÜK ŞUBESİ	76
3.9.TARİH VE MÜZE ŞUBESİ	81
3.10.MALATYA HALKEVİNİN DİĞER MUHTELİF FAALİYETLERİ.....	82
BÖLÜM IV.....	86
4.MALATYA HALKEVİNİN YAYINLARI	86

4.1.DERME DERGİSİ	86
4.2.EBEDİ ŞEF ATATÜRK'ÜN ÖLÜMÜNÜN YIL DÖNÜMÜ HATIRASI.....	95
4.3.XVIII MALATYA	96
SONUÇ VE ÖNERİLER	100
KAYNAKÇA.....	103
EKLER	114
ÖZGEÇMİŞ	134

TABLolar LİSTESİ

Sayfa

Tablo 4.1. Malatya Halkevinin 1935 Yılı Ulusal Gün ve Bayramların İstatistikleri	45
Tablo 4.2. Malatya Halkevinin Dil ve Edebiyat Şubesine Kayıtlı Olan Üyelerin 1933 ve 1935 Yıllarına Göre Cinsiyet ve Meslek Dağılımı	45
Tablo 4.3. Malatya Halkevinin 1936 yılının Kış Geceleri Konferans Programı	47
Tablo 4.4. Malatya Halkevinin 1937 Yılı Toplantı Sayısı	48
Tablo 4.5. 1937 yılı Malatya Halkevinin Dil ve Edebiyat Şubesine Kayıtlı Olan Üyelerin Cinsiyet ve Meslek Dağılımı	49
Tablo 4.6. Malatya Halkevinin 1937 yılı Ulusal Gün ve Bayramların İstatistikleri	49
Tablo 4.7. 1933, 1935 ve 1937 yılı Malatya Halkevinin Güzel Sanatlar Şubesine Kayıtlı Olan Üyelerin Cinsiyet ve Meslek Dağılımı	54
Tablo 4.8. 1935 ve 1937 yılı Malatya Halkevi Temsil Şubesine Kayıtlı Olan Üyelerin Cinsiyet ve Meslek Dağılımı	60
Tablo 4.9. 1942 yılı Malatya Halkevinde Gösterilen Filmler	61
Tablo 4.10. 1933, 1935 ve 1937 yılı Malatya Halkevi Spor Şubesine Kayıtlı Olan Üyelerin Cinsiyet ve Meslek Dağılımı	64
Tablo 4.11. 1933, 1935 ve 1937 yılı Malatya Halkevi Sosyal Yardım Şubesine Kayıtlı Olan Üyelerin Cinsiyet ve Meslek Dağılımı.....	68
Tablo 4.12. 1937 yılı Malatya Halkevi Halk Dershaneleri ve Kursları Şubesine Kayıtlı Olan Üyelerin Cinsiyet ve Meslek Dağılımı.....	71
Tablo 4.13. 1933, 1935 ve 1937 yılı Malatya Halkevi Kütüphane ve Neşriyat Şubesi'ne Kayıtlı Olan Üyelerin Cinsiyet ve Meslek Dağılımı	74
Tablo 4.14. 1935 ve 1937 yılı Malatya Halkevi Köycülük Şubesine Kayıtlı Olan Üyelerin Cinsiyet ve Meslek Dağılımı	77
Tablo 4.15. 1937 yılı Malatya Halkevi Tarih ve Müze Şubesine Kayıtlı Olan Üyelerin Cinsiyet ve Meslek Dağılımı	81
Tablo 4.16. 1941 yılında Malatya Halkevi Müzesinde Bulunan Eşyaların Listesi	82

KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

AŞ.	: Anonim şirket
BCA	: Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi
bk.	: Bakanız
CHF	: Cumhuriyet Halk Fırkası
CHP	: Cumhuriyet Halk Partisi
Dr.	: Doktor
DP	: Demokrat Parti
ed.	: Editör
parag.	: Paragraf
s.	:sayfa
TBMM	:Türkiye Büyük Millet Meclisi

GİRİŞ

ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ

Bu araştırmanın problemi, Malatya Halkevinin 1932 ile 1951 yılları arasında kapsayan dönemde Malatya Halkevinin yapısı, faaliyetleri ve bu faaliyetlerin toplumun kültürel dönüşümüne katkılarını ortaya koymaktır.

Malatya Halkevinin Malatya’da gerçekleştirdiği faaliyetlerle, Malatya’nın sosyal ve kültürel gelişimine katkılarını ortaya koymaktır. Çalışmada, Malatya’da şehir ve köy arasında birlik ve beraberliğin hangi aşamalarda sağlandığı ve bu alanda ne gibi çalışmaların yapıldığı, Türk Devriminin benimsenmesinde yeri ve rolü üzerinde de durulmaktadır.

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

Bu araştırma Malatya Halkevinin kurulduğu yıldan 1932’den kapandığı yıla 1951’e kadar olan dönem çalışmalarının neler olduğu ve bu çalışmalarının halk üzerinde etkileri olup olmadığını ortaya koymayı amaçlayan bir nitel araştırmadır. Nitel araştırma yöntemi, doküman incelemesi veya analizi ile ilgili araştırma yöntemi olduğu gibi diğer nitel yöntemlerin kullanıldığı durumlarda ek bilgi kaynağı olarak da fayda sağlayabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2008:188). Ayrıca araştırma da doğrudan alıntılar yapılarak betimsel araştırma yöntemi de kullanılmıştır. Betimsel araştırma yöntemi, elde edilen verilerin özgün şekline mümkün olduğunca bağlı kalınarak kullanılan bir araştırma yöntemidir (Yıldırım ve Şimşek, 2008:221).

KONU İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Çeçen (1990) tarafından yapılan “Halkevleri” adlı çalışma da Halkevlerinin ortaya çıkışı, kuruluşu, gelişimi ve şubelerinin hangi faaliyetlerde bulunduğu hakkında genel bilgilere bakılarak araştırma da kullanılmıştır.

Karadağ (1998) tarafından yapılan “Halkevleri Tiyatro Çalışmaları” adlı çalışmasında Halkevlerinin şubelerinde olan Temsil Şubesi’nin hangi çalışmalarda bulunduğu bilgisinden faydalanılmıştır.

Çeçen (2000) tarafından yapılan “Atatürk’ün Kültür Kurumu” adlı çalışmasında Türk Ocaklarının kapanışı Halkevlerinin kuruluşu ve Halkevlerinin kapanışı hakkında genel bilgilerden faydalanarak araştırma da yer almıştır.

Zeyrek (2006) tarafından yapılan “Türkiye’de Halkevleri ve Halkodaları” adlı çalışma da Halkodalarının açılma şartları, faaliyetleri üzerine durulmuş araştırmaya da

Halkodalarının ve Halkevlerinin şubelerinin tanımı noktasında yardımcı olmuştur.

Toksoy (2007) tarafından yapılan “Halkevleri Bir Kültürel Kalkınma Modeli Olarak” adlı çalışma da yıllara göre Halkevlerinin faaliyetleri ve araştırmanın da konusu olan Malatya Halkevinin faaliyetleri tespit edilmiştir.

Duman (2013) tarafından “Modern Türkiye’nin İnşasında Halkevi ve Sivas Halkevi Örneği” adlı çalışma da Sivas Halkevinin kuruluşu, şube çalışmaları, neşriyatları ve dönemin yerel gazeteleri hakkında bilgiler veren bir eserdir. Bu eser araştırmaya yol göstermiş olup plan ve programa katkı sağlamıştır.

BÖLÜM I

1.TÜRK OCAKLARINDAN HALKEVLERİNE GEÇİŞ

1.1.TÜRK OCAKLARININ KURULUŞU VE FAALİYET SAHASI

II. Meşrutiyet ilan edildikten sonra Osmanlı Devleti, hem ülke içinde hem de ülke dışında çeşitli sıkıntılar içine düşmüştü. Avusturya'nın Bosna-Hersek'i ilhakı, Bulgaristan'ın bağımsızlığını ilan etmesi, Girit meselesi ve bunları takip eden tahlilsiz olaylar Osmanlı Devletini derinden etkilemiştir. Özellikle Balkan savaşlarının Rumeli topraklarının kaybedilmesin de binlerce Türk'ün göçe ve katliama tâbi tutulmasına neden olmuştur. Bu gelişmeler Türkler arasında derin bir etki yaratmakla kalmamış Osmancılık ideolojisinin iflasını da hazırlamıştır (Sarıay, 1994:118-119). Bütün bu iç ve dış bunalımlar ülkede millî birlik ve beraberliği sağlamamasına neden olurken bunlardan doğan sancıları da Türkler çekmiştir. Çünkü Türkler bütün bu gelişmelere rağmen daha millî şuur ve milliyetçilikten yoksunlardı (Toksoy, 2007:19).

Bu sebeple çeşitli dernekler ve dergiler etrafında toplanmaya başlayan Türk aydınları, Türkleri bir arada millet denilen bir kavram etrafından bir bütün halinde toplama lüzum görecektir (Sarıay, 1994:118-119). Bu bir bütün toplanma düşüncesi Türk Ocaklarının 1908 yılında gizli toplantılar şeklinde ve çalışma programının da hazırlayarak faaliyetlerine başlamıştır (Akçura, 1981:194-196). Askeri Tıbbiyeliler, mevcut ve Tanzimatçı ıslahat formülünü değiştirmek ve devleti değil Türkleri millet haline toplayarak kurtarmak lâzımdır fikrini ortaya atmışlardır. Bunu yaparken köklü ve millî bir inkılâp düşüncesi ile gerçekleştirmeyi bilmişlerdir (Tunaya, 1952:378-379). Bu amaçla Türk Ocakları, 3 Temmuz 1911'de fiili olarak, resmî olarak da 25 Mart 1912 de kurulmuştur (Uluskan, 2010:28). İlk çalışma yeri ise İstanbul'daki Divan Yolu'nda iki küçük odalı bir yerdir. Türk Ocaklarının ilk yönetim kurulunda: Mehmet Emin Yurdakul, Ahmet Ferit Tek, Ahmet Ağaoğlu ve Fuat Sabit; Geçici Yönetim Kurulu'na da Mehmet Emin Yurdakul (Başkan), Yusuf Akçura (Başkan Yardımcısı), Mehmet Ali Tevfik Yükselen (Kâtip), Fuat Sabit (Veznedar) seçilmiştir (Akyüz, 1986:201-202). Merkezi İstanbul'da olan Türk Ocağının başkanlığına Ahmet Ferit Tek seçilmiştir (Uluskan, 2010:28). Türk Ocaklarının kurulma sebebi ise o zamana kadar Osmanlı olarak anılan ve devletin kurucusu olan halkı gerçekte Türk olduklarını belirterek bilinçlendirmek ve Türk halkını da bu kültür bağıyla birleştirmek amacıyla kurulmuştur (Turan, 2004:576). Ahmet Ferit Bey'den hemen sonra Hamdullah Suphi Tanrıöver Türk Ocakları Başkanlığına seçilmiş ve 23 Nisan 1924 tarihinde

Ankara’da yapılan Türk Ocakları Kurultayı’ndan sonra şube merkezi Ankara’ya taşınmıştır (Uluskan, 2010:30).

Bu kurultayda konuşma yapan Tanrıöver’in, Türk Ocaklarının iki büyük ve kutsal vazifesini şu sözlerle açıklamıştır:

“Birincisi, Türk vatanının manevi bekçisi olarak, lisan hudutlarını istilalara karşı korumak ve Türk vatanı içinde Türk harsının mutlak hâkimiyetini tesis için çalışmak, İkincisinin de, Türk Ocaklarının fırka siyaseti yapmadan, kurulduğu günden beri sadık kaldığı millet ve milliyet siyasetine ve onun yeni bir ifadesi olan millet hâkimiyetine sadık kalarak, vatanın her köşesinde onun bekçiliğini yapmaktır” (Sarımay, 1994:271).

Türk Ocaklarının bu iki vazifesi dışında, maddî durumları yetersiz olanlara yiyecek yardımı ve barınacak yer sağlamak birlikte öğrencilere kitap ve kırtasiye malzemeleri temin etmiştir. Türk Ocakları bir taraftan da kimsesiz, fakir, himayesiz ve hasta olanların bir çeşit sığınakları haline gelmiş bulunuyordu (Cansever, 1993:34). Türk kültürünü doğu vilayetlerine de taşıyarak ülke içinde millî birliği ve beraberliği temiz ve hakiki bir Türkçe ile sağlamlaştırmak faaliyet sahası içinde olduğunu ifade etmiştir. 18 Aralık 1930’da İstanbul Türk Ocağı ziyaretinde Atatürk:

“Son seyahatimde ziyaret ettiğim bütün ocaklarda beni çok memnun eden bir faaliyete, canlılığa şahit oldum. Bilhassa Türk Ocakları’nın buldukları merkezlerde faydalı bir takım hizmetlerle halk üzerinde çok müsait bir tesir bıraktıklarına şahit oldum. Şimdi burada gördüğüm gibi milletin birçok güzide münevverleri Türk Ocakları’nda toplanmıştır. Sizi böyle etrafımda gördüğüm bu anda son seyahatimin diğer hatıralarını da zihnimde uyandırarak ve Türk Ocakları’nın faaliyetinden duyduğum derin memnuniyeti ifade etmekle çok mütehasşısım” (Atatürk’ün Söylev ve Demeçleri II, 1952:287).

Şeklindeki konuşmasında Türk Ocaklarının faaliyetlerinden memnun olduğunu dile getirmiştir. Atatürk’ün bu memnuniyeti ulusal kurtuluş savaşına katıldığı zamanlarda başlamıştır. Türk Ocaklarından yetişen aydınlardan destek görmüş, hatta Cumhuriyetin ilk yıllarında yeni devleti kurup geliştirirken de o ocakların yetiştirdiği kuşaklardan faydalanmıştır (Salihoğlu, 1974:74).

1.2.TÜRK OCAKLARININ KAPATILMASI

II. Meşrutiyet döneminde Türk milliyetçiliği düşüncesine bağlı bilimsel ve kültürel faaliyet gösteren dernekler arasında etkili olanlardan biri de Türk Ocaklarıdır (Köken, 2014:46). II. Meşrutiyet’ten sonra kurulan milliyetçi derneklerin en uzun ömürlü olduğu gibi yayın organı Türk Yurdu ’da milliyetçi dergilerin en uzun ömürlüsü olmuştur. Türk Ocağı yalnız Meşrutiyet döneminin değil, Cumhuriyet döneminin de en önemli milliyetçi teşkilatlarından biri olmuştur (Üstel, 2010:51). Türk Ocakları, aydınlarnın düşüncelerini katı bir milliyetçi bir yaklaşım içinde, ülke içinde yücelterek bir çeşit ütopyanın merkezi haline

dönüşmesi ilerleyen zamanlarda Türk Ocaklarının işlevini giderek yitirmesine ve toplum tarafından dışlanan bir çatı örgütüne dönüşmesine neden olmuştur (Çeçen, 2000:89-90). Kısaca Türk Ocakları halktan kopuklaşarak ve Cumhuriyet rejimi açısından tehlikeli düşünceler taşıyan ırkçı ve faşizm hevesli bir kitlenin eline geçmiştir (Çeçen, 1990:88).

Türk Ocakları Genel Başkanı Hamdullah Suphi Tanrıöver'in 12 Haziran 1925 tarihinde İstanbul Muallimler Cemiyet'inde yaptığı şu konuşma da söylenenleri destekler niteliğindedir:

"... İtalya'ya bakınız. Orada meşruti (Millet Meclisli) bir hükümet ve bir hükümdar var. Fakat İtalyan milletinin iradesini temsil eden o hükümdar değil, bir halk adamı Mussolinidir" (Ölçen, 1988:11).

Türk Ocakları işlevselliğini yitirirken Atatürk'e karşı olan eski İttihatçıların toplandığı bir merkez haline geliyor ve kendisinden beklenen kültürel ve toplumsal görevleri yerine (Çeçen, 2000:87) siyaset yapmaya başlamıştı oysa Ocak tüzüğü'nün 3 üncü maddesi *"Ocağın siyasal örgütlere alet olmamasını"* öngörüyordu (Ölçen, 1988:11).

Türk Ocaklarının siyasi faaliyetler içinde olması yıllar sonra Gazeteci Mehmet Kemal şu şekilde açıklanmıştır:

"Türk Ocağını yaptık, bitirdik. Bizim için çok zahmetli oldu. Ancak Sovyet Büyükelçisi İbrahim Abilot Atatürk'e diyor ki: Paşam, biz sizinle dostuz. Kurtuluş Savaşı'nda bu dostluğu ispatladık., para silah yardımı yaptık. Ancak Türk Ocağı'nda dostluğa yakışmayan bazı olaylar oluyor. Burada Türkistan'ı alacağız. Azerbaycan'daki Türkleri kurtaracağız, diye konferanslar veriliyor. Bu dostluğa yakışmaz, bunun önlenmesini istiyoruz. Atatürk, araştırıyor elçinin söyledikleri doğru... Hamdullah Suphi'den bunların önlenmesini istiyor. Ama olmuyor. Bunun üzerine Türk Ocakları kapatıldı, yerine Halkevleri kuruldu. Bu yapıda Halkevi oldu" (Kemal, 1982:8).

1930 yılında yaşanan bazı olaylar, Atatürk'ün Türk Ocakları ile ilgili düşüncesinin gerçekleşmesini hem çabuklaştırmış hem de kolaylaştırmıştır. Atatürk, gelişen olaylar karşısında artık Türk Ocaklarında toplanan kesimlerin ayrı hareket etmesini doğru bulmuyor ve birleştirici halkçılık politikası adı altında CHP'nin çatısı altında toplamaya çalışmıştır (Çeçen, 1990:87). Fakat Türk Ocakları yöneticilerinin bilerek ya da bilmeyerek yahut kontrol ve disiplin yetersizliği gibi organizasyon eksiliği yüzünden oluşan hatalardan dolayı (Akyüz, 1986:213) ele geçen fırsatla 10 Nisan 1931 tarihinde Türk Ocakları kapatılmıştır (Karaer, 1992:18-41).

Aslında Türk Ocakları kısa süre içinde tutucu, gerici ve faşist kadroların eline geçmesi ve Türk devrimlerinin benimsemesinde gecikmiş olunması kapatılmasına neden olmuştur (Duman,2008:42). Fransız tarihçisi François Georgeon'a göre Türk Ocaklarının kapatılması ile ilgili şu cümleye yer verir:

“...Ocakların daha çok kendi içyapılarından kaynaklanan sorunların çözülemediği için kapatılma aşamasına gelmiştir” (Arıkan, 1999:266).

Bir diğer kapatılma nedeni olarak görülen gelişme; 1924'ten 1931 yılına kadar Türk Ocakları Başkanı Tanrıöver ile ilk Ocaklılardan, Ülkücü Doktor Reşit Galip ile arasındaki çatışma olmuştur. Fikir çatışmasının başlıca nedeni ise Türk Ocaklarının, edebi bir kulüp olmaktan çıkıp halka inememesi, halkın dertlerine eğilememesi olarak görülmüştür (İğdemir, 1976:372). Bu yönüyle Türk Ocakları bir aydın hareketi olarak görülmüştür (Toksoy, 2007:28).

Sonuç olarak Türk Ocakları, hizmetini tamamlamış bir tabii varlık olarak tarihteki yerini almış ve hiçbir güç onların yaşamlarını da uzatmaya yetmemiştir. Yaşamlarını uzatsalar bile yarı yaşayan ölümler gibi olmuştur (Çeçen, 1974:189).

1.3.HALKEVLERİNİN KURULUŞUNDAN KAPANIŞINA KADAR (1932-1951)

1.3.1.Halkevleri İhtiyacının Ortaya Çıkış Düşüncesi

Halkçılık düşüncesi, 19. yüzyılın ikinci yarısında Rusya'da kapitalist gelişmeye karşı Rus aydınları tarafından başlatılan akımdır. Rus aydınları halkı, köylülüğü aydınlatmak, devrimin gerekliliğini anlatmak için aydınların köylülere yönelmesi ve devrim projelerini birleştirerek hareketi köylülere adamak istemişlerdir (Canlı, 1999:51). Bu düşünceyle Alexander Herzen'in öncülüğünde Rusya'da Narodnik denilen köycülük hareketi başlamıştır. Bu hareketin ilk önemli dayanağı olarak kabul edilen olay köylü sınıfını yüceltmek ve erdemliliğin kaynağı olarak köylüyü gösterme çabası olmuştur (Çeçen, 1990:28). Niyazi Berkes'e göre bu akım; aydının halka gitmesi ve halkı aydınlatması görevi olarak başladığını ancak ilerleyen dönemlerde aydınlarının toplum sorunlarını öğrenmesiyle bir başka hareket akımı oluşturduğunu söyler (Berkes, 1975:231). Demek ki halka doğru gitmek, millî kültüre doğru gitmek mahiyetindedir (Gökalp, 1970:46-47).

Türk İnkılâbı'nın yetiştirdiği bazı genç aydınların ise konferanslar dışında başka bir konuyla ilgilenmiyor olması Türkiye'de kültürel kalkınma modellerini de etkisiz kılmıştır (Çeçen, 2000:93).

Bu konu da atılım yapmak isteyen Cumhuriyet yönetimi Batı ülkelerinde eğitim almaları için gençler göndermiştir. Bu gençlerden Vildan Aşır Savaşır, bütün Avrupa ülkelerini gezip incelemelerde bulunmuş halk eğitimi üzerinde gerekli araştırmaları yaptıktan sonra hem kültürel hem de inkılâpların uygulanması noktasında Skolların halk

eđitimi açısından bařarılı olacađını dűřunműřtűr (een, 1990:91). Skol, ekler ile Slovakların bir araya gelerek ulusal bir devlet kurma ideolojisinde etkin olan filozof Zof Jean Huss'in idealleri dođrultusunda ۆrgűtlenmiř kısa zamanda ekler ve Slovakların kaynařmasında bűyűk bir yardımı olan ve űlkenin toplumsal tabanlarının oluřmasında bařı çeken bir kurum olmuřtur (een, 2000:93). ek dilinde “řahin” anlamına gelen Skollar űlke çapında açılan merkezler ve lokaller vasıtasıyla da yurt genelinde bir ۆrgűt haline gelmiřtir (Uluskan, 2010:43). Tűrkiye'ye dűnen Vildan Ařir, Skollar hakkında Tűrk halkına Tűrk Ocađı binasında verdiđi konferansta Halkevinde olması gerekenleri řu řekilde sűylemektedir:

“... Bu ev Halkın Evi, Halk Evi olmalıydı. Halkın Evi bir mektep olmayacaktı. Ama ۆđretecekti, bilimi, kűltűrű, sanatı, edebiyatı, műziđi, sporu ve halkın olan, halktan olan ve bir milleti uygar millet yapan deđerleri. Bađnazlıđın hiçbir tűrűnűn yeri olmayacaktı Halknevinde” (Savařır, 1977:20-28).

Savaşır, Halkevlerinin kurulduğu tarihten çok daha sonra 1975 yılında radyoda verdiği konferansta yeni bir oluşuma neden ihtiyaç duyulduğu ve bu yeni oluşumun Skollardan farklı olacağı ve adının da halkın yapacağı şey halkın toplanacağı yer ve yapabileceği iş için Halkevi denilebilir (Canlı, 2001:247-249) şeklinde ifade kullanmıştır.

Halkevleri yűnetmenliđinde; Macaristan'da Macar Millű Kűltűr Cemiyeti, Uranya Cemiyeti, ifti Dernekleri; Çekoslovakya'da, Mazarik Halk Terbiye Műessesesi; Fařist İtalya da Dopo Lavaro adlı kűltűr kurumlardan bahsedildiđi de gűrűlmektedir (Cumhuriyet Halk Fırkası [CHF], 1934:4). Ancak, Reřit Galip Bey de Ankara Halkevinin açılıř konuřmasında Halkevlerinin kendine ait ۆzgűn ortamlarda ۆzgűn metot ve yűntemleri esas aldıđını řu řekilde belirtmiřtir:

“Uzak yakın birçok memleketin műmasil kűltűr ve gençlik teřekkűlleri tetkik edilmiř, fakat hiçbirisi taklit olunmamıřtır. Memleketimizin muhtelif muntıkaları, içtimai bűnyesi ihtiyaçları ve umumi kűltűr seviyesi faal vazifeye girebilecek mesai unsurlarının meslek ve ihtisasları iřlerinden ayırabilecekleri zamanlar gűz ۆnűne alınmıř ve 19 yıl milli kűltűr sahasında çalıřmıř olan Tűrk Ocaklarında geçirilen tecrűbelerden istifade edilmiřtir” (Reřit Galip Bey'in Nutku, 1932).

Savařır, űlkeye dűndűkten sonra radyoda Halkevleri űzerine yaptığı konuřmasını Atatűrk kűřkten telefonla aratarak kutlamıř ve aydınların da bazı çalıřmalar için hazır olmasını istemiřtir (een, 1990:92). Bir műddet sonra Milli Eđitim Bakanı Reřit Galip'in çađırısı űzerine gelen aydınlar Ankara Tűrk Ocađı binasında toplanmıřtır. Toplantıya katılan arasında: řevket Sűreyya Aydemir, Recep Peker, Hasan Cemil ambel, Cevdet Nasuhi, İsmail Hűsrev, Vildan Ařir Savařır, Behçet Kemal ađlar, Sadi Irmak gibi aydınlar vardı (Arıkan, 1999:268). Halkevlerinin yapısı, amaçları ve bunları halka mal

edilmeleri gibi birçok toplantı yapılmıştır. Ziya Cevher Etili'nin başkanlığında, Şevket Süreyya Aydemir, Sadi İrmak, Tahsin Banguoğlu, Hamit Zübeyir, Hüseyin Namık Orkun, Kerim Ömer Çağlar, Namık Katoğlu ve Vildan Aşir Savaşır'dan oluşan komisyon Halkevlerinin ana tüzüğünü hazırlamakla görevlendirilmiştir (Çeçen, 2000:94-95).

1.3.2.Halkevlerinin Kuruluşu, Amaçları, İdarî ve Teşkilat Yapısı

1931 yılı Nisan'ında Türk Ocaklarının kapanması üzerine daha geniş bir programla çalışacak ve daha çok yurttaşı içine alacak bir kültür kurumu ihtiyacı ortaya çıkmıştır (İğdemir, 1976:283). Atatürk'te güvendiği ve görevlendirdiği kişilerin toplum üzerinde etkili olmalarını sağlamak, onlardan inkılâp atılımlarını yürütme ve sürdürme amacıyla halkı bilinçlendirmek, eğitim ve yaşam düzeylerini yükseltmek için bir kurumun olması gerektiğini düşünmüştür (İnan, 1988:891). Bu kurumun temeli 10 Mayıs 1931'de toplanan Cumhuriyet Halk Partisi'nin III. Büyük Kurultayında atılmıştır. Kurultayda halkevlerinin örgütlenmenin gerekçeleri ve amaçlarına egemen olan görüş şu olmuştur:

“CHP'nin yaptığı büyük devrimin ulusal benliğe sindirilmesi lazımdır. Devrim, en derin anlamıyla bütün varlığımızı yeni bir hayata ve yeni bir yöne götürüyor. Bu yeni görüşü halka aşılıyarak yeni zamanın anlayışına göre ulusu tek tek bireyler halinden çıkararak varlığını geliştirmek ve benliğinin derinliklerinde kaynayan eşsiz değerleri meydana çıkarmak gerekir. Partinin görüşüne göre, ulusumuzun özel niteliklerine uyacak yollardan yürüyerek her derecedeki resmi öğretim dışında onu bir halk eğitimiyle yükseltmek gereklidir. Bunun için toplum hayatının ve kültür hayatının yeni anlayışlar ile toplumumuzun kendi unsurlarından kurulacak yeni ulusal kuruluşun çalışmasıyla beslenmesi uygun olacaktır” (Turan, 2003:235).

Recep Peker tarafından Halkevlerinden beklentiler ise:

“...Bu asırda milletleşmek için milletçe kütleleşmek için mektep tahsilinin yanında ve ondan sonra mutlaka bir halk terbiyesi yapmak ve halkı bir arada ve birlikte çalıştırmak esasının kurulması lazımdır” (Cumhuriyet Halk Partisi [CHP],1936:6-7).

şeklinde olmuştur.

Halkevleri için zaman zaman inkılâba karşı fikir ve eylemlerin “Siper-i Saika”ları olarak görülen ve sıkça vurgulanan husus her sınıftan insanın bir araya gelerek eşit şartlarda yararlanan bir mekân olarak algılanmalarıdır (Okay, 2014:11). Oysa Halkevleri, Kemalist İdeolojisi ve buna dayalı olan partinin ilkelerini geniş halk kitlesine yerleştirmek istemişlerdir (Yeşilkaya, 2003:61). Halkevlerine bu uğurda düşen görev önemli hatta kutsaldır, önemli ve kutsal olduğu oranda da zor bir görevdir. Bu görev sevgisini genç kuşakların kalplerine ruhlarına yerleştirmeli ve onu daima içinde canlı tutmaya çalışmak olarak görülmüştür (İğdemir, 1976:376). Halkevlerinin tüm çalışmalarında da sıklıkla eski olana yani Osmanlıya karşı, yeninin savunucusu olmuş, yeni olanın kültürel, siyasi vs.

yerleşmesi için eskinin sökülüp atılmasına çalışılmıştır (Yeşilkaya, 2003:68). Misakı Millî sınırları içinde doğan çağdaş Türk devletinin temelini oluşturan halk; kaderde, kıvançta, tasada bölünmez ortak ülküler etrafında kenetlemek; ulusal bilinç içinde kaynaştırarak bütünleştirmek zorunluydu. İşte Türk ulusu bu gaye ile çağın gelişmiş toplumların baş döndürücü ilerlemesi karşısında kayıtsız kalamazdı. Türk milleti bu yarışta geri kalmamalı hatta çağı yakalamalı elinden geliyorsa daha ileriye taşımak adına yepyeni ufuklara açılması gerekiyordu. Halkın çağa ayak uydurması için bazı deneylerden sonra güçlü bir atılımla Halkevleri kurulmaya çalışılmıştır (Kaplan, 1974:51-52).

İsmet İnönü'nün Halkevlerinin kuruluşunun Üçüncü Yıl Dönümünde yaptığı konuşma bunun güzel bir örneğini oluşturur:

“... Halkevleri; yeni Türkiye hayatının başlı başına bir unsuru, başlı başına bir ferdidir. Halkevleri kurulan bütün medeniyetlerin önüne geçmek iddiasında bulunan Türkiye Cumhuriyetinin hayatı için aziz bir toplantı yeridir, bütün kabiliyetleri inkişaf ettiren bir mihrak sayılmalıdır. Halkevleri Türk vatanında Türk Cumhuriyetinde, ahlak, ilim ve anlayış mefhumlarının tatbik olunduğu izah olunduğu genişletildiği, kökleştirildiği, yerleştirildiği yerlerdir” (Halkevlerinin Yıl Dönümü, 1935).

Bu amaçlar doğrultusunda ilk Halkevi, 19 Şubat 1932'de Ankara'daki eski Türk Ocağı binasında açılmıştır. Aynı tarihte ülkenin 13 ilinde de Halkevi açılarak faaliyete başlamıştır (Turan, 2004:579). Halkevleri, Türk İnkılâbı'nın temellendirilmesi, Misakı Millî sınırları içinde Türk ulusçuluğun hızlandırılıp güçlendirilmesi, amacıyla bizzat Atatürk tarafından kurulmuştur (Kaplan, 1974:251; Ölçen, 1988:8).

19 Şubat 1932 'de açılan Halkevleri: Ankara, Afyon, Aydın, Bolu, Bursa, Çanakkale, İzmir, Konya, Samsun, Malatya, Denizli, Diyarbakır, Eskişehir ve İstanbul Halkevleri olmuştur (Karadağ, 1998:59; Yeşilkaya, 2003:61). Ankara Halkevi saat 15'te merasimle açılmış, merasim programı ise şu şekildedir:

1. İstiklal Marşı,
2. Cumhuriyet Yemini,
3. Cumhuriyet Halk Umumi Kâtibi Kütahya Mebusu Recep Bey'in Nutku,
4. Behçet Kemal Bey'in açılış şiiri,
5. Aydın Mebusu Reşit Galip Bey'in Halkevlerinin müstakbel faaliyetine ait hasbıhali,
6. Çoban Piyesi'nin temsili (Büyük İdeal Yolunda Bugün Ankara'da ve 14 Vilayette Halkevleri Fiilen İşe Başlıyor, 1971:2-3).

Merâsim programına katılanlar arasında dönemin Meclis Başkanı Kâzım Karabekir, başta olmak üzere milletvekilleri ve binden fazla Ankaralı da katılmıştır (Dün Halkevi Açıldı, 1971:5).

Yukarıda merâsim programı içerisinde yer alan Cumhuriyet Halk Umumi Kâtibi Kütahya Mebusu Recep Bey'in Nutku'nda:

“...Cumhuriyet Halk Fırkasının Halkevleriyle takip ettiği gaye; milleti şuurlu, birbirini anlayan, birbirini seven, ideale bağlı bir halk kütlesi halinde teşkilatlandırmaktır. Halkevlerinin içinde dokuz şube çalışacaktır. Bu şubelerin talimatnamede tarif edilen mahiyetlerine göre evler siyasi bir müessese değildir. Halkevleri, Cumhuriyet Halk Fırkasının siyasi bünyesinden büsbütün ayrı, siyasi mahiyette çalışmadan büsbütün uzak ve fakat idare noktasında fırkaya bitişik bir mahiyet arz ederler” (Recep Bey'in Nutku, 1932).

ifadeleriyle, ulusal kültürünün üzerine evrensel ve ilerici kültürü yerleştirmek işleviyle çalışmaya başlanacağı belirtmiştir (Ölçen, 1994:145). Halkevleri ellerindeki tüm araçları kullanarak ulusal kültürün yaratılması işini üstlenmiş ve ulus devlet yaratma sürecinde önemli bir rol almıştır (Bayraktar, 1999:86-87).

Yukarıda merâsim programı içerisinde belirtilen Aydın Mebusu Reşit Galip Bey'in Halkevlerinin Müstakbel Faaliyetine Ait Hasbıhali'nde:

“Memleketin en güzide fikir ve irfan zümresine mensup dinleyiciler karşısında milli kültür işlerinden bahsetmek vazifesi benim için bir büyük kolaylık, birde ehemmiyetli zorluk gösteriyor. Kolaylık, devlet müesseseleri haricinde halk kültür yurtları mesaisinin kıymet ve ehemmiyeti hakkında size karşı deliller ve vesikalar iradma lüzum ve ihtiyaç olmamasından, zorlukta bu sahada yapılması düşünülen işleri sizlere beğendirebilmek endişesinden geliyor” (Reşit Galip Bey'in Nutku, 1932).

denilerek, Halkevlerinin halk için büyük sorumluluk aldığı belirtilmiştir. Behçet Kemal Bey'in “Açılırken” adlı şiiri okunmuş Ankara Halkevi amatör sanatçılar tarafından da Çoban piyesi sahnelenmiştir (Duman, 2013:64).

19 Şubat 1932 tarihinde kurulan Halkevlerinin ilk idare heyetine Kastamonu Milletvekili, Dil Âlimi Velet Çelebi, Afyon Milletvekili Şair İshak Refet, Kütüphaneler Genel Müdürü ve âlim Hasan Fehmi Turgal, Öğretmen Hüseyin Namık Orkun, Halit Vedat Fıratı ve Enver Benhan Şapolyo seçildi. Halkevleri Başkanlığına da Ziya Gevher Etili tayin olundu. CHP'nin Halkevleri bürosuna da Nafi Atif Kansu getirildi. Kütüphane başkanlığına Milli Eğitim Müsteşarı İhsan Sungu seçildi. İçtimai Yardım Koluna Dr. Ragıp Tüzün, Spor Koluna Namık Katoğlu, Temsil Koluna İbnürrefik Nuri Üstad seçildi. Tüzük Koluna Celal Sahir Reşit Galip, Ruşen Eşref Ünaydın, Şair Enis Behiç Koryürek seçilmiştir (Şapolyo,1974:49).

Türkiye'nin kültür ocakları haline gelen Halkevlerinde her kesimden sayısız insan çalışmış ve bu sayede halk müziği, şiir, el sanatları, tiyatro vs. her konuda ilerleme kaydedilmiştir (Uluskan, 2010:49). Bu amaçlar doğrultusunda Halkevleri bünyesinde dokuz şube şu şekildedir:

- 1.Dil ve Edebiyat Şubesi,
- 2.Güzel Sanatlar Şubesi,
- 3.Temsil Şubesi,
- 4.Spor Şubesi,
- 5.İçtimai Yardım Şubesi,
6. Halk Dershaneleri ve Kursları,
- 7.Kütüphane, Neşriyat,
- 8.Köycülük,
- 9.Tarih ve Müze Şubesi (Zeyrek,2006:45).

Bu dokuz şube Halkevlerinin amaçları doğrultusunda örgütlenmiş ve çalışmalara başlamıştır. Bir il veya ilçede Halkevi açılabilmesi için bazı şartlar konulmuştur. Bu şartlar ise şunlardır:

1. En az üç şubenin açılışı için 25 üyenin bulunması gereklidir (CHP 1939a:4). Kuruluş şartı için gerekli olan üç şubenin bir tanesinin Kütüphane ve Yayın Şubesi olması gereklidir (Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreterliğinin Parti Örgütüne Genelgesi, Temmuz 1937'den 31 Birincikanun 1937 Tarihine Kadar, 1938:42).
2. En az iki yüz kişilik bir salon, bir kütüphane ve bir çalışma odasından oluşan ve açık havada spor yapacak bir sahaya sahip olan bir Halkevi binasının bulunması ve bu binanın kullanışlı ve her yönüyle tasarruflu bir şekilde döşenmiş olması gereklidir (Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi [BCA], 490.01/847.353.3;CHP, 1939a:3).
3. En az bir odacı ve bir memurun olacağı ve bunların aylığı ile diğer zaruri masrafların karşılayabilecek bir bütçesinin olması ayrıca Halkevinin açılacağı yerdeki parti idare kurulu tarafında belirlenecektir (Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreterliğinin Parti Teşkilatına Umumi Tebligatı, 1 İkincikanun 1942'den 31 İlkânun 1943 Tarihine Kadar, 1944:194-195).

Halkevlerinin bina ihtiyaçları parti örgütü tarafından sağlanması ve bütçelerini tespit ve temin etmek bunun kontrolünü sağlamak yine Halkevinin bağlı bulunduğu parti örgütünün görevidir (CHP, 1935:7). Halkevi Başkanları 1940 yılına kadar bağlı buldukları il ve ilçe parti yönetim kurulu üyeleri arasında seçilmiştir (BCA,

490.01.847.353.3; CHP, 1939a:9). 1940 yılından sonra çıkarılan Halkevleri İdare ve Teşkilat Talimatnamesi' ne göre buldukları çevrede Halkevlerine gönül vermiş ve bu davasına sarılmış kişilerin seçilebilmeleri usulü kabul edilmiştir (CHP, 1941:7). Halkevi yönetim kurulu, şube komitelerinin kendi aralarından seçeceği delegelerden oluşur. Şube komiteleri seçimleri iki yılda bir yapılır. Eski üyeler yeniden seçilebilirler. Seçimler bir hafta önceden bildirilir, gizli oyla yapılır ve en az üçte bir oy alan komite üyesi seçilebilir. Komite seçimlerinde, komitelerin başkan ve yönetim kuruluna delege seçimleri aday gösterilmeden özgür oyla yapılır. Yeni üyeler ancak gelecek dönemin seçimlerine girebilirler. Yönetim kurulları en az haftada bir kez toplanarak işleri yürütürler. Şubelerin çalışmalarına yönlendirirler (Çeçen, 2000:105).

1936 yılında CHP Genel Yönetimi Kurulu tarafından hazırlanan bir programla Halkevlerinin müfettişler vasıtasıyla sürekli olarak teftiş kararı verilmiştir.1940'lı yıllardan itibaren Halkevleri asgari çalışma planlarına göre faaliyetlerin altı aylık çalışma raporlarını hazırlayarak CHP Genel Sekreterliğine göndermişlerdir (Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreterliği'nin Parti Örgütüne Genelgesi, 1 İkcikanun 1936'dan 30 Haziran 1936 Tarihine Kadar, 1936:11,35-38). 30 Eylül 1940 tarihinde Parti Teşkilatının kurulmadığı illerde Halkevleri ve Halkodalarının teftişlerinin nasıl olacağını gösteren bir talimatname hazırlanmıştır. Bu talimatnameye göre 12 ilde teftiş bölgesi oluşturulmuş, bu illerin birçoğu Doğu Anadolu ve Güney Doğu Anadolu'daki illerdir. Müfettişler kendi mntıklarına göre Halkevlerini yılda en az iki, Halkodalarını ise en az bir kez teftiş etmek ve raporunu CHP Genel Sekreterliğine göndermekle görevlidir (CHP, 1940:3-5). Halkevlerine yapılan teftişler ve takip edilen esaslar yol gösterici, çalışma birliğine götürücü bir samimiyet havası içinde olmuştur (Toksoy, 2007:99).

Halkevleri, sadece halk kültürünü yükselten, sosyal yardım ve dayanışma hareketi başlatan bir kurum olmayıp ülke içinde ulus-devlet ilişkilerini pekiştiren ve köklü bir değişime de fayda sağlayan bir kurumdur (Özüçetin, 2010:115). Yurtta geniş halk tabakaları arasında yaşayış ve görüş ayrılıklarını azaltmaya yeni bir millî sanata, bir dünya görüşüne ve kültüre sahip olmanın yolunu bulmaya ve açmaya çalışan Halkevleri memlekette ileri, medeni benliği kaybetmemiş bir insan topluluğu yetiştirmeye çalışmıştır (CHP, 1950:4). Halkevleri, herkes tarafından bilinmesi için halk içerisinde kurulmuş kültür yuvaları ve parti prensiplerini Türk devrim yolunda büyük küçük şehir demeden kapılarını herkese açan (Türkiye Cumhuriyeti Devlet Yıllığı 1944-1945, 1945:312) kültür kurumlarıdır. Kısaca Halkevleri, Cumhuriyet döneminde ülkenin sosyal ve kültürel

kalkınmasında, Cumhuriyetin getirmiş olduğu değerlerin geniş halk kitlelerine ulaşmasında büyük bir katkı sağlamıştır (Arıkan, 1999:261). Anıl Çeçen Halkevlerinin kurulmasını:

“... Yeni bir heyecan başlatmak ve devlet halk arasındaki kopukluğu gidermek üzere” (Türkoğlu, 1996:97).

Şeklinde ifade etmiştir. Nusret Senem:

“Halkevleri, bir kurtuluş mücadelesinin ateşi içerisinde anti-emperyalist, kapitalizme karşı bir kültür politikası oluşturmak üzere kurulmuştur” (Senem, 1994:17).

şeklinde bir değerlendirmeye tâbi tutmuştur. Dikkate değer iki farklı yorum ise Fikret Başkaya ve Suavi Aydın’dan gelmiştir. Fikret Başkaya göre Halkevlerinin gerçekten Halkevleri olmadığı:

“... Emekçi halk üzerinde bir denetim sağlamak bunun içinde halk katlarından Bonapartist rejime yandaş yaratmaktır” (Başkaya, 1991:115) şeklinde ifade edilmiştir.

Suavi Aydın ise Cumhuriyetin yeni kültür kimliğini üreten kurumlar olan Dil ve Tarih- Coğrafya Fakültesi, Türk Tarih Kurumu ve Türk Dil Kurumu’nun ürettiği mesajları, cumhuriyetin hedef kitlesine ulaştırmak olarak görmüştür (Aydın, 1993:233). Tevfik Çavdar’a göre Halkevlerinin amaçları şu şekilde sıralanmıştır:

“Ulus bilimli, birbirini anlayan, birbirini seven aynı ülkeye bağlı kılan halk kütlesi halinde örgütlemek, Kültür, ülkü, amaç ve düşünce birliğini kuvvetlendirecek bir toplum olmayı sağlamak, Ulusal birliği oluşturan, millî ruhu biçimlendiren, geliştiren ve de kudretlendiren kültür öğelerini ortaya çıkarıp gelişmesini sağlamak, Köylü ile şehirli, köylü ile aydın zümreleri arasındaki ilişkileri düzenleyip faaliyetleri artıracak köycülük çalışmalarının yapılması” (Çavdar: Halkevleri, 1983).

Halkevleri Talimatnamesi’nde ise Halkevi amaçları:

“Fırkamızın program temelleri Cumhuriyetçilik, Milliyetçilik, Halkçılık, Layıklık ve İnkılâpçılıktır. Programımızı; bu ana ve temel prensiplerin hâkimiyeti ve ebedileşmesi için bu vasıflarda kuvvetli vatandaşlar yetiştirilmesini; milli seciyenin Türk tarihinin ilham ettiği derecelere çıkarılmasını, güzel sanatların yükseltilmesini, milli kültürün ve ilmi hareket ve faaliyetlerin kuvvetlendirilmesini ehemmiyetli vasıtalar olarak tespit ve işaret eder. Bu esas ve vasıtalar hepsi birden medeniyet yolunda Türklüğün kaybettiği uzun yıllar cesur, atılgan ve yorulmaz hamlelerle kazanacak nesiller yetiştirmeyi, medeniyet sahasında Türkün tabii meziyet ve kabiliyetleriyle mütenasip şeref mevkiini tekrar almasını istihdaf eyler. Halkevlerinin gayesi bu uğurda çalışacak mefkûreci vatandaşlar için toplayıcı ve birleştirici yurtlar olmaktır olarak açıklanmıştır” (CHF, 1932:3).

Amaçları,1936 yılında Burhan Belge tarafından Ulus gazetesinde şu şekilde dile getirilmiştir:

“...Birçok kasabalarımızda, gidip konuşulacak ve fikir ihtiyaçları tatmin edilecek yegâne yer halkevidir. Ya kahve ya Halkevi! Memlekette binlerce gencin seçeceği başka bir şeyi yoktur. Birçok kasabalarımıza, şiir, müzik ve tiyatro gidiyorsa halkevleri sayesinde gidiyor; giderse onlar sayesinde gidecektir... Bunun içindir ki Halkevleri, ağının

ilmiklerini sıklaştırarak memleketin her tarafına yayılması hem maddi hem de tarihi şartlara en uygun olan formüldür” (Belge, 1936).

Netice itibarıyla modern çağlarda, gelişmiş ve az gelişmiş ülkeleri kapsayan geniş yelpaze içinde ki toplumların en merkezi ilgileri yurttaşlarının bu gereksinimleri (Mardin, 2013:193) Halkevleri tarafından karşılanmış olacaktır. Bazıları tarafından Türk devrimi gönülsüz ve ağır tepkiler dizisi olarak görülmüş (Lewis, 2013:650) olmakla birlikte, kültürel çalışmalar bunun aksini göstermiştir. Özellikle Halkevleri Türk modernitenin öncüsü olmuştur. Halkevlerinin amacı, işlevi ve faaliyetleri o dönemin halkçılık kavramının nesnel uygulaması ile ilgili bir durum olacaktır (Ölçen, 1988:9).

1.3.3.Halkevlerinin Şubeleri ve Faaliyet Alanları

1.3.3.1.Dil ve Edebiyat Şubesi

Halkevlerinin ilk açılış yıllarında bu şubenin tam ismi Dil, Edebiyat ve Tarih Şubesi iken 1940 yılından sonra Tarih Kolu, Sergi ve Müzeler Şubesinde yer aldı, Sergi Kolu ise Güzel Sanatlar Şubesi bünyesine girdi, böylece Tarih ve Müze Şubesi oldu (Bayraktar, 1999:95). Halkevleri açıldıktan sonraki bir yıl Dil ve Edebiyat çalışmaları daha çok arama ve yöntem geliştirme faaliyetleriyle geçmiştir. Bu faaliyetleri araştırmak için yapılan seçimlerde Celal Sahir Bey, Behçet Kemal Bey, İshak Refet Bey, Hıfzı Oğuz Bey seçilmiştir. Bu şube 176 kişiden oluşan bir kadroya sahiptir (Canlı, 1999:101). Dil ve Edebiyat Şubesi, memleketin uzak ve yakın bütün köşelerinde bu şubede çalışanları birleştirmek amacıyla hareket edecektir (Reşit Galip Bey’in Nutku, 1932). Yani çevrenin genel bilgisini artmasına, parti ilkelerinin tüm ulusa yaymak, yurt sevgisinin ve vatandaşlık görevleri duygusunu aşılama üzere çeşitli konuşma ve konferanslar düzenleyerek ülkede bir bütünlük sağlamaktadır (Zeyrek, 2006:46). Konferanslar Halkevlerinin en faydalı fikir faaliyetlerinden biri olarak geniş halkı toplayabilme ve onlara her alanda bilgilendirme amacı gütmüştür (Baltacıoğlu, 1950:122). Konferanslar radyo üzerinde ve bizzat Halkevlerinde verilen olarak ikiye ayırabiliriz. Dönemin Parazitolog Nevzat Tüzdil bunun en güzel örneğidir hem Halkevlerinde hem de radyoda verdiği bilgilerle insanlara parazitlerden nasıl korunması konulu konferanslar vermiştir (Tüzdil, 1943:12-19). Türk dili ve dil inkılabı konuları üzerine verilen konferanslar yılda 21 den aşağı olmayacak şekilde talimatname de yer almıştır (Kaplan, 1974:137). Halkevleri, memleketin dil, tarih ve sanat sorunlarını, devrim sorunlarını bir öğretmenin bir öğrencisiyle tartıştığı gibi tartışır, onları dinler, onları aydınlatır, bunları yaparken de bıkmayan ve yüzünde de mutluluğu eksik etmeyen bir kurumdur (Güven, 1974:61). Millî dilin edebiyatın ve tarihin

sağlam temeller üzerine oturtulması için büyük bir çaba sarf edilmiş ve bu konuya önem verilmiştir (Reşit Galip Bey'in Nutku, 1932). Dil devriminin gelişmesine, dil yadigârlarının toplanmasına, edebi hisleri yaşatmasına, güzel yazı yazma, güzel söz söyleme müsabakaları hazırlaması bu kolun ödevleri arasındadır (İğdemir, 1976:285).

Halkevlerinin çıkaracağı dergilerin yönetimi de bu kolu görevleri arasında yer almaktadır (Çavdar: Halkevleri, 1983). Halkevleri tarafından çıkarılan dergiler genellikle yörenin ünlü bir nehrinin, denizin, dağının adı olarak çıkarılmış ve dergilerin yöre matbaalarında basılması için özen gösterilmiştir (Özacun, 1996:92). Dergi ve benzeri yayınlarla Türk dilinin gelişmesine yardımcı olan bu şube aynı zamanda yazın alanında (Çeçen, 2000:106) Anadolu'nun yolsuz, tozlu-topraklı köşelerinde nice yeteneklerin de yaşadığı gerçeği ortaya çıkarmıştır (Arıkan, 1999:273). Yalnız Dil, Edebiyat Şubelerin değil Halkevini bütün şubelerinin belli başlı müşterek verimlerinden biri olan dergiler, merkezde partice neşredilen Halkevleri mecmuası; ülkü, gittikçe gelişerek ve değerlenen bir ilim ve heyecan mecmuası olmuştur (Halkevlerinin Çalışmaları, 1937).

Bu kolun başarıları arasındaki diğer bir faaliyeti ise Türk dili alanında yapılan çalışmalardır. Türk Dil Kurumu ile işbirliği yaparak, tarama sonucu yurt genelinde yöresel sözcükleri de toplamıştır (Zeyrek: 2006:46). Ulusal dil, ulusal tarih ve Halkevleri, bu üç kültür kurumu devrim ocağının düzenli çalışmalarıyla ülkenin kültürel çalışmalarına faydalı olmuştur (Salihoğlu, 1974:81).

1.3.3.2.Güzel Sanatlar Şubesi

Bu kolun diğer bir adı da Ar Şubesidir. Halkın güzel sanatlara ilgisini artırmak ve bu alanda kişilerin yeteneklerini geliştirirken ortaya çıkan eserleri de sergileyerek halka göstermek bu kolun görevlerindedir (Çeçen, 1990:105). CHP, sanatı bir milletin medeniyet ölçüsü olarak kabul etmekte ve bu şubeyle uğraşan kişilere mümkün olduğunca destek vermiş ve teşvik etmiştir (Bayraktar, 1999:102). Halkevlerinde ve hususi ellerde birçok koleksiyonlar toplanmış ve bunlara ilave olarak kız sanat enstitülerinde Türk el işlemlerinin etütleri ile eski elbise şekilleri ve işlemleri modern kadın elbiselerine tatbik edilmiştir (İğdemir, 1976:223-224). Güzel Sanatlar Şubesi, sanat anlayışını ve zevkini bütün yurda yaymak, memleketin herhangi bir köşesinde bir şehrin, bir kasabanın veya bir köyünde çıkmış genç kabiliyetlerin muhtaç oldukları zemini ve imkânı vermiştir (Dıranas, 1941:17). Her yıl Ankara Halkevinde, Halkevleri amatör resim ve fotoğraf sergisi düzenlenirdi (CHP, 1946:15). Resim sanatı aracılığı ile bir yandan inkılâbın fikirleri doğrudan aktarılmakta bir yandan da millî resim için çalışma yapılmıştır (Bayraktar:

1999:107). Halkevlerinin Güzel Sanatlar kolunun resim faaliyeti bütün imkânlardan yararlanarak resimde Türklük davasına ön ayak olması bunu yaparken halk resimlerini toplamak, halk ressamalarını korumak, millî resim yaratmayı yeltenmek, bu amaçla sergiler açmak, armağanlar vermek olarak ön görülmüştür (Baltacıoğlu, 1950:151).

Halkevlerinde düzenlenen törenlerde müzik ve oyun programlarını da hazırlamak diğer bir çalışma sahasında yer alır (İğdemir, 1976:286). Şubenin müzik kolu hemen her Halkevinde faaliyettedir (Kara, 1999:52). Güzel Sanatlar Şubesi, yılda 9 kez düzenlenen aile toplantısında; musiki geceleri, millî türkü ve oyunlardan yararlanılarak alanlarda halk bayramları; alafranga aletlerle konser; halk türküleri ve halk sazları ile konser düzenlerdi (Kaplan, 1974:137). Musiki ve müsamerelerde uluslararası modern musikiyi esas tutulmuştur (Ölçen, 1988:21). Halkevlerinin Güzel Sanatlar Şubesinin idari yönetimi çağdaş ve çok sesli müziğin ülkede yerleşmesi ve gelişmesi için büyük bir çaba sarf etmiştir (Çeçen, 2000:106). Kısaca Güzel Sanatlar Şubesinin görevi ve faaliyet sahası; müzik, resim, heykel, mimari, süsleme sanatları gibi dallarla uğraşan sanatçı ve amatörleri bir araya getirip onları korumakta ve geliştirmektedir (Karadağ, 1998:78).

1.3.3.3.Temsil (Gösterit) Şubesi

Bu şube tiyatro ile çalışmalar yapmıştır. Tiyatro sanatının bir propaganda aracı olarak kullanılması insanlık tarihi kadar eskidir (Şimşek, 2002:190). Hem göze hem kulağa hitap eden bu sanat dalı güçlü bir propaganda aracı olmuştur (Duman, 2008:161). Halkevlerinde bu sanat dalından mümkün olduğunca çok yönlü bir faydalanma yoluna girmiştir (Duman, 2013:155). Tiyatronun halkın hayatı üzerinde yapıcı ve yetiştirici rolü apaçık bir gerçektir (CHP, 1946:14). Halkevi sahnesi bir millî kültür mektebi olarak görülmüş ve orada çalışanlar millî müdafaa için birer kahraman sayılmıştır (Toksoy, 2007:52). Ancak inkılâp açısından millî tiyatro ulusun ruhsal, kültürel gelişimini sağlayacak bir nitelikte olmadığını ulusal benliğinden kopan yerli eserler yanında yabancı sanat eserlerini de halka taşıyan bir sanat anlayışı olduğu görülmüştür (Bayraktar, 1999:104). Halkevleri tiyatro kolları “*Radyofonik Temsil*” diye nitelediği okuma tiyatro türünü geliştirmiş ve kent içine yerleştirilen hoparlörlerle canlı okuma tiyatro çalışmaları yapmışlardır (Karadağ, 1998:104). Bu kol daha çok gençlerin ilgisini çekmiştir. Bu şubenin ekonomik giderleri az olmasına karşın yaptığı iş çoktur (Zeyrek, 2006:49). Millî tiyatro geleneğinin büyük şehirlerde bir kere yayılınca artık modern soydan millî bir sahnenin doğmasını ve millî aktörlerin de çoğalması anlamına geliyordu (Baltacıoğlu, 1950:136). Eski millî kıyafetleri tespit etmek ve koleksiyonda yer almasını sağlayan, millî

rakslara önem veren ve genç kişilerden kabiliyetleri olanları kazanmak da bu kolun çalışma görevlerindedir (Kara, 1999:54). Halkın sanat anlayışının bir diğer örneği ortaoyunudur. Ortaoyunu, teknik yönden bir konu etrafında, başta Kavuklu ve Pişekâr olmak üzere yerli yerinde nokteler yapmalarından oluşur (Bayraktar, 1999:106).

1.3.3.4.Spor Şubesi

Sağlam fikirler sağlam insanların kafasında bulunur sözünü göz önünde bulunduran Halkevlerinin Spor kolları bu alanda halka faydalı olmaya çalışmıştır (İğdemir, 1976:286). Halkevlerinde spor anlayışı sadece atlet yetiştirmek olmadığı fiziksel olduğu kadar ahlakça ve fikirce de sağlam bireyler yetiştirmek amaçlanmıştır (Toksoy, 2007:53). Bu konuda dönemin rejimi CHP'nin spora bakışı üç tez üzerine kurulmuştur. Birincisi; Türklerin eski devirlerinden itibaren kayaktan poloya, güreşten futbola kadar her türlü spor alanında faaliyet gösteren atletik bir ulus olduğuydu. İkincisi; Türklerin spor alanında ideolojik bir eğitim kazandırmak istemesi ve sporun kendi ırkını güzelleştirdiğine inanması, üçüncüsü; spor sayesinde yeni rejim ile geniş halk arasında güçlü bir iletişim kurulması oluşturmaktadır (Şimşek, 2002:172-176). Recep Peker, CHP'nin spora bakış anlayışını kısaca şöyle özetlemiştir:

“Spor işi Partimiz ve Hükümetimiz için en mühim görülen siyasi, idari ve iktisadi işlerimiz derecesinde bir ehemmiyetle görülmektedir. Tekniğimiz ne kadar kuvvetli olursa olsun inzibat ruhu tamamlanmadıkça sporculuğumuz eksik görülmek tehlikesinden kurtulmaz” (CHP, 1936:66).

Sporun bilimsel temellere oturtulması ve planlı bir çalışma yapılması için araştırma ve hazırlık aşamalarından geçmesi gerekiyordu (Çeçen, 2000:106). Bu yüzden spor alanında Halkevleri gerek tek başına gerekse bölgesindeki spor kurumlarıyla işbirliği içinde faaliyette bulunmuştur (Canlı, 1999:136). Spor kolunun en önemli faaliyetlerinden biri yurdu tanımak için yapılan geziler ve düzenlenen kamplardır. Spor konferanslarına önem veren şube millî sporlar olarak güreş, yağlı güreş, cirit, avcılık gibi kolları destekler ve bu kollardan çıkan genç yetenekleri de geliştirmeye çalışılmıştır (Yeşilkaya, 2003:100). Bunun yanında jimnastikte, şube içinde ayrı bir öneme sahiptir (Çeçen, 1990:106). Halkevlerinin, spor çalışmaları ülkenin, bir şehrin, ulusal övünçlerinin, değerlerinin, günlerinin anıldığı, kutlandığı ulusal bir yer olmuştur (Görüş, 1974:176).

1.3.3.5. İçtimai (Sosyal) Yardım Şubesi

Bu kolun asıl adı İçtimai Yardım Şubesidir. Fakat 1940 yılında Sosyal Yardım Şubesi adını almıştır (Zeyrek, 2006:68). Yoksul hastaların muayene, tedavi ve ilaç giderlerini karşılayan, işsizlere iş bulmaya çalışan, fakir öğrencilerin her türlü ihtiyaçlarıyla

ilgilenen mahkûmlardan yardıma muhtaç olanlara yardım eli uzatan, Halkevlerinin şefkatli yüzünü halka en yakından gösteren çalışma kolu olmuştur (Duman, 2013:164). Bu kolun çalışmaları sayesinde pek çok insan aç karnını doyurmuş, yoksul hastalar tedavi ettirilmiş ve gerekli ilaç yardımı yapılmıştır (Toksoy, 2007:54). Köylerden tedavi için gelen çiftçi ve ailelerinin kent ve kasabalarda barındırılması, tedavi edilmesi ve fakir işçi ailelerinin yardımında bulunması bu kolun çalışma sahası içindedir (Karadağ, 1998:77). Halkevlerinde yapılan bu muayeneler her takvim senesinin sonunda düzenlenecek olan istatistik cetveline kaydedilecek ve Parti yönetimine bir rapor şekilde gönderilmiştir (Halkevler Çalışmaları, 1939).

Diğer bir çalışma görevi; halkın sağlık bilgisini artıracak çalışmalar yapmak, dilencilikle savaşmak ülke de sosyal yardım düşüncesini yayılmasına çalışmak ve bu çalışmalara katılanları örgütlemek, yönlendirmek ve de halk için gezi ve eğlence günleri düzenleyerek halkın psikolojisini yüksek tutmak bu şubenin en önemli görevlerinden biridir (Çeçen, 2000:107).

1.3.3.6. Halk Dershaneleri ve Kursları Şubesi

Türkiye’de halk eğitimine dönük çalışmalar II. Meşrutiyet döneminde başlamıştır (Canlı, 1999:115). II. Meşrutiyet döneminde okuma ve yazma haricinde halkın bilgisini arttıracak dil ve uzmanlık kursları açmak, teknik bilgileri halk arasında yaymak, el sanatlarını teşvik etmek gibi halkı çeşitli işlerle ödevlendirilmiştir (İğdemir, 1974:124). Cumhuriyetin ilanından sonra da eğitim politikalarına devam eden devlet okul çağı dışında olan kişilerin (Mugulkoç, 1974:147) serbest meslek, teknik okulları ve kursları, Millet okulları, yayın yoluyla halk eğitimine önem vermiştir (Ayas, 1948:417).

Halkevleri, Halk Dershanesi ve Kursları da halkın düzeyini yükseltecek her türlü okutma, yazdırma ve yetiştirme işlemlerinin yanında el sanatları, pratik yaşam eğitimi, teknik ve uzmanlık kursları, tarih ve yurt bilgileri, medeni bilgiler, matematik, muhasebe, daktilo gibi yaşam için pratik ve yararlı olan dersler vermiştir (Karadağ, 1998:77). Halkevi üyesi uzmanlar, kurslarda öğretmenlik yapmışlar ve başarılı öğrencilerine kurs sonu bir törenle diplomalarını vermişlerdir (Çeçen, 1990:106). Kızlar için el işi, çiçek kursları açıp ilerisi için her kadınına lazım olacak pratik el ve ev bilgileri de vermiştir (Bayraktar, 1999:75). Halk Dershaneleri ve Kursları, tamamen dönemin şartlarına ve ihtiyaçlarına göre kurslar açmıştır. Örneğin 1941 yılında pratik hayat, temsil ve tercüme kursları açılmış, 1942 yılında dil, dikiş, şapka ve çiçek dershaneleriyle dokumacılık, daktilo, motor ve

elektrik kursları açılmış, yine aynı yıl meyvecilik ve hasır örme kursları yeni ihtiyaçların ve taleplerin karşılanması adına açılmıştır (CHP, 1943a:16).

1.3.3.7. Kütüphane ve Neşriyat Şubesi

Halkevi ve Halkodasında kitaplık ve okuma salonu bulunması (CHP, 1946:21) Halkevleri çalışma talimatnamesinin 89 uncu maddesiyle zorunlu kılınmıştır. Bu maddeye göre:

“Kütüphaneler, halk bilgisinin ilerlemesinde başlıca amildir. Bu sebeple her Halkevinde bir kütüphane ve okuma odasının bulunması, Halkevinin ilk kurulma şartlarından sayılır” (CHF, 1932:11;İğdemir, 1976:287).

Dolayısıyla Kütüphane ve Neşriyat (Yayın) Şubesi bulunmayan Halkevi yoktur (Kara, 1999:58). Halkevi kitaplıklarının gördüğü iş vatandaşlar arasında okuma hevesini arttırmak ve bunların okuma ihtiyacını karşılama görevindedir (CHP, 1948b:21). Herkes kitap okur fakat okuduğu kitabın ana hatlarını kavramak ruhuna nüfuz etmek ve onu istenilen ölçüde korumak kolay değildir. Bu yüzden gençlerin dikkatli olmaya ve dikkatli okumalarının gerekli olduğunu da öğreten bir şubedir (İğdemir, 1976:233). Kitap sergileri açmak gezici kitaplıklarla halkın ayağına kitap götürmek, okuma yazma odaları oluşturmak, halkın her saat kitaplıktan yararlanması için okuma odasında bulundurmasını gerçekleştirmek bu şubenin diğer bir çalışma sahasında yer alır (Çeçen, 2000:107-108). Özellikle bu şube kütüphanelerin hizmetinden mahrum olan köylülerin okuma ihtiyaçlarını karşılamak için seyyar kütüphaneler oluşturulmuştur (Halkevleri Çalışma Talimatnamesi, 1940:26). Halkevleri kütüphanelerine kitap temini birkaç yoldan oluşurdu. Bunlar Hükümetten, Türk Tarih ve Türk Dil Kurumu, Halkevinin kendi aldığı ve Halkevine bağışlanan kitaplar sayesinde kütüphaneler kitaplarla dolmuştur (CHP, 1935:15).

1.3.3.8. Köycülük Şubesi

II. Meşrutiyette başlayan bilinçlenme döneminde 20 Şubat 1912 de kurulan Türk Ocakları, çalışmalarını zamanla köylüye yönelmek bu çalışmanın bir plan dâhilinde ancak 7 yıl sonra ilk girişimi olmuştur. 1919 yılında Türk Ocakları'na bağlı Köycüler Cemiyeti kuruldu. Kurucuları arasında Nakiye Hanım (Elgün), Ahmet Ferit Bey, Mehmet Emin Yurdakul gibi aydınlar vardır (İnan, 1988:883).

Cumhuriyet'in ilanından sonra bu görevi Halkevleri üstlenmiştir. Türkiye'nin hakiki sahibi, efendisi hakiki müstahsil olan köylüdür sözünden ilham alan parti yöneticileri, Halkevlerinin bir kolunu da köy işleriyle uğraşmak olmuştur. Halkevlerinin 104 üncü maddesine göre:

“Köycülük kolunun esas vazifesi köylerin sosyal, sıhhi, bedii gelişmelerine ve köylü ile şehirli arasında karşılıklı sevgi ve tesanüt duygularının kuvvetlenmesine çalışmaktır” (Halkevleri Çalışma Talimatnamesi, 1932:27).

Köylerin uygar, sağlıklı ve estetik gelişimi ve oluşumuna, köylü ile kentli arasında karşılıklı sevgi ve saygı tutumu önem arz ediyordu (Karadağ, 1998:78). İki ay köy gezilerinde tarıma teşvik edilmeli; üç ay kır bayramları ve dernekler düzenlemeli: üç ay da köylerde yerli malların ve toprak mahsulleri sergisi açılmalıdır anlayışını köylülere benimset çalışmaları bu şubenin diğer bir çalışma görevidir (Kaplan, 1974:138-139). Bu yüzdendir ki kentliler, köy gezilerinde güreş ve cirit müsabakaları düzenlemiş, orta oyunları oynatmış halk müziği çaldırılmış ve söyletmiş, kısaca köylünün estetik zevkini yüksek tutmak istemiş ve neşesini artırmaya çalışmıştır (CHP, 1945:29).

1.3.3.9. Tarih ve Müze Şubesi

Bu kolun Tarih bölümü 1940 yılında Dil, Edebiyat ve Tarih Şubesinden ayrılarak Müze ve Sergi Şubesine bağlanmış ve sonuç olarak Tarih ve Müze Şubesi ortaya çıkmış Sergi bölümü ise Güzel Sanatlar Şubesine bağlanmıştır (Zeyrek, 2006:83). Tarih ve Müze Şubesi halk topluluklarına tarih vesikalarının ve eski eserlerin değerini anlatmak için devamlı emek harcayan bir şube olmuştur (CHP, 1948b:14). Zengin ve engin bir tarihe sahip olan altında üstünde binlerce yıllık eski medeniyetlerin hatıralarını ve eserlerini barındıran Türkiye'nin tarihini, geçmişini halka tanıtmak ve tarihini sevdirmek, bulunan ve bilinen tarihi eserleri duygusuz ve bilgisiz insanlar tarafından tahrip edilmesinin önüne geçmek bu kolun görevleri arasındadır. Yerel tarihler üzerine incelemeler yapmak, arşivlerde, şer'i mahkeme sicillerinde ve eski yazma eserlerde bulunan tarihi çıkartıp halka tanıtmak ve muhafaza etmek bu kolun diğer bir çalışma sahası içinde yer alır (İğdemir, 1976:288). Türk eserlerini, etnografik kıymeti olan eşyayı toplamak folklorik araştırmalar yaparak elde edilen malzemeyi korur ve halka tanıtmak için sergilerdi ve de müzeler açmakta bu kolun görevleri arasındadır (Çavdar: Halkevleri, 1983).

Halkevlerinin tarih kolları, Türk Tarih Tetkik Cemiyeti'nin memlekette uyandırdığı büyük ilgiyi candan duyarak ve onun direktifleri göz önünde bulundurarak çalışmıştır (Halkevlerinin Çalışmaları, 1937). Tek parti döneminin, Halkevleri de içinde olmak üzere kamusal ve iletişimsel aygıtları, dönemin Türk Tarih Tezi'nin merkezi olan medenileşme/modernleşme aracı olarak kullanılmıştır (Aydın, 1996:127).

1.3.4.Halkodalarının İdarî Yapısı ve İşlevleri

Halkevlerinin açılabilmesi için Halkevi Talimatnamelerinde belirtilen şartların yerine getirme zorunluluğu ihtimali azalmıştır (Duman, 2008:138). CHP'nin 29 Mayıs

1939'daki Beşinci Kurultayını açan Cumhurbaşkanı ve Parti Genel Başkanı İsmet İnönü, parti örgütünden Halkevlerinin, vatani siyasi, kültürel ve toplumsal gelişmelerinde verimli çalışmalara her zaman teşvik etmesini isteyecektir. Kurultay da bu amaçla Halkodaları açılmasına karar vermiştir (Turan, 2003:238). Halkevlerinin faaliyet sahasından uzakta kalan yurt parçalarında aynı maksada hizmet etmek üzere 1940 yılında köy ve kasabalarda Halkodaları açıldı (CHP, 1943a:18). 25 Şubat 1940 tarihinde Halkevlerinin Sekizinci Yıl Dönümünde konuşan Refik Saydam aynı yıl açılan Halkodaların kurulmasına niçin ihtiyaç olduğunu şu sözlerle ifade etmiştir:

“Rejimimiz, bütün vatandaşları duyuştta, düşünüştü, inkılâbı anlayışta el ele yürür bir cemiyet halinde görmeyi en esaslı gaye bilir. Bu itibarla birer kültür kaynağı ve Halk Üniversitesi namzedi olan Halkevleriyle şehir ve kasabalarımızı manen aydınlatır ve öldürürken, vasıtaların azlığı ve muhitlerin darlığı yüzünden Halkevi açmaya müsait olmayan köy ve mahalleleri bu güzel teşebbüsten mahrum bırakmamak ve yüksek idealini aynı zamanda oralara da ulaştırmak için Halkevlerinin küçük birer nüvesi olan Halkodalarıyla buralara da girmeye muvafık gördük... Bizce, hizmet ve mahiyetleri itibariyle Halkevleri ve Halkodaları arasında hiçbir fark yoktur. İkisi de memleketin terakkisi, inkılâbın benimsenmesi irfan sevgisinin benimsenmesi, halkımızın kıymet ve kabiliyetlerinin yükseltilmesi hususunda aynı hizmetleri bekleyip umduğumuz müesseselerdir” (Söylevler 1932-1942, 1941:29-30).

Halkodaları maksat ve gaye itibarıyla Halkevlerinin aynı olup fakat teşkilat ve idare bakımından daha sade ve basittir (CHP, 1950:3). 19 Şubat 1940 yılında açılan Halkodaları, ilk yılında 141 Halkodası ile faaliyete başlamıştır (Zeyrek, 2006:33). Halkevlerinin Dokuzuncu Yıl Dönümünde, Halkodalarının ise birinci yılında Başbakan Refik Saydam'ın Ankara Halkevi'nde yaptığı konuşmada 57 Halkodası daha açıldığını ve bu sayının 198'e ulaştığını belirtmiş ve sözlerine kültür ve sosyal çalışmalarında Türk vatandaşlara kılavuzluk edeceğini söylemiştir (Halkevlerinin 9 uncu Yıl Dönümü Dün Kutlandı, 1941). Halkodaları bilindiği üzere halkevlerinin birer küçük örneğidir. Halkevini açmaya şart ve imkânları taşımayan ve el vermeyen yerlerde halkodaları kurulmuştur (CHP, 1946:5). Halkodası açılabilmesi için bulunduğu yerde en az 50 üyenin yazılmış olması ve bir toplantı salonuyla bir okuma odası ve de Halkodasının giderlerini karşılayabilecek kadar yıllık bir bütçeye sahip olması gereklidir (CHP, 1939b:1). Halkevi çalışmaları dil-edebiyat, güzel, sanatlar, temsil, spor gibi dokuz şubeye ya da kola ayrılmıştı fakat Halkodalarında bu tür kollar yoktu (CHP, 1949:4). Eğer bir Halkodası, Halkevlerinin açılabilmesi için gerekli olan şartları yerine getirir ise Halkevine dönüşebilirdi (CHP, 1943b:17). Halkodaları aslında mahalli imkân ve gayretlere dayanan birer kurum olmakla beraber birçok hallerde merkezden desteklenmelerine teşvik ve yardım görmeleri ihtiyacı hâsıl olmuştur (CHP, 1948b:8). Halkodaları 1941 yılında 113,388 liralık bir bütçe ile çalışmıştır

(CHP, 1943a:18). Halkevleri gibi Halkodaları da herkese açık olmasına karşın yönetici olacaklarda CHP'ye üye veya devlet memuru olmak zorundadır. Yönetim kurulu İki yılda bir değişmek üzere 3-7 kişiden oluşan bir kurul tarafından başkanlarını kendi içinden seçmektedir (CHP, 1939b:1-3). Halkodaları üyelerinin 10-15 kişilik gruplara ayrılarak kendilerine düşen görevleri yerine getirmeye ve Halkodasının ödevleriyle ilgilenmesi esas görülmüştür (İğdemir, 1976:290).

Halkodalarından beklenen belli başlı işler ise şunlardır:

- a. Temiz bir toplantı ve konuşma yeri olmak,
- b. Bağlı olduğu Parti teşkilatının uygun gördüğü gazete ve dergileri bulunduracak bir okuma merkezi olmalıdır.
- c. Halkı ilgilendiren faydalı mevzular üzerinde konuşmaların yapılacağı bir muhit olmak,
- d. Halkodalarında belli günlerde, Halk türküleri söylenir, muhitte saz şairleri varsa bunlar dinlenir. Radyo varsa bundan olmadığı takdirde gramofondan faydalanılırdı.
- e. Yerli raks (dans) lar teşvik olunur.
- f. Karagöz, kukla gibi oyunlardan ve bu odalar için yazılmış piyeslerden istifade olunur.
- g. Mahallin fakir hastaları ile ilgilenilir (Halkevleri Postası, 1939).

Halkodaları binaların büyük bir kısmı köy tüzel kişiliğine sahiptir. Bir kısmı da CHP'nin malıdır. Bazı yerlerde kira ile tutulan binalardan faydalanılmıştır. Fakat bu kira ile tutulan yerlerde tek salondan ve küçük bir odadan oluşuyordu. Kitaplıklar ve okuma salonları ayrı değildir (CHP, 1946:6). Halkodalarının amacı da Halkevleriyle aynıydı. Atatürkçülük başta olmak üzere çeşitli bilgi, becerilerle donatmak, sosyal, kültürel ve ekonomik yönden halkın gelişmelerine yardımcı olmuştur (Zeyrek, 2006:34).

1.3.5.Halkevlerinin Kapatılması

II. Dünya Savaşı'nın sonlarına doğru demokrasilerin zaferi ortaya çıkınca bütün dünyada demokrasi rüzgârları esmeye başlamıştı. Müttefik devletler savaşı kazanırken kendi rejimlerinin üstünlüğünü diğer ülkelere gösteriyorlar ve büyük bir demokrasi kampanyası başlatmışlardı. Dünya savaşının sona ermesi bütün ülkeleri etkilemiş ve geleceğe yönelik hazırlıklar başlamıştır. Türkiye'de savaşa komşu olarak bu gelişmelerden etkilenmiştir (Çeçen, 2000:195). Bunun etkilerinde biri olarak çok partili yaşama geçinmesi olmuştur. Çok partili demokrasiye geçiş adımı ile beraber ülkede çok şey değişti. Değişenler şeylerden biri siyasal yaşamda güdüm kalktı ve özgürlük geldi (Çeçen,

1990:196). Çok partili yaşama geçindikten sonra Halkevlerinin konumu da tartışma konusu olmuştur. Yeni kurulan Demokrat Parti'nin ve diğer başka partilerinde Halkevlerinden yararlanmak istemelerine rağmen tüzüğün buna elvermediği gerekçe gösterilerek olumsuz yanıt verilmiştir (Arıkan, 1999:278). Devlet yönetimi de yavaş yavaş Halkevlerinden uzaklaşmış ve Halkevlerinin konumu eleştiri noktasına vurdurulmuş ve öncekinden daha değişik bir çalışma dönemine girilmiştir. Bu durum genelde bütün Halkevleri üzerinde açıkça kendisini hissettirmiş ve Halkevlerinin hukuksal yapısına, ana statüsüne yeni bir yapı kazandırmak gereği ortaya çıkmış ve çok partili yeni rejimde, başka bir hukuksal yapıya kavuşturulması ve bağımsız statüde çalışması gereği ön plana çıkarılmıştır (Toksoy, 2007:110). Kurulma talimatı bizzat Atatürk tarafından verilen ve kısa zamanda bütün bir ülkeye yayılarak milyonlarca insanı çatısı altında toplamayı başaran Halkevleri, (Şimşek, 2002:204-205) ne yazık ki 1950 seçimlerinden sonra iktidara gelen DP liderleri bu çok önemli kültür kuruluşlarını daha etkin kılmak için gereken değişiklik ve düzenlemeleri yapacak yerde onları ortadan kaldırmayı yeğlemişlerdir (Turan, 2004:584). Halkevleri aktif olduğu 1932-1951 yılları arasında hiçbir zaman tüzel kişiliğe sahip olmamakla birlikte, bu durum tek parti iktidarı döneminde fazla bir sorun teşkil etmemiş hatta bu, Halkevleri açısından çoğu zaman büyük bir avantaj oluşturmuştur (Kuruluşlarının 32. Yıldönümünde Halkevleri 19 Şubat 1932-19 Şubat 1964, 1964:20).

17 Kasım 1947 yılında CHP'nin VII. Büyük Kurultayı'nda açılış konuşmasını yapan İsmet İnönü, Halkevlerinin bütün siyasi partilerin istifade edebileceği bir kurum haline getirilmesi gerektiğini belirtmiştir. DP'nin Genel Başkanı'ndan bu konuyla alakalı bir proje vermelerini istediğini belirten İnönü, DP'lilerin bu husustaki arzularını bilmediklerini söylemiştir. Halkevlerinin kurulmasına devlet yardım etmiştir ve işletmelerine de yardım etmektedir diyen İnönü, CHP'nin de Halkevlerine maddi olarak yardım ettiği ve hizmet ve emek de harcadığını belirterek Halkevlerinin tasarruflarının CHP'de olduğunu bir kez daha hatırlatmıştır (CHP, 1948a:21). Bu tartışma 1950'deki kurultaya kadar devam etmiştir (Kuruluşlarının Yıl Dönümlerinde Halkevleri, (1932-1951-1963), 1963:22-23). Demokrasiye geçiş ile beraber parasızlık da Halkevleri için büyük bir sorun olarak ortaya çıkar. Çok partili dönemde karşıt partililer devletin bütçesinden Halkevlerine ödenek ayrılmasına karşı çıkmaktadır (Çeçen, 1990:196). Halkevlerinin bu dönemde karşılaşmış olduğu en büyük problemi hiç kuşkusuz maddi sorunlardır (Duman, 2008:324). Çünkü Halkevleri idare masraflarını Belediye, Özel İdareler ve Devlet bütçesinden almaktaydı bu yüzden 1946 yılında 5 milyon lira bütçesi olan Halkevlerinin

1947 yılında bu miktar 3 milyon liraya kadar düşmesi Halkevlerini mali açıdan sıkıntıya düşürmüştür (Duman, 2013:315).

DP ile görüşen CHP sözcüsü Faik Ahmet Barutçu anılarında, Halkevleri üzerine Başbakan Adnan Menderes ile altı defa görüştüğünü anlatmaktadır. Bunlardan 14 Aralık 1950 tarihindeki ilk görüşmede Menderes'in, Barutçu'ya Halkevleri CHP'nin sırtında bir yük olduğunu söylemiştir. Bu işin bir an önce çözümlenmesini hatta CHP'nin kendiliğinden bu işi yapmasını yerinde bir jest olabileceğini ileri sürmüştür. Kısaca Halkevlerinin hazineye verilmesini imâ etmiştir (Barutçu, 1977:472). Ertesi gün ikinci görüşmede Menderes daha anlayışlı davranarak Halkevleri kurumsallaştırılacağı için borçlarının da iki maddelik bir yasa ile kapanabileceği görüşünde olmuştur (Barutçu, 1977:478). Bir diğer görüşme ise 15 Nisan'da gerçekleşmiştir. Barutçu'ya göre görüşme olumlu geçmiştir. Son görüşme, 19 Temmuz'da Anayasa Komisyonu'nda olmuştur. Bu son görüşme Halkevlerinin kapatma görüşlerinin ağırlık kazandığı görüşme olacaktır (Türkiye Büyük Millet Meclisi [TBMM] Tutanak Dergisi, 1951:598).

14 Mayıs 1950 tarihinde yapılan seçimde CHP yönetimi, 408 milletvekili çıkaran DP'ye bırakmıştı (Zeyrek, 2006:113). Bu tarihten sonra Halkevleri faaliyetleri de yavaşlamış, bir süre sonra da adeta faaliyetlerini durdurmuşlardır. Halkevlerinin çıkarmış olduğu dergilerde son sayılarını 1950 yılında çıkarmıştır. Halkevlerinin faaliyetlerini resmen olanaksızlaştıran 5830 sayılı yasa 1950 yılında Refik Şevket İnce ve yedi arkadaşının verdiği yasa önergesi bir yıl sonra 8 Ağustos 1951 tarihli oturumunda

“Resmi daire ve müesseselerin siyasi partilere bedelsiz mal devredemeyeceklerine ve bu daire ve müesseselerle münfesi derneklere ait olup siyasi partilere terk edilmiş olan gayrimenkul mallarla bu partiler tarafından genel menfaatler için yaptırılmış olan binaların sahiplerine ve hazineye iadesine dair kanun” (Özacun, 1996:92).

CHP'nin 125 milletvekilinin katılmadığı oylamaya, 342 milletvekili katılmış, 339 kabul 3 ret oyu kullanılmış ve kanun (TBMM Tutanak Dergisi, 1951:741) meclis tarafından kabul edilmiş ve 3 gün sonra da 11 Ağustos 1951 tarihinde Resmi Gazete 'de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir (Özacun, 1996:92). Gerek meclis tartışmaları gerekse 15 maddelik 5830 sayılı kanun incelendiğinde Halkevlerin en azından hukuki açıdan kapanmadığı anlaşılmaktadır (Duman, 2013:340).

Adnan Menderes'in, yasa önergesi verildikten sonra Halkevleri hakkında sözleri şu olmuştur:

“Halkevlerini fiilen ilga ediyorlar” bu tasarı Halkevlerini fiilen ilga eden bir tasarı değildir. Ancak, bir ilga mevzuubahis ise bunun yapılması icap edip etmediği keyfiyeti kanun ve hukuk bakımından da bir mesele teşkil eder. Bir siyasi parti kendi siyasi maksatları dışında işlerle meşgul olmaması icabeder. Halkevleri, Halkodaları kurmak,

gençlik teşkilâtını ele almak faşistvâri telâkki ve düşüncelerin mahsulü olsa gerektir. Bu münasebetle eğer biliniyorlarsa şurasını da haber vereyim ki, halkevleri çoktan beri fiilen mesdud bulunmaktadır. Bunlar, içtimai ve siyasi bünyemiz içinde tamamiyle abes, beyhude, geri ve bir yabancı uzuv halindedirler. Bunları demokratik fikirlerin neşir ve tamimi için bir mektep haline getirmek havali gene arkaik, dar bir telâkkinin mahsulü olmaktan başka bir mâna ifade etmez” (Başbakanlarımız ve Genel Kurul Konuşmaları, Cumhuriyet Hükümetleri Dönemi, Adnan Menderes, 2014:95).

Halkevlerinin 1932-1950 dönemi, kurulan 474 Halkevi 4306 Halkodası ile sadece Halkevleri tarihinde değil, toplumunda uluslaşma, uygarlaşma tarihinde de altın çağı sayılabilir (Salihoğlu, 1974:79). 27 Mayıs 1960 tarihinden sonra Halkevlerinin yeniden örgütlenmesine izin verilmiş ise de ellerinden alınan mal varlıkları iade edilmedi (Çavdar: Halkevleri, 1983).

BÖLÜM II

2.MODERNLEŞME YOLUNDA MALATYA HALKEVİNİN KURULUŞU, GELİŞİMİ VE İDARİ HEYETİ

2.1.MALATYA HALKEVİNİN AÇILIŞI VE MALATYA'DA AÇILAN HALKEVLERİ –HALKODALARI

19 Şubat 1932 tarihinde 14 il merkezinde açılan Halkevlerinden birisi de Malatya Halkevidir (Cumhuriyetin XV. Yılında Malatya, 1938:23). Yetişemeyen Halkevleri ise 24 Haziran 1932 tarihinde açılmıştır. 4 Mayıs 1933 yılının ve Malatya Halkevinin CHP Genel Sekterliği tarafınca yapılan ilk teftiş raporun da: Malatya Halkevine 20 si kadın olmak üzere kayıtlı 186 kişi vardır. Kayıtlı olan kişilerin içinde 183 kişi öğretmen ve memur iken diğer üç kişi ise serbest meslekle uğraşmıştır. Rapora göre Malatya Halkevi yedi şube olarak 20 Şubat 1932 tarihinde çalışmaya başlamıştır. Bu şubeler şunlardır: Dil ve Edebiyat Şubesi, Güzel Sanatlar Şubesi, Temsil Şubesi, Spor Şubesi, Sosyal Yardım Şubesi, Kütüphane ve Neşriyat Şubesi ve Köycülük Şubesi (BCA, 490.01/1005.878.1). Bu şubelere daha sonra Halk Dershaneleri ve Kursları Şubesi ile Tarih ve Müze Şubesi de katılacaktır.

Kayıtlı olan kişilerin şubelere dağılımı ise şöyledir:

Dil ve Edebiyat Şubesi: 16 Aza (1'i Kadın)

Güzel Sanatlar Şubesi: 12 Aza (5'i Kadın)

Temsil Şubesi: 13 Aza (5'i Kadın)

Spor Şubesi: 31 Aza (3'ü Kadın)

Sosyal Yardım Şubesi: 77 Aza (Kadın üyesi yoktur.)

Kütüphane ve Neşriyat Şubesi: 20 Aza (6'sı Kadın)

Köycülük Şubesi: 17 Aza (Kadın üyesi yoktur)

Malatya Halkevi İdare Heyetinin ilk yıl faaliyetleri olarak şunları yapmıştır. 1933 yılına kadar 17 idare heyet toplantısı düzenlenmiştir. Halk toplantısı yapılmış, sporcular için 700 liralık spor malzemesi alınmıştır. CHP Genel Sekterliği tarafından gönderilen kitaplar ciltlenmiş ayrıca yeni kitap siparişleri verilmiştir. Diğer faaliyetleri ise ülke genelinde kutlanan millî bayramlar olmuştur. Örneğin 23 Nisan 1932 tarihinde Malatya Halkevinde Atatürk'e ve Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin açılışıyla alakalı nutuklar okunmuştur. Ayrıca 29 Ekim 1932 tarihinde Cumhuriyet Bayramı dolayısıyla Malatya Halkevinde müzikal gösterimi olmuştur. Teftiş memurunun 1933 yılına ait raporunda Malatya Halkevinin çalışmalarını yetersiz bulmuş ayrıca bu konu da şunları söylemiştir.

Malatya Halkevi İdare Heyetinin esas vazifesi şubelerin çalışmasına destek olunması iken bu konuda sessiz ve hareketsiz kaldığını ifade etmiştir. Bunun nedeni olarak Malatya şehrindeki vatandaşların çok fakir olması ve eğitimcilerin çalışmalara destek vermediğinden kaynaklı olduğu belirtilmiştir. Çalışmaların iyi seviyeye gelmesi içinde alaka gösterilmesini istemiştir (BCA, 490.01/1005.878.1).

Malatya’da açılan diğer Halkevleri şunlardır:

Pütürge Halkevi: Pütürge Halkevi binası, 19 Temmuz 1937 tarihinde tapusu CHP’ye ait 112.5 metre kare üzerine inşa edilmiştir (BCA, 490.01/840.321.1). Binanın açılışı 1939 yılında gerçekleşmiştir (BCA, 490.01/972.764.1). Bina malzemesi olarak kârgir kullanılmıştır. Binanın yıllık kirası ise 36 liradır. Ayrıca binanın bir bodrum katı varken kiraya verilebilecek bir arazi veya binası yoktur. Bina yeni yapılmasından dolayı 1950 yılına kadar bir tamire ihtiyaç duyulmamıştır. Ayrıca binanın yarım kalan bir inşaatı da mevcut değildir. Tamirden veya yarım kalmış bir inşaatı olmamasından dolayı Halkevinin bina durumundan borcu yoktur. Ayrıca 1941 yılında CHP Kahraman Maraş Bölge Müfettişi Mithat Aydın’ın teftiş için geldiği Malatya’ya Pütürge Halkevi hakkında bir salonu üç odası olduğunu da belirtmiştir (BCA, 490.01/1000.865.2).

1950 yılının Pütürge Halkevi bütçesi ise şöyledir: Geliri 690 lira gideri ise 400 lira hademe ücreti 250 lira idare masrafı 40 lira, toplam 690 liradır. Gelir ve gider tablosu birbirine eşittir. Sinema salonu ve malzemelerin olmadığı Pütürge Halkevinde 200 kişilik bir konferans salonu vardır (BCA, 490.01/840.321.1).

Pütürge Halkevinde Kâtip Odacı olarak görev yapan memur Fuat Atilla, Pütürge’de 1930 yılında doğmuş, Halkevinde çalışmaya başladığı tarih ise 1 Mayıs 1948 olarak kaydedilmiştir. Aylık 33 lira bir maaş ödenmiştir. 1950 yılında Pütürge Halkevinin şubeleri Temsil, Spor, Köycülük, Kütüphane Şubeleri varken bunlardan Temsil ve Köycülük Şubeleri faaliyettir (BCA, 490.01/840.321.1).

Tespit edilen Pütürge Halkevi Başkanları ve Şube Başkanlarının hizmet ettiği yıllar ise şunlardır:

1939 yılı: İlk Pütürge Halkevi Başkanı Rüştü Aytan Pütürge doğumlu olup ortaokuldan mezun olduktan sonra terzilik işiyle uğraşmaya başlamıştır. Halkevi başkanlığına 9 Eylül 1939 tarihinde seçilmiştir (BCA, 490.01/944.661.1).

1941 yılı: Salih Aktekin-Halkevi Başkanı, Doktor Abdülkadir Sungur-Köycülük Şubesi Başkanı, Hüseyin Atilla-Kütüphane ve Yayın Şubesi Başkanı, 1941 yılının Pütürge Halkevi Salih Aktekin aynı zamanda Temsil Şubesi Başkanlığını da yapmıştır. (BCA, 490.01/1000.865.2).

1942 yılı: Doktor Abdülkadir Sungun-Halkevi Başkanı (BCA, 490.01/924.598.1).

1945 yılı: Doktor Zeki Gökova-Halkevi Başkanı (BCA, 490.01/1048.1024.3).

1946 yılı: Pütürge Millî Eğitim Müdürü Halil Akgün-Halkevi Başkanı (BCA, 490.01/683.315.1).

1948-1950 yılı: Öğretmen Ulvi Anadol-Halkevi Başkanı, Cumhuriyet Savcısı Osman Soylu-Spor Şubesi Başkanı, Bekir Öztürk-Temsil Şubesi Başkanı, Ekrem Atilla-Kütüphane ve Yayın Şubesi Başkanı, Hidayet Okuducu-Köycülük Şubesi Başkanı, (BCA, 490.01/840.321.1).

Darende Halkevi: Darende Halkevi binası 1929 yılında inşa edilmiş, önceleri CHP binası olarak kullanılmıştır. Bina Cumhuriyet Halk Partisine ait bir tapulu arazi üzerine kurulmuştur. Binanın herhangi bir zarara uğraması halinde sigortası yoktur. Bina malzemesi kerpiç ve ahşaptan yapılmıştır. İki kattan oluşan bina da CHP İlçe Başkanlığı da faaliyet göstermiştir. CHP bu bina da bir oda ve bir salonu kullanmıştır (BCA, 490.01/840.321.1). Binanın bu şekilde kullanımı ve demirbaş eşyaları ve saire diğer malzemelerin CHP'ye ait olduğundan Halkevi ve parti arası iyi değildir (BCA, 490.01/682.311.1). 1929 yılında yapılan bina, 1939 yılında Darende Halkevine dönüştürülmüştür (BCA, 490.01/972.764.1). Darende halkı tarafından yapılan Halkevi, parti ve müşterek bir salona ve bir binaya sahiptir (BCA, 490.01/1000.865.2). Bu salon 250 kişiliktir (BCA, 490.01/840.321.1).

1950 yılı Darende Halkevi bütçesi: Özel İdareden 400 lira, Belediyeden 250 lira, çeşitli gelir 500 lira müsamere vs. 250 lira toplam 1400 liralık bir gelire sahipken gider tablosu memur ve hademe maaşı 600 lira, idari çalışmalara 500 lira, kol çalışmalara 300 lira toplam 1400 lira da gidere sahiptir.

Darende Halkevinde çalışan memurlar; Kâtip Muammer Uğur Darende'de 1927 yılında doğmuş ortaokul mezunu olan ve Halkevinde Aralık 1949 yılında çalışmaya başlamıştır. Hademe Hüseyin Güçlü ise Hicri 1325 yılında Darende'de doğmuş tahsili olmayan ve Darende Halkevinde Eylül 1947 yılında çalışmaya başlamıştır (BCA, 490.01/840.321.1).

Darende Halkevi Başkanları ve Şube Başkanlarının hizmet ettiği yıllar ise:

1939 yılı: İlk Darende Halkevi Başkanı Veysi Yüksel'dir. Yüksel'den sonra yerine Namık Paksoy geçmiştir. Paksoy, Darende'de doğmuştur. Ortaokuldan mezun olduktan sonra ticaretle uğraşmıştır (BCA, 490.01/944.661.1).

1941 yılı: Öğretmen Tahir Baykal-Halkevi Başkan, Hüseyin Aytekin-Temsil Şubesi Başkanı, Mustafa Özalp-Köycülük Şubesi Başkanı, Tahir Baykal-Dershane ve Kurslar Şubesi Başkanı, (BCA, 490.01/682.311.1; BCA, 490.01/1000.865.2).

1946 yılı: Öğretmen Muhittin Yıldız-Halkevi Başkanı (BCA, 490.01/683.315.1).

1950 yılı: Muhittin Yıldız-Halkevi Başkanı, İhsan Sönmezler-Temsil Şubesi Başkanı, Niyazi Bilgin-Spor Şubesi Başkanı, Yusuf Aksoy-Sosyal Yardım Şubesi Başkanı, Ali Orhan-Köycülük Şubesi Başkanı, Sait Milli-Kütüphane ve Neşriyat Şubesi Başkanı, (BCA, 490.01/840.321.1).

Arapkir Halkevi: Şubat 1938 yılında (Bu Yıl Halkevleri Nerelerde Açılıyor, 1938) Kütüphane ve Neşriyat Şubesi, Spor Şubesi ve Köycülük Şubesi olmak üzere üç kol olarak açılışını yapmıştır. CHP ile aynı binayı kullanmışlardır (Cumhuriyetin XV. Yılında Malatya, 1938:34).

Tespit edilen Arapkir Halkevi Başkanları ve Şube Başkanları şunlardır:

1939 yılı: Kadir Akkaya-Halkevi Başkanı, Arapkir doğumlu ve ilkokul mezunudur (BCA, 490.01/944.661.1).

1940 yılı: Kamil Çağlar-Halkevi Başkanı, Arapkir doğumlu olup ilkokul son sınıfı terk ettiği okuldan sonra ticaretle uğraşmaya başlamıştır (BCA, 490.01/944.661.1).

1940-1941 yılı: Necati Okutman-Halkevi Başkan, Rasim Kadioğlu-Sosyal Yardım Şubesi Başkanı, Hilmi Tuncer-Köycülük Şubesi Başkanı, Yahya Özel-Kütüphane Şubesi Başkanı, Rıza DüNDAR-Spor Şubesi Başkanı, (BCA, 490.01/1000.865.2).

1946 yılı: Ortaokul Müdürü Osman Özkan-Halkevi Başkanı, (BCA, 490.01/683.315.1).

1948 yılı: Diş Tabibi Süreyya Türksöy-Halkevi Başkanı, (BCA, 490.01/944.661.1).

Adıyaman Halkevi: 1938 yılının Şubat ayı içinde Adıyaman Halkevi açılmıştır (Cumhuriyetin XV. Yılında Malatya, 1938:33; Bu Yıl Halkevleri Nerelerde Açılıyor, 1938). Kütüphane Kolu, Spor Kolu ve Köycülük Şubesi olmak üzere üç kol şeklinde faaliyetlerine başlamıştır. İlk ay içinde Kütüphane Koluna 236 kişi, Spor Koluna 144 kişi ve Köycülük Koluna 123 kişi, üye kaydını yapmıştır. Komite başkanların seçimi ise 24 Şubat 1938 Perşembe günü Spor Kolu Başkanı, 25 Şubat Cuma günü Köycülük Kolu Başkanı, 26 Şubat Cumartesi günü de Kütüphane Kolu Başkanı seçimi yapılmıştır (BCA, 490.01/972.764.1). Adıyaman'da Eski Mektep olarak adlandırılan okul Halkevine 120 lira karşılığında verilmiştir (Cumhuriyetin XV. Yılında Malatya, 1938:33). Ayrıca 1938 yılında toplantıların ve Halkevine yardım için komite kendi aralarında 4 bin liraya yakın para toplamıştır (Cumhuriyetin XV. Yılında Malatya, 1938:33). 1941 yılında halktan bir

zengininin kiraya verdiği bina da bir senelik sözleşmeyle de oturmuşlardır. (BCA, 490.01/1000.865.2)

Tespit edilen Adıyaman Halkevi Başkanları ve Şube Başkanları şunlardır:

1939 yılı: Mehmet Yener-Halkevi Başkanı, 1930 yılında Trabzon Erkek Öğretmen Okulundan mezun olmuştur. Adıyaman kazası Yeniyol'da ilkokul müdürlüğü yapmış ayrıca Fransızca bilmektedir (BCA, 490.01/944.661.1).

1941 yılı: Reşat Ergönül (Halkevi Başkanı) Malatya doğumlu olup babasının adı Hakkı, annesinin adı Nazife'dir. İlkokul öğretmenidir (BCA, 490.01/944.661.1). Ziya Tandoğan-Kütüphane ve Yayın Kolu Başkanı, Kadriye Sönmez-Temsil Şubesi Başkanı, Necmettin Kirişçi-Spor Şubesi Başkanı, Tevfik Atalay-Köycülük Şubesi Başkanı, (BCA, 490.01/1000.865.2).

1945 yılı: Zeki Adıyaman-Halkevi Başkanı, (Adıyaman, 1945:17).

1945-1946 yılı: Hüseyin Özgeçmiş-Halkevi Başkanı (BCA, 490.01/944.661.1).

1950 yılı: Yaşar Özdündar-Halkevi Başkanı, (BCA, 490.01/1024.942.3).

Malatya'da açılan Halkodaları ise şunlardır:

Kâhta Halkodası: Ne zaman açıldığına dair bir bilgi bulunamamıştır. Fakat 1940 yılında CHP Maraş Bölgesi Müfettişi Mithat Aydın, Kâhta halkın kendisi için bir bina yaptığını ancak bu binanın tahtadan olduğunu devletin burada çalışan memurlarına acıması gerektiğini ve yeni bir bina için yardım edilmesini raporunda yazmıştır (BCA, 490.01/682.310.1). Aydın, 1941 yılında da Kâhta Halkodasında incelemelerde bulunmuş, raporlar hazırlamıştır. Bu raporda Halkodası Başkanı İbrahim Ünal'dır. Yine bu rapor da Kâhta beylerinden biri dört odalı bir binayı Halkodasına kiralık olarak verileceğini yazmıştır (BCA, 490.01/1000.865.2).

Tespit edilen Kâhta Halkodası Başkanları şunlardır:

1940 yılı: Osman Özen-Halkodası Başkanı, (BCA, 490.01/840.321.1).

1941 yılı: İbrahim Ünal-Halkodası Başkanı, (BCA, 490.01/1000.865.2).

1947 yılı: Zeki Adıyaman-Halkodası Başkanı, (BCA, 490.01/959.712.1).

Hekimhan Halkodası: 23 Şubat 1941 tarihinde Pazar günü açılmıştır (Yeni Halkevleri, 1941).

Tespit edilen Hekimhan Halkodası Başkanları şunlardır:

1941 yılı: Hekimhan Halkodasının ilk başkanı İsmail Ertürk'tür. Ertürk, Elazığ Öğretmen Okulundan mezundur. Öğretmen olan Ertürk, 16 Şubat 1941 yılında yapılan seçimle Hekimhan Halkodası Başkanı olmuştur (BCA, 490.01/944.661.1).

1950 yılı: Nevzat Çınar (BCA, 490.01/1231.98.1).

İsmetpaşa Halkodası: 23 Şubat 1941 tarihinde Pazar günü Hekimhan Halkodası ile birlikte açılışı yapılmıştır (Yeni Halkevleri, 1941).

Tespit edilen İsmetpaşa Halkodası Başkanı şudur:

1941 yılı: Üye sayısı 54 olan Halkodası 2 Mart 1941 tarihinde yapılan seçimle Mahmut Kekevi başkanlığa getirilmiştir. İsmetpaşa Halkodasının ilk başkanıdır (BCA, 490.01/944.661.1).

1948 yılına gelindiğinde Malatya il genelinde 5 Halkevi (Malatya Merkez Halkevi, Pütürge Halkevi, Arapkir Halkevi, Darende Halkevi ve Adıyaman Halkevi) ve 54 Halkodası vardır (BCA, 490.01/959.712.1).

Tespit edilen diğer Malatya Halkodaları ise şunlardır:

- 4.Akçadağ Halkodası,
- 5.Darende- Ayvalı Köyü Halkodası
- 6.Darende- Germiter Bucağı Halkodası,
- 7.Darende-Yenice Halkodası,
- 8.Eski Malatya Halkodası,
- 9.Besni Halkodası,
- 10.Besni- Suvarlı Bucağı Halkodası,
- 11.Doğanşehir Halkodası
- 12.Doğanşehir- Erkenek Bucağı Halkodası
- 13.Doğanşehir- Sürgü Bucağı Halkodası
- 14.Doğanşehir- Polat Köyü Halkodası
- 15.Hekimhan-Kocaözü Halkodası
- 16.Besni- Tut Bucağı Halkodası
- 17.Orduzu Halkodası (BCA, 490.01/1057.1058.1).
- 18.Geliken Halkodası-Malatya Merkez
- 19.Fethiye Halkodası-Malatya Merkez
- 20.Tahir Halkodası-Malatya Merkez
- 21.Tecde Halkodası-Malatya Merkez
- 22.Gündüzbey Halkodası-Malatya Merkez
- 23.Kurşunlu Halkodası-Hekimhan
- 24.Cüzüngüt Halkodası-Hekimhan
- 25.Girmane Halkodası-Hekimhan
- 26.Sazlıca Halkodası-Hekimhan
- 27.Engüzek Halkodası-Hekimhan

- 28.Kuyucak Halkodası-Adıyaman
- 29.Koçali Halkodası-Adıyaman
- 30.Çalgan Halkodası-Adıyaman
- 31.Taraksu Halkodası-Pütürge
- 32.Gerger Halkodası-Pütürge
- 33.Banuk Halkodası-Pütürge
- 34.Ağvan Halkodası-Pütürge
- 35.Alat Halkodası-Kâhta
- 36.Narince Halkodası-Kâhta
- 37.Tokaris Halkodası-Kâhta
- 38.Setrek Halkodası-Darende
- 39.Belviran Halkodası-Darende
- 40.Perveri Halkodası-Besni
- 41.Kileyik Halkodası-Besni
- 42.Tepehan Halkodası-Pütürge (Yeni Halkodalarımız, 1945).
- 43.Darende- Kuluncak Halkodası (BCA, 490.01/924.598.1).
- 44.Sincik (Birişme) Halkodası (BCA, 490.01/1514.166.1).
- 45.Adıyaman- Samsat Halkodası (BCA, 490.01/1057.1058.1).
- 46.Malatya-Dilek Halkodası (BCA, 490.01/1243.143.1).
- 47.İsmetpaşa-Yukarı Banazı Halkodası (BCA, 490.01/1057.1058.1).
- 48.Hekimhan-Sazlıca Halkodası (BCA, 490.01/1243.143.1).
- 49.Kale Halkodası-Malatya Merkez (BCA, 490.01/1048.1024.3).
- 50.Akpınar Halkodası (BCA, 490.01/959.712.1).
- 51.Hasançelebi Halkodası-Hekimhan (Halkodalarımız, 1947:31).

1948 yılından sonra da maddi güçlüklerden dolayı Malatya’da ne bir Halkevi ne de bir Halkodası açılmıştır (BCA, 490.01/959.712.1). Malatya Halkodalarından üç tanesi tespit edilememiştir.

2.2.MALATYA HALKEVİNİN BİNA DURUMU

Cumhuriyetin ilanından itibaren Malatya’da 1924 yılında Türk Ocağı olarak kullanılan bir bina mevcuttu. Ancak yeni bir bina ihtiyacı ortaya çıkınca yapılacak Türk Ocağı için muhtelif yer tespitleri yapılmıştır. Başlangıçta, günümüzde İl Millî Eğitim Müdürlüğü olarak kullanılan binanın yanında mevcut bir mekâna karar verilmişse de söz konusu yerin Babüssade Ağası İsmail Ağa Vakfı’na ait olduğu ve bayram namazlarının

kılındığı bir namazgâhında mezkûr mahallede bulunduğu gerekçesi ile bu karardan vazgeçilmiştir. Malatya Valiliği'nin 9 Haziran 1926 tarihli yazısında Türk Ocağı binasının mevcut olduğu yere yapılmasına karar verildiği anlaşılmaktadır. Dönemin Valisi Nevzat Tandoğan tarafından 14 Ağustos 1926 günü saat 17.00'de yapılan görkemli bir törenle temeli atılmış ve daha sonra Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Atatürk'e, Başbakan İsmet İnönü'ye ve Türk Ocakları Heyeti Riyaseti'ne telgraf çekilerek Türk Ocağı temelini atıldığı bildirilmiştir. 1928 senesi içinde bina tamamlanmış ve 31 Ağustos 1928 günü saat 11.00'de dönemin Elazığ Valisi'nin de misafir olarak bulunduğu törende Malatya Valisi Nazmi Toker tarafından bina hizmete açılmıştır. Yaklaşık olarak 45.000 liraya mal olan Malatya Türk Ocağı binası, Türk Ocaklarının kendisini feshettiği 10 Nisan 1931 tarihinde bina Cumhuriyet Halk Partisine verilmiş, uzun müddet parti binası olarak kullanılmıştır (Zaman Siyah Beyaz Akarken Malatya, 2013:50).

Malatya Türk Ocağı binası olarak inşa edilen daha sonra parti binası olarak işlev gören yapı 19 Şubat 1932 tarihinde açılan Malatya Halkevi binası olmuştur. Malatya Türk Ocağı lağv olurken partiye bir bina ve Venk mevkiinde 8 dönüm bir arsa devredilmiştir. Ancak Malatya Halkevinin açılmasıyla bina parti ve Halkevi tarafından kullanılmıştır (BCA, 490.01/67.256.1). Bina 200-250 kişiyi alabilecek genişlikte olmasına rağmen sahnesi yoktur. Binanın sapa yolda olmasından dolayı çarşıda bir bina alınmış ve bu binanın üzerine bir kat daha çıkılması ve Halkevinin buraya taşınması düşünülmüş ise de gerçekleşmemiştir (BCA, 490.01/1005.878.1). Merkez Hüseyinbey Mahallesinde bulunan yapı, 19.yy son Osmanlı dönemi eserlerindedir. Kare planlı ve tamamen kesme taştan yapılmış olan binada, odalar ortadaki uzunca bir salonun etrafında yer almaktadır. İç ana bölmeleri de kesme taştan olan binanın oda bölümleri ve tavanı kâgir olup binanın üzeri sonradan çatı ile örtülmüştür. Ana cephesi Atatürk Bulvarı üzerinde yer alan binanın girişi, cephenin ortasında yer alan ve taş merdivenle çıkılan kapıdan sağlanmaktadır. Giriş portalı, yan duvarlardan yukarı taşarak anıtsal bir görünüm kazanmıştır. Ana cephede dört, yan cephelerde beşer adet sivri kemerli pencere yer almaktadır (Medeniyetin Beşiği Malatya, 2013:164;bk, EK 1). Bugün Atatürk Bulvarı ile Kanalboyu Caddesinin kesiştiği köşede yer alan bina 1687 metre kare arsa üzerine inşa edilmiştir (Malatya Kültür Envanteri, 2014:72).

1939 yılında Malatya Belediye Başkanı Cafer Özelçi Ankara'ya bazı işler için gittiğinde Halkevi binası içinde temaslar da bulunmuştur. Ankara'da yaptığı temaslar sonucunda modern bir Halkevi projesi destek görmüş ve CHP Genel Sekreterliği tarafından 100 bin lira yardım sözü almıştır (Malatyamız Modern Bir Halkevi Binasına

Kavuşacak, 1939). CHP Maraş Bölgesi Müfettişi Mithat Aydın Bey 1940 senesinde Malatya'ya teftiş için geldiğinde Malatya Halkevi binası için görüşü şu olmuştur. Halkevi binası ne iyi bir şekilde toplantıların yapılabildiği ne de çalışmalara elverişli olduğunu belirtmiştir. Elverişli çalışmaların olabilmesi için Kayseri Halkevi binası gibi bir yapıya sahip olması düşünceindedir. Modern bir sinema salonu ve müsamere salonunda bulunmamasını da eleştirmiştir. şu an için parti ile aynı binayı kullanan Halkevi ihtiyaçlarını karşılasa da yeni bir binaya ihtiyacı olduğunu söylemiştir (BCA, 490.01/682.310.1).

1942 yılında Malatya Halkevi İdare Heyetin almış olduğu bir kararla Halkevi bahçesi "Aile Bahçesi" olmuştur. Ayrıca burada bir büfe açılacağı çay, kahve ve gazoz gibi içeceklerin de bulunacağı ifade edilmiştir (Halkevi Bahçesi, 1942). 1945 yılında Malatya Valisi Ahmet Kınık, il merkezinin ihtiyacı olan yeni bir Halkevinin yapılacağı vaadinde bulunmuştur. Yeni Halkevi binası, kullanılan Halkevi binasının yanındaki arsa üzerine kurulacağı, arsanın Sivas-Elazığ Caddeleri üzerinde yer almasıyla binaya güzellik katılacağı düşünölmüştür (Merkez Halkevi İnşaatı, 1945). 1946 senesinde CHP Genel Sekterliği tarafından Mimar Rauf Akçay gönderilmiş, yeni binaya 1000 kişilik bir temsil salonu, 300 kişilik toplantı ve spor salonları ayrıca kütüphane ve çeşitli mesaiye mahsus birçok odaların bulunması kararlaştırılmıştır (Yeni Halkevi Binası, 1946).

Atatürk, yurt geneli gezilerine çıktığında duraklarından biri de Malatya olmuştur. 13 şubat 1931 tarihi Cuma günü saat 17.30 sularında "Beyaz Tren" olarak adlandırılan trenle Malatya'ya gelmiştir. Malatya'ya geldiğinde yanında Fahrettin Altay, Cumhurbaşkanlığı Genel Sekteri Tevfik Bıyıklıoğlu, İçişleri Bakanı şükrü Kaya, İçişleri Özel Kalem Müdürü Ekrem Bey, Kütahya Milletvekili Recep Peker, Bolu Milletvekili Cevat Abbas, Falih Rıfki Atay, Reşit Galip, Ruşen Eşref Ünaydın kişiler vardır. Geldiği akşamı da Türk Ocağı binasını ziyaret etmiştir (Aydın, 2006:2,8-9). İkinci ziyareti 14 Kasım 1937 günü saat 13.00'de olmuştur. Atatürk'ü tren garında Malatya Valisi İbrahim Ethem Akıncı, Malatya Belediye Başkanı Tevfik Temelli, milletvekilleri ve askeri yetkililerle sivil halk karşılamıştır. Bir saat kadar kalan Atatürk, Malatya'da yeni açılan fabrikaları ve Devlet Hastanesini gezdikten sonra Malatya Halkevi binasında bir süre dinlenmiş, saat 14.00'ü biraz geçe Malatya'dan ayrılmıştır (Malatya 96, 1996:44). Atatürk, her iki Malatya ziyaretinde dönemin kültür yuvaları olan kurumları ziyaret etmiştir. Bu kurumların adları farklı olsa da kullandıkları bina aynı olmuştur (bk. EK 2 ve EK 3).

1950'li yılların başına kadar CHP tarafından Halkevi ve parti binası olarak kullanılmıştır. 1951 yılında Yeni Malatya gazetesinde Halkevlerinin kapatılması meclis

tarafından kabul edilmesinden sonra Malatya Halkevi binası Gazi İlkokuluna devredilmesi haberini yapmıştır. Yeni Malatya gazetesine göre bu haber:

“Şehrimiz CHP İl Başkanlığı ve Halkevinin işgalindeki binanın tahliye edildiğini görenler zihinlerinde birtakım istifhamlar dolaşmakta, bina ne için kullanılacağı denilmektedir. Mesken buhranının şiddetle hüküm sürdüğü Malatyamız da eski CHP binasını bir ev olarak kullanacağını akla getiremiyoruz. Devlet dairelerinde hükümet konağında az çok toplandığına göre mecliste geçen müzakerelerden kuvvet ve cesaret olarak birçok yerlerdeki okul binalarının parti binası olarak kullanıldığını düşünerek evvelce işlenmiş bir günahın kefareti olarak adı geçen binanın Millî Eğitim emrine verilmesini 800-1000 mevcutlu olan Gazi İlkokulun yanına yeni bir okulun açılmasını temenni ediyoruz. Çünkü Gazi Okulu bugün için artık talebe kesafeti dolayısıyla işleyemez çalşamaz hale gelmiştir.

....Valilik ve Millî Eğitimin harekete geçmesini bekleyelim mi dersiniz ? Bizce bina hazır yapılacak iş güzeldir. İsterseniz bu okulun adını da verebilirim. Kernek veya Dernek Okulu !” (Hazır Bina, Güzel İş, 1951;bk. EK 19). Şeklinde geçmiştir.

Zaman zaman statüsü değiştirilerek çeşitli sahalarda hizmet vermiş bina 1981 yılında “Atatürk Evi” ismiyle müzeye çevrilmiştir (Yalvaç, 2015: parag.1).

2.3.MALATYA HALKEVİ BAŞKANLARI

Osman Taner (Osman Hilmi Taner), Malatya Halkevinin ilk başkanıdır (BCA, 490.01/1005.878.1). Taner, 1896 yılında Malatya’da doğmuş babasının adı Mahmut annesinin adı Zahide’dir. Malatya Ortaokulu Riyaziye Muallimi okulundan sonra (TBMM Albümü 1920-1950, 2010:277) Elazığ Sultanisi’nde okumaya devam etmiş ancak bir süre sonra okulu bırakmış bu süre zarfında 1 sene öğretmenlik yapmıştır (Çufalı, 2012:786). Bu bir yıllık öğretmenlikten sonra ticaretle uğraşmıştır. Taner, daha sonra siyasete atılmış, Malatya Belediye Meclis Üyeliği yapmış ayrıca Malatya gazetesini adında bir gazete çıkarmıştır. Gazetenin sahibi ve İdare Müdürü olarak çalışmıştır. Siyasi hayatı Vilayet Umumi Meclis üyeliği ve Başkan vekili olarak devam etmiştir. 1935 yılında Malatya’dan V. Dönem (1935-1939) Milletvekili seçilmiştir (TBMM Albümü 1920-1950, 2010:277). Milletvekili seçilmeden önce Malatya Cumhuriyet Halk Fırkası İl Genel Başkanlığını ve Malatya Halkevi Başkanlığını bir arada yapmıştır (Şehrimiz CHF ve Halkevi Başkanlığı, 1935). 12 Ağustos 1946 tarihinde TBMM Gümrük ve Tekel Komisyonu üyeliğine seçilmiştir. Bu komisyonun kâtipliğini de yapmıştır. 11 Kasım 1946, 5 Kasım 1947, 5 Kasım 1948 ve 7 Kasım 1949 tarihlerinde aynı üyeliğe tekrar seçilmiştir (Çufalı, 2012:786). Milletvekili seçildiği yılda bir diğer başkanlığı Teşebbüsat Sanayi ve Elektrik Şirketinde yapıyordu (Hilmi Taner Cumartesi Gidiyor, 1935). Ayrıca V.(1935-1939) VI. (1939-1943), VII. (1943-1946), ve VIII. Dönem (1946-1950), Malatya Milletvekilliği yapmıştır. Cemile Hanımla evli olan Taner, Süheyla, Mehmet ve Veysel adlarında üç

çocuğu vardır. 25 Ağustos 1964 tarihinde vefat etmiştir (TBMM Albümü 1920-1950, 2010:489; Çufalı, 2012:786).

1935 yılında Taner, Malatya'dan milletvekili seçilmesinden sonra hem Malatya CHF İl Başkanı hem de Malatya Halkevi başkanı Şevki Sözen olmuştur. Ancak Halkevi başkanlığını vekâleten yapmıştır (Şehrimiz CHF ve Halkevi Başkanlığı, 1935).

1935 yılında yapılan bir seçimle Halkevi başkanlığına Faruk Yakın seçilmiştir. Yakın, Malatya'da hicri 1295 yılında doğmuştur. Malatya Mülkiye Okulunda bir müddet okuduktan sonra Bursa Mülkiye İdadisinde eğitimine devam etmiş ancak burada iki senelik tahsilinden sonra sınavla Askeri İdadisine girerek burada okumuştur. İstanbul'da tahsilini tamamlamıştır. 1 İkincikanun 1930 tarihinde Kaymakamlıktan emekliliğe ayrılmış daha sonra Malatya İl Yönetim Kurulu Üyeliği yapmıştır. Bulunduğu görevler ise üç sene Bağdat Dördüncü Müfettişlik Yaverliği, Birinci Dünya Savaşında Irak Cephesinde, Millî Mücadele döneminde Gaziantep Cephesi Vilayet Jandarma Kumandanlığı görevinin de bulunmuştur. Irakta İttihati Terakkilere yardım etmiş ayrıca Millî Mücadele döneminde Elazığ ve Gaziantep Müdafaa-i Hukuk Cemiyetinde görev aldığı ve yaptığı anlaşılmaktadır. Türkçe haricinde bildiği dil Fransızcadır. Fransızcaya hem okur hem de yazar özelliğine sahiptir (BCA, 490.01/944.661.1;bk. EK 13). Yakın, 1935 yılından 1939 yılına kadar Malatya Halkevi Başkanlığını yapmıştır. 1939 yılında ise Vilayet İdare Heyeti İntihabına yedek kalmasından dolayı Halkevi başkanı değişmiştir (Yeni Halkevi Başkanı, 1939).

1939 yılının Şubat ayında Malatya Halkevi Başkanlığına Şefik Tugay seçilmiştir (BCA, 490.01/972.764.1). Şefik Tugay (Mehmet Şefik Tugay) 1905 yılında Malatya'da doğmuştur. Evli olan Tugay'ın, babasının adı Hüseyin annesinin adı Ümmihan'dır. Ankara Adliye Hukuk Mektebi mezunu olduktan sonra avukat olmuştur. Alanı ceza hukuku olan ve Fransızcaya bilen bir kişidir. Nusaybin Cumhuriyet Müddeî Umumisi olarak görevde yapmıştır. Ayrıca diğer görevleri şunlardır: Mardan Cumhuriyet Müddeî Umumisi Muavini olarak çalışmış daha sonra da serbest avukat görevinde bulunmuştur. Ayrıca VII. Dönem İçel (Mersin) Milletvekilli ve VIII. Dönem Malatya Milletvekilli yapmıştır (TBMM Albümü 1920-1950, 2010:489). 12 Ağustos 1946 tarihinde TBMM Adalet Komisyonu üyeliğine seçilmiş aynı zamanda bu komisyonun kâtipliğini yapmıştır. 11 Kasım 1946 ve 5 Kasım 1947 tarihlerinde aynı üyeliğe tekrar seçilmiş, 5 Kasım 1948 tarihinde Bütçe Komisyonu üyeliğine seçilmiştir (Çufalı, 2012:789). 1941 yılında Malatya Belediye Reis Vekilliğine getirilmiştir (Belediye Reis Vekilliğine Parti Reisi Şefik Tugay Getirildi, 1941). 1942 yılında da Malatya Belediye Başkanlığı görevinde bulunmuştur (Belediye Reisi Seçimi Dün Yapıldı, 1942). 3 Kasım 1951 tarihinde vefat etmiştir

(TBMM Albümü 1920-1950, 2010:489). 1939 yılında Halkevi Başkanı seçilen Şefik Tugay görevi fazla sürmemiş Vilayet Parti İdare Heyeti Başkanlığına seçilmiştir (Halkevi Başkanlığı, 1939).

1939 yılında yapılan seçimde Malatya Halkevi Başkanı Şevki Sözen olmuştur. Sözen 1883 yılında Manastır'da doğmuştur. Harbiye Mektebinden mezun olduktan sonra bir müddet askeri görevlerde bulunmuş, emekli olduktan sonra gazetecilik yapmıştır (BCA, 490.01/944.661.1;bk. EK 14). Fırat gazetesi Şevki Sözen için atılgan ve çalışkan birisi olarak söz etmiştir (Halkevi Başkanlığı, 1939). Şevki Sözen 1939 yılından 1940 yılına Malatya Halkevi Başkanlığını yapmıştır (BCA, 490.01/682.310.1).

1940 yılında Malatya Halkevi Başkanlığına Mustafa Naim Karaköylü seçilmiştir (BCA, 490.01/944.661.1). Mustafa Naim Karaköylü 1893 yılında Malatya'da doğmuştur. Babasının adı Mehmet annesinin adı Ziyet, evli ve 3 çocuk sahibidir (TBMM Albümü 1920-1950, 2010:489). Tahsil durumu ortaokuldan mezunudur. Mesleği çiftçiliktir. Bulduğu görevler şunlardır: 1927'de CHF Merkez Kaza İdare Heyetinde, 1928'de Vilayet Umumi Meclis Azalığına seçilmiştir. 1930 yılında Malatya Belediye Başkanlığı görevinde bulunmuş, 1934 senesinde ayrılmıştır (BCA, 490.01/311.1272.1;bk. EK 13). Ayrıca 1940 yılında Erzincan Depreminde (BCA, 490.01/1584.465.1) yardım komitesinde yer almıştır (BCA, 490.01/311.1272.1). Bunun yanında Atatürk'ün 13 Şubat 1931 tarihinde Malatya ziyaretinde karşılayanlar arasında yer almıştır (Aydın, 2006:37). Malatya Halkevi Başkanları arasında en uzun süre başkanlık yapmış bir kişidir. 1940 (BCA, 490.01/944.661.1), 1941 (BCA, 490.01/682.311.1), 1942 (Biçki, Dikiş ve Nakış Sergisi Açıldı, 1942), 1943 (BCA, 490.01/970.750.1), 1944 (BCA, 490.01/840.321.1), 1945 (BCA, 490.01/1048.1024.3), 1946 (BCA, 490.01/959.712.1) bu yılların çoğunluğu CHP Genel Sekterliğine gönderilen faaliyetlerin altına yazılan unvan ve isimlerden tespit edilmiştir. 1940 yılında teftiş için gelen CHP Maraş Bölgesi Müfettişi Mithat Aydın Karaköylü için şu ifade de bulunmuştur:

“Takriben 45 yaşlarında olan olup Malatya'nın karakteristik bir tipidir. Tahsili eski orta mektebidir, fakat gösterişli her işe girer ve çalışır bir adamdır. Halen Daimi Encümen'dir. Evvelce Belediye Reisliği yapmış, muvaffak olmamış eski köy ağaları vaziyetinde hareket etmiştir... Her tarafa girip çıktığı ve her kesimle konuştuğu için halk kendisini sever. Parti de istifade olunabilir bir zattır” (BCA, 490.01/682.310.1).

Karaköylü, 25 Ekim 1966 tarihinde vefat etmiştir (TBMM Albümü 1920-1950, 2010:489).

1946 yılında Malatya Halkevi Başkanı Hüsnü Tulunoğlu olmuştur (BCA, 490.01/683.315.1). Tulunoğlu hakkında geniş bir bilgiye sahip olunmamakla birlikte,

1946-1947 yıllarında Halkevi Başkanlığı yaptığı tespit edilebilmiştir (BCA, 490.01/970.750.1).

1948 yılında Malatya Halkevi Başkanlığına Nüvit Yetkin seçilmiştir (BCA, 490.01/944.661.1). Yetkin, 1916 yılı Malatya doğum olup babasının adı Talat annesinin adı Makbule'dir. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesinden mezun olduktan sonra serbest avukat olarak çalışmıştır. Ayrıca Samsun Milli Emlak Kâtipliği, Samsun Kazanç Tetkiki İtiraz Komisyon Kâtipliği, Maliye Vekâleti Milli Emlak Müdürlüğü Memuru, Hukuk Müşavirliği Tetkik Memuru-Mümeyyizi ve Malatya Hazine Avukatlık görevlerinde bulunmuştur (TBMM Albümü 1920-1950, 2010:656). 22 Temmuz 1951 tarihinde yerel seçimlerde Malatya Belediye Başkanlığı da yapmıştır (Belediye Başkanının Basın Toplantısı, 1951). Bunun yanında X. Dönem (1954-1957) Malatya Milletvekili seçilmiştir. Evli ve bir çocuk sahip olan Yetkin, 31 Ağustos 2007 yılında vefat etmiştir. (TBMM Albümü 1920-1950, 2010:656). Tespit edilen son Malatya Halkevi Başkanıdır. Yine Nüvit Yetkin'in son başkanlığı döneminde Derme dergisi de son sayısını çıkartmıştır. (Derme, 1950). Halkevlerinin kapatılması yılı olmasından dolayı Malatya Halkevinde faaliyetler durmuş bekleneni verememiştir (Halkevlerimiz de Durgunluk, 1949). Tespit edilen Malatya Halkevi Başkanların tarihlere göre sıralaması şöyledir:

1932-1935 yılı: Osman Hilmi Taner

1935 yılı: Şevki Sözen (Vekâleten)

1935-1939 yılı: Faruk Yakın

1939 yılı: Mehmet Şefik Tugay

1939-1940 yılı: Şevki Sözen

1940-1946 yılı: Mustafa Naim Karaköylü

1946-1947 yılı: Hüsnü Tulunoğlu

1948-1950 yılı: Nüvit Yetkin

2.4.MALATYA HALKEVİNİN BÜTÇE DURUMU

Halkevleri, özünde halka görev yapan kurumlar olarak kurulmuştur. Buna çok büyük ölçüde bağlı kalmışlardır. Bu yüzden de kendi geliri olan, kendi kendine yetebilen bir kurum olamamıştır. Halkevlerinin gelirleri olmamasına karşın, birtakım giderleri vardır. Bu giderleri karşılayabilmek ve hizmet götürmek için parasal kaynaklara gereksinim vardır. Bu kaynaklar, yönetmeliğe göre parti il örgütü tarafından sağlanacaktı (Zeyrek, 2006:37). Malatya Halkevinin ilk teftiş raporuna göre bütçe; Hususi (Özel) İdare bütçesine 2500 lira koydurulmuş ve bundan başka CHF'den 500 lira, yardım olarak 300 lira ve ayrı

bir yardım olarak 200 lira temin edilmeye çalışılmışsa da bunun ancak 26 Şubat 1933 tarihinde 1000 lirası gönderilmiştir. Malatya Halkevinin 1933 senesine kadar masrafları parti tarafından karşılanmıştır. Ayrıca rapora göre dönemin Başbakanı İsmet İnönü tarafından Malatya Halkevine 200 lira bağışta bulunmuştur (BCA, 490.01/1005.878.1). 1935 yılına gelindiğinde Malatya Halkevi Başkanı Faruk Yakın Bey tarafından gönderilen çalışma raporundan şubelerin daha iyi bir şekilde çalışabilmesi için partiden 2500 lira yardım istemiş ise de 1000 liralık bir yardım yapılmıştır (BCA, 490.01/989.829.2).

1940 senesinde parti müfettişi Mithat Aydın Bey'in raporuna göre Malatya Halkevinin bütçesi 3600 lira olarak görülmüş ise de bütçe reddedilmiş fakat kimlerin reddettiğini yazmamıştır. Bütçesi reddedilmesine rağmen Malatya Halkevi, Malatya Belediye bütçesine 500 lira koymuş fakat bu para daha sonra Halkevine ödenmemiştir (BCA, 490.01/682.310.1).

1941 yılının bütçesi olarak Malatya genelinde açılan Halkevleri ve Halkodaları da dâhil olmak üzere 5000 lira görülmüştür. Bunun 250'şer liradan 4 Halkevinde toplam 1000 lira verilmesi kararlaştırılmıştır. Bu Halkevleri ise Pütürge, Darende, Arapkir ve Adıyaman'dır. 3200 lirası Malatya Halkevine verilmesine geri kalan 800 liradan 250 lirası Kâhta Halkodasına 550 lirası ise yeni açılacak Halkodalarına verilmesi kararlaştırılmıştır (BCA, 490.01/682.311.1).

1942 yılının Malatya Halkevinin bütçesi 7000 liradır. Yayın Kolunun daha iyi bir şekilde çalışması için paranın büyük bir bölümü yayın ve folklor araştırmalarına harcanılması düşünülmüştür (Halkevimizin 942 Yılı Bütçesi, 1942).

2.5.MALATYA HALKEVİ ŞUBE KOMİTELERİ VE İDARİ HEYETİ

Halkevi başkanları ve şube idare heyeti 2 yılda bir yapılan seçimle geldiğini belirtmiştik. 19 Şubat 1932 tarihinde kurulan Malatya Halkevinin ilk Şube Başkanları ve azalarının isimleri hakkında bir bilgi tespit edemedik. Tespit edilen Malatya Halkevi Şube Komite Başkanları ve İdarî Heyetleri şunlardır:

1932 yılı:

Halkevi Başkanı: Osman Hilmi Taner (BCA, 490.01/1005.878.1).

1935 yılı Şube İdare Heyeti çoğu devlet memurudur. Bu yılın Malatya Halkevi Başkanı ve Şube İdarî Heyeti şu kişilerdir:

Halkevi Başkanı: Faruk Yakın

Dil ve Edebiyat Şubesi: Hamdi Mutlu-Başkan, Hüsnü Eke-Üye, Muammer Aktan-Üye,

Güzel Sanatlar Şubesi: Kadri Gürses-Başkan, Sami Tuncay-Üye, Muammer Eren-Üye,

Temsil Şubesi: Öğretmen Belkıs-Başkan, Nadide Dinçkurt-Üye, Öğretmen Fahriye Duman-Üye, Eczacı Lütfi Sayman-Üye, Öğretmen Pertev Sungur-Üye,

Spor Şubesi: Ahmet Fırat-Başkan, Muammer Aktan-Üye, Zahit Atay-Üye,

Sosyal Yardım Şubesi: Reşat Çoban-Başkan, Yahya Kayahan-Üye, Mustafa Karaköylü-Üye, Kamil Sarıgöllü-Üye,

Kütüphane ve Yayın Şubesi: Fehmi Ünal-Başkan, Mehmet Kayahan-Üye, Mehmet Eti-Üye,

Köycülük Şubesi: Kemal Tolunay-Başkan, Fehmi Martin-Üye, Hulki Yurtkan-Üye, Nail Bilen-Üye (BCA, 490.01/989.829.2:bk. EK 4).

1937 yılı Malatya Halkevi İdarî Kurulu ise şöyledir:

Halkevi Başkan: Faruk Yakın

Dil ve Edebiyat Şubesi: Hüsnü Eke-Başkan, Hüsnü Tulun-Üye, Öğretmen Sadi-Üye,

Güzel Sanatlar Şubesi: Ahmet Gençay-Başkan, İsmail Bağrıyanık-Üye, Mahmut Tuncel-Üye,

Temsil Şubesi: Nadide Dinçkurt-Başkan, Fahriye Duman-Üye, Lütfü Sayman-Üye,

Spor Şubesi: Zahit Atay-Başkan, Ahmet Fırat-Üye, Bay Dursun-Üye,

Sosyal Yardım Şubesi: Mustafa Karaköylü-Başkan, Tevfik Temelli-Üye, Süleyman Kiğılı-Üye,

Kütüphane ve Yayın Şubesi: Melahat Sezener-Başkan, İhsan Çağlayangil-Üye, Fehmi Ünal-Üye,

Köycülük Şubesi: Sabri Vardar-Başkan, Cafer Özelçi-Üye, Hulki Yurtkan-Üye,

Halk Dershaneleri ve Kursları Şubesi: Rıza Özsoy-Başkan, Derviş Ulucan-Üye, Doktor Necdet-Üye, (BCA, 490.01/989.829.2:bk. EK 4).

Tarih ve Müze Şubesi: İsmail Kutun-Başkan, Süleyman Aksoy-Üye, Rüştü Ünaydın-Üye (Halkevimizin Müze Kolu da Seçildi, 1936).

1940 yılı Şubat ayının ilk haftası bazı şubeler için başkan ve üyelik seçimleri yapılmıştır. Buna göre:

Halk Dershaneleri ve Kursları Şubesi: Semiha Sümer-Başkan, Necdet Sezer-Mümessillik, Tevfik Öğüt-Üye,

Tarih ve Müze Şubesi: İsmail Kutun-Başkan, Süleyman Aksoy-Üye, Rüştü Öğüt-Üye,

Kütüphane ve Yayın Şubesi: Bedri İzol-Başkan, Melahat Sezener-Mümessillik, Reşide Uluaydın-Üye (Halkevinde Komite Seçimleri Başladı, 1940).

CHP Maraş Bölgesi Müfettişi Mithat Aydın'ın 1940 yılının Temmuz ayı teftiş raporuna göre Malatya Halkevi İdarî Kurulu şöyledir:

Halkevi Başkanı: Şevki Sözen

Dil ve Edebiyat Şubesi: Hüsnü Tulun-Başkan

Güzel Sanatlar Şubesi: Vakıf Müdürü Ömer Onat-Başkan

Temsil Şubesi: Maarif Müdürü Lütfullah Bey-Başkan

Spor Şubesi: Ahmet Fırat-Başkan

Sosyal Yardım Şubesi: Cevat Somer-Başkan

Kütüphane ve Yayın Şubesi: Melahat Sezener-Başkan

Köycülük Şubesi: Zeki Malkoç-Başkan

Halk Dershaneleri ve Kursları Şubesi: Necdet Sezer-Başkan

Tarih ve Müze Şubesi: İsmail Kutun-Başkan (BCA, 490.01/682.310.1).

20 Şubat 1941 tarihinde yapılan teftişe göre Malatya Halkevi İdarî Kurulu şöyledir:

Halkevi Başkanı: Mustafa Naim Karaköylü

Dil ve Edebiyat Şubesi: Hüsnü Tulun-Başkan

Güzel Sanatlar Şubesi: Ömer Onat-Başkan

Temsil Şubesi: Avni Ülküner-Başkan

Spor Şubesi: Ahmet Fırat-Başkan

Sosyal Yardım Şubesi: Cevat Somer-Başkan

Kütüphane ve Yayın Şubesi: Melahat Sezener-Başkan

Tarih ve Müze Şubesi: İsmail Kutun-Başkan

Halk Dershaneleri ve Kursları Şubesi: Necdet Sezer-Başkan

Köycülük Şubesi: Zeki Balı-Başkan (BCA, 490.01/1000.865.2).

2 Temmuz 1941 tarihinde yapılan teftişte şubat ayında seçilen komite üyelerinden bazılarında değişiklik yapılmıştır. Bunun nedeni teftiş raporunda belirtilmemiştir.

1941 yılı Malatya Halkevi İdarî Kurulu şöyledir:

Halkevi Başkanı: Mustafa Naim Karaköylü

Dil ve Edebiyat Şubesi: Muhtar Erdemer-Başkan

Güzel Sanatlar Şubesi: Avni Şahinkaya-Başkan

Temsil Şubesi: Avni Ülküner-Başkan

Spor Şubesi: Ahmet Fırat-Başkan

Sosyal Yardım Şubesi: Süleyman Eray-Başkan

Kütüphane ve Yayın Şubesi: Bedri İzol-Başkan

Tarih ve Müze Şubesi: İsmail Kutan-Başkan

Halk Dershaneleri ve Kursları Şubesi: Semiha Somer-Başkan

Köycülük Şubesi: Doktor Zeki Bey-Başkan (BCA, 490.01/682.311.1).

BÖLÜM III

3.MALATYA HALKEVİNİN ŞUBE ÇALIŞMALARI

3.1.DİL VE EDEBİYAT ŞUBESİ

Halkevleri Çalışma Talimatnamesi'nin 5'inci maddesine göre: Şubenin dil çalışmalarında gayesi Türk diline tabii hakkını vermek olduğunu ve her türlü fikir ve hissi mefhumları ifadede istiklalini kazandırmak olduğunu görüyoruz (Halkevleri Çalışma Talimatnamesi, 1940:5).

Malatya Halkevinin kurulduğu ilk yılda Ulusal gün ve bayramlar büyük bir coşku ile kutlanmıştır. 23 Nisan 1932 tarihinde Malatya Halkevi önünde Atatürk'ün nutuklarının TBMM'nin açılışına ait bahisler okunmuş ayrıca akşam saatlerinde Halkevinde bir eğlence düzenlenmiştir. 29 Ekim 1932 tarihinde ise gündüz ve gece Malatya Halkevinde müzikli eğlence düzenlenmiştir (BCA, 490.01/1005.878.1).

Malatya Halkevi 1933 senesinde Dil ve Edebiyat alanında Türkçe kelimelerin derlemesini yapmış ayrıca umumi halk toplantısı düzenlenmiş bu toplantı sayısı 17 iken toplantıya katılan sayı 2400 kişidir. 1933 senesinde Malatya Halkevinde çeşitli alanlarda 8 konferans verilmiştir (Halkevlerinin 1933 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları, 1934:59,122).

Bu şubenin en önemli özelliği İnönü Zaferleri, 30 Ağustos Zafer Bayramı, 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı ve ulusal bayram ve günlerin vs. her yıl Halkevleri sayesinde büyük bir coşkuyla kutlanmasıdır (Zeyrek, 2006:46). Malatya Halkevinin 1934 yılı Dil ve Edebiyat Şubesinin bu çalışmalara örnek olarak 26 Eylül Dil Bayramı olması dolayısıyla Malatya'da Halkevi, okullar, konaklar, bayrak ve elektrik direkleri süslenmiş ve ayrıca Halkevinde bir konferans düzenlenmiştir. Bu konferansa katılan murahbas yani devlet adına yetkili olan Hüsnü Bey, Türkçenin güzelliklerine dair bir konuşma yapmış daha sonra Vali İbrahim Ethem Akıncı Bey de Malatya halkının Dil Bayramını kutlamış ve saz heyetleri tarafından köy türküleri ve millî marşlar söylenerek kutlamalar son bulmuştur (Dil Bayramı Nasıl Kutlandı, 1934). 1934 senesine dair diğer çalışmalar, Türkçe kelimelerin derlemeleri devam edilmiş folklor alanında da araştırmalara başlanmıştır (Halkevlerinin 1934 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları, 1935:78).

1935 yılı Dil ve Edebiyat Şubesinin çalışmaları ise şunlardır: Malatya Halkevinin kuruluşundan kapanışına kadar süren Dil ve Edebiyat Şubesinin en önemli ve en güzel çalışma sahaları toplantılar ve konferanslar olmuştur. Her hafta salı günü çeşitli alanlarda yapılan toplantılarda halkı bilgilendirmek ve bilinçlendirmek amacı güdülmüştür. Malatya

Valisi Ethem Bey’de “Salı Toplantısı” na katılmış ve toplantı da memurlar ve memurların mesuliyeti hakkında ve ayrıca devlet otoritesinin sağlanması için memurların nasıl davranacağı ve hangi vazifelerde bulunacağı üzerine konuşmasının ardından (Halkevinin Salı Toplantısında, 1935) az zamanda çok işler başardığını bunu sayfalara sığdırmayacak kadar çok olduğunu ve toplantıda da memurların Halkevi çatısı altında birleşmesi gerektiğini ifade etmiştir. Toplantı geç saatlere kadar devam etmiş ve saz heyetinin şarkılarıyla da son bulmuştur. (Halkevinde Toplanmalar, 1935).

Bir diğer “Salı Toplantısı”nın konusu sağlık olmuş ve bu toplantı yedi gün sürmüştür. Konferansa Trahom Dispanseri Hekimi Hakkı Soydaş Bey katılmış ve trahomdan korunma yollarından bahsedilmiştir (Halkevinde Yarın Toplantı Var, 1935). Bir diğer “Salı Toplantısı”na Hekim Kenan Halil ile Göz Doktoru Mecdi Beyler katılmış, Halil Bey zehirli gazların neler olduğu ve etkilerin üzerinde dururken Mecdi Bey de trahomun hastalığının geçiş şekillerini anlatmıştır (Halkevinin Salı Toplantısı, 1935). Şubat ayının ilk haftasında yapılan Salı Toplantısı’nda Doktor Kenan Halil Bey, zehirli gazlar hakkında bilgi vermeye devam ederken hukuk mezunu ve adliye de stajyer olarak görev yapan Rıfki Bey de iktisadi üzerine bir konuşma yapmıştır (Halkevinde Toplantı, 1935). Mart ayında da toplantılar devam etmiş ve bu toplantılar sayesinde de konferanslar verilmiştir. Mart ayının ilk haftasında Halkevinin haftalık toplantısında Doktor Kenan Halil Bey, zehirli gazlar hakkında konferans serisine devam ederken Avukat Hüsnü Bey de “Malatya Tarihi” hakkında konferans vermiştir (Halkevinde Salı Toplantısı, 1935). Bu yılın 26 Eylül Dil Bayramı da büyük bir coşkuyla kutlanmıştır. Saat 16.00’da başlayan tören İstiklal Marşı okunduktan sonra ilk sözü Dil Komite üyesi olan Hüsnü Eke Bey almıştır. Konuşması tek bir yabancı söz buldurmeyen duru ve özlü bir Türkçeyle yapmıştır. Hüsnü Bey’den sonra öğretmen ve Dil Komitesinde de görev alan Melahat Tezer Hanım söz almıştır. Melahat Hanım, Türkçenin güzelliğini, üstünlüğünü ve bütün dillere kaynak olduğunu anlatmıştır. Tören güzel söz ve güzel müziğin dinleyicilerde bıraktığı anılar içinde son bulmuştur (Dil Bayramı Yürekten Kutlandı, 1935).

Tezer’in başka bir gün vereceği konferans ise dikkatleri üzerine çekmiştir. Vereceği konferans “Çarşaf ve Peçenin Kötülüğü” hakkında olmuştur (Halkevinin Konseri, 1935). Ünal gazetesinde bu haberi “Bayanlar Gecesi” olarak duyurmuştur. Bu konuyla ilgili gazete Atatürk’ün yarattığı inkılâplar yalnız Türk milletini değil cihan ulusunu da hayretlere düşüren hatta medeniyet dünyası olarak bilinen Avrupalıları da kışkırtan başarılarına imza attığını, çarşaf, peçe ve ihramın kalktığını Türk anasının da hakkını eline aldığını yazmıştır (Bayanlar Gecesi, 1935).

Tablo 4.1. *Malatya Halkevinin 1935 Yılı Ulusal Gün ve Bayramların İstatistikleri* (BCA, 490.01/989.829.2).

Ulusal Gün ve Bayramlar	
Sayısı	Gelenlerin Sayısı
8	2000

Tablo 4.1’de ise 1935 senesine ait kutlamaların ve gelenlerin sayısı verilmiştir. 1935 yılın Dil ve Edebiyat Şubesinin çalışma raporuna göre Malatya halkının dil devrimini güzel karşıladığı ve dilin güzelliklerini de öğrenme de istekli olduğunu yaşlısıyla genciyle ana dilden kelimeler almakta ve konuşmakta kolaylık duyduklarını ifade etmiş (BCA, 490.01/989.829.2) ayrıca 110 sentaks fişi yollanmış, üç söylev ve dört konferans verilmiş ve Malatya Tarihi adlı çalışma Arapçadan Türkçeye çevrilerek kütüphaneye bağışta bulunulmuştur (Halkevlerinin 1935 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları, 1936:89). Tablo 4.2’ye bakıldığında ise 1933 ve 1935 senesine ait Malatya Halkevine kayıtlı kişilerin meslekleri ve cinsiyetleri yazılmıştır.

Tablo 4.2. *Malatya Halkevinin Dil ve Edebiyat Şubesine Kayıtlı Olan Üyelerin 1933 ve 1935 Yıllarına Göre Cinsiyet ve Meslek Dağılımı* (1933 Yılı: Halkevlerinin 1933 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları, 1934:84-85; 1935 Yılı: BCA, 490.01/989.829.2).

Üyelerin Meslekleri	1933 Yılı	1935 Yılı
Avukat	2	1
Doktor	---	---
Öğretmen	8	13
Tüccar	8	19
İşçi	---	7
Çiftçi	2	4
Güzel Sanatlar	---	---
Diğer Meslekler	11	---
Kadın	---	3
Erkek	31	41
Toplam	31	44

1936 senesinin Dil ve Edebiyat çalışmaları ise: Mehmet Ali Bey’in Türk kadını ve Türk kadınının ekonomik, sosyal durumdaki rolleri hakkında uzun bir konferans vermiştir (Halkevinde Salı Toplantısı, 1936). 1936 yılının konferans serisi devam edilmiş bunlardan bir tanesi İtalya’nın Habeşistan’a saldırması üzerine İl Jandarma Komutanı Binbaşı Nazmi Bey’in vermiş olduğu konferans olmuştur. İtalyan-Habeş savaşının nedenlerini, Afrika’nın yakın geçmişini, Süveyş Kanalı’nın önemini, Habeş’in coğrafi, siyasi ve tarihi hakkında konuşması bir buçuk saat sürmüş dinleyiciler bu konferanstan memnun ayrılmışlardır (Salı Toplantısında; İtalyan-Habeş Davası, 1936). Konferans serisinin bir diğeri Ankara Ziraat Bankası Direktörü olan Veli Necdet Bey’in vermiş olduğu “İnkılâp ve İstiklal” adlı konferansı olmuştur. Bu konferans başlamadan yarım saat önce il genelinde elektriklerin olmadığı buna rağmen Halkevinin konferans salonunun dolmuş olduğu hatta gelenlerin

konferansı ayakta dinlendiği gözlenmiştir. Necdet Bey, Türk ulusun 12 yıla sıkıştırılan inkılâplar serisi üzerine durmuş ve bu kadar kısa zaman içinde büyük başarılarla imza atıldığını ve bu inkılâpların diğer uluslara da örnek olduğunu söylemiştir. İstiklal üzerine yaptığı konuşmasında ise Atatürk'ün:

“İktisaden istiklal kazanmadıkça siyasal istiklalin değeri olmadığı” şeklindeki

Cümleleriyle konuşmaya başlayan Necdet Bey, Cumhuriyet'in her saha da Türk ulusuna getirmiş olduğu istiklalleriyle devam etmiş, konuşmasını Atatürk'e, İsmet İnönü'ye ve onların yorulmaz çalışma arkadaşlarına iyi dileklerde bulunarak sonlandırmıştır (İnkılâp ve İstiklal Konuları Üzerinde Halkevinde İki Konferans Verildi, 1936). “Salı Toplantılarında İşyarlar (Memur) Gecesi” etkinliği düzenlemiş konu ise sağlık olmuştur. Malatya Hastanesinde Doktor olan Tahsin Kurugan'ın insan sağlığı için böbreğin önemini ve böbrek taşı oluşumuna neden olanları anlatmış gece müzikle son bulmuştur (Salı Toplantısı İşyarlar Gecesi, 1936). Mart ayında da devam eden bu konferans etkinliğine Trahom Mücadele Dispanseri Başhekimi Hakkı Soydaş da katılmıştır. Soydaş, Trahom hastalığının tarihçesi, dünya genelinde bu hastalığa yakalananların oranı, Türkiye'de bu hastalığın olduğu şehirler ve bu hastalığın Türkiye'ye verdiği ekonomik zarardan bahsederek konuşmasına son vermiştir (Salı Toplantısı İşyarlar Gecesi, 1936). Malatya Halkevi, Pazar günlerini sadece bayanlara mahsus toplantılar düzenlerdi. Bu bayanlara mahsus toplantıya Doğumevi Operatörü Ethem Seçkin Bey katılmış konferans konusu “Doğum” üzerine olmuştur. Konferansa 500'e yakın bayan katılmış gece müzik kolunun şarkılarıyla son bulmuştur (Bayanlarımızın Dün Geceki Toplantısı, 1936). Halkevi Başkanı Faruk Yakın Bey'in Dil Bayramı'nın CHP Genel Sekreterliğine gönderdiği raporunda Üçüncü Dil Kurultayı'nın şehirde nasıl kutlandığını belirtmiştir. Yine bu raporda: 24 Ağustos 1936 tarihinde saat 17.00'de başlayan kurultay şehrin ileri gelenleri, devlet memurları ve halkın katılımıyla başlamıştır. Radyo ile gelemeyenlere kurultay anlatılmıştır. İstiklal Marşı ile tören başlamış sonra lise öğretmeni olan Secarettin Bey “Dil Devrimi” hakkında konuşma yapmış halktan uzun bir alkış almıştır. Daha sonra lise öğrencileri Naciye Hanım, Vahap Bey, Mehmet Bey, Kemal Bey taraflarından manzum ve mensur eserler okunmuş ve halk tarafından derin bir alaka ile dinlenmiştir. Kurultayın açılışı dolayısıyla Atatürk'e minnet ve şükranlarını sunan telgraflar çekilmiştir. Kutlama törenine ait haberleri de Ulus, Cumhuriyet, Tan ve Kurun gazetelerine de telgraf çekilerek bildirilmiş, Akşam sekiz civarında da Halkevinde konferanslar vermiş ve gece, müzik kolunun çalgılarıyla son bulmuştur. Dil Kurultayı şehir de dört gün

boyunca kutlanmıştır (BCA, 490.01/1169.106.01). Dil Bayramı ise Fırat gazetesi tarafından “Dil Bayramı Olan 26 Eylül 1936 Cumartesi Günü Saat 18’den 24 de Kadar Halkevinde Radyo, Konferans ve Konser Vardır” haberi ile halka duyurulmuştur (CHP Halkevi Başkanlığından, 1936). Cumartesi gününe denk gelen Dil Bayramı akşam saat altıda başlamış Halkevi salonu tamamen dolmuştur. Törene Diyarbakır Milletvekili Zeki Mesut Bey ile Malatya Valisi İbrahim Ethem Akıncı Bey beraber salona gelip yerlerini almıştır. Halkevi adına lisede öğretmenlik yapan Melahat Tezer Hanım heyecanlı bir konuşma yapmıştır. Tezer’den sonra sözü Hüsnü Eke Bey alarak “Dil Araştırmaları” ve “Güneş Dil Teorisi” hakkında konuşması ilgi uyandırmış ve yeni dil metotlarının da izahını yapmıştır (Dil Bayramı, 1937). Her yılın kış mevsiminin salı geceleri Halkevinde verilmekte olan konferanslara Tablo 4.3’te detaylı bir şekilde yer verilmiştir.

Tablo 4.3. Malatya Halkevinin 1936 yılının Kış Geceleri Konferans Programı (Kış Geceleri Konferansları, 1936)

Dairenin Adı	Uhdesine Verilen Mevzu	Daireye Ayrılan Konferans Sayısı	Konferansların Zamanı
Adliye	Adli Bahisler	3	İkincikanun
Sihhat İşleri Direktörlüğü	Sihhat İşleri	4	1.,2. Kanun
Nafia Direktörlüğü	Nafia İşleri	1	Şubat
Nüfus Direktörlüğü	Nüfus Siyaseti	1	Şubat
Defterdarlık Direktörlüğü	Maliyecilik	1	Mart
Hususi Muhasebe Direktörlüğü	Hususi Muhasebe İşleri	1	Mart
Emniyet Direktörlüğü	Zabıta İşleri, Casusluk	2	İkincikanun
Su İşleri Direktörlüğü	Su İşleri	2	Nisan
İnhisarlar Baş Direktörlüğü	İnhisarcılık, Kaçakçılık	2	Mart
Ziraat D. Ve Ziraat Mücadelesi	Pamuk, Meyve, Tütün mücadelesi	4	Mart ve Nisan
Şimendifer İşletme Direktörlüğü	Şimendifercilik	2	Şubat, Nisan
Bankalar	İktisadiyat ve Tasarruf	3	Şubat, Mart,
Belediye	Belediyecilik	1	Nisan
Kültür ve Lise	Maarif İşleri, Dil, Tarih, İctimaiyat, İktisadiyat, Terbiye ve Musiki, Biyoloji, Edebiyat, Beden ve Terbiye	24	İkinciteşrin, 1., 2. Kanun, Şubat, Mart, Nisan

1937 yılının Dil ve Edebiyat Şubesinin çalışmaları; 1937 yılının en önemli çalışmaları çeşitli alanlarda verilen konferanslar olmuştur. Şubat ayının ilk haftasında Pazar günü bayanlara mahsus konferansta Öğretmen Melahat Hanım, “Hatay Türkleri” konulu konferans verirken “Salı Toplantısı” nda Piyade Teğmen Selami Bey tarafında “Zehirli Gazlar” Nafia Direktör Mühendis Necmeddin Akyol Bey tarafından da “Bayındırlık Teşkilatı” hakkında konferanslar verilmiştir (Konferans, 1937). Mart ayının ilk haftasında ise İşletme Müdürü olan Eşref Demirağ tarafından “Şimendifercilik” konulu bir konferans verilmiştir (Konferans, 1937). Nisan ayında ise Hüsnü Tulun’un “Malatya Tarihi” Melahat Hanım’ın “Çin’de Eski Çocuk Telakkisi” İnhisarlar Eksperi Cavit Bey’in “Tütün ve Bizde Tütüncülük” konulu konferanslar olmuştur (Konferans, 1937). Nisan ayı içinde bir de Türk Şairi Abdülhak Hamit’in hatırasına 21 Nisan 1937 tarihinde akşam saat sekizde başlayacak bir anma töreni düzenleneceğini Halkevi Başkanı Faruk Yakın tarafından duyurulmuştur (Abdülhak Hamit’in Hatırası Umum Halkevlerinde Taziz Edilecek, 1937). Tablo 4.4’e bakıldığında Dil ve Edebiyat Şubesinin 1937 yılına ait toplantılarına yer verilmiştir.

Tablo 4.4. Malatya Halkevinin 1937 Yılı Toplantı Sayısı (BCA, 490.01/989.829.2).

Şube	Komite Toplantıları		Şube Toplantıları		Toplam	
	Toplantı Sayısı	Gelenlerin Sayısı	Toplantı Sayısı	Gelenlerin Sayısı	Toplantı Sayısı	Gelenlerin Sayısı
Dil ve Edebiyat	8	20	1	20	9	40

30 Ağustos Zafer Bayramı dolayısıyla Malatya ‘da büyük bir tören düzenlenmiştir. Tören, Kışla Caddesinden Garnizon Komutanı Talat Bey’in ve askeri birliklerin geçmesiyle başlamış daha sonra halkında katıldığı bir tören olmuştur (Zafer Bayramı, 1937). 1937 yılının Dil Bayramı saat 16.00’da Ankara ve İstanbul radyolarının ortak yayın yapıyla ülke genelinde törenler başlamadan dinletilmiştir. Radyodaki nutuklardan sonra tören İstiklal Marşı ile başlamış Malatya Halkevi Başkanı Faruk Yakın, Malatya halkının Dil Bayramını kutlamış daha sonra sözü lise de müdürlük yapan Vasfi Mahir Kocatürk’e bırakmıştır. Kocatürk, Türk dili tarihin seyrini ve Dil İnkılâbının ana hatları üzerine bir konuşma yapmıştır. Kocatürk’ten sonra Melahat Hanım kürsüye gelmiş sade ve güzel bir Türkçe ile manzum bir parça okumuştur. Tören müzik kolunun şarkılarıyla son bulmuştur (Dil Bayramı, 1937). Özetle bu yılın çalışmaları hakkında şunları diyebiliriz. Muhtelif mevzular hakkında konferanslar verilmiş bu yılın en önemli konferansı ise Türk Şairi Abdülhak Hamit’in Türk Edebiyatı içinde eserleri ve hayatı hakkında verilen konferansı olmuştur.

Tablo 4.5. 1937 yılı Malatya Halkevinin Dil ve Edebiyat Şubesine Kayıtlı Olan Üyelerin Cinsiyet ve Meslek Dağılımı (BCA, 490.01/989.829.2).

Üyelerin Meslekleri	1937 Yılı
Avukat	1
Doktor	---
Öğretmen	12
Tüccar	4
İşçi	5
Çiftçi	4
Güzel Sanatlar	---
Bayan	4
Bay	22
Toplam	26

Tablo 4.5'te 1937 yılına ait Malatya Halkevine ait kayıtlı üyelerin meslek ve cinsiyet grupları verilmiştir. Halkevlerinin saydığımız amaçları dışında yer alan bir diğer çalışma alanı da yeni sözcüklerinin yazı ve konuşma diline uygun olarak Halkevlerinin yayın organları tarafından halka benimsetilmesidir (Duman, 2013:208). Malatya Halkevinin en önemli çalışması olarak görülen Derme dergisi de 1937 yılında yayın hayatına başlamıştır (Toksoy, 2007:339).

Derme, ilk sayısını 1937 yılının Haziran ayında yayımlamıştır. İlk sayısında "Derme Niçin Çıkıyor" başlığıyla Malatya'nın tarihini, Halkevi çalışmalarını, edebiyat ve tarih vs. alanlarda yazılarıyla Malatya halkını aydınlatmaya çalışmıştır (Derme Niçin Çıkıyor, 1937).

Tablo 4.6. Malatya Halkevinin 1937 yılı Ulusal Gün ve Bayramların İstatistikleri (BCA, 490.01/989.829.2).

Ulusal Gün ve Bayramlar	
Sayısı	Gelenlerin Sayısı
5	7820

Tablo 4.6 'ya bakıldığında 1937 yılında düzenlenen Ulusal Gün ve Bayramların ve gelenlerin sayısı verilmiştir.

1938 yılının çalışmaları: 1938 yılının ilk konferansını lisede Türkçe öğretmenliği yapan Coşkun Bey vermiştir. 7 İkincikanun 1938 tarihinde yirmi yaşına kadar çocuk ve muhtelif yaşlarda arz ettiği karakter ile terbiyesi hakkında pedagojik konulu bir konferans vermiştir (Konferans, 1938). 23 İkincikanun 1938 tarihinde ise Halk Gecesi Toplantısında Halkevi Başkanı Faruk Yakın Bey'in "Zehirli Gazlar" hakkında konferansı ilgi uyandırmıştır. İşyarlar Gecesi denilen genel adı Salı Toplantıları olan gecede İş Dairesi 10. Bölge Amiri İş Müfettişi Zülfikar Tunador'un "İş Kanunu ve Muhtelif İktisadi Mezheplerin Bu Kanuna Olan Tesirleri" üzerine konferans vermiştir (Konferans, 1938). Profesör Pitart, 3 Nisan 1938 tarihi Pazar günü saat 13.30'da Malatya Halkevinde "İnsanlık

Tarihi” üzerine bir konferans vermiştir. Pitart’ın, tercümanlığını lise öğretmeni Süleyman Arıkan yapmıştır. Konferans hakkında bilgi vermek gerekirse insanlığın sıcak devirlerde yiyecek temini için evvela deniz kenarı ve iklim soğuduktan sonra mağara mahlûku olduğundan bahsetmiştir. Konuşmasına insanlığın ilk devirlerde dik duramayan öne eğik bir ırk olduğundan da bahsetmiştir (Profesör Pitart, 1938). 26 Eylül 1938 tarihinde Dil Bayramı dolayısıyla ülke genelinde olduğu gibi Malatya Halkevinde de Dil Bayramı büyük bir coşkuyla kutlanmıştır. Bu tören de öğretmen Zahit Bey Atatürk’e şükranlarını sunarak Türk dilinin Orta Asya’nın en eski bir dili olduğundan bahsetmiş ve törenin geri kalan programı radyodan dinlenerek son bulmuştur (Dil Bayramı, 1938).

1939 yılı çalışmaları: lise de tarih öğretmeni olan Hüsnü Bey’in “Hun Türklerini” anlatan konferansı halk üzerinde iyi bir intiba uyandırmıştır. Türklerin Asya’dan nasıl çıktıkları, Türk ismin nereden geldiğini, Atilla’nın Balkan seferlerini ve Roma’yla ilişkilerini anlatmıştır (Halkevi Konferansları, 1938).

1940 yılı çalışması; Halkevinin kışlık konferansları devam etmiş. Bu etkinliğe göre memurlarla halkın bir araya gelerek kaynaşmasına yönelik adımlar atılmış, hatta memurların konferanslara katılması için davet gönderilmiştir (Halkevi Konferansı, 1938).

1941 yılı çalışmaları; 1941 yılında Dil ve Edebiyat Şubesi farklı bir etkinlik düzenlenmiştir. “Konferans Müsabakası” adı altında lise öğrencilerinden “Hitabet Müsabakası” düzenlenmiştir. Liseden ve ortaokuldan toplam 13 öğrenci katılmıştır. Bu müsabakaya katılan lise öğrencileri ise şunlardır: Mehmet Özgüngör, Nüzhet Sargut, Asım Barut, Ahmet Kınay; Ortaokuldan: Necla İşler, Mualla Erin, Şükrü Ateşli, Neriman Keskinkaya, Şemsettin Belli, Mesut Turfanda, Saime Önür, Ömer Erdoğan katılmıştır. Bu müsabakanın birincisi Nüzhet Sargut, ikincisi Mualla Erin, üçüncüsü Mesut Turfanda olmuştur (Konferans Müsabakası, 1941). 30 Ağustos Zafer Bayramı dolayısıyla şehirde bir tören hazırlanmış şehrin tüm ileri gelenleri vali, parti il genel başkanı, Halkevi başkanı gibi devlet memurları katılımıyla gerçekleşmiştir. Öğretmen Nermin Hanım’ın 30 Ağustos’un Türk tarihindeki yeri ve öneminden ve o günde devam eden yeniliklerin öneminden kısaca bahsederek sözünü bitirmiş tören de saz heyetinin yöresel şarkılarıyla son bulmuştur (Halkevinde, 1941). 1941 yılının bir diğer konferansını Maarif Müdürü Avni Ülküner tarafından “Halk ve Halk Terbiyesi” üzerine bir konferans verileceği Fırat gazetesi tarafından halka duyurulmuştur. (Halkevimizin Faaliyeti, 1941). Bir başka konferansı daha önce Malatya’da öğretmenlik yapan daha sonra Sivas’a giden Şefik Özbay tarafından 7 Haziranda saat 18.00’de Halkevi Salonunda “Zamanımızın Ahlak Temelleri” üzerine verdiği konferans olmuştur (Şefik Özbay, Halkevimizde Güzel Bir Konferans

Verdi, 1941). Türkiye Cumhuriyeti gerek dünya ve sulh hakkındaki telakkileri gerek harp sonrası dünya diplomatik münasebetler bakımından dünya siyasetinde sulh garantisi olmuştur. Montrö Boğazlar Sözleşmesi de diplomatik münasebetiyle önemlidir. Bu amaçlar doğrultusunda “Montrö Zafer”i adı altında ülke genelinde törenler düzenlenmiştir. Maarif Müdürü Avni Ülküner ’in Montrö Zaferi dolayısıyla Malatya halkına bir konferans vermiştir (Montrö Zaferi, 1941). 1941 yılının Dil Bayramı’nda lise öğretmeni Muhtar Erdemer tarafından “Türk Dilinin Mahiyeti” konulu konferansı törenin başlama konuşması olmuştur (Dil Bayramı, 1941) ayrıca Melahat Sezener de “Cumhuriyet” konulu bir konferans vermiştir (Konferans, 1941).

1942 senesi de daha çok Dil Bayramı üzerine verilen konferanslar ve ulusal günlerin kutlanması üzerine olmuştur. Ankara’da açılacak Dil Kongresi dolayısıyla Malatya İdare Heyeti Üyesi olan Melahat Sezener delege olarak seçilmiş ve Ankara’da Malatya’yı temsil etmiştir (Dil Kongresi 10 Ağustosta Açılıyor, 1942). 30 Ağustos Zafer Bayramı için birde tören hazırlanmıştır (30 Ağustos Zafer Bayramı Hazırlıkları, 1942).

1943 yılında Vatan Şairi Namık Kemal’i anma töreni düzenlenmiştir. Malatya Halkevi Dil ve Edebiyat Şubesi Başkanı Muhtar Erdemer tarafından verilen konferansta Namık Kemal’in şahsiyeti ve eserlerinden bahsedilmiş konferans Namık Kemal’in şiirleriyle son bulmuştur (Namık Kemal Anıldı, 1943).

1944 senesi Ekim ayının birinci gününde Halkevi salonunda bir Aile Toplantısı tertip edilmiştir. Bu toplantıya Halkevleri Yüksek Danışma Heyeti Azalarından Trabzon Milletvekili Süreyya Anamur, Diyarbakır Milletvekili Osman Ocak, Niğde Milletvekili Hüseyin Ulusoy katılmıştır. Çok samimi bir hava içinde geçen bu kalabalık toplantıda; yerli sazlarla yöresel şarkılar söylenmiş ve millî oyunlar oynanmış, davetlilere çay, kahve ve her çeşit meyve ikram edilerek toplantı sona ermiştir (Aile Toplantısı, 1944).

1945 yılı çalışmaları: Aralık ayından itibaren Malatya Halkevinde başlayan seri konferanslar çok rağbet görmüştür. Her Salı günü saat 17.00’de yapılan toplantılar Malatya Folkloru gibi cazip ve önemli konulara da temas edilmiştir (Konferanslar, 1945). Toprak kanununun çıkarılması dolayısıyla gerek Halkevinde gerek köylerde muhtelif ekipler tarafından seri konferanslar verilmiş ve gayeleri etrafında candan tezahürlerle karşılanan konuşmalar yapılmıştır. 1945 yılının diğer bir çalışma ise tatil dolayısıyla Malatya’da bulunan Hukuk Fakültesi 11 inci sınıf öğrencisi Adil Giray’ın “Türk İnkılâbı” ve Tıp Fakültesi öğrencilerinden Necati Tatar’ın “Vitaminler” konulu konferansları olmuştur (Konferanslar, 1945).

1946 yılı çalışmaları: Muhtelif konular üzerine on beş günde bir tertip edilen seri konferansların verilmesine 15 Aralık 1945 tarihinden itibaren başlanmıştır. “İktisat ve Türk Dili” konulu ilk konferansı Melahat Sezener vermiş, “Modern Kimyada Atom Bombası” konusunda diğer konferansı ise kimya öğretmeni Nejat Tunçok vermiştir. Bu konferanslar yüzlerce dinleyici tarafından artan bir ilgi ile takip edilmiştir (Konferanslar, 1946). Mart ayında da Malatya İl Milli Eğitim Müdürü tarafından da yakın bir alaka ile tertip ve takip edilen bu konferanslar serisinde öğretmenler, idare kurulu üyeleri ve kalabalık bir halk kitlesi merakla beklemişlerdir. Konferanslara icap edildikçe tenkitli ve münakaşalı olması şekliyle daha fazla bir ilgiyle karşılanmasına sebep olmuştur. Bunlardan bazıları Doktor Muhtar Neşşar Bey “Tenya Askarit ve Zararları”, Avukat Hüsnü Tulun Bey ise Malatyalı büyük tasavvuf şairi “Niyazi Misri” hakkında vermiş olduğu konferanslardır (Konferanslar, 1946).

1947 yılının ilk aylarından itibaren her Cumartesi günü çeşitli konulardan oluşan konferanslar verilmeğe başlanmıştır. 1947 yılı içerisinde üç hukuk, iki sağlık ve üç tetkik konferansı verilmiş ve bu konferanslar bir ay daha devam etmiştir (Konferanslar, 1947).

1949 yılına gelindiğinde Malatya’da bulunan genç ve yaşlı bütün şairlerin katılımıyla bir “Şiir Gecesi” düzenlenmiştir. Malatya Halkevi Edebiyat Kolu tarafından hazırlanan “Şiir Gecesi”, 23 Ocak 1949 tarihinde akşam saat 19.30’da Halkevi salonunda başlamıştır. “Şiir Gecesi” ne yirmiden fazla genç ve yaşlı şair katılmıştır (Şairler Resmi Geçidi, 1949). Birçok şairin katıldığı “Şiir Gecesi”ne şairler alfabetik sıraya göre çıkıp şiirlerini okumuştur. Kürsüye ilk çıkan Bekir Keşşafoglu çıkarak “Ayakkabı” şiirini okumuştur. Geceye katılan şairlerden bazıları şunlardır: Melahat Sezener, Şemsi Belli, Kemal Savcı, Mehmet Erkunt, Hasan Apaydın, Kemal Akülke, Mecdi Güvemli, Mehmet Kendirli, Sabahat Erdemir, Tahsin Fındıkgil, Şevket Köseman, Suphiye Candaş, Turgut Akıncı, Vahap Candaş, Zülfikar İnanç ve Gökhan Evliyaoğlu’dur. Gece Evliyaoğlu’nun “Ağıt” şiiriyle son bulmuştur (Halkevinde Yapılan Şiir Gecesi, 1949).

3.2.GÜZEL SANATLAR ŞUBESİ

Güzel Sanatlar Şubesi, yetenekli kişileri korur ve bunların yetişerek ustalaşmaları için eğitim çalışmalarına ağırlık veren bir şubedir. Halk için müzik ve sanat geceleri düzenler, çağdaş ve çok sesli müziğin ülkemizde yerleşmesi ve gelişmesi içinde çalışmalar yapmıştır (Çeçen, 2000:106). Malatya Halkevinin Güzel Sanatlar Şubesi, her hafta Salı günü yapılan “Salı Toplantıları”nın son saatleri Müzik Kolunun yöresel şarkılarıyla tamamlanmıştır.

1933 senesinde Müzik Kolu çeşitli etkinliklerde 12 konser vermiş, konferans ve konser gibi etkinliğe ise toplam 10.000 kişi katılmıştır (Halkevlerinin 1933 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları, 1934:122-123).

1934 yılının önemli bir faaliyeti garp musikisi üzerine yapılmış çalışma olmuştur. Müteaddit konserlere devam edilmiş ve çeşitli alanlarda yedi konser verilmiştir. Çeşitli alanlarda verilen konsere de 300 kişi katılmıştır (Halkevlerinin 1934 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları, 1935:78,198).

1935 yılı çalışmaları: Halkevi orkestrası Malatya’da iki konser vermiş ve yapılan bütün eğlencelere katılarak güzel günler yaşatmıştır. Ayrıca Güzel Sanatlar Şubesi kadın kıyafetleri üzerinde çalışmalarda da bulunmuştur (Halkevlerinin 1935 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları, 1936:89). Malatya Halkevi, Müzik Kolunun varlığını ve yüksekliğini göstermek için önemli fedakârlıklarda bulunmuştur. Piyano ve radyo tamirlerine ve birçok müzik aletleri tedarikine bütçenin gösterdiği rakamdan fazlaca harcanmıştır. 1935 senesi Birincikanun Salı günü Malatya Halkevinde yapılan toplantıya vali ve şehrin ileri gelenleri katılarak Halkevi ihtiyaçları için para bağışından bulunmuşlardır. Toplanan parayla İstanbul’dan bir gramaço ve bir keman siparişi verilmiştir. Diğer çalışmaları ise: Malatya Ordu Evi’nde verilen balo ve toplantılarda Malatya Halkevi Müzik Kolu şarkılarıyla eğlendirmiştir. Şubeye kadın üyelerin az olması ve kadınların günlük ev işlerinden hariç toplum içine çekmek ve faaliyetlerde bulunması için Güzel Sanatlar Şubesine üye yapma çalışmaları da yapılmıştır. Müzik Kolunun sazları ve diğer aletleri Batı müziğine tamamen uyumluymuşken çalınan şarkılar da daha çok garp musikisidir. Ancak bazı zamanlarda şark musikisinden bir iki parça çalınmış ve ülke içinde çıkan türkülerde unutulmamıştır. Ayrıca Doktor İsmail Hakkı Bey tarafından “Trahom Hastalığı” üzerine verilen konferans sonundan Müzik Kolu yöresel şarkılar çalmıştır. Batı-Doğu ve ülke şarkıları yanında Malatya yöresine ait türkülerde çalınmıştır (BCA, 490.01/989.829.2). 1935 senesinde Malatya’da 11 konser verilmiş toplam gelen sayısı ise 1500 kişiyi bulmuştur (Halkevlerinin 1935 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları, 1936:206). Yeni musiki devrimini ve yurttaşların alafranga musikiye olan ihtiyaçlarını göz önünde tutan Halkevi güzel bir caz takımı teşkil etmiştir. Caz takımının yeni kurulması ve birçok eksikleri olmasına rağmen 1935 senesi içinde birçok çalışmaya imza atmıştır. Yeni müzik aletleri sipariş edilmiş, sipariş edilen aletlerin gelmesiyle caz takımının daha iyi olacağı düşünülmüştür (Halkevi Cazı, 1935).

1937 yılı çalışmaları: Güzel Sanatlar Şubesine bu yıl caz müziği için 400 liralık alet getirilmiş ve Mayıs ayının on beşine kadar her hafta Salı ve Pazar günleri düzenlenen

konferansların son bölümü müzik kolunun şarkılarıyla son bulmuştur (BCA, 490.01/989.829.2). Tablo 4.7'ye bakıldığında 1933,1935 ve 1937 yılına ait Malatya Halkevinin Güzel Sanatlar Şubesine kayıtlı olan kişilerin meslek ve cinsiyet gruplarına göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 4.7. 1933, 1935 ve 1937 yılı Malatya Halkevinin Güzel Sanatlar Şubesine Kayıtlı Olan Üyelerin Cinsiyet ve Meslek Dağılımı (1933 Yılı: Halkevlerinin 1933 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları, 1934:134-135;1935-1937 Yılı: BCA, 490.01/989.829.2;bk. EK 4).

Üyelerin Meslekleri	1933 Yılı	1935 Yılı	1937 Yılı
Avukat	---	---	---
Doktor	---	---	---
Öğretmen	8	8	5
Tüccar	5	---	2
İşçi	---	23	10
Çiftçi	---	---	6
Güzel Sanatlar	---	---	14
Diğer Meslekler	---	---	---
Kadın	7	4	7
Erkek	6	27	30
Toplam	13	31	37

1938 yılının Salı, Perşembe ve Cumartesi akşamları yapılması düşünülen konserler için büyük bir çaba sarf edilmiş ancak zaman zaman uygulanmıştır. Bin liraya yakın para ile yeni müzik aletleri alınmış ve bando takımı kurulması için teşebbüste bulunulmuştur. Yine bu kol halk ve talebeye piyano, keman dersleri de vermiş ayrıca özel günlerde ve temsillerde çalışmıştır (Cumhuriyetin XV. Yılında Malatya, 1938:29).

1941 yılı çalışmaları: Müzik alanında bir diğer çalışması Malatya Halkevinin almış olduğu yeni bir kararla Müzik Kolunun derhal faaliyete geçmesi gerektiğini ve en yakın zamanda bir konser verilmesi kararlaştırılmıştır (Halkevimizin Yeni Kararları, 1941). Malatya Halkevinin yeni kararları 1 ay sonra uygulanmaya koyulmuştur. Müzik Kolu caz ve mahalli saz heyeti olarak ikiye ayrılmış. Bu kola üye olanlar ayrı ayrı çalışmıştır (Halkevimizin Önemli Kararları, 1941). Yine bu yıl 30 Ağustos Zafer Bayramı dolayısıyla Halkevi salonunda saz heyeti yöresel şarkılar seslendirmiştir (30 Ağustos Günü Halkevinde Bir Konser Verilecek, 1941).

1943 yılında Malatya Halkevi Başkanı Mustafa Naim Karaköylü, Halkevinde mevcut bulunan piyanonun akort ve tamiri için Ankara'dan bir tamirci gönderilmesi ricasında bulunmuştur. 18 Eylül 1943 tarihinde gelen Abdullah Arsever'in, piyanonun çok bozuk olmasından dolayı bir şey yapmadan Adana'ya hareket etmiştir. 1947 yılına gelindiğinde Halkevi Başkanı Hüsnü Tulunoğlu idi. Alman modeli olan bu piyanonun daha önce tamir ve bakım için gönderilen ekibin piyanonun fazlaca tamire ihtiyacı olduğunu belirterek bir şey yapmadan şehirden ayrıldığını Ankara'dan yeni bir tamirci

gönderilmesini istemiştir. Bu kez Muammer Karaca adında bir tamirci gelmiş piyanonun kırık tuşları ve keçelerin yenilenmesi için Ankara Konservatuarına gönderilmesi gerektiğini belirtmiş, Hüsnü Bey de Ankara'da tamir edilmesi için CHP Genel Sekterliğinden yardım istemiştir (BCA, 490.01/970.750.1).

1949 yılı çalışmaları: Malatya'da bir "Halk Türküleri Konseri" tertip edileceği ve halk türkülerinde mürekkep yalamış sanatçılar davet edilmiş ve bu sanatçıların seslendireceği türküler büyük bir merakla beklenmiştir (Halk Türküleri Konseri, 1949).

Güzel Sanatlar Şubesinin mühim bir diğer kolu olan resim de doküman kıymeti taşıyan sanat dallarından biridir. Resmi takip eden bir sanat kolu da fotoğraf olmuştur (Dıranas, 1941:15-16). Resim, teknik bakımından milletlerarası, değerleri bakımından millî olmak zorundaydı (Baltacıoğlu, 1950:150). Bu amaçla Malatya'da yapılan eserler millî değerleri taşıyan eserler olmuştur.

1938 yılında Malatya'da bir Foto-Resim Sergisi düşünülmüş ancak Atatürk'ün vefatı dolayısıyla ertelenmiştir. Üç ay sonra bu sergi gerçekleşmiştir. Sergide yüzlerce fotoğraf ve resim sergilenmiştir. Karakalem resimler büyük bir ilgi görürken genç ressamlardan Vahdettin Bey'in "Atatürk" ve lise öğrencisi olan Osman Bey'inde "Fevzi Çakmak"ın tabloları halk tarafından büyük bir ilgiyle incelenmiştir. Yine aynı sergide Malatya şehrin manzaralarına ait fotoğraflarda bulunmuştur (Foto-Resim Sergisi, 1938). Ayrıca Ramazan Bayramının ikinci günü Malatya Halkevi tarafından amatörler mahsus olmak üzere "Fotoğraf ve Resim Sergisi" açılacağı Fırat gazetesi tarafından duyurulmuştur (Halkevinde, Foto-Resim Sergisi, 1938).

1939 yılının Şubat ayından Halkevinde Fotoğraf ve Resim Sergisi açılacağı duyurusu yapılmıştır. Bu sergide amatörler fotoğrafçılara ait her türlü fotoğraflar, ressamların resimleri ve karakalem, yağlı boya ve muhtelif resimlerin sergileneceği Halkevi tarafından duyurulmuştur (Resim ve Fotoğraf Sergisi, 1939).

1940 yılında bir Fotoğraf ve Resim Sergisi yapılacağı ve bu seriye katılan yarışmacılara da ödüller verileceği duyurulmuştur (Halkevimizde Resim ve Fotoğraf Sergisi Açılacak, 1940). Bu duyuruya ilerleyen zamanlarda dereceye giren ilk üç kişiye mükâfat verileceği gibi bir de Ankara'da düzenlenen sergiye katılma şansı da kazanmış olacağı belirtilmiştir (Resim ve Fotoğraf Sergisi, 1940).

1941 yılında Malatya Halkevinin tertip ettiği şehrin bütün Halkevlerinin katıldığı "3. Fotoğraf ve Resim Sergisi" 15 Ocak 1941 tarihinde saat 14.00'de Malatya Valisi Fahri Özen tarafından açılmıştır. Bu sergi 21 Ocak 1941 tarihinde son bulurken sergide 110 fotoğraf, 120 resim olmak üzere 230 eser sergilenmiştir. Bu sergide 51 eser Sait Göçer'e

aittir. 51 eserin içinde kara kalem, yağlı ve sulu boya, mahalli manzaralar ve karikatürlerden oluşan sanat parçalarıdır. Sergide resim alanında birinciliği Sait Göçer kazanmıştır. Bu sergi de 4 yağlı boya eserleriyle katılan lise öğrencisi olan Nezahat Sargun ikinciliği kazanmıştır. Üçüncülüğü Kaya Çetinsoy, Dördüncülüğü Mustafa Coşkun, Beşinciliği Halil Coşkun kazanmıştır. On üçüncüye kadar dereceye giren yarışmacılara bir miktar mükâfat verilmiştir. Fotoğraf alanında dereceye giren kişiler ise birinciliği Nuri Gölge, ikinciliği Hasan Kâğıtçı kazanmıştır. Karikatür alanında birinciliği ise Sami Kinsiz kazanmıştır (Foto- Resim Sergisi, 1941).

1942 yılında Malatya Halkevi tarafından şehirde “Resim Sergisi” açılmış, bu sergiye resim yapma kabiliyeti olan herkes davet edilmiştir. Sergiye katılan eserlerin tasnifi için bir jüri heyeti oluşturulmuştur. Sergide dereceye giren eserlerin sahiplerine para ödülü de verilmiştir (Resim Sergisi, 1942). Bir hafta süren bu resim sergisi sonucunda iyi puan alan eserler Ankara’da yapılacak olan 3. Amatör Resim ve Fotoğraf Sergisine gönderilmiştir (Resim Sergisi Kapandı, 1942). Halkevleri 3. Amatör Resim ve Fotoğraf Sergisinde, Malatya Halkevinin göndermiş olduğu Sait Göçer’e ait “Eski Malatya’dan” eseri birinci dereceden mükâfat kazanmıştır. 2 Nisan 1942 tarihinde mükâfatı olan 150 lira kendisine verilmek üzere Türkiye İş Bankası AŞ. havale edilmiştir. 13 Nisan 1942 tarihinde Malatya Halkevi Başkanı Mustafa Naim Karaköylü, 150 liranın Sait Göçer’e verildiğini telgrafla CHP Genel Sekterliğine bildirmiştir (BCA, 490.01/976.783.2).

1943 yılında yapılan Malatya Halkevi “Resim Sergisi” merasimle açılmış ve birçok davetli de iştirak etmiştir. Açılışı dolayısıyla konuşma yapan Halkevi Başkanı Mustafa Naim Karaköylü resim sergisine verilen önemi üzerine bir konuşma yapmış, açılış kurdelesinin kesimi için Belediye Başkanı Şefik Tugay Bey’den rica etmiştir. Şefik Tugay genç sanatkârlara iyi temenniler de bulunarak kurdeleyi kesmiştir. Sergiye: karakalem, yağlı boya gibi alanlarda katılım olmuştur. Sergide birinciliği Kamuran Çilenti, ikinciliği Mehmet Levent, üçüncülüğü Haluk Berksan kazanmıştır. Dereceye giren eserler daha sonra 1940 Mayısından Ankara’da (Toksoy, 2007:51) her yıl yapılan sergiye gönderilmişlerdir (Resim Sergisi Açıldı, 1943). Halkevleri 4. Amatör Resim ve Fotoğraf Sergisi’ne Malatya Halkevi jüri heyetinin seçmiş olduğu resimlerin arasında Malatya Lisesi’nde resim öğretmeni olan Hayri Vurulhan ait “Malatya’da Sivas Caddesi” tablosu da vardır. Malatya Halkevinin göndermiş olduğu eserler şunlardır: Birinci derecede kazanan: Kamuran Çilenti; Malatya Postane Caddesi (Yağlı Boya) İkinci derecede kazanan: Mehmet Levent; Malatya Lisesinin Manzaraları (Yağlı Boya) Üçüncü derecede kazanan: Haluk Berksan; Natürmort (Sulu Boya) Malatya Halkevi İdare Heyeti kararıyla

gönderilen bir diğer tablo ise Hayri Vurulhan ait Malatya'da Sivas Caddesi (Yağlı Boya) dir (BCA, 490.01/976.783.2).

1944 yılında birçok amatörlerin katıldığı “Foto-Resim Sergisi” açılmıştır. Malatya Halkevi jüri heyeti tarafından belirlenen ilk üçe ödüller verilmiş, resimde birinciliği Mehmet Levent Kuşoğlu'nun desen ve tezyini büyük bir ilgi görmüş ve gelecek için büyük bir ümit vermiştir (Foto-Resim Sergisi, 1944).

1945 yılında Halkevlerinin yıl dönümü olarak 19 Şubat günü Malatya Halkevi Güzel Sanatlar Şubesi tarafından resim sergisi açılmış ve bu sergi 31 Mart gününe kadar devam etmiştir (Resim Sergisi, 1945).

3.3.TEMSİL ŞUBESİ

Halkevlerinin Temsil Şubesinin görevleri tiyatro eğitimi ve kursları düzenlemek, iyi hatip yetiştirmek, piyeslerde kadın rollerini öne çıkarmak, sinema çalışmaları yapmak, yerli eserlere öncelik vermek gibi işlevlere sahiptir (Çeçen, 2000:159). Halkevi tiyatrosunun ilk amacı yöre gençlerine bir toplantı nedeni olması Halkevi içinde veya dışında canlı ve hareketli bir sosyal yaşam yaratmak istenmesi olarak görülmüştür (Karadağ, 1998:107).

Atatürk, Ankara Halkevi'ne gittiğinde tiyatro hakkında söylediği:

“ Nerede bir Halkevi sahnesi varsa orada gerçek bir Türk Tiyatrosu vardır” (Çeçen, 1990:143).

Sözü yaşamının her döneminde Halkevleri aracılığıyla Atatürk İlkelerinin topluma yayılması ve çağdaş uygarlık yolunda modern bir devlet ve toplum yaratabilmenin arayışı içinde olması dikkat çekmiştir (Çeçen, 2000:144). Bu amaçlar doğrultusunda Malatya Halkevinin tiyatro alanında yıllara göre çalışmaları şunlardır:

1933 yılında Malatya Halkevinin faaliyette geçmemiş şubeleri arasında Temsil, Köycüler, Güzel Sanatlar Şubeleri vardır (Halkevlerinin 1933 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları, 1934:59). Bu yüzden bu şubenin 1932 ve 1933 yılı çalışmaları bahis konusu olmamaktadır.

1934 yılı çalışmaları; Temsil Şubesi 1934 yılında dört tiyatro sahnelemiştir (Halkevlerinin 1934 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları, 1935:78).

1935 yılı; Malatya Halkevi Temsil Şubesi 1935 yılında da dört tiyatro oyunu sahnelemiştir (Halkevlerinin 1935 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları, 1936:89). Bunlardan biri Cumhuriyet Bayramı dolayısıyla sahnelenen tiyatro oyunudur (Temsil Kolunda, 1935). Ayrıca bu kolu yaşatacak kararlar alınmış bay ve bayan öğretmen üyelerden faydalanarak şubeye katılımı arttırılmak istenmiş, alınan karar sonunda

gerektiğinde değil her ay bir tiyatro sahnelenmesi kararına varılmıştır. Yine Cumhuriyet Bayramı dolayısıyla iki günde iki defa tiyatro sahnelenmiştir. Halkevinin sahnelenecek bir salonu olmaması dolayısıyla karşısındaki taş mektebinde sahne ve dekorlar ayarlanıp oynanmıştır. Bu şube de bayan öğretmenler dışında bir iki sayıyı geçmeyecek meslek grubundan üyeler de vardır (BCA, 490.01/989.829.2). Halkevinin Temsil Şubesini canlandırmak üzere Pazar günü bir toplantı yapılmış kendi aralarında beş kişi seçilerek yeni bir tiyatro sahnelenmesine karar verilmiştir. Sahnelenecek tiyatro için seçilen kişiler şunlardır: Nadire Dinçkurt, Belkıs Hanım, Fahriye Hanım, Lütfi ve Pertev Bey'dir (Halkevinde, 1935). Malatya Halkevi Temsil Şubesi, 1934 senesinden itibaren temsiller vermeye başlamıştır. 1935 senesine kadar en çok sahnelenen oyunlar “Cehennem, Zor Nikâh, Çağlayan ve Kahraman” ve buna benzer piyesler olmuştur. Piyesler gösterilen arzu üzerine ikişer defa tekrar sahnelenmiştir. 1935 yılında vilayete bağlı kazalarda da temsil vermek üzere faaliyete geçilmiş ve ilk müsamere Akçadağ kazasında Eğitimci Kursunda verilmiştir (Cumhuriyetin XV. Yılında Malatya, 1938:29).

1937 yılında genç kişilerin bu şubeye katılmasıyla dinamik bir kol haline gelen Temsil Şubesi, 19 Mayıs Spor ve Gençlik Bayramı dolayısıyla “Mete”, adında bir piyes sahnelemiştir (BCA, 490.01/989.829.2). Mete piyesi Yaşar Nabi Nayır'a ait 3 perdelik bir oyundur (Zeyrek, 2006:60).

1938 yılı Temsil Şubesi ve Köycülük Şubesi tarafından ortak çalışmaların yapıldığı yıl olmuştur. Köycülük Şubesi bir köy gezisi düzenlemiş ve düzenlenen “Köy Gezisine” Temsil Şubesinde davet edilmiştir. Temsil Şubesinin ilk işi “Kanun Adamı” piyesini sahnelemesi olmuştur. Bundan sonra yapılacak köy gezilerinde bu gibi etkinlik düzenlemeye özen gösterilmeye çalışılacağı Temsil Şubesi tarafından belirtilmiştir (Kanun Adamı Piyesi, 1938). “Kanun Adamı” piyesi Vedat Ürfi Bengü'ye ait bir eserdir (Zeyrek, 2006:58).

1939 yılında ise; Adıyaman'daki Kuyucak Halkodası, Halkevlerinin açılış yıl dönümü dolayısıyla “Gömdüğüm O Cihan” ve “Şeriye Mahkemesinde” tiyatro oyunlarını sahnelemiştir (BCA, 490.01/959.712.1). “Gömdüğüm O Cihan” piyesi Müçteba Selahattin Or'a ait 1 perdelik, “Şeriye Mahkemesinde” piyesi İbnürrefik Ahmet Nuri Sekizinci 'ye ait 1 perdelik bir eserdir (Zeyrek, 2006:56,62).

1941 yılında Malatya Halkevi, Eski Malatya (Battalgazi)'ya bir gezi düzenlemiş bu gezide iki piyes sahnelenmiştir. “Eğitmen” ve “Arapça Değil mi Uydur Uydur Söyle” adlı komedi oyunları sahnelenmiştir (Halkevi Temsilleri, 1941). Bir ay sonra Tahir Köyüne yapılan bir gezide de “Eğitmen” piyesi tekrar sahnelenmiştir. (Halkevi Gezileri, 1941)

Eğitmen piyesi Celal Sıtkı Gürler'e ait 2 perdelik bir eserdir (Zeyrek, 2006:55). 21 Eylül 1941 tarihinde İsmetpaşa nahiyesine yapılan bir gezide "İstiklal" ve "Arapça Değil mi Uydur Uydur Söyle" piyesler sahnelenmiştir. Piyenin pürüzsüz bir şekilde sahnelenmesi dolayısıyla heyet rejisörü İhsan Bey ve arkadaşları büyük bir takdir almışlardır (Halkevi Köy Gezisi, 1941). "İstiklal" piyesi Reşat Nuri Güntekin'e ait 1 perdelik bir eserdir (Zeyrek, 2006:58). 4 Nisan 1941 tarihinde Pütürge Halkevinin Keferdiz nahiyesine düzenlemiş olduğu köy gezisi sırasında da "İstiklal" ve "Kanun Adamı" piyesleri sahnelenmiştir (BCA, 490.01/840.321.1).

1942 yılı bir diğer tiyatro çalışması, Halkevlerinin açılış yıl dönümü dolayısıyla Malatya Halkevi tarafından bir program hazırlanmış, bu programa göre Temsil Şubesi şehrin sinema salonunda "Kör" piyesi sahnelenecek ve başlama saati 22 veya 23'te olacağı düşünülmüştür. Piyenin iyi bir şekilde sahnelenmesi için her gün çalışma yapılmış bunun yanında açık hava temsillerine de devam edilmiştir (Kör Piyesi, 1942). "Kör" piyesi Vedat Nedim Tör'e ait 3 perdelik bir eserdir (Zeyrek, 2006:59). Temsil Şubenin 1942 yılına ait diğer bir çalışması; Malatya Bez ve İplik Fabrikası sinema salonunda "İnsan Sarrafı" komedisi sahnelenmesi olmuştur. Fabrikanın uzakta olmasına rağmen birçok insan bu temsile katılmıştır. Piyes hata yok denecek kadar az olması dolayısıyla ayakta büyük bir coşku ile alkışlanmıştır (Halkevi Temsilleri, 1942). "İnsan Sarrafı" bu kez Salı akşamı Malatya sinema salonunda sahnelenmiştir. Piyeste Terzi ve Hoca rolünü oynayan oyuncular büyük alkış almışlardır (Halkevinin Verdiği Temsil Alaka Uyandırdı, 1942). "İnsan Sarrafı" piyesi Mehmet Ali Çamlıca'ya ait 2 perdelik bir eserdir (Zeyrek, 2006:59).

1944 yılında Adıyaman'daki Kuyucak Halkodasının, Halkevlerinin On İkinci Yıl Dönümü dolayısıyla bir program hazırlamıştır. Bu programda yer alan üç perdelik "Kozanoğlu" saat 20.00'de sahnelenmiştir (BCA, 490.01/959.712.1). "Kozanoğlu" piyesi Aptullah Ziya Kozanoğlu'na ait 3 perdelik bir eserdir (Zeyrek, 2006:59). Ayrıca Malatya Halkevi tarafından "Yaşayan Ölü" ve "Babaların Günahı" piyesleri arzu edilmesi üzerine şehirde tekrar sahnelenmiştir (Şehir Temsilleri, 1937).

1945 yılında Malatya Halkevinin Köycülük Şubesi tarafından düzenlemiş köy gezisi sırasında Temsil Şubesinin katılımıyla bir piyes sahnelenmiştir. Akşam 7'de başlayan "İstiklal" piyesi köylüler tarafından büyük bir ilgiyle izlenmiştir (Halkevi Temsil Kolunun Köy Gezisi, 1945). 1945 yılına kadar doğru düzgün oyunların sahnelenemediği Adıyaman Halkevinde Temsil Şubesi görevini icra etmek için sahne ve dekorun yenilenmesi olmazsa yeni bir salonun yapılması için CHP Genel Sekterliğinden yardım istemiştir (BCA, 490.01/1024.942.3).

Tablo 4.8'e bakıldığında ise Malatya Halkevinin Temsil Şubesinin 1935 ve 1937 yılına ait üyelerin meslek ve cinsiyet gruplarına göre dağılımına yer verilmiştir.

Tablo 4.8. 1935 ve 1937 yılı Malatya Halkevi Temsil Şubesine Kayıtlı Olan Üyelerin Cinsiyet ve Meslek Dağılımı (1935 Yılı: Halkevlerinin 1935 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları, 1936:142-143;1937 Yılı: BCA, 490.01/989.829.2).

Üyelerin Meslekleri	1935 Yılı	1937 Yılı
Avukat	---	---
Doktor	---	---
Öğretmen	24	10
Tüccar	---	---
İşçi	---	8
Çiftçi	---	2
Güzel Sanatlar	1	8
Diğer Meslekler	---	---
Kadın	11	5
Erkek	14	23
Toplam	25	28

Halkevleri Çalışma Talimatnamesi'nin 46. maddesine göre “Piyeslerdeki kadın rolleri hiçbir bahane ile erkeklere verilemez” (Halkevleri Çalışma Talimatnamesi, 1940:14). Bu nedenle 1948 yılında Pütürge Halkevi, kadın üyelerinin olmaması dolayısıyla CHP Genel Sekreterliğinden kadın rolünün olmadığı 10 adet piyes istemiştir. Gönderilen piyesler ise şunlardır:

1. Bir Gemi
2. Züğürtler
3. Yapışkanlar
4. Yarım Osman
5. Vatan ve Vazife
6. Sazlı Pınar
7. Toprak Çocuğu
8. Delikanlılar
9. Eski Palto
10. Baba ve Çocuklar (BCA, 490.01/924.598.1).

1950 yılı tiyatro çalışması; Kadın üyelerinin olmaması dolayısıyla bir diğer olay Adıyaman Halkevinde yaşanmıştır. Adıyaman Halkevinin Temsil Şubesinin oynanması için gönderilen “Günlerden Bir Gün”, adlı piyesin kadın rolünü oynayacak elemanın olmaması dolayısıyla oynanmaya imkân olmamıştır. 20 Mart 1950 tarihinde kadın rolünün olmadığı “İnsan Sarrafı” komedisi halk üzerinde etki bırakmış. Adıyaman Halkevinin bu yüzden kadın rolünün olmadığı bir piyes istemiştir (BCA, 490.01/1024.942.3). Darendeye

bağlı Kuluncak Köyü'nde açılan Kuluncak Halkodası, CHP Genel Sekreterliğinden “Halk Gecesi” için on adet piyes istemiştir. İstenilen piyesler:

1. Mavi Yıldırım
2. Dağ Başı İstasyonu
3. İstiklal
4. Akın
5. Kafa Kâğıdı
6. Kahraman
7. Para Delisi
8. Eğitimci
9. Okumuş Adam
10. Gelin Alayı (BCA, 490.01/924.598.1).

Temsil Şubesinin bir diğer kolu sinemadır. Sinema Kolunun, sinema çalışmaları yapmak, yerli eserlere öncelik vermek gibi görevleri vardır (Çeçen, 2000:159). Gezici ve yerli sinemalardan yararlanarak halkın zevkini ve kültürünü yükseltmekte bu kolun görevleri arasındadır (Bayraktar, 1999:74).

1938 yılında Ünal gazetesi tarafında Malatya Halkevi tarafında düzenlenmiş bir etkinlikte sinema salonunda film gösterileceğini duyurmuştur (Malatya Halkevi Tarafından 4 Akşam Meccanen Sinema da Film Gösterilecektir, 1938;bk. EK 18).

1940 yılında Malatya Halkevinin Sinema Şubesi tarafından yaptırmak istenilen amplifikatör tesisatı için son sistem Philips amplifikatör siparişi verilmiş fiyatı ise 3.350 liradır (BCA, 490.01/1231.98.1).

1942 yılında CHP Genel Sekterliği tarafından Malatya Halkevine 13 film gönderilmiş ve 3 hafta izlendikten sonra tekrar genel sekterliğine gönderilmesi rica edilmiştir. Aynı yıl Malatya Bez ve İplik Fabrikası'nda gösterilmek üzere Malatya Halkevine 7 film gönderilmiş ve bu da 3 hafta boyunca gösterimde olmuştur. (BCA, 490.01/1209.13.1). Bu filmlerden bazıları Tablo 4.9'da belirtilmiştir.

Tablo 4.9. 1942 yılı Malatya Halkevinde Gösterilen Filmler (BCA, 490.01/1209.13.1).

Film	Filim No	Kısım	Filmin İsmi
Netrosu			
265	346	1	1940 İzmir Fuarı
260	347	2	1940 İzmir Fuarı
260	348	3	1940 İzmir Fuarı
200	416	1	Bergama Kermes
233	417	2	Bergama Kermes

1943 yılı Sinema Şubesine genel sekterlik tarafından beş film gönderilmiş üç hafta gösterildikten sonra tekrar gönderilmesi ricasında bulunulmuştur (BCA, 490.01/1209.13.1).

3.4.SPOR ŞUBESİ

Spor şubesinin görevleri arasında jimnastik, güreş, cirit, boks, eskrim, deniz sporu, dağcılık, kayak, avcılık, bisiklet sporlarını yanı sıra geziler ve toplu ziyaretler de düzenlemek çalışma sahasında yer alır (Çeçen, 2000:159). Spor Şubesinde millî sporlar olarak güreş, yağlı güreş, cirit, avcılık ayrıca desteklenirdi. Aynı zamanda gençlere bisiklet ve motor kullanmaya da teşvik edilmiştir (Halkevleri Çalışma Talimatnamesi, 1940:17-19).

Bahsedilen çalışma sahaları doğrultusunda Malatya Halkevinin Spor Şubesinin çalışmalarının yıllara göre dağılımı şu şekilde olmuştur.

1933 yılında 300 lira harcanarak spor malzemesi tedarik edilmiş, alafranga güreşin inkişafına çalışılmıştır (Halkevlerinin 1933 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları, 1934:59).

1934 yılında ise Maraş Halkevinin futbol takımı tarafından Malatya Halkevinin futbol takımına bir maç teklifi yapılmış, Malatya Halkevi İdare Heyeti bu teklifi memnuniyetle karşılamıştır. Her iki futbol takımı da başka şehirlerden oyuncu almayarak kendi şehrin oyuncularının olduğu bir maç yapılmasına karar vermiş ve ilerleyen zamanlarda maçın yapılacağı tarih Malatya Halkevi tarafından duyurulmuştur (Malatya-Maraş Futbol Takımı, 1934). 1934 yılının spor faaliyetleri özetle şu şekildedir: Futbol, voleybol, güreş sporlarının çevre gençleri arasında yayılma ve kuvvetlenmesine çalışılmış, bir izci takımı da kurulmuştur (Halkevlerinin 1934 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları, 1935:78).

1935 yılında Spor Şubesinin yaz kış faaliyette olması dolayısıyla Malatya Halkevinin karşı tarafında bulunan lise ve ilkokul öğrencilerinden 15 yaşından büyük olanlar Halkevi voleybol sahasında öğle ve akşam tatillerinde her gün voleybol oynamaktadır. Ayrıca koşu çalışmalarına yer verilmiş ve diğer alanda yapılan spor çalışmaları desteklenmiştir. Yapılan çalışmalar belli bir program dâhilinde değildir. 15 yaşından büyük olanlar takım halinde kaptan ve hakemlerin program dâhilinde futbol oynamaktadır. Futbol sahası olarak Halkevinin yanındaki saha kullanılmıştır. Ayrıca 1935 yılında Fırat Spor, Malatya Halkevi bünyesine girerek Spor Şubesini güçlendirmiştir. Ancak Belediye İl Genel Meclisi tarafından 300 lira desteklenen Fırat Spor Halkevi bünyesine girdikten sonra kurallara uymakta zorluk çekmiştir. Halkevinin İl Genel Meclisi

tarafından ayrılan paranın üç mislisinin harcanmasına rağmen Fırat Spor oyuncuları keyif ve arzularına göre hareket etmiş ise de önemli başarılarla imza atmıştır. 26 Haziran 1935 tarihinde Sivas Spor futbol takımı ve voleybol takımları Malatya'ya davet edilmiştir. Oynan futbol maçı Malatya Halkevinin bir sıfır üstünlüğüyle sona ermiştir. 12 Temmuz 1935 tarihinde ise Elazığ Spor, Malatya'ya davet edilmiştir. Malatya Halkevi futbol takımı ve Elazığ Spor arasında iki maç yapılmış ilk maçı Malatya Halkevi futbol takımı bir sıfır yenmiş ikinci maç golsüz berabere kalmıştır (BCA, 490.01/989.829.2). Elazığ Spor ile yapılan maç Pazar günü Cumhuriyet sahasında Sadık Bey'in hakemliğinde yapılmıştır. İlk yarı 0-0 beraber sona ermiş, ikinci yarıda Malatya futbol takımı penaltı kazanmış, penaltı vuruşunu Ahmet Fırat Bey gole çevirmiştir. İlk maç Fırat'ın penaltından attığı golle 1-0 sona ermiştir (Spor, Malatya-Elâziz Maçları, 1935). İkinci maç pazartesi oynanmış, maç 0-0 sona ermiştir (Malatya ve Elazığ Futbol Maçları, 1935). Bu kez Malatya Halkevi sporcuları Elazığ'a davet edilmiş 28 Birinciteşrin 1935 tarihli oynanan maç 1-1 berabere bitmiştir. Ayrıca 1935 senesinde şehir içi maçlarda yapılmıştır. Malatya Lise Takımı ile üç maç yapılmış, liseliler maçlarda galip gelmişlerdir. Malatya Halkevinin davet ettiği ve davete icap edip gitmesi 300 liralık bir masrafa yol açmıştır. Bütçe meselesi yüzden tenis, voleybol ve futbol sahaları yoktur. Bu yüzden şehir de bir stadyum ihtiyacı doğmuştur. Voleybol ve futbol sahası olarak Halkevinin yanındaki açık arsa kullanılmıştır (BCA, 490.01/989.829.2). 1935 yılının yazında Malatya halkının spora ilgisi artmış Halkevi sporcuları il sporcularla temas halinde olmuş ve bu temaslar sonucunda iyi neticeler alarak önemli başarılar elde etmiştir. Yaz içinde Sivas, Elazığ takımları Malatya gelmiş ve Malatya takımı da Elazığ'a gitmiştir. Yeni programlarla gençler gelecek spor mevsimine daha iyi hazırlanmaları sağlanmıştır (Spor Hareketleri, 1935). Özetle 1935 senesinin Spor Şubesinin faaliyetleri el ve ayak topları üzerine yoğunlaşmış dördü komşu illerle olmak üzere yedi futbol ve bir voleybol maçı yapılmıştır (Halkevlerinin 1935 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları, 1936:89).

1936 yılının Ağustos ayının son haftası Pazar günü Malatya Halkevi ve İstasyon takımı futbol maçı yapmıştır. İstasyon takımının yeni kurulmasından dolayı takımı merak eden birçok kişi katılmıştır. Malatya Halkevi, maçı 3-1 kazanmıştır. İstasyon takımının yeni kurulması ve teknik bakımdan zayıf olması yenilgi almalarına neden olmuştur (Bu Haftaki Maç, 1936).

1937 yılına gelindiğinde sporun muhtelif kısımları üzerine büyük bir önem verilmiş, Halkevinin civarındaki saha dışında ikinci bir saha temini sağlamak ve sporculara destek olmak bu yılın programları arasında yer almıştır (BCA, 490.01/989.829.2). 26

Temmuz 1937 Pazartesi günü Malatya Halkevi Spor Şubesine bağlı olmak üzere Avcılık Kolu Vali İbrahim Ethem Akıncı Bey'in başkanlığında kurulmuştur. İdare Heyetine Malatya Ağır Ceza Reisi Mahmut Anıl, Osmanlı Bankası Muhasebecisi Münib Bey, Eczacı Lütfi Bey, Hususi Muhasebe Merkez memuru Cemil Yetkin seçilmişlerdir. Bu kola kayıtlı olanlardan fotoğraf alınmış ve bir çay partisi düzenleyerek bu kolun faaliyetleri üzerine yapılacak toplantı tarihini belirlemişlerdir (Avcılık ve Avcılık Kolu, 1937). Güreşte ise İsmetpaşa Parkının yazlık sinema salonunda Malatya Halkevi adına birçok pehlivanın katıldığı müsabakalar düzenlenmiştir. İkişer ikişer karşılaşan 8 pehlivandan Malatya'nın Aşağıbağlar Köyünden Kadir Hasan'ı Balıkesirli Ramazan Malatya'nın Kileyik Köyünden Abdullah'ı Divriğili Ethem Göçmen Eyüp'ü yendi. Kileyikli Mustafa Çavuşoğlu aynı köyden Şükrü ile berabere kaldı. Bu güreşler iki saat devam etmiştir (Güreş, 1937). Tablo 4.10'da Malatya Halkevinin Spor Şubesinin 1933, 1935 ve 1937 yılına ait kayıtlı olan üyelerin meslek ve cinsiyet dağılımı gösterilmiştir.

Tablo 4.10. 1933, 1935 ve 1937 yılı Malatya Halkevi Spor Şubesine Kayıtlı Olan Üyelerin Cinsiyet ve Meslek Dağılımı (1933 Yılı: Halkevlerinin 1933 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları, 1934:116-117; 1935 Yılı: Halkevlerinin 1935 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları, 1936:142-143; 1937 Yılı: BCA, 490.01/989.829.2).

Üyelerin Meslekleri	1933 Yılı	1935 Yılı	1937 Yılı
Avukat	---	---	---
Doktor	---	---	---
Öğretmen	2	6	13
Tüccar	8	---	5
İşçi	---	22	23
Çiftçi	19	---	15
Güzel Sanatlar	---	---	---
Diğer Meslekler	6	---	---
Kadın	---	---	---
Erkek	35	28	56
Toplam	35	28	56

1938 yılı spor çalışmaları: 24 Haziran 1938 tarihinde serbest güreşe pehlivanlar davet edilmiş, Malatya'ya bağlı birçok köyden de katılım olmuştur. Bu güreşlere Yukarıbanazı, Aşağıbanazı, Kileyik, Gündüzbey ve Orduzu köylerinde tanınmış pehlivanlar iştirak etmiş Spor Şubesi, güreş sporunu olgunlaştırmak adı altında böyle bir müsabaka düzenlediğini belirtmiştir (Halkevi Tarafından Tertip Edilen Güreşler, 1938). 1938 yılı diğer çalışmalar, Avcılık Kolu, 1938 yılı senelik toplantısını yapmak için bir araya gelmiş senelik faaliyet hakkında bilgi verildikten sonra idarî heyet seçimine geçilmiştir. Dört esas aza ile iki de yedek azadan oluşan bu idarî heyetin başkanlığına Avukat Şefik Tugay seçilmiş, idarî heyete ise Cemil Yetkin, Abdurrahman Sadi, Bekir Kirişçi, Faruk Balcı seçilmiştir, yedek aza olarak seçilenler Namık Tunçel, Hasan Hulki

beylerdir. Alınan karara göre 15 Ağustos Pazartesi Avcılar Bayramı ilan edilmiş toplantı ikram edilen şerbet ve toplu çekilen fotoğrafla son bulmuştur (Avcılar Kulübünün Toplantısı, 1938). 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı saat 14.30'da Halkevinin bünyesinde bulunan spor salonunda çeşitli etkinliklerle halkında katılımıyla büyük bir coşkuyla kutlanmıştır (19 Mayıs Bayramı Nasıl Kutlandı, 1938). 1938 yılının yazında Gaziantep Halkevinin isteği üzerine bir futbol maçı ayarlanmıştır. Gaziantep Halkevi, 20 Ağustos 1938 Cumartesi günü 22 kişilik bir kabile ile Malatya'ya gelmiştir. Ertesi gün saat 17.00'de her iki takımda alkışlar arasında sahaya çıkmış, Malatya Halkevinin ilk on biri ise şöyledir; Kalede: Selahaddin, Defansta: Ahmet, Ahmet, Rıza, Necati, Orta Sahada: Hamit, Zekai, Hamdi, Ahmet, Forvette: Ahmet ve Kemal. Hakem ise her iki takımın ortak kararıyla Tevfik Bey olmuştur. Maçı Gaziantep Halkevi 6-2 yenmiştir (Gaziantep-Malatya Maçı, 1938). 1933-1938 yılı Malatya Halkevi Spor Şubesi hakkında şunları söyleyebiliriz. 1933 senesine kadar hariçte teşekkülden kulüplerin himaye edilmesi suretiyle çalışılmış ve 1934'te Fırat Spor Kulübü Halkevi Spor Şubesine katılarak faaliyetlerine başlamıştır. İlk senelerde 700 lira harcanmış daha sonraki yıllarda 200-300 lira harcanarak şube ayakta tutulmaya çalışılmıştır. Alaturka ve alafranga güreş, futbol, voleybol, bisiklet gibi spor hareketleri seneden seneye sporcular tarafında ilgi görmüştür. Güreş sporuna ilgi büyük olunca 1936 yılından serbest güreş yapılmış ve Temmuz 1938'te 10 pehlivan güreştirilerek para ödülü verilmiştir. Cirit oyunlarına ise her sene ilkbahar mevsiminde beş altı hafta devam edilmiştir (Cumhuriyetin XV. Yılında Malatya, 1938:29-30).

1940 yılında Avcılar Kulübünün senelik bayramı 22 Ağustos 1940 tarihine denk gelmiş ve Dilek köyüne bir gezi düzenlenmiştir. Kulüp üyelerinden bazıları Dilek köyüne bir gün evvel erken gidip gerekli tedbirleri almıştır. Bu etkinliğe başta Vali Fahri Özen olmak üzere milletvekilleri, askeri erkân, fabrika müdürleri ve birçok sporcu katılmıştır. Halkevi önünde buluşmuş daha sonra otomobillerle Dilek köyüne gidilmiştir. Dilek köyüne gelindikten sonra ilk iş olarak belirlenen alanda ava çıkılmış ve akşam geç vakitlere kadar eğlenilmiştir. Avcılar Kulübünün bu seneki bayramı geçen senelere nispeten daha canlı ve eğlenceli geçmiştir (Avcılar Bayramı, 1940). 1940 yılı itibarıyla Spor Şubesi, atletizme önem vermiştir. 22 Aralık 1940 tarihinde Malatya Halkevi tarafından Pazar günü saat 10.00'da 7.500 metrelik bir kır koşu tertip edilmiş, bu kır koşusuna 12 atlet katılmıştır. Malatya-Elâzığ yolu üzerinde karlı ve çamurlu bir havada gerçekleşen koşuya Vali beyin katılımıyla başlanmıştır. Birinciliği 28 dakika 15 saniye ile Vahap Erman ikinciliği 28 dakika 16 saniye ile Galatasaraylı Osman Yalnız, üçüncülüğü 29 dakika 12 saniye ile Ali Esen, 33 dakika 49 saniye ile Osman Çetinkaya dördüncülüğü

33 dakika 54 saniye Mustafa Demir beşinciliği, 33 dakika 55 saniye ile Hamit Bulgurlu altıncılığı, 34 dakika 10 saniye ile Mehmet Levent yedinciliği kazanmıştır. Spor Şubesi tarafından bu koşuda ilk üçe giren atletler, 27 Aralık 1940 tarihinde Ankara'da yapılacak Atatürk koşusuna gönderilmeleri kararlaştırılmıştır (Malatya Halkevi Kır Koşusu, 1940).

1941 yılında Beden Terbiyesi Atıcılık Federasyon Başkanlığının tarafından 27 Şubat 1941 tarihinde Malatya, Elazığ, Diyarbakır bölgelerine şamil olmak üzere Diyarbakır'da bir atıcılık müsabakası tertip edilmiştir. Bu müsabakaya Malatya Avcılık Kolundan 11 kişi katılmıştır. 11 kişiden beşi bilfiil iştirak etmiş, ikisi yedek dördü de misafir olarak atışları takip etmiştir. Malatya Avcılık Kolu bu turnuvada güzel neticeler almıştır (Atış Müsabakaları, 1941).

1942 yılında Cumhuriyet Bayramı dolayısıyla Halkevi bölge gençlik kulüpleri arasında atletizm müsabakaları düzenlenmiştir. Bu müsabakaya başta Vali Fahri Özen, Halkevi Başkanı, askeri erkân, hükümet erkânı ve sayısı binleri geçen seyirci katılmıştır. Yapılan müsabakalar ise 100 ve 200 metre sürat koşusu, 1500 ve 3000 metre mukavemet koşuları, atmalardan; disk, gülle, çekiç, savurma topu ve cirit oynanmıştır. Diğer bir spor alanı tek adım ve yüksek atlamada da iyi dereceler yapılmıştır. Vali Özen Bey tarafından dereceye giren sporculara madalyaları ve ödülleri verilmiş, müsabakaya katılan genç sporcuları takdir ve tebrik ederek tören son bulmuştur (Spor, 1942).

1944 yılında cirit oyunları, Nisanın ikinci haftasında başlanmış ve bir ay devam etmiştir, Malatya Halkevi tarafından tertip edilen cirit oyunları çok heyecanlı ve düzenli geçmiştir. Şehirde derin bir ilgi uyandıran cirit oyunlarında ilk üçe giren kişiler ödüllendirilmiş ve oyunlar sona ermiştir (Cirit Oyunları, 1944). Ayrıca 1944 yılında Malatya Halkevi Spor Şubesi Başkanı Ahmet Fırat öncülüğünde Pınarbaşı mevkiine bir yaya gezi tertip edilmiş ve orada yüzme müsabakaları yapılmıştır. Avcılık Kulübü tarafından da yakın ve uzak birçok köye gidilip avcılık etkinlikleri düzenlenmiştir (Spor Müsabakaları, 1944).

1945 yılı Haziran ayında Malatya Halkevi Güreş Antrenörü Necati Bey tarafından Serbest Güreş Müsabakaları düzenlenmiş, 5 ile ve 8 ilçe takımları davet edilmişse de yalnız Maraş takımı gelmiştir. İki gün süren müsabaka sonunda Maraş takımı puan fazlalığıyla turnuvayı kazanmıştır (Spor, 1945). Ayrıca cirit oyunu da tertip edilmiştir (CHP, 1946:16).

1946 yılının ilkbaharında Birinci ve İkinci Atletizm Müsabakaları düzenlenmiş, müsabaka yüzlerce kişinin katılımıyla başlanmış ve dereceye giren sporculara çeşitli ödüller verilmiştir. 1946 senesinde Avcılık Kolu da ayda bir civar köylere düzenlenen av

gezileri sırasında; keklik, çulluk, yabani ördek ve kaz avlamıştır (Atletizm Müsabakaları, 1946). 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı dolayısıyla Mensucat Fabrikası sahasında iki büyük atletizm müsabakaları düzenlenmiş dereceye giren sporculara ödülleri verilmiştir (Spor, 1946).

1949 yılında Malatya Halkevi Spor Şubesi, “Halkevi Gül Kupası” adı altında bir atletizm etkinliği düzenlemiştir. “Halkevi Gül Kupası Atletizm Teşvik Müsabakasına” kız ve erkek atletlerin katılımıyla 3 Temmuz 1949 Pazar günü Sümer Spor Salonunda saat 15.00’da başlamıştır. Yarışmalarda birinciliğe 5, ikinciliğe 3, üçüncülüğe 1 sayı verilerek en çok sayı alan kulüp Gül Kupası birincisi olacağı kuralı da koyulmuş ayrıca takım halinde ilk üçe giren kulübe hediyeler verileceği duyurulmuştur (Halkevi Gül Kupası, 1949). Halkevi Gül Kupası’na yaklaşık 150 kız ve erkek katılmıştır. Günün en iyi atletleri Vahap Erman, Çolpan Tufan, Yücel Sarıkaya, Vahdet Beyoğlu, Kazım Altınışık, Sabahat Göker, Necati Ediz, Şehmuz Kızılgün, Zülküş Kızıлтаş olmuştur. Yücel Bey, 3 metre sıırıkla atlama da yeni Malatya rekorunu elde etmiştir. Ödülleri Vali Ahmet Kınık Bey tarafından verilmiştir. Yarışmayı tertip eden Halkevi Başkanı Nüvit Yetkin, Ziya Şahin ve Halkevi Spor Başkanı Ahmet Fırat Beyler, halk tarafından büyük takdir almışlardır (Halkevi Gül Kupası Atletizm Yarışlarında, 1949). Malatya Halkevi, 1949 yılı bir başka spor faaliyeti ise dağcılığa vermiştir. Onbeş kişilik bir gruba başkanlık yapan Ziya Ünsal 3590 metrelik bir tırmanış gerçekleştirmiş ve orada bulunan gizli bir deftere imza attıktan sonra Gündüzbey’e inmişlerdir. Yukarıbanazı civarında gerçekleşen bu tırmanış dört buçuk saat on dakika sürmüştür (Dağcılık Kulübü Çalışmaları, 1949).

3.5.SOSYAL YARDIM ŞUBESİ

Halkevleri Talimatnamesi’nin 66. maddesine göre şubenin esas vazifesi, Halkevinin bulunduğu bölgede hakiki surette yardıma muhtaç kimsesiz kadınlar, çocuklar, maluller, bakıma muhtaç ihtiyarlar ve hastalar gibi yurttaşlar hakkında şubenin şefkat ve yardım duygularını göstermektir (Halkevleri Çalışma Talimatnamesi, 1940:19). Bunların yanında hayır dernekleri gibi çalışarak kimsesizlere sahip çıkacak, yoksullara yardım edecek, işsizlere iş bulacak, cezaevlerine yardımcı olacak, halk sağlığı için çalışmalar yapacak ve poliklinikler kuracak ve bütün bunları yapabilmek için gelir sağlaması çalışma sahası içinde yer almıştır (Çeçen, 2000:159). Köycülük Şubesince tertip edilen köy gezilerinde tabiilerin de yer almasıyla Sosyal Yardım Şubesine yardımcı olunmuştur (Halkevleri Çalışma Talimatnamesi, 1940:21).

Bu amaçlar doğrultusunda Malatya Halkevi Sosyal Yardım Şubesinin 1933 yılı çalışması; 35 fakir öğrencisine birer takım elbise tedarikinden başka esaslı bir faaliyet gösterememiştir (Halkevlerinin 1933 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları, 1934:59).

1934 yılında yoksul vatandaşlar, parasız muayene edilmiş ve yoksul öğrencilere yardım için hayır dernekleri ve diğer cemiyetlerle işbirliği yaparak çalışılmıştır (Halkevlerinin 1934 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları, 1935:79).

1935 yılının Nisan ayında 30 lira bir masrafla 40 mahkûma yazma ve okuma kursu açılmış Eylül ayında ise 60 mahkûma bir öğretmen gönderilerek üç ay sürecek yazma ve okuma kursu verilmiştir. Kültür Direktörlüğünce yapılan sınavda 38 kişi sertifikasını almıştır. Bu kurs içinde 80 lira harcanmıştır. Ayrıca tıbbiye ve kadastro okuyan altı yoksul öğrenciye de yardım yolu aranmıştır (BCA, 490.01/989.829.2). Malatya merkezinde yoksul öğrencilere defter ve kalem yardımları da yapılmıştır (Halkevlerinin 1935 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları, 1936:89).

1937 yılında Malatya köylerine sağlık işleriyle alakalı yardım edilmiş, sıtma hastalığıyla olan sağlık mücadelelerine devam edilmiş, ilkokul ve ortaokul öğrencilerinin okul ihtiyaçları da karşılanmıştır (BCA, 490.01/989.829.2).

Tablo 4.11’de ise Malatya Halkevinin Sosyal Yardım Şubesinin 1933, 1935 ve 1937 yılına ait kayıtlı olan üyelerin meslek ve cinsiyet dağılımı gösterilmiştir. Diğer şubelere göre bu şubenin üyeleri daha fazladır.

Tablo 4.11. 1933, 1935 ve 1937 yılı Malatya Halkevi Sosyal Yardım Şubesine Kayıtlı Olan Üyelerin Cinsiyet ve Meslek Dağılımı (1933 Yılı: Halkevlerinin 1933 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları, 1934:92-93; 1935 Yılı: Halkevlerinin 1935 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları, 1936:142-143; 1937 Yılı: BCA, 490.01/989.829.2).

Üyelerin Meslekleri	1933 Yılı	1935 Yılı	1937 Yılı
Avukat	2	3	4
Doktor	4	5	6
Öğretmen	5	5	3
Tüccar	12	12	26
İşçi	31	71	16
Çiftçi	24	28	17
Güzel Sanatlar	---	---	---
Sair Meslekler	30	---	---
Kadın	2	2	3
Erkek	106	122	69
Toplam	108	124	72

1938 yılında Sosyal Yardım Şubesi, fakir talebelere elbise, kitap, defter ve kalem dağıtarak kültür hayatında muvaffakiyetlerini kolaylaştırdığı gibi bu kol hastalara kinin ve sair ilaçlar temin etmiş, bakıma ve yardıma muhtaç vatandaşlar için şefkatli bir kaynak

olmuştur. Ayrıca şehir ve köylerde binlerce hasta ücretsiz tedavi edilmiştir (Cumhuriyetin XV. Yılında Malatya, 1938:31).

1939 yılında Köycülük Şubesi bir köy gezisi düzenlemiş, Trahom Hastanesi Doktoru Necdet Sezer Bey'de geziye katılmıştır. Necdet Bey tarafından köylülere ilaç yardımı yapılmış ve 123 kişi muayene edilmiştir (Halkevinin Önemli Çalışması, 1939).

1940 yılında Malatya Halkevi Köycülük Şubesi, Kale Nahiyesine köy gezisi düzenlemiş geziye Doktor Necdet Bey katılmış ve 80 kişiye yakın erkek ve kadın muayene edilmiştir (Halkevi Çalışmaları, 1940). Aynı ay içinde İspendere Nahiyesine bağlı Yeniköy'e bir köy gezisi düzenlemiş, orada hastalara ücretsiz ilaç dağıtılmıştır (Köy Gezisi, 1940). Sosyal Yardım Şubesi tarafından her yıl fakir öğrencilere elbise, kitap, defter ve kalem yardımına 1940 yılında da devam edilmiş ve öğrencilerin tahsilinin kolay geçmesi adı altında her türlü yardım yapılırken fakir hastalar da ücretsiz muayene edilmiş ve ilaç yardımında bulunulmuştur (BCA, 490.01/959.712.1). Halkevinin bünyesinde dispensar yeri kurulacağı burada köylülere ve yoksul halkın ihtiyaçlarını karşılanacağı ve ilaç yardımı yapılacağı yönünde 1940 yılı çalışması olarakta düşünülmüştür (Halkevi Çalışmaları, 1940).

1941 yılında Halkevi İdarî Heyeti seçimi dolayısıyla bütün şubelerin faaliyetler gecikmiştir. Yapılan seçim sonrası Sosyal Yardım Şubesi de faaliyetlerine hızlı bir şekilde başlamıştır. İlk iş olarak kimsesiz çocuklara yardım edilmesi kararı alınmıştır. 23 Nisan Çocuk Bayramı'na kadar kimsesiz çocuklara yeni elbise alınarak sevindirileceği yönünde adım atılmıştır. (Halkevi Çalışmaları, 1941) Pütürge Halkevinin Köycülük Şubesi, Keferdiz'e bir gezi düzenlemiş buradaki hastalar ücretsiz muayene edilmiş, hastalıklarına göre reçeteler yazılmıştır (BCA, 490.01/840.321.1).

1942 yılında Orduzu köyüne bir gezi düzenleyen Malatya Halkevi Köycülük Şubesi ile beraber Sosyal Yardım Şubesine kayıtlı doktora katılmış, doktor 6 ağır hasta ve 32 hafif hastayı muayene etmiştir (Halkevinin Köy Gezisi, 1942). Aynı yıl Köycülük Şubesi tarafından Banazı Köyüne bir gezi düzenlenmiş, Doktor Ahmet Tatar Bey'in de katıldığı bu gezide hastalar muayene edilmiş reçeteler yazılmıştır (Halkevimizin Köy Gezileri, 1942).

1944 yılında Kuyucak Halkodası Sosyal Yardım Şubesi tarafından bütçesi nispetinde yoksullara yardım edilmiş, birkaç fakir öğrencinin de tahsilinin devam etmesi için yardım elini uzatmıştır (BCA, 490.01/959.712.1). Malatya Halkevi tarafından 23 Nisan Bayramı münasebetiyle her sene şehrin ilkokulunda eğitim gören fakir öğrencilerine

elbise verme geleneği 1944 senesinde de devam etmiştir. Ayrıca köy okulları da ziyaret edilmiş ve 100 öğrenciye elbiselik kumaş verilmiştir (Sosyal Yardım, 1944).

Sosyal Yardım Şubesi, Türk milletinin en büyük hasleti muhtaçlara, din ve millet farkı gözetmeksizin yardım elini uzatmış, millî hasletin teşkilatlı ve en faydalı bir yolda gelişmesine çalışmıştır (İğdemir, 1976:287).

3.6.HALK DERSHANELERİ VE KURSLARI ŞUBESİ

Halkın yetişmesi için her türlü kursları açan, Türkçe okuma ve yazma kurslarına öncelik veren, belirli bilim dallarına yaygınlık kazanan kurslar düzenlemek bu şubenin görev sahası içindedir (Çeçen, 2000:159). Zehirli gazlardan korunma, aile bilgisi, bağcılık, ev idaresi gibi değişik alanlarda da kurs verilmiştir (Zeyrek, 2006:70-71). Bu amaçlar doğrultusunda Malatya Halkevi Halk Dershaneleri ve Kursları Şubesinin yıllara göre faaliyetleri şunlardır:

1932-1934 yılları arasında Halk Dershaneleri ve Kursları Şubesi beklenen ilginin gerçekleşemediğinden gerekli faaliyetlerine başlayamamıştır. Bunun başlıca sebeplerinden biri şehrin mahallerinin dağınık olması ve gerekli binanın temin edilememesi diğeri ise Halkevinin de şehir merkezinde biraz uzak olması şubeye ilginin az olmasına neden olmuştur. Bu şubenin faaliyetleri 1935 senesi itibarıyla başlanacağı Halkevi İdarî Heyeti tarafından duyurulmuştur (BCA, 490.01/989.829.2).

1935 yılına gelindiğinde ise Halk Dershaneleri ve Kursları Şubesi bir etkinlik düzenlenmiştir. I. Dünya Savaşı'ndan sonra zehirli gazlar, piyade ve topçu süvari silahları gibi savaş silahları ordularda yer almaya başlamıştı. Halkın da zehirli gazlar konusunda bilgi sahibi olması için Doktor Kenan Halil, Malatyalılara “Zehirli Gazlardan Korunma” konulu bir konuşma yapmıştır (Zehirli Gazlar, 1935). Ayrıca 1935 yılında Halkevinin cezaevinde açtığı okuma ve yazma kursu bitmiş mahkûmlardan 38 kişi diplomasını almıştır (Okuma Öğrenen Mahkûmlar, 1935).

1937 yılında Ulus Okulları masrafına 50 lira para yardımı yapılmış, gençlerin müziğe ilgi duyması için de piyanist İsmail Bağrıyanık tarafından ücretsiz bir müzik kursu açılmıştır (BCA, 490.01/989.829.2). 1934 yılında kurulan bu şube yaz tatillerde öğrencilere çeşitli branşlar kurs açmıştır. 1935 yılı yaz tatili kurslarında 48 kişi, 1936'da açılan yaz kursunda 52 kişi, 1937 yılında açılan yaz tatili kursu içinde 44 kişi başvuru yapmıştır (Cumhuriyetin XV. Yılında Malatya, 1938:33). Tablo 4.12'e bakıldığında ise Malatya Halkevinin Halk Dershaneleri ve Kursları Şubesinin 1937 yılına ait üyelerin meslek ve cinsiyet gruplarına yer verilmiştir.

Tablo 4.12. 1937 yılı Malatya Halkevi Halk Dershaneleri ve Kursları Şubesi'ne Kayıtlı Olan Üyelerin Cinsiyet ve Meslek Dağılımı (BCA, 490.01/989.829.2).

Üyelerin Meslekleri	1937 Yılı
Avukat	---
Doktor	1
Öğretmen	5
Tüccar	---
İşçi	2
Çiftçi	3
Güzel Sanatlar	2
Diğer Meslekler	---
Kadın	---
Erkek	13
Toplam	13

1938 yılında Malatya Halkevi müzik kurslarına önem vermiş ve her Cumartesi, Pazar ve Perşembe günleri saat 16'dan 18'e kadar piyano ve keman kursu açılmıştır (Kurs, 1938).

1940 yılına gelindiğinde Ar Şubesinin Müzik Koluna eleman yetiştirmek için keman ve saz kursları açılmıştır (Halkevinde Müzik Dersi, 1940). Ayrıca biçki, dikiş, nakış, şapkacılık ve çiçekçilik kursları açılmış kurs sonunda sertifikaları kursiyerlere dağıtılmış ve bu kurstan çıkan eserler yedi gün boyunca sergilenmiştir. Bu kurslardan "Biçki Dikiş Kursu"ndan elli kişi kursu bitirme sertifikası almıştır. Sertifika alanların bazıları şunlardır: Samiye Kızılca, Nebile Türker, Sadiye Turfanda, Hediye Özen, İfakat Diyarbakır, Fahriye Özkan, Saadet Saltürk, Saadet Özgün, Pervin Abacı, Münevver Kâğıtçı, Şerife Bozkurt, Müzeyyen Turan, Müberra Turfanda, Yaşar Önal, Şerife Bezirci, Ayşen Akpirin, Didar Özarslan, Arife Alptekin, Özgen Akış, Güldoğan Somer... Malatya Halkevi Başkanı Şevki Sözen Biçki Dikiş Kursu'nda başarılı olan kişilerin sertifikasını verdikten sonra bir konuşma yapmış bu konuşmada bu kurs için iki aydan beri maddi bir destek alınmamasına rağmen güzel bir çalışma olduğunu ve kurstan çıkan eserlerin sergilenmesinde emeği geçenlere ve de bu sergiye katılanlara teşekkür ederek konuşmasını bitirmiştir (BCA, 490.01/840.321.1).

1941 yılı çalışmaları; Bayanlar için okuma ve yazma, dikiş ve nakış el işlerini öğretmek için 1 Mayıs 1941 tarihinde kurslar açılmıştır (Halkevinde Bayanlara Kurs Açılıyor, 1941). Malatya Halkevi tarafından açılan biçki dikiş, nakış, çiçek ve pastacılık kursu 6 ay sürmüş ve sonunda kursa katılanların ellerinde çıkan eserler sergilenmiş, sergiye Vali Fahri Özen, CHP Müfettişi Mithat Aydın ve birçok seçkin kişilerin katılımıyla gerçekleştirilmiştir (BCA, 490.01/840.321.1).

1942 yılında Kütüphane Kolu tarafından veya sivil halk tarafından tahrip ve yıpranmış olan kitapların ciltlenmesi de bu şubenin görevleri arasındadır (Zeyrek,

2006:71). Malatya Halkevi kütüphanesinde 1942 yılına kadar 250 kitap ciltlenmiştir. Bazı kitapların ciltsiz olmasından dolayı kitaplar yıpranmış ve zarar görmesi Malatya Halkevi tarafında ilgiyle takip edilmiş ve alınan bir kararla ciltsiz bulunan 300'e yakın kitapların ciltlenmesine başlanmıştır (Halkevine Ait Kitaplar Ciltleniyor, 1942).

1943 yılı Kasım ayında “Dikiş ve Nakış Sergisi” şehrin valisi tarafından kurdeleyi kesmesiyle açılmıştır. Malatya Halkevi Başkanı Mustafa Naim Karaköylü bu sergi için kısa bir konuşma yapmış ve ayrıca kurs hocaları Ayşe Güner ile Nilüfer Yalvaç'a vermiş olduğu hizmetlerden dolayı teşekkür etmiştir (Dikiş ve Nakış Sergisi Açıldı, 1943). Yine bu yılın Biçki Dikiş Kursularına devam edilmiş, bu kursların sonunda Biçki Dikiş Kursunu bitirme sınavı yapılmış sınav tarihi 8 Mart 1943 ile 11 Mart 1943 yılları arasında gerçekleşmiştir. “Biçki Dikiş Kursundan” 44 öğrenci başarıyla kursu bitirmiş ve sertifikasını almışlardır (Biçki Dikiş İmtihanları Yapıldı, 1943).

1945 yılında Halkevi tarafından okuma yazma bilmeyen bayanlara, cezaevinde bulunan mahkûmlara, Fırat okulunda sanat sahiplerine ve işçilere olmak üzere 4 kurs açılmıştır (Kurslar, 1945). Ayrıca lise ve ortaokul öğrencilerine üç ay sürecek iki matematik ve bir de Fransızca kursuna başlanmıştır. Türkçe okuma ve yazma bilmeyen kızlar için Halkevinde A Kursu açılmış, fakir öğrencilere alfabeler öğretilmiş ve yurt bilgisi dersleri de verilmiştir (Kurslar, 1945).

1946 yılında Malatya Halkevi Halk Dershaneleri ve Kursları Şubesi tarafından “Matematik, Fransızca ve Fizik” alanında kurs açılması için CHP Genel Sekreterliğinden 500 lira para yardımı yapılmasını istenmiş genel sekreterlikte kısa zaman sonra Türkiye İş Bankası 500 lirayı Malatya Halkevi Başkanı adına yatırmıştır (BCA, 490.01/1057.1058.1). Ayrıca İsmetpaşa Fırat İlkokulları ile cezaevinde dört ay sürecek üç Türkçe yazma ve okuma kursu açılmıştır (Kurslar, 1946).

1947 yılında Halkevi tarafından müziğe meraklı gençler için müzik kursu açılmış ve bu kursta mayıs ayı sonlarına kadar devam etmiştir. Ayrıca cezaevindeki mahkûmlara Türkçe okuma yazma kursu 1947 yılında da devam edilmiş ve şubat ayında açılan bu kurs dört ay sürmüştür, mahkûmlardan 71 kişi kursa kaydını yaptırmıştır (Kurslar, 1947).

1 Aralık 1949 tarihinde Sürgü Halkodası tarafından okuma ve yazma kursu açılmış, 55 mevcutlu olarak açılan kursa daha sonra katılım olmuş sınıf mevcudu 76 kişiye ulaşmıştır. Öğretmen olarak köy halkından Mevlüt Tarakçı vazifelendirmiştir. Ayrıca bu kurs için öğretmene 50 lira verileceği diğer masraflarla toplam 150 liralık bütçeye sahip bir kurs olacağı belirtilmiştir (BCA, 490.01/1057.1058.1).

3.7.KÜTÜPHANE VE NEŞRİYAT ŞUBESİ

Halk için yararlı yerli ve yabancı tüm yayınların elde edilmesine çalışılması, halkın okumasına yardımcı olunması, okuma odaları açılarak halkın ayağına kitap götürülmesi, kitap sergileri düzenleyerek yeni yayınlar tanıtılması bu şubenin çalışma sahası içinde yer alır (Çeçen, 2000:159). Ayrıca kütüphane ve okuma odaları Halkevi İdarî Heyetinin tespit edeceği gün ve saatlerde açık bulundurulması, gazete ve dergilerin okunmasına yardım eden bir şubedir (Halkevleri Çalışma Talimatnamesi, 1940:26).

Bu amaçlar doğrultusunda Malatya Halkevi Kütüphane ve Neşriyat Şubesinin yıllara göre çalışmaları şöyledir:

Halkevinin ilk kurulma şartlarından biri olan kütüphane ve okuma odasının bulunmasıdır (Halkevleri Çalışma Talimatnamesi, 1940:24). Bu yüzden Malatya Halkevinin Kütüphanesi kurulduğu yıldan bir sene sonra 415 kitapla 1601 kişinin ziyaret edip kitap okuduğu ya da faydalandığı önemli bir ilim odası olmuştur (Halkevlerinin 1933 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları, 1934:123). Malatya Halkevinin Kütüphanesi umuma açık bir şekilde olmasıyla faaliyetine başlamıştır (Halkevlerinin 1933 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları, 1934:59).

1934 yılı çalışmasında 1000 cilde yakın kitaba ulaşan Malatya Halkevi Kütüphanesi yurttaşların faydalanmasına çalışmış ve Fırat gazetesiyle neşriyatta bulunmuştur. Ayrıca kütüphanede 1077 kitap bulunurken ve 1934 yılında 4100 kişi de kütüphaneden faydalanmıştır (Halkevlerinin 1934 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları, 1935:78,199).

1935 yılı çalışmaları; Malatya Halkevi kış mevsimi programı diğer mevsim programlarına göre daha canlı geçmektedir. Kış mevsimi programında birçok temsil, konferans ve konser verilmişse de okuma geceleri de 1935 yılından sonra hafta da bir yapılma kararı alınmıştır. Okuma salonu bu kararla sabahtan gece yarısına kadar herkese açık tutulmuş ve şehrin kitap yoksulluğunu giderecek Malatya Halkevi Kütüphanesi bu konu da iddialı bir duruma gelmiştir (Okuma Odası ve Arkadaş Gecesi, 1935). 1935 senesinde Malatya Halkevi Kütüphanesinde 2707 vatandaş faydalanmıştır (Halkevlerinin 1935 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları, 1936:89). 1935 yılında kütüphaneden faydalanan 2707 vatandaşın meslekleri ise şöyledir. 900 Öğrenci, 150 Memur, 30 Öğretmen, 70 Subay, 650 Çiftçi, 657 İşçi, 250 kişi de Serbest Meslekten olan toplam 2707 kişi kütüphaneden faydalanmıştır. Diğer taraftan bu şube büyük gayretler göstermiş 30 lira ile bir kitaplık yaptırmıştır. İki ay boyunca kitap tasnifi ve etiketleme işi ile uğraşmıştır. Kitaplar, Halkevleri Öğreneğine göre düzenlenmiş ve CHP Genel

Sekreterliği tarafından gönderilen kitaplarla kütüphane güzel bir görünüme kavuşmuştur. Yayın işine gelince lise, kültür direktörlüğü ve öğretmenlerle bir toplantı yapılarak Malatya Halkevine ait bir mecmua çıkarılması konuşulmuş, bunun için bir miktar paraya ihtiyaç olduğundan mecmuanın çıkarılması gecikmiştir (BCA, 490.01/989.829.2). Ayrıca mecmuanın şekli ve yazarlarının tayini için birkaç toplantı yapılmıştır (Mecmua İşi, 1935).

1936 yılında Malatya Halkevi Kütüphanesinde 1195 kitap ve bu kitaplardan faydalanan 9450 kişi olmuştur (Cumhuriyetin XV. Yılında Malatya, 1938:31-32).

1937 yılında Malatya Halkevi Kütüphanesindeki kitap sayısı her geçen gün artmış ve çeşitli alanlarda ihtiyacı karşılayacak şekilde oluşturulmuştur. Malatya Halkevi Kütüphanesinde bulunan kitapların konularına göre tasnifi şöyledir: Gezi Köşesi 48, Denizcilik 24, Askerlik 16, Spor 27, Din 27, Muhtelif 398, İçtimaiyat 112, Terbiye 94, Ekonomi 39, Tarım 69, Riyaziye 35, Hukuk, Kanunlar 75, Lügat 28, Türk Dili 63, Edebiyat 199, Zabıtlar, Cerideler 26, Gazete ve Mecmualar 167, Sağlık 44, Tıbbiye 11, Fizik 28, Tarih 251, Coğrafya 52, Roman 108, Piyes 294, Müzik 13, toplamda 2248 kitap vardır. Kütüphaneden faydalanan vatandaşların meslekleri ise şöyledir: 2685 Öğrenci, 179 Memur, 743 Öğretmen, 170 Subay, 857 Çiftçi, 785 İşçi, 742 Serbest Meslekle uğraşan toplamda 6161 vatandaş faydalanmıştır. Ayrıca 1937 yılında Malatya Halkevi tarafında hazırlanan ve yazılan yazıların düzenlenmesiyle Derme ilk sayısını Haziran ayında yayımlamıştır (BCA, 490.01/989.829.2). Tablo 4.13'e bakıldığında Kütüphane ve Neşriyat Şubesinin 1933, 1935 ve 1937 yılına ait üyelerin meslek ve cinsiyetlerine yer verilmiştir.

Tablo 4.13. 1933, 1935 ve 1937 yılı Malatya Halkevi Kütüphane ve Neşriyat Şubesine Kayıtlı Olan Üyelerin Cinsiyet ve Meslek Dağılımı (1933 Yılı: Halkevlerinin 1933 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları,1934:96-97; 1935 Yılı: Halkevlerinin 1935 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları, 1936:174-175; 1937 Yılı: BCA, 490.01/989.829.2).

Üyelerin Meslekleri	1933 Yılı	1935 Yılı	1937 Yılı
Avukat	---	---	1
Doktor	---	1	1
Öğretmen	7	16	4
Tüccar	---	3	---
İşçi	---	6	2
Çiftçi	---	4	2
Güzel Sanatlar	---	---	1
Diğer Meslekler	11	---	---
Kadın	2	5	4
Erkek	16	25	7
Toplam	18	30	11

1938 yılında vazifesini layıkıyla yerine getirmeye çalışan Kütüphane ve Neşriyat Şubesi her geçen gün kitaplığına yeni kitap eklemiş, Malatya Halkevinin kurulduğu 1932 yılında kütüphanesinde 200 adet kitap varken zamanla kütüphanesine yeni kitapların

eklenmesiyle 1938 yılında 2397 kitap olmuştur (Cumhuriyetin XV. Yılında Malatya, 1938:32).

1939 yılında Halkevi Kütüphanesinde her çeşit kitap sayısı artmış, bu sayı 3000 bine yakın olmuştur. Ayrıca kütüphanenin idare ve disiplin konusunda geçen yıllara göre daha iyi olduğu ve bu şube kitap sayısının gelecek yıllarda artması için çalışmalara da hız verilmiştir (Halkevi Kütüphanesi, 1939). Ayrıca 1939 yılında Fırat gazetesinin yapmış olduğu bir habere göre Malatya Halkevi Kütüphanesindeki kitap sayısı 11044 olarak yazılmış ise de bu sayı abartılmıştır (Halkevi Kütüphanesinde Ne Kadar Kitap Var, 1939). Tespit edilen yazışmalarda bu sayının daha az olduğu yönündedir.

1940 yılında Malatya Halkevi Kütüphanesindeki kitapların tasnifine başlanmış, yapılan tasnif sonrası kitap sayısı 3400 olarak kayıtlara geçilmiştir (Halkevi Kütüphanesi, 1940).

1941 yılında ise Neşriyat Kolu tarafından 30 Ağustos Zafer Bayramı dolayısıyla bir broşür çıkarma kararı alınmıştır (Halkevimizin Önemli Kararları, 1941). Ayrıca Malatya Halkevi tarafında Malatya folklor malumatını bir kitap halinde anlatmak için dört kişilik bir heyet seçilmiştir (Folklor İşi, 1941). 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı dolayısıyla bir broşür çıkarma kararı alınmış ayrıca bu broşürde yazıların yanında fotoğraflarında yer alınması fikri düşünülmüştür (Halkevi Çalışmaları, 1941). Alınan karardan sonra broşürde yer alacak yazılar istenilen yerlerden gelmeye başlamış gelen yazılar içinde tasnif yapılmıştır (Halkevi Tarafında Çıkarılacak Broşür, 1941).

1942 yılında Pütürge Halkevi Başkanı Doktor Abdülkadir Sungun Bey tarafından 30 Ağustos Zafer Bayramı dolayısıyla halk tarafından istenilen “Sancağın Şerefi” piyesin Pütürge Halkevi Kütüphanesinde olmamasından dolayı CHP Genel Sekterliğinden bir adet gönderilmesi ricasında bulunulmuştur (BCA, 490.01/924.598.1).

1944 yılında “Desimal Usulü” (İğdemir, 1939:40) denilen sisteme göre Malatya Halkevi Kütüphanesindeki kitaplar tasnif edilmiştir. Kitapların küçük boyları üst raflara, orta boyları orta raflara, büyük boyları alt raflara dizilmek üzere üç boya ayırarak istif edilmiştir. Kütüphanenin eksiklerinin tamamlanması için CHP Genel Sekterlik makamınca yapılan para yardımı sayesinde kütüphaneye büyük bir dolap yapılmıştır (Kütüphane Tasnif Edildi, 1944). Ayrıca Malatya Halkevi Başkanı Mustafa Naim Karaköylü tarafından genel sekterlikten Aksaraylı Kerimüddin Mahmut’tan Türkçeye çevrilen “Selçuk Devletleri Tarihinden” adlı kitabı kütüphanede olmamasından dolayı bir adet istemiştir (BCA, 490.01/924.598.1).

1945 yılı çalışmalarından en önemli olayı Derme dergisinin il dâhilinde mevcut bulunan bütün Halkevlerini de temsil edecek bir dergi haline getirilmesi karar alınmıştır. Arapkir Halkevi muhabirliğine Kemal Beşer, Pütürge'ye Doktor Zeki Gökova, Darende'ye Öğretmen Muhittin Yıldız, Adıyaman'a Öğretmen Zeki Adıyaman seçilmişlerdir (Yayın, 1945). Genel sekterlikten istenilen "Divanı Lügat Türk" adlı eserin 2 ve 3. ciltleri Malatya Halkevine gönderilmiş, "Anadolu Beylikleri" adlı kitabın mevcudu kalmadığından gönderilememiştir. Ayrıca CHP Genel Sekterlikten Pütürge Halkevine, Feridun Fazıl Tülbentçi tarafından yazılan "Geçmişte Bugün" adlı eserin ikinci, üçüncü, dördüncü ciltlerin gönderildiği fakat birinci cildin gönderilmediğinden Pütürge Halkevi Başkanı Zeki Gökova Bey eksik cildin gönderilmesini ricasına etmiştir (BCA, 490.01/924.598.1). Zeki Gökova tarafından genel sekreterliğe Pütürge Halkevi Kütüphanesinde bulunan kitap sayısını ve türünü belirtecek sayıyı tablo şeklinde göndermiştir. Buna göre: Pütürge Halkevinde El Yazmaları 1 adet, Eski Harflerle 10 adet, Türk Dili 745, toplamda 756 kitabın olduğunu belirtilmiştir. Malatya Halkevi Kütüphanesinde ise Edebiyat alanında 1567 adet kitap, Sosyal Bilimler 924, Dinler 45, Güzel Sanatlar 196, Filoloji 154, Umumi Eserler 617, Tarih 666, Felsefe 60, Nazari İlimler 188, Tatbiki İlimler 411, toplamda 4828 adet her çeşit kitap vardır (BCA, 490.01/1048.1024.3). Darende Halkevinin Kütüphanesine ek bir bina için CHP Genel Sekreterliği tarafından masrafların karşılanması adına 750 lira Türkiye İş Bankasına yatırılmıştır (BCA, 490.01/1758.1135.2).

1946 yılı Malatya iline bağlı Kale Halkodası Kütüphanesinde çeşit alanlardan oluşan 52 kitap vardır (BCA, 490.01/1048.1024.3).

1949 yılında ise Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan klasik eserlerin posta yoluyla Malatya Halkevi Kütüphanesine gönderilmiştir. Bu eserler 50 kitap olup masrafı ise 96 lira 80 kuruştur (BCA, 490.01/924.598.1).

1950 yılına gelindiğinde Darende Halkevi Kütüphanesinin çökmekte olduğu kitaplığın onarılması için CHP Genel Sekterliği tarafından 500 lira gönderilmiştir (BCA, 490.01/1758.1135.2).

3.8.KÖYCÜLÜK ŞUBESİ

Köy ve kent arasında bağlantıların kurulması köylü ve kentli halk arasında kaynaşmanın sağlanması, köylerin geliştirilmesi ve güzelleştirilmesi ile köy bölgelerinin sorunlarına sahip çıkması bu kolun görev sahasında yer almıştır. Ayrıca köy öğretmenlerine sahip çıkılması ve onlarla beraber çalışmalar yürütülmesi de bu kol için önemlidir (Çeçen, 1990:159). Köylere yapılan gezilerde köylüye yük olunmaz ve bu

gezilerde onlara hiçbir masraf ettirilmezdi (Halkevleri Çalışma Talimatnamesi, 1940:28). Bu amaçlar doğrultusunda Malatya Halkevi Köycülük Şubesi'nin yıllara göre faaliyetleri şunlardır:

1934 yılında faaliyete geçen Köycülük Şubesi kurulduğu yıl da pek faaliyet gösterememiştir. Bu yıl daha önce belirlenen köylere atlı gezintiler tertiplenmiş ve köylülere faydalı öğütler verilmesi (Halkevlerinin 1934 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları, 1935:78) dışında faaliyeti yoktur.

1935 yılında bu şube tam olarak bütçe dolayısıyla tam anlamıyla faaliyete geçememiştir. Malatya Halkevi Köycülük Başkanı Seyyar Trahom Mücadele Doktoru Kemal Dolunay Bey tarafından köylülere aspirin ve kinin dağıtılmış ayrıca köydeki durumu iyi olmayan öğrencilere kalem ve defter yardımı yapılmış ve gelecek yıllarda daha iyi bir şube olunması için çalışmalara başlanmıştır (BCA, 490.01/989.829.2).

1937 yılında bu şubeye kayıtlı olan ilim ve fen sahibi kişiler tarafından köylerdeki geziler; sağlık, tarım ve ekonomi noktasında çok önemli bilgiler vermekle geçinmiştir. Sıtma ve diğer sağlık sorunları alanında ilaç yardımı yapılmış, reçete yazılmış ve bu sorunlarla alakalı konferanslar verilmiştir. Ayrıca 3 köy gezisi düzenlenmiş geziye katılan sayı ise 109 kişidir (BCA, 490.01/989.829.2). Tablo 4.14'e bakıldığında Köycülük Şubesinin 1935 ve 1937 yılına ait kayıtlı üyelerin meslek ve cinsiyet grupları verilmiştir.

Tablo 4.14. 1935 ve 1937 yılı Malatya Halkevi Köycülük Şubesine Kayıtlı Olan Üyelerin Cinsiyet ve Meslek Dağılımı (1935 Yılı: Halkevlerinin 1935 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları, 1936:182-183; 1937 Yılı: BCA, 490.01/989.829.2).

Üyelerin Meslekleri	1935 Yılı	1937 Yılı
Avukat	---	2
Doktor	5	2
Öğretmen	1	2
Tüccar	35	14
İşçi	15	8
Çiftçi	19	42
Güzel Sanatlar	---	3
Diğer Meslekler	---	---
Kadın	---	13
Erkek	75	60
Toplam	75	73

1938 yılında Malatya Halkevi başkanı ve yönetim kurulu üyeleri 60 kilometre uzaklıktaki Tahir nahiyesine bir köy gezisi düzenlemiştir. Heyeti, Nahiye Müdürü Mustafa Bey karşılamıştır. Doktor Ahmet Tatar Bey, köylüyü muayene etmiş, Halkevi heyeti ise köylünün ihtiyaçlarını ve sıkıntılarını dinlemiştir. Ayrıca öğrencilere defter ve kalem gibi okul ihtiyaçları dağıtılmıştır. Heyet, Tahir nahiyesine bağlı Eymir, Halbuz, Akveren, Karahüyük, İsa ve Karaca köylerini de ziyarete gitmiştir. Heyet, burada da bazı temaslarda

bulunmuşlardır (Halkevimizin Değerli Çalışmaları, 1938). Tahir nahiyesine on kadar köy gezilmiş ve 300'den fazla hasta muayene edilerek ilaç dağıtılmıştır (Cumhuriyetin XV. Yılında Malatya, 1938:32). Köy ve köycülük davasının öteden beri Halkevleri programında mühim bir yere sahip olmasına rağmen çalışmalar istenilen seviyeye gelmemiştir. Bunun en önemli nedeni olarak bütçe yetersizliğini söyleyebiliriz (Köycülük Davamız Karşısında Halkevlerinin Rolü, 1941). Muhtelif meslek gruplarından ve göz doktorlarının üye oldukları bu şube her sene Haziran ayından itibaren köyleri dolaşmakta ve tetkikler icra etmişlerdir. Köylüleri irşat için sıhhi, içtimai, zirai konferanslar vererek onlara faydalı bilgiler aşılamaktadır. Aynı zamanda heyet hastaları köylerinde muayene ederek ücretsiz ilaç dağıtmışlardır.

1939 yılına gelindiğinde Malatya Halkevi Başkanı Şevki Sözen Bey tarafından Tahir nahiyesine bir köy gezi düzenlenmiştir. Bu geziye bir doktor, bir avukat, bir gazeteci ve bir fotoğrafçı katılmıştır. Malatya merkezine 60 km uzaklıkta bulunan Tahir nahiyesine 20 Ağustos 1939 tarihinde Pazar günü sabah 8'de Malatya Halkevi önünde toplanmış otomobillerle gidilmiştir. Köylülerle görüşmek için öncesinden bir program hazırlanmıştır. Malatya Halkevi Heyetini, Nahiye Müdürü Mustafa Güreş ve bir memur karşılamıştır. Kısa bir konuşmadan sonra Trahom Doktoru Necdet Sezer Bey tarafından köylüler muayene edilmiş, ilaç dağıtılmıştır. Bu sırada Şevki Sözen Bey, halka Kürtlük Nazariyesi üzerine bir buçuk saat süren bir konuşma yapmıştır. Avukat Nuri Akasma Bey ise halkın hukuki sorunları üzerine bir müddet meşgul olmuştur. Heyet havanın çok sıcak olmasından dolayı öğle arası vermiş, öğlenden sonra çalışmalara devam edilmiş 109 sıtma hastalığı tespit edilmiş ve heyet akşam 18.00'de nahiyeden ayrılmıştır (Halkevinin Önemli Çalışmaları, 1939).

1940 yılının Eylül ayının ilk haftası Malatya Halkevi Köycülük Şubesi tarafından Kale nahiyesinin merkezi olan Mestikan köyüne bir gezi tertip etmiştir. Bu köy gezisine Malatya Halkevi Başkanı Şevki Sözen, Maarif Müdürü Avni Ülküner, Trahom Hastanesi Doktoru Necdet Sezer, Avukat Nuri ve Fotoğrafçı Hasan Kâğıtçı katılmıştır. Dr. Necdet Bey 80'e yakın hastayı muayene etmiş, beraberinde götürdüğü ilaçları hastalara dağıtmıştır. (Halkevi Çalışmaları, 1940). Şevki Sözen başkanlığından Eylül ayının içinde bir diğer gezi İspendere nahiyesinin merkezi Yeniköy'e yapılmıştır. Heyet, Nahiye Müdürü Rıza Özelçi ve 30 kişi tarafından karşılanmıştır. Şevki Sözen Bey köylülere muhtelif mevzular üzerine bir konuşma yapmış, konuşması bittikten sonra köylülerin halini hatırlı sormuştur. Hastalar muayene edilmiş ve ilaçlar dağıtılmıştır (Köy Gezisi, 1940).

1941 yılının Mayıs ayında köy gezileri başlanacağı duyurulmuştur. Malatya Halkevi Köycülük Şubesi tarafından ilk geziler Hilan, Dilek ve Hatunsuyu köylerine yapılacağı ve bu seyahate doktorlar, veterinerler ve ziraatçılar götürüleceğini bunun yanında tıbbi ve teknik malzeme ile tedavi ve tedavi usulleri bilfiil gösterilerek köylülere öğretileceği söylenmiştir (Halkevimizin Çalışmalarından, 1941). Hilan, Dilek ve Hatunsuyu köyüne 25 kişilik bir heyet ile gezi tertip edilmiş yapılan bu gezi şimdiye kadar köy gezilerinin arasında çok daha faydalı geçtiği ve iki doktorun faydalı çalışmaları heyet tarafından takdir görmüştür (Halkevinin Köy Gezileri, 1941). Pütürge Halkevi tarafından 4 Nisan 1941 tarihinde altı saatlik uzaklıkta bulunan Keferdiz nahiyesine köy gezisi düzenlenmiş, Köycülük azalarından Kaymakam Basri Özpınar tarafından ziraata teşvik mevzulu ve Doktor Abdülkadir Sungun tarafından da sıtma ve tedbirleri üzerine konferanslar verilmiştir. Doktor tarafından hastalar ücretsiz muayene edilmiş ve ilaçlar dağıtılmıştır (BCA, 490.01/840.321.1). Bu yılın bir diğer köy gezisi yine merkeze bağlı Tahir nahiyesine yapılmıştır. Malatya Halkevi Köycülük Şubesi tarafından Ağustos ayı içinde Tahir nahiyesine bir gezi tertip edilmiş, geziye Temsil ve Sosyal Yardım Şubesi de katılmıştır. Cumartesi günü saat 14.00’te Malatya’dan hareket edilmiş akşam 18.00’de Tahir nahiyesine varılmıştır. Ertesi gün civar köylerden ve Tahir nahiyesinde bulunan hastalar Doktor Zeki Bey tarafından muayene edilmiş ve ilaçlar dağıtılmıştır. Öğleden sonra “Eğitmen” piyesi sahnelenmiş, piyes halk tarafından alakayla izlenmiştir. Akşam vakitlerde Malatya Halkevi Başkanı Mustafa Naim Karaköylü Bey ve arkadaşları köylüler tarafından uğurlanarak köyden ayrılmışlardır (Halkevi Gezileri, 1941). 1941 yılının Eylül ayı içinde İsmetpaşa nahiyesi merkezine bir köy gezi düzenlenmiştir. Malatya Halkevi Köycülük Şubesinin yanında Temsil Şubesi de bu geziye katılmıştır. 21 Eylül 1941 tarihli Pazar günü sabah saat 09.30’da Malatya’dan hareket edilmiş, 10.10 geçe İsmetpaşa nahiyesine varılmıştır. Heyeti, nahiye müdürü, belediye başkanı, memurlar ve sivil halk karşılamıştır. Bir müddet belediye binasında dinlenen heyet çalışmalarına 16.00’da başlamıştır. Maarif Müdürü Avni Ülküner “Çocuk Terbiyesi” üzerine bir konferans vermiş, konferans sonrası Temsil Şubesi tarafından “İstiklal” piyesi sahnelenmiştir. Heyet akşam yemeğini belediye salonunda yedikten sonra nahiye müdürü, belediye başkanı ve halk tarafından uğurlanmıştır (Halkevi Köy Gezisi, 1941).

1 Haziran 1942 tarihli Pazar günü Malatya Halkevi Köycülük Şubesi tarafından Orduzu köyüne bir gezi tertip edilmiştir. Bu köyde hastalar muayene edilmiş, ilaç dağıtılmış ve reçeteler yazılmıştır. Ayrıca Veteriner Ziya Ulus Bey tarafından hayvan bakımı ve inek sütünün çoğaltılması üzerine bir konferans vermiştir (Halkevinin Köy

Gezileri, 1942). 1942 yılının diğer çalışmaları ise şunlardır: Temmuz ayı içinde Kale nahiyesine bağlı Bent köyüne bir gezi düzenlenmiştir. Geziye şehir Ziraat Müdürlüğü Öğretmenlerinden Zeki Çelebioğlu, Fırat Okulu Müdürü Fehmi Ünal ve Malatya Halkevi Başkanı Mustafa Naim Karaköylü Bey de katılmıştır. Zeki Bey köylünün su sorunu ve tohum ıslahı üzerinde alaka gösterirken Fehmi Bey hükümetin köylüye verdiği ehemmiyeti ve çocuk terbiyesi üzerine durmuştur. Mustafa Bey ise köylerde okul yapılmasının millî bir ehemmiyet taşıdığı ve bu konu üzerine durulması gerektiğini belirten bir konuşma yapmıştır. Ayrıca Temsil Kolu tarafından “İstiklal” piyesi sahnelenmiştir (Halkevimizin Köy Gezileri, 1942). Temmuz ayının bir diğer gezisi Banazı köyüne yapılmıştır. Malatya Halkevi Köycülük Şubesi tarafından düzenlenen bu geziye alaka büyük olmuştur. Geziye katılanlar arasında Vali Fahri Özen, Sıhhat Müdür Doktor Ahmet Tatar ve Doktor Mustafa Saraç vardır. Doktorlar birçok hastayı muayene etmiş, ilaç dağıtmış ve reçeteler yazmıştır (Halkevimizin Köy Gezileri, 1942).

1943 yılının Mayıs ayının son haftası Malatya Halkevi Köycülük Şubesi tarafından Dilek köyüne bir gezi düzenlenmiştir. Hastalar muayene edilmiş ayrıca diş rahatsızlığı olanlar tedavi edilmiş, geziye katılan öğretmenler tarafından hükümetin köylüye verdiği önem anlatılmıştır (Halkevi Köy Gezileri, 1943).

1944 yılının yaz mesaisi programına dâhil bulunan köy gezilerine başlanmış ve ilk gezi Eski Malatya’ya yapılmıştır. Malatya Halkevi Heyeti ve üç ayrı branştan Doktorlarla beraber Eski Malatya’ya (Battalgazi) gitmiştir. Her yaşta 72 hasta muayene edilmiş ve bunlara gereken ilaçlar verilmiştir. Ayrıca Temsil Şubesi tarafından “Yurdum İçin” adlı güzel bir piyes sahnelenmiştir (Eski Malatya Köy Gezisi, 1944). 1944 yılı bir başka köy gezisi Orduzu köyüne yapılan gezidir. Malatya Halkevi Köycülük Şubesinin yanında Temsil ve Sosyal Yardım Şubeleri azaları da katılmıştır. Bu üyelerden Doktor Mustafa Saraç, Zeki Balı, Abdürrahman Somay, Diş Doktoru Cevdet Güray ve Maarif Müdürü Şevket Tezel Beylerdir (Halkevi Köy Gezisi, 1944).

1945 yılının Köy Gezileri Mayıs ayında başlamış ve üç ayrı köye farklı zamanlarda gidilmiştir. İlk köy gezisi 20 Mayıs 1945 tarihinde Sosyal Yardım Şubesine ve Köycülük Şubesine mensup Doktorlar, Ziraatçılar, Avukatlar ve Öğretmenlerden oluşan kalabalık bir heyetle bugün Yazıhan ilçesine bağlı Fethiye köyüne gidilmiştir. İkinci köy gezisi Temsil Şubesi ve Müzik Kolu azalarında katıldığı Doğanşehir Bucak merkezine düzenlenmiştir. 1940’lı yıllarda elektrik ışıklarına kavuşan Doğanşehir’de ışıklandırma ile oluşan sahnede “İstiklal” piyesi sahnelenmiştir. Burada birçok etkinlik düzenleyerek köy halkının morali yükseltilmiş ayrıca birlik ve beraberlik türküleri söylenmiştir. Üçüncü köy gezisi Sürgü

köyüne elektrik santralının açılış töreni dolayısıyla olmuştur. Doğanşehir’de gerçekleştiren program Sürgü köyünde de uygulanmıştır (Köy Gezileri, 1945).

3.9.TARİH VE MÜZE ŞUBESİ

Ulusal tarih araştırmaları yapmak, geçmişin birikimi üzerine incelemeler yürütmek, bilgi ve malzeme toplayarak bölgedeki tarihsel eser ve kalıntılara sahip çıkarak bunların araştırılması ve tanıtılması çalışmaları bu şubenin çalışma sahası içinde yer almıştır (Çeçen, 1990:159). Tüzüğe göre, bu şubenin amacı, yerel tarihî eserleri toplamak ve onların korunmasına katkıda bulunmak, sergiler yoluyla da ürünleri tanıtmaktır (CHF, 1932:14-15).

Bu amaçla Malatya Halkevinin Tarih ve Müze Şubesinin yıllara göre faaliyetleri şunlardır:

1934 senesinde kurulmasına rağmen eski para ve eski eserlere ait bir müze kurulmuştur. Eski eserler gerek merkezde gerekse kazalarda bulunan ya da toplanan eserlerden oluşmuştur. Ayrıca eski yerleşim yerlere ve tarihi eserlerin olduğu 100 kadar fotoğraf Türk Tarih Kurumuna gönderilmiştir (Cumhuriyetin XV. Yılında Malatya, 1938:32-33).

1936 yılının Mart ayı içinde Malatya Halkevi Başkanı Faruk Yakın Bey tarafından Tarih ve Müze Şubesinin komite seçimi yapılmıştır. Şube başkanı olarak Gazi Okulu Müdürü İsmail Kutan seçilmiştir (Halkevimizin Müze Kolu da Seçildi, 1936).

1937 yılında Malatya Halkevi Tarih ve Müze Şubesi tarafından eski fotoğraflardan oluşan iki albüm ve birçok eski yazıyla yazılmış eserler, masrafları ödenerek toplatılmış ve müzeye yerleştirilmiştir (BCA, 490.01/989.829.2). 1937 yılının Tarih ve Müze Şubesine kayıtlı olan üyelerin dağılımı Tablo 4.15’te verilmiştir.

Tablo 4.15. 1937 yılı Malatya Halkevi Tarih ve Müze Şubesine Kayıtlı Olan Üyelerin Cinsiyet ve Meslek Dağılımı (BCA, 490.01/989.829.2).

Üyelerin Meslekleri	1937 Yılı
Avukat	---
Doktor	---
Öğretmen	2
Tüccar	---
İşçi	6
Çiftçi	3
Güzel Sanatlar	2
Diğer Meslekler	---
Kadın	---
Erkek	13
Toplam	13

1940 yılında Malatya Tarihi hakkında verilerin toplanması ve broşür haline getirilmesi, folklor araştırmaları için bir heyet seçiminin yapılması ayrıca tarihi eserlerin muhafaza edilmesi ve zarar görmemesi için gerekli tedbirlerin alınması bu yılın kararları arasında olmuştur (Halkevimizin Yeni Kararları, 1940).

1941 yılında Malatya Halkevi Tarih ve Müze Şubesi tarafından Malatya Folkloru'nu araştırmak ve bir kitap haline getirilmesi için dört kişilik heyet seçimi yapılmış, ilk olarak Tahir nahiyesine gidilerek tetkiklerde bulunmuş ve daha sonra diğer köylere de gidileceği duyurulmuştur (Folklor İşi, 1941). Ayrıca Malatya Folkloru için ayrı bir bütçe oluşturulmuştur (Halkevi Bütçesi, 1941). Malatya Halkevi Başkanı Mustafa Naim Karaköylü Bey tarafından 1941 yılının Halkevi Müzesinde bulunan eşyaların listesi CHP Genel Sekterliğine gönderilmiştir. Bu liste Tablo 4.16'da gösterilmiştir.

Tablo 4.16. 1941 yılında Malatya Halkevi Müzesinde Bulunan Eşyaların Listesi (BCA, 490.01/959.712.1).

Miktarı	Müzedede Bulunan Eşya
1	Sütun Başı Parçası
35	Yazılı Eski Mezar Taşları
50	Malatya ve Malatya'ya Bağlı Yerlerin Eski Eserlerin Fotoğrafları
70	Bir Miktar Eski Paralar

1942 yılına gelindiğinde Malatya Folkloru ve tarihi eserlerin tetkiki için Polat köyüne ve kazalardan Besni'ye gidileceği duyurulmuştur. Ayrıca heyet diğer kazalarda da Folklor a ait eserlerin gönderilmesi ricasında bulunmuştur (Halkevi Folklor ve Tarihi Eserleri Araştırıyor, 1942). Ağustos ayı içinde Doğanşehir'e bağlı Polat köyüne gidilmiş, köyde Türk anane ve mahalli türkülere ait birçok eser toplanmıştır (Halkevi Heyeti Avdet Etti, 1942).

1943 yılında Dilek Köyüne yapılan köy gezisinde folklor araştırmaları da yapılmıştır (Halkevi Köy Gezileri, 1943).

1944 yılında ise Eski Malatya'ya bir köy gezisi düzenlenmiş heyet tarihi eserleri de tetkik etme fırsatı yakalamış ve köyden ayrılmışlardır (Eski Malatya Köy Gezisi, 1944). Ayrıca bu yıl bir diğer köy gezisi Orduzu'ya yapılmış heyet çalışmaları bittikten sonra Malatya'nın ilk kurulduğu ve eski çağlardan itibaren önemli olan Arslantepe'ye kısa bir ziyarette bulunmuştur (Halkevi Köy Gezisi, 1944).

3.10.MALATYA HALKEVİNİN DİĞER MUHTELİF FAALİYETLERİ

Halkevlerinin kuruluş yıl dönümlerinde CHP Genel Sekterliği tarafından daha önce Halkevi Başkanlıklarına gönderilen kutlama programları takip edilmiş, Ankara Halkevinde yapılan kutlama törenleri ve burada yapılan konuşmalar radyo aracılığıyla diğer

halkevlerinde de dinletilmiştir (Cumhuriyet Halk Fırkası Katibiumumiliğinin Fırka Teşkilatına Umumi Tebligatı, İkincikanun 1934'ten Haziran 1934 Sonuna Kadar, 1934:334-335). Malatya Halkevinin 19 Şubat 1935 yılı Halkevlerinin açılış yıl dönümü dolayısıyla bir program hazırlamıştır. Tören Malatya Halkevi salonunda geniş bir kalabalık kitlesi tarafından kutlanmıştır. İstiklal Marşı ile tören başlamış daha sonra Gazi Okulu Öğretmenlerinden Pertev Bey Halkevlerinin ülküsü üzerine bir söylevi olmuştur. Pertev Bey Halkevlerinin ülküsü üzerine şunları söylemiştir:

“...Atatürk'ün bir buyruğuyla kurulan bu kurum. Türk idealislerini toplayan bir kültür kurumudur. Halkevleri; dünyanın en çetin adamı, en inkılâpçı dâhisi... Kurumların hızını kendinde toplayan en büyük Türkün yaratıcı duygusundan doğmuştur. Halkevleri; Atatürk inkılâbının bir kıvılcımıdır. Halkevleri hiçbir sınıf gözetmeksizin bütün bir halk küttelelerini bağrında toplar. Halkevleri; yurt ve budun sevgisini yüreklerinde taşıyan vatansever kimselerin durağıdır. Halkevleri; tek canlılıkları toplayan ve anları topluştıran bir kurumdur.”

Bu söylevden sonra lise ve ilkokul iki öğrencinin okuduğu şiirlerle devam etmiştir. Şiirlerin ardından hep bir ağızdan Onuncu Yıl Marşı okunmuş, Müzik Kolu tarafından seçilen güzel eserler çalınmış tören saat 17.00'de sona ermiştir. Ulusun derin ve canlı bir fikir kaynağı olan Halkevlerinin dördüncü yıla girişi karşısında etkili bir kutlama olmuştur (Halkevlerinin Yıl Dönümü, 1935).

Halkevlerinin Beşinci Yıl Dönümü 19 Şubatın hafta içine denk gelmesinden dolayı 19 Şubattan sonra gelen ilk Pazar günü yani 23 Şubat 1936 tarihinde kutlanmasına karar verilmiştir. Malatya Halkevinin her köşesi ülke bayrağı ve CHP bayrağı ile süslenmiştir. Tören saat 15.00'te başlamıştır. Başta Vali Ethem Akıncı Bey, Malatya Milletvekili ve CHP İl Genel Başkanı Osman Taner ve devlet kurumundaki bütün daire başkanları Halkevlerinin beşinci yıl dönümüne katılmışlardır. Tören İstiklal Marşı ile başlamış daha sonra Felsefe Öğretmeni Şefik Özbay Bey Halkevlerinin önemini belirten uzun bir konuşma yapmıştır. Şefik Özbay'dan sonra ilkokul öğrencisi Leyla “Şirin ve Türküm Büyüğüm” adlı şiir okunmuştur. Lise öğrencisi Gündüz Bey ise “Atatürk” şiirini okumuştur. Saat 17.00'de Halkevlerinin beşinci yıl dönümü kutlamaları son bulmuştur (Halkevlerinin Beşinci Yıl Dönümü, 1936). Bu yıl ayrıca 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı dolayısıyla Malatya Halkevi tarafından bir Çocuk Balosu verilmiştir. Tören, iyi hazırlanmış bir program dâhilinde kutlanmıştır (Halkevinde Çocuk Balosu, 1936).

Halkevlerinin Altıncı Yıl Dönümü de hafta içine denk gelmesi dolayısıyla Malatya Halkevinde 21 Şubat 1937 tarihinde Pazar günü kutlanmıştır. Tören İstiklal Marşı ile başlamış daha sonra Öğretmen Melahat Hanım Halkevlerinin gaye ve maksatları üzerine

bir konferans vermiş ve bunu Müzik Kolunun vermiş olduğu konser takip etmiştir. Akşam 20.00’de bir toplantı düzenlenmiş bay ve bayların katılımıyla tören kaldığı yerden devam etmiştir. Gece geç vakte kadar süren etkinlik müzikle son bulmuştur. Ayrıca gündüz programda bol bol fotoğraf çekinmiştir (BCA, 490.01/959.712.1).

Halkevlerinin Yedinci Yıl Dönümü Malatya Halkevinde 20 Şubat 1938 tarihinde Pazar günü kutlanmıştır. Tören saat 13.05’te Ankara Halkevinin kutlamalarının radyo üzerinde yayınlanmasıyla başlanmıştır. Daha sonra Müzik Kolu tarafından İstiklal Marşı çalınmış, bunu Melahat Sezener’in “Malatya Halkevinin İki Yıllık Faaliyetleri” ve Kemal Güçyener’in “Halkevleri” konulu vermiş oldukları konferanslar takip etmiştir. Radyo da 15.20’de Dâhiliye Vekili ve CHP Genel Sekteri Şükrü Kaya Bey’in konuşması dinlenmiş fakat sonra oluşan parazitinin etkisiyle konuşma tam olarak anlaşılmamıştır. Tören saat 16.00’da Müzik Kolunun konseriyle son bulmuştur (BCA, 490.01/959.712.1; Halkevlerinin Yıl Dönümü, 1938).

Halkevlerinin kuruluş ve açılışının yıl dönümünün dokuzuncu yılı, Malatya Halkevi tarafından 25 Şubat 1940 tarihinde de kutlanmıştır. Tören 15.00’de Başbakanın radyoda yayınlanan konuşmasıyla başlanmış daha sonraki program ise şöyledir:

1. Mensucat Fabrikası Bandosu İstiklal Marşı’nı çaldı.
2. Malatya Halkevi Başkanı Şevki Sözen tarafından açılış nutku söylendi.
3. Mesai raporu ve Halkevleri adlı şiir Melahat Sezener tarafından okundu.
4. Resim ve Fotoğraf sergisi açıldı. Resim ve fotoğraflardan 120 eser sergilendi. Saat 21.00’e kadar sergi açık tutuldu, ziyaretçi sayısı ise 1000 kişiyi geçti, daha sonra dereceye giren resim ve fotoğraflar hariç altı adet eser satılmıştır.
5. Mensucat Fabrikası Bandosu tarafından çalınan şarkılarla tören son bulmuştur (BCA, 490.01/959.712.1).

Yurdun her tarafında olduğu gibi Malatya Halkevi tarafından da 1942 yılı Halkevlerinin açılış yıl dönümü kutlanmıştır. Açılış yıl dönümüne Vali Fahri Özen, CHP Müfettişi Mithat Aydın, Malatya Milletvekilleri ve birçok halkın katılımıyla saat 15.00’te başlanmıştır. CHP Genel Sekteri Fikri Tüzer radyodan yayınlanan konuşması dinledikten sonra program uygulanmaya başlanmıştır. Daha önceden hazırlanan programa göre Millî ve Mahalli oyunlar oynanmış, kültür ve birliğin seneden seneye gelişen değerleri üzerine konferans verilmiş ve akşam geç vakitlere kadar bu program sürmüştür (Halkevlerinin Açılış Yıl Dönümü Coşkun Bir Tezahürle Kutlandı, 1942).

Halkevlerinin On İkinci Yıl Dönümü de Malatya Halkevi tarafından her sene kutlandığı gibi kutlanmıştır. Önce saat 15.00’de radyodan Başbakan Şükrü Saraçoğlu’nun Ankara Halkevinde verdiği nutku dinlenmiş ve bunu Malatya Halkevi Başkanı Mustafa Naim Karaköylü Bey’in konuşması ve Melahat Sezener “Müşterek Dilek” adlı şiiri takip etmiştir. Tören de millî şarkılar çalınmış ve mahalli rakslar oynanmış, meyve ve içeceklerde ikram edilmiştir. Akşam geç vakte kadar devam etmiştir (Halkevlerinin Açılış Yıl Dönümü Coşkun Bir Tezahüratla Kutlandı, 1943). Malatya Halkevi düzenli bir şekilde her yıl Halkevlerinin kuruluş ve açılış yıl dönümünü kutlamıştır. Malatya Halkevinin tespit ettiğimiz en son kutlaması 19 Şubat 1950 yılında olmuştur. Bu kutlama Özel İdare Sinema Salonundan Malatya Halkevi Başkanı Nüvit Yetkin başkanlığında kutlanmıştır. Merasim İstiklal Marşı’nın okunmasıyla başlanmıştır. Nüvit Yetkin’in Halkevleri üzerine konuşma yapmasıyla devam edilmiş daha sonra şiirler okunmuş müzikler çalınmıştır (Halkevlerinin Kuruluşunun 18 inci Yıl Dönümü Kutlandı, 1950). Sınırlı imkânlarına rağmen Malatya Halkevi, yaptığı çalışmalarla birçok açıdan Malatya halkında derin izler bırakmıştır (Şahin, 2008:184).

BÖLÜM IV

4.MALATYA HALKEVİNİN YAYINLARI

4.1.DERME DERGİSİ

Cumhuriyet dönemi içinde Halkevi ve Halkodaları kavramı, devrin tek partisi olan CHF'nin bir kültür kolu olarak faaliyete geçerken bütünüyle tarafsız olamamıştır. Etkisi gelecek nesillere bırakıldı. Bunlar arasında “Neşriyat” ın özel bir yeri vardır. Çünkü her bir yazılı kalıntı kültür tarihi araştırmacıları için önemli bir kaynaktır (Şakiroğlu, 1996:131). Aynı zamanda bilimsel çalışmalarının en önemli başvuru kaynakları arasında da yer alır (Şahin, 2015:356). Halkevleri dergileri, tek parti ideolojisinin siyasal hayata hâkim olduğu bir dönemde çıkarılmasına rağmen aynı zamanda yayınladıkları yörenin sosyal, kültürel ve ekonomik durumu ile ilgili bilgiler vermiş ve folklor açısından zengin birer kaynak olmuşlardır (Güz, 1995:3-5).

Derme dergisi, Malatya Halkevi tarafından 1937 yılının Haziran ayında ilk sayısını çıkartmıştır (Cumhuriyetin XV. Yılında Malatya, 1938:32). Derme dergisinin adı Malatya'daki Gündüzbey mevkinde sarp bir vadiden kaynayan tabiatın ona çizdiği yoldan süzülen ve Tohma çayına dökülen ırmaktan gelir (Yetkin, 1950:1). Derme dergisi 1937 yılından 1939 yılına kadar (Taner, 1944:84) 13 sayı çıkartmış, (Derme, 1939) 1939 yılından 1944 yılına kadar dergi faaliyetleri durmuş herhangi bir sayı da çıkarılmamıştır (Taner, 1944:84). 1944 yılından 1947 yılına kadar 7 sayı çıkartmış bu yıla kadar toplam 20 sayı çıkartılmıştır (Derme, 1947). Dergi, 1950 yılının Mart ayında sayı 1 ibaresiyle tekrar çıkarılmaya başlanmıştır (Derme, 1950).

Derme dergisinin ilk sayısının kapağında çıktığı ay ve yıl olan Haziran 1937 yılı ibaresi, “Malatya Halkevinin Aylık Mecmuası” yazısı ve “İçindeki Yazılar” başlığı yer almıştır. İç kapağında Mustafa Kemal Atatürk'ün fotoğrafı, derginin yazı müdürü Faruk Yakın'ın adı, basıldığı yerin Malatya'daki Fırat Basımevi, derginin aylık fiyatı olarak 10 kuruş olduğu ve derginin yıllık 120 kuruş ve 6 aylık 60 kuruş abone fiyatları yer almıştır (bk. EK 9). Derme dergisi, Malatya'yı tanıtmak, ilin tarihsel değerini, mevzii hususiyetlerini belirtmek amacıyla Malatya Halkevi tarafından çıkartılmıştır. Diğer bir gayesi de halkın kültür seviyesini yükseltmek, tarih, edebiyat, içtimaiyat sahasında bilgilerini genişletmek istemiştir (Derme Niçin Çıkıyor, 1937).

Derginin ilk altı sayısı 16 sayfadan oluşmuştur. Derme dergisinin sayılarında yer alan yazılar ve sayıları şunlardır:

1.Sayı (Derme, 1937).

Derme Niçin Çıkıyor (Derme).
Öğretmen “Şiir” (Melahat Sezener)
Malatya (Melahat Sezener)
Okuma İhtiyacı ve Gazeteler (Sami Göksu)
Beddua (Feridun Bey)
Külleme (Sabri Vardar)
Yeşillikler Diyarı (Asım Kılıç)
Gençlerin İstikbal ve Mukadderatı (Şefik Özbay)
Hukukta Tıbbın Rolü (Dr. İbrahim Ethem Seçkin)
2.Sayı (Derme, 1937).

Yazdan İlhamlar (Melahat Sezener)
Okuma İhtiyacı ve Gazeteler II (Sami Göksu)
Bey Dağı Şiir (Reşat Demir)
Hamidin Ruhuna Şiir (M. Gündüz Yoldaş)
Yeşillikler Diyarı II (Asım Kılıç)
Akdeniz Kıyılarında Antalya (Sadi Arcak)
Sağlık ve Güzellik Bakımında Dişler (Muhlis Yücel)
Meyve İçi Kurdu (Sabri Vardar)
Temmuzun Sıcağında Şiir (Sihami)
Hukukta Tıbbın Rolü II (Dr. İ. Ethem Seçkin)
Derme'nin ikinci sayısı Temmuz 1937 yılında çıkmış, iç kapağından İsmet İnönü

yer almıştır

3.Sayı (Derme, 1937).
Okuma İhtiyacı ve Gazeteler III (Sami Göksu)
Kaval Şiir (Ziya Atılgan)
Akdeniz Kıyılarında (Sadi Arcak)
Sağlık ve Güzellik Bakımında Dişler (Muhlis Yücel)
İtiraf Şiir (M.Gündüz Yoldaş)
Unut Şiir (M.Gündüz Yoldaş)
Gözlerimizi Korumalım (Dr. Necdet Şen)
İponomot (Sabri Vardar)
Bir Damla Gözyaşı Büyük Hikâye I (Melahat Sezener)

Üçüncü sayısı Ağustos 1937 yılında çıkartılmış, iç kapağından Malatya Valisi İbrahim Ethem Akıncı Bey vardır

4.Sayı (Derme, 1937).

Silifke Yolculuğu (Sami Göksu)

Çocuğun Terbiyesi (Zahit Atay)

Şirin Malatya Şiir (Ziya Atılgan)

Ben Nere Gidiyorum Şiir (M. Gündüz Yoldaş)

Trahom (Dr. Cafer Özelçi)

Malatya Atçılığına Toplu Bir Bakış (Zeki Malkoç)

Uyku (M. Nuri Ertem)

Bir Damla Gözyaşı Büyük Hikâye II (Melahat Sezener)

Derginin bu sayısında iç kapakta devlet büyüklerin fotoğrafı yer almamıştır

5.Sayı (Derme, 1937).

En Mutlu Gün (Melahat Sezener)

Çocuk Arayıcı, Araştırmacı Olmalıdır (Öğretmen Nazım)

Göz Yaşım Şiir (Ziya Atılgan)

Bir Damla Gözyaşı Büyük Hikâye III (Melahat Sezener)

Büyük Ata Şiir (M. Ulubilgin)

Malatya Sığırcılığı Ne Âlemde (Zeki Malkoç)

Yokluğa Gidiyoruz (M. Ulubilgin)

14 yılın Destanı (Darendeli Ahmet Ertem)

Hayat İstiklaline (Darendeli Ahmet Ertem)

Doktor (M. Gündüz Yoldaş)

Kendimize Hasbir Edebiyat Yaratamaz Mıyız?-Ulucenk

6.Sayı (Derme, 1937).

Okuma Zevki, Terakki, Gençlik (Avukat Hüsni)

Meyve Bahçesi Yapılacak Tarlanın Hazırlanması (Ahmet Tuzak)

Bana Göre Seneler Şiir (M. Gündüz Yoldaş)

Çakır Ayşe (H. Cahit Ulucenk)

Agrotis (Sabri Vardar)

Cumhuriyet Edebiyatı (Cahit Ulucenk)

Madde ve Atom (Fizik Öğretmeni H. Balandögen)

Biz Türkler (M. M.)

Sefiller-Faik Akdoğanil

Derme dergisinin ilk altı sayısı hiçbir zarar görmemişken 1938 yılının ilk iki sayısı zarar görmüş ve eksik sayılar tespit edilmiştir. 1937 yılının Kasım ayına kadar düzenli bir

şekilde çıkarılan Derme dergisi bir süre çıkarılmamıştır. Yedi ay sonra 1938 yılının Mayıs ayında tekrar çıkarılmaya başlanmış, 1938 yılının sayılarının içindekiler kısmı şöyledir:

1.Sayı (Derme, 1938).

Önsöz (Melahat Sezener)

Halkevleri (M. Gündüz Yoldaş)

İnsan Irkları (---)

Türklerin Medeniyet Sahaları (Sadi Aresk)

Oğuz Menkıbesi (M. Erkal)

Derme Suyu (Hüsnü Tulun)

Sularda Gece(Adnan Önelçin)

Resminin Karşısında (M.Gündüz Yoldaş)

Bir Gönül Masalı (Melahat Sezener)

Sosyolojiye Göre Ahlak (Y. Ataman)

Kızılın Köyü (O. Totoysalgir)

Sadreddin Konevi (Bedri İzol)

Dağ Çocukları (Coşkun Ertepinar)

Kahtada Bir Düğün Âlemi-O. Özen

2-8.Sayı (Derme, 1938).

Şekerlerimiz (Melahat Sezener)

Demokrasinin Menşei ve Tarzı Tekâmülü (Bedri İzol)

Sosyolojiye Göre Ahlak (Y.Ataman)

Anneme Şiir (Melahat Sezener)

Horata Suyu (Hüsnü Tulun)

Türk Kitabeleri (Sadi Arcak)

Oğuz Menkıbesi (M. Erkal)

Ev, Bark Yıkımı (Melahat Sezener)

Kızılın Köyü Tetkikleri (Osman Totoysalgir)

Bu sayının sayfa sayısı 25 dir. Bununla birlikte derginin kapağı da değişmiştir. Altı ok ve bir nehir yatağı kapak fotoğrafı olmuştur

11.Sayı (Derme, 1939).

Halkevlerimizin Yıldönümü Arifesinde (Derme)

Malatya Belediye Reisinden Beklediğimiz (Melahat Sezener)

Sosyolojiye Göre Ahlak (Yusuf Ataman)

Türk İnkılâbın ve Terbiye (Bedri İzol)

Türk Kitabeleri (Sadi Arcak)
Arapkirli Rengi (Macit Aray)
Arapkir ve Tarihi (Mehmet Türkmen)
Alparslan Efsanesi (M. Erkal)
Çocuk Terbiyesi (Fethi Gözler)
Kızılın Köyü Tetkikleri-Osman Totay Salgur

1939 yılının 11. sayısında iç kapak İsmet İnönü'nün resmi ile başlamıştır. Sayfa sayısı 25 olarak belirlenmiş ve bu yıl daha çok tarih bilgileri üzerine yazılar yer almıştır. Dergi de en çok yazıları yer alan 1937 yılından 1946 yılına kadar her alanda yazan Melahat Sezener olmuştur.

12.Sayı (Derme, 1939).

19 Mayıs (Melahat Sezener)
Sosyolojiye Göre Ahlak (Yusuf Ataman)
Tarih Diyor ki (Hüsnü Tulun)
İnönü Şiir (Melahat Sezener)
Malatya'da Selçukiler ve Danişmendiler (Bedri İzol)
Eski Medeniyet Sahaları (Sadi Arcak)
Güzel Sanatların Menşei (Fethi Gözler)
Gönül Yarası Hikâye (Melahat Sezener)
Kızılın Köyü Tetkikleri (Osman Totay Salgur)
12.sayı 24 sayfadan oluşmuş bir sayıdır

13.Sayı (Derme, 1939).

Cumhuriyetin 16. ıncı Yıl Dönümü (Melahat Sezener)
Cumhuriyetin En Büyük ve En Güzel Eseri (Şevki Sözen)
Geriye Bakış, İleriyi Görüş Şiir (Nuri Akasma)
Selçuk Hükümdarı Rükneddin Mesut (Bedri İzol)
Arapkirli Büyük Adamlar (Macit Aray)
Onar ve Onar Mağaraları (Mehmet Türkmen)
Kızılın Köyü Tetkikleri (Osman Totay Salgur)

Bu yılın sayısının iç kapaklarına Mustafa Kemal Atatürk, İsmet İnönü, dönemin Başbakanı Refik Saydam ve CHP Umumi Kâtibi Fikri Tüzer fotoğrafları yer almıştır Bu yıldan sonra bir müddet dergi çıkarılmamıştır. Derme dergisi 1944 yılında kaldığı yerden ve kaldığı sayıdan çıkarılmaya başlanmıştır.

14.Sayı (Derme, 1944).

Önsöz (Melahat Sezener)
Froydizm (Muhtar Erdemer)
Ülküye Doğru Şiir (Melahat Sezener)
Tarihte Viranşehir (Bedri İzol)
Kalk Yiğidim Şiir (Arif Nihat Asya)
Ruh Hakkında (Tevfik Saymen)
Tunca (Muhtar Erdemer)
Malatya Akşamları (Melahat Sezener)
Tarihte Malatya (Hüsnü Tulun)
Güzellik Ölçüsü-Hayri Vuralhan

Derme dergisine bir müddet ara (1939-1944) verilmesini Melahat Sezener şu şekilde açıklamıştır:

“Uzun ve kısa aralarla yayın alanına çıkan Derme, bugün sevgili okuyucularına yeniden kavuşmanın ölçüsüz sevincini tatmış bulunuyor. Yalnız maddi güçlüklerden dolayı uzun ve devamlı bir ömre sahip bulunamayan dergimiz, bundan böyle sayın büyüklerimizin ve değerli arkadaşlarımızın yardımı ile düzenli bir şekilde çıkabilmek mutluluğuna erecektir.” (Sezener, 1944:2)

Ayrıca bu yıl itibarıyla derginin son sayfası “Kısa Şehir Haberleri” ne ayrılmıştır. Bu son sayfada Malatya Halkevi çalışmalarını ve Malatya gündemi hakkında bilgiler verilmiştir. (Kısa Şehir Haberleri, 1944)

15.Sayı (Derme, 1944).

Yirmi Birinci Yıl Dönümü (Melahat Sezener)
Eski Malatya’da Yarım Saat (Münir Melal)
Pınarbaşı Şiir (Arif Nihat Asya)
Malatyalı Meşhur Simalardan Niyazi Memet Misri (İbrahim Cengizalp)
Tarih Bir Tekerrür müdür? (Osman Erbaş)
Gerçek Masal Şiir (Melahat Sezener)
Bir Başarı Bayramından (Suphiye Candaş)
Veda Şiir (Nafiz Kızıldağ)
Anadolu’dan Selam Şiir (Ömer Dilek)
Atasözlerinin Psikolojisi (Muhtar Erdemer)
Sanat ve İşçilik (Süreyya Ülgüray)
Arapkir Düğünü (Şemsi Belli)

1944 yılında Derme dergisi 14. ve 15. sayısını çıkartmış ve sayfa sayısı değişkenlik göstermiştir

16.Sayı (Derme, 1945).

Halkevlerimiz (Melahat Sezener)

Bedri İzol (Derme)

Büyük Düğünler (Bedri İzol)

Köy Enstitüsünde (Münir Melal)

Dilek (Melahat Sezener)

Kaysı Bahçesinde (Vedia Balı)

Şark Şivesiyle Şiir (Şemsi Belli)

Sürgün Şiir (Kemal Beşer)

Yurt Tetkikleri: Kâhta (Bedri Özbey)

Yurt Tetkikleri: Şair Asım (Zeki Adıyaman)

Yurt Tetkikleri: Halk Şairi (Kemal Beşer)

Yurt Tetkikleri: Fehmi Gür (Kemal Beşer)

Yurt Tetkikleri: Arapkir Düğünü (Şemsi Belli)

Şehir Haberleri-Derme

17.Sayı (Derme, 1945).

Toprak Kanunumuz (Melahat Sezener)

Atasözleri (M. Erkal)

Şair Akif (Zeki Adıyaman)

Şair Remzi (Kemal Beşer)

Selam Sana (Şemsi Belli)

Anadolu'ya Şiir (Mehmet Erkunt)

Ayten Şiir (Mefnun Deliçay)

Sevime Şiir (Şinasi Özatalay)

Vefasız Kadın Şiir (Şinasi Özatalay)

Dilenci Şiir (Ömer Erdoğan)

Köy Akşamları (Hikmet Bengü)

Kaçık (Mehmet Erkunt)

Şehir Haberleri (Derme)

1945 yılında Derme dergisi 16. ve 17. sayısını çıkartmıştır

18.Sayı (Derme, 1946).

Halkevi ve Halkodaları (Melahat Sezener)

Yarın ki Malatya (Mehmet Erkunt)

Nasıl Düşünüyoruz (Baha Arıkan)

Bırakılması Gereken Bir Gelenek (Yaşar Kozanoğlu)

Yollar (Melahat Sezener)

Bizim Köyden Gelen Mektup Şiir (Ömer Erdoğan)

Ağlama Çocuğum Şiir (Şemsi Belli)

Bekle (Necmi Bayındır)

İhtiyar Zeybek ve Oğlu (Gökhan Evliyaoğlu)

Geceye (Bahattin Erdem)

Şair Abdürrahman (Zeki Adıyaman)

Dilekli Abuzer (Nüvit Yetgin)

Karahöyükü Âşık Ali (Şemsi Belli)

Yarıda Kalan Tarihi Düğün (Bedri Özbey)

Şehir Haberleri-Derme

19.Sayı (Derme, 1946).

Şiir ve Lezzet Diyarı Malatya (Melahat Sezener)

Kaçırılmaması Gereken Bir Fırsat (Yaşar Kozanoğlu)

Atasözleri (Bahattin Erdem)

Yapraklar (Suphiye Candaş)

Telli Duvaklı Kız (Şemsi Belli)

Malatya Şiir (Melahat Sezener)

Hey Gidi Günler (Şemsi Belli)

Sorgu Şiir (Turgut Akıncı)

Malatya Şairlerinden: Talip (Abdullah Öztemiz)

Adıyaman Şairlerinden: Ata (Zeki Adıyaman)

Halk Şairi: Balı (Nüvit Yetkin)

Hikâye: Ayşe Gül (Melahat Sezener)

Şehir Haberleri (Derme)

1946 yılından Derme dergisi 18. ve 19. sayısını çıkartmıştır.

20.Sayı (Derme, 1947).

Demokrasi (Halkevi Başkanı Hüsnü Tulunoğlu)

Sanat Nedir? (Makbule Demiröz)

Malatya ve Propaganda (Öğretmen Bedri Özbek)

Halkalar (Öğretmen Suphiye Candaş)

Güle Güle (Meftun Deliçay)

Şikâyet Şiir (Abdullah Öztemiz)

Şairlerimizden: Suni Dai (Abdullah Öztemiz)
Meyve Ağaçları Zararları (Tarım Müdür Bedri Süzer)
Kâhta'nın Kuruluşu (Bedri Özbek)
Bir Dilek (Hüsnü Tulunoğlu)
Malatya Köy Türküleri (Şemsi Belli)
Mavi Gül Hikâye (Şemsi Belli)
Şehir Haberleri-Derme

20. sayısından sonra Derme dergisi 1950 yılının Mart ayına kadar çıkmamıştır. 1950 yılından çıkan dergi de bazı şekillerin ve kapak fotoğrafın değişmesi haricinde şekilsel olarak bir değişiklik yapılmamıştır (bk. EK 10).

1950 yılında çıkan Derme dergisinin İçindekiler kısmı şöyledir:

1.Sayı (Derme, 1950).

Derme Yeni Mecrasında (Nüvit Yetkin)
Yollar ve Nakil Vasıtaları (Mehmet Erkunt)
Nafile, Neyleyim Şiir (Tahsin Fındıklıgil)
Bu Günler Şiir (Ömer Erdoğan)
Nazlım Şiir (Hüseyin Lüle)
Zaman (Mehmet Gültek)
Rubai (Abdullah Öztemiz)

Malatya Mevcut Eski Evleri Tabiata İntibak Bakımından Mükemmeldir (Sebahattin Kürklü)

Mezar Çiçekleri (Meftun Deliçay)
Bir Hayalin Portesi (Sabahat Erdemir)
Göğüs Geçiriş Şiir (Vedat Dünder Alpaydın)
Ele Karşı Şiir (Turgut Akıncı)
İç Hayatımız (Naci Gürgeç)
Halk Dilinde Yaşayan Savaş Türkülerinden (Mustafa Kuş)
Kıbrıs Meselesi (Avni Gebeş)
Yaralı Kartal (Şakir Eren)
Çocukluk Arkadaşıma Mektuplarımdan (Ahmet Kınay)
Koşma (M. Nedim Kuru)
Atatürk Koşuları (Ziya Şahin)

Tespit ettiğimiz Derme dergisinin son sayısı 1950 yılının Mart ayında çıkarılan 1. sayıdır. 1947 yılında çıkarılmasına ara verilmesinin nedeni hakkında bilgi sahibi değiliz.

Millî Kütüphane' den aldığımız Derme dergisi, yazdığımız sayılardan ibarettir. Eksik sayıları tespit etmek için TBMM Kütüphanesine gittiğimiz de görevli memurun da Derme dergisinin Millî Kütüphane'den mikro film şeklinde gönderildiği ve elimizdeki sayılarla aynı sayılar olduğu tespit edilmiştir. Derme dergisi, birçok alanda yazıların yazıldığı ve paylaşıldığı bir fikir ve sanat dergisi olmuştur.

4.2.EBEDİ ŞEF ATATÜRK'ÜN ÖLÜMÜNÜN YIL DÖNÜMÜ HATIRASI

Ebedî Şef Atatürk'ün Ölümünün Yıl Dönümü, Malatya Halkevi tarafından Atatürk'ün ölümünün yıl dönümü münasebetiyle Malatya'da ve Malatya'ya bağlı ilçelerde yapılan merasimlerde söylenen hitabelerden bazılarını bir araya getirerek onları bir mecmuada toplayan bir eserdir. 19 sayfadan oluşan ve iç kapağının Atatürk'ün fotoğrafı ve fotoğrafın altında “Türk Milletinin Kalbinde Eşsiz İnkılâplarıyla Daima Yaşayacak Olan Büyük Atatürk” yazısı yer almıştır (bk. EK 11).

Kitabın İçindekiler Kısmı şu şekildedir:

1. Hitabe: Halkevi Reisi Şevki Sözen
2. Hitabe: Lise Türkçe Öğretmeni Melahat Sezener
3. Şiir: Lise Türkçe Öğretmeni Melahat Sezener
4. Hitabe Arapkir Ortaokul Öğretmen Sabahat Benliler
5. Şiir: Halkevi Reisi Şevki Sözen
6. Hitabe: Adıyaman İlkokul Öğretmeni Reşat Ergönül
7. Hitabe: Tecde Başöğretmeni M. Ulubilgin

Malatya Halkevi Başkanı Şevki Sözen hitap ettiği konuşmasında Atatürk'ün ölümünün son saatlerini hikâye şeklinde ve betimleme sanatını kullanarak anlatmıştır (Sözen, 1939:7).

Lise Türkçe Öğretmeni Melahat Sezener ise “Atatürk'ün Ölüm Yıl Dönümü İçin” başlıklı hitabesinde ilk paragrafı Atatürk'ün vefat ettiği 10 Kasım 1938 tarihi Perşembe günü ülkede yaşanan hüznü anlatmış daha sonra ki konuşmasında Atatürk'ün Türkiye'de yaptığı devrim ve yenilikleri anlatmak olmuştur (Sezener, 1939:8-9). Ayrıca “Atatürk Ölür mü Hiç?” şiiri Melahat Sezener tarafından Atatürk'ün ölümü münasebetiyle 21 Kasım 1938 tarihinde yapılan tören de okuduğu şiir:

*Ah Atam, kapandı mı ümit rengi gözlerin?
Bak ağlıyor arkandan binlerce öksüzlerin.
Sevgin gözüümüzde yaş, kalbimizde imandır.
Bu elem, senden bize son kalan armağandır.
Atatürk ölür mü hiç? Atatürk ölmez!
Ruhumuzda yanan meşale sönmez!*

*O bizim güneşimiz, babamızı bizim o,
Türkü yoktan var eden atamızı bizim o,
Gözyaşımızı silen anamızı bizim o,
Yokluğu gönlümüzde alevden çağlayandır.
Atatürk ölür mü hiç? Atatürk ölmez!
Türk olan Ata'nın yolundan dönmez!
Her damla kanımızı eserine adadık;
Bu büyük andımızı kalacağız biz sadık,
Ey zaferler kartalı! Bize bak semalardan,
Bir tek yürek halinde ağlayan Türk'e inan!
Atatürk Ölür mü hiç? Ölür mü hiç Atatürk?
Var oldukça bu gençlik, var oldukça bu Türklük (Sezener, 1939:10) yer*

almıştır.

Arapkir Ortaokul Öğretmeni Sabahat Benliler Atatürk'ü eski zamanlardaki krallarla karşılaştırmış ve diğer liderlere göre Atatürk'ün büyüklüğünden bahsetmiştir. Ayrıca Atatürk'ün ölümü dünya basınında geniş bir yer aldığından da söz etmiştir (Benliler, 1939:11-12). Malatya Halkevi Başkanlarından biri olan Şevki Sözen 21 Kasım 1938 tarihinde Atatürk'ün ölümü dolayısıyla yapılan tören de “Yaşayan Büyük Ölü' ye” şiirini okumuştur. Bu eserde de bu şiir yer almıştır. Çok uzun olmasından dolayı ilk dördünlüğün verilmesi uygun görülmüştür:

*Atam, atam, alev bakışlı Atam!
Senin öldüğünü, titrek ve ürkek,
Gamlı ve matemli bir ağlayışla
Söylüyorlar, sahîh midir? Bu Atam!
Almıyor kafam, inanmam Atam (Sözen, 1939:13).*

Eser de Adıyaman'da Öğretmenlik yapan Reşat Ergönül tarafından “Sevgili Çocuklar!” adlı hitabe de yer almıştır. Atatürk'ün doğduğu günden ölümüne kadar olan hayatının anlatıldığı bir hitabedir. Kitabın en uzun yazısı olmuştur. Toplam 5 sayfadır (Ergönül, 1939:14-18). Son yazıyı bir diğer Öğretmen olan Ulubilgin tarafından yazılmıştır. Ulubilgin, Atatürk'ün eğitim yıllarından, savaştığı cephelerden ve siyasi hayatından kısa bir şekilde bahsetmiştir (Ulubilgin, 1939:19).

4.3.XVIII MALATYA

XVIII Malatya eseri, Malatya Halkevi tarafından 1942 yılında çıkartılmış bir neşriyattır. Neşriyatın çıkarılma nedeninden bahsedilmemiş ayrıca neşriyatı hazırlayan komisyon ya da kişi belli değildir. Neşriyatın ilk yedi sayfasında devlet büyükleri, Malatya Valisi, CHP İl Parti Başkanı ve Halkevi Başkanının fotoğrafları yer almıştır. Neşriyatın iç kapağında yer alan devlet büyüklerin fotoğrafları sırasıyla şu şekildedir: Cumhurbaşkanı İsmet İnönü, Başbakan Refik Saydam, CHP Genel Sekteri Fikri Tüzer, Malatya Valisi

Fahri Özen, CHP Müfettişi Mithat Aydın, Malatya CHP İl Genel Başkanı Şefik Tugay, Malatya Halkevi Başkanı Mustafa Naim Karaköylü yer almıştır. Neşriyatta yazıların yanında açıklamalı fotoğraflarda yer almıştır. Toplam iç kapağındaki fotoğraflar da dâhil olmak üzere sayfa sayısı 74'tür (bk. EK 12). Eser de her alanda yazılar vardır. Kitabın İçindekiler kısmı şu şekildedir:

- Büyük Andımız (Melahat Sezener)
- Atasözlerinin Psikolojisi (Muhtar Erdemer)
- Sanayileşmek Ne demektir (Şevki Sözen)
- Malatya Şiir (Melahat Sezener)
- Milliyetçilik (Bedri İzol)
- Gemi Şiir (Hayri Vurulhan)
- Halkevlerinin Gayeleri (Dr. Suat Atay)
- Samsat Hakkında Tarihi Malumat (Münir Erkal)
- Felsefe Niçin Lazımdır (Muhtar Erdemer)
- Duyuşlar Şiir (Melahat Sezener)
- Niyazi Misri Tetkik (Şemseddin Ateş)
- Sanata Dair (Hayri Vurulhan)
- Cumhuriyet Çanakkale ve Cenubi Amerika'da (Münir Melal)
- Malatya Mensucat Fabrikası Nedir ve Nasıl Meydana Gelmiştir (---)
- Söz Veriyorum Şiir (Rıza Beşer)
- Halkevi ve Spor (Ahmet Fırat)
- Karadere (Şemseddin Ateş)
- Olsa da Bir Olmasa da Bir (Münir Melal)

“Büyük Andımız” Cumhuriyetin 18. Yıl Dönümü olmasından dolayı Melahat Sezener tarafından Atatürk'e ve onu yükselten kişilere teşekkür edilen bir yazıdır. Bu yazıda ayrıca şunları da söylemiştir:

“Ulu Atatürk'ün yaktığı, bizim nurundan hiçbir şey eksiltmeden sonrasızlığa götürmeye and içtiğimiz bu ülkü meşalesi, her gün biraz daha büyüyüp serpilen genç Cumhuriyetimizle elele yürüyecek, daima aydın, daima kudretli ebediyete ulaşacaktır” (Sezener, 1942:1).

Atasözler, halkın örf ve adetlerini yansıttığı gibi kültürdeki yansımaları da sözle yansıtır. Muhtar Erdemer “Atasözlerinin Psikolojisi” yazısının da Türk kültüründeki atasözleriyle diğer milletlerin kültürel özelliklerini yansıtan atasözlerin karşılaştırmasını yapmıştır (Erdemer, 1942:2-3).

Malatya Halkevi Eski Başkanı Şevki Sözen Bey de Cumhuriyet Döneminde ülkede açılan fabrikalardan ve Malatya’da açılan Bez ve İplik Fabrikası ve Mensucat Fabrikasının öneminden “Memlekette Sanayileşmek Ne Demektir” yazısında bahsetmiştir (Sözen, 1942:4-6).

Melahat Sezener’e ait bir diğer yazı “Malatya” şiiri olmuştur. Bu şiir:

*Zümrüdden mahfazada bir damla sarı yakut
Torosların ardında yeşil hülya ülkesi,
Güzellerin yurdudur, şarkın incisi yahut...
Malatya, koç yiğitler, çelik erler beldesi,
Beydağı eteğinde geniş düzlük uzanır,
Mor gölgeli bahçeler, tepelere yaslanır.
Çeşitli yemişini uzak diyarlar tanır.
Malatya, tabiatın bereket abidesi,
İnönü vatanıdır, kahramanlar durağı,
Tarihteki sayısız zaferlerin kaynağı
O, yeni Türkiye ’nin verimli hayat bağı,
Malatya, istikbalin betonlaşmış müjdesi (Sezener, 1942:7).*

Bu şiirden sonra açıklamalı fotoğraflar yer almıştır. Malatya’da imar faaliyetlerini gösteren fotoğraflardır. Bedri İzol ise dünyadaki milliyetçilik kavramını “Milliyetçilik ve Milliyetçiliği Doğuran Amiller” yazısında anlatmıştır. Milliyetçiliği ihtiyar dünya da yeni bir hadise olayı olarak görmüş ve milliyetçiliğe neden olanların birtakım buhranların sebep olduğunu da yazısının ilk paragrafindan anlatmıştır. Daha sonra Türkiye’de yaşanan buhranlardan ve Atatürk’ün bu buhranları sonlandırdığını anlatmıştır (İzol, 1942:9-12).

Muhtar Erdemer’e ait bir diğer yazısı “Gemi” adlı şiiri olmuştur. Dört kıtadan oluşan, deniz ve gemi arasındaki ilişkiyi şiirsel bir ifadeyle anlatmıştır (Erdemer, 1942:13). Dr. Suat Atay Bey de “Halkevlerinin Gayeleri” yazısında Türk Ocaklarının kuruluşu ve kapanışı hakkında kısa bir şekilde bahsettikten sonra Halkevlerinin kuruluşunu, gayelerini ve faaliyetlerini anlatmıştır. Bunları anlatırken Halkevlerinin halka etkilerinden de bahsetmiştir (Atay, 1942:14-19).

Münir Erkal ise “Samsat Hakkında Tarihi Malumat” yazısında Samsat’ın Hititler’deki adı “Smukha” olduğu Roma Döneminde “Auğoten-Phrasienne” olduğunu belirtmiş, Samsat’ın Süryanice kelime anlamı da Güneş olduğunu belirtmiştir. Kısaca Samsat hakkında her türlü yazıyı barındıran bir yazıdır (Erkal, 1942:20-22).

Muhtar Erdemer bu kez felsefinin niçin gerekli olduğunu anlatan bir yazısı yer almıştır. “Felsefe Niçin Lazımdır” adlı yazısında ruh ve akıl arasındaki bağlantıyı anlatırken bu bağlantının cevapları için felsefenin lazım olduğunu ifade etmiştir (Erdemer, 1942:23). Melahat Sezener’in bir diğer eseri İsmet İnönü’ye yazdığı “Duyuşlar” şiiri

olmuştur (Sezener, 1942:24). Bu şiirden sonra tekrar açıklamalı fotoğraflar yer almıştır. Bu fotoğraflarda Malatya Halkevinin faaliyetlerini ve parti müfettişi Mithat Aydın'ın Malatya ziyareti yer almıştır.

Şemseddin Ateş “Niyazi Misri Tetkik” adlı yazısında Niyazi Misri’yi anlatmıştır. 17. yüzyılda Tasavvufi Halk Edebiyatı sahasında bilinen ve Malatya doğumlu Niyazi Misri’nin gerçek isminin Şeyh Mahmut olduğu Niyazi Misri onun mahlası olduğunu anlatmıştır. Yazısında Niyazi Misri’nin hayatı ve yazdığı şiirler yer almıştır (Ateş, 1942:25).

Hayri Vurulhan ise “Sanata Dair” yazısında fotoğraf ve resmin öneminden bahsetmiştir (Vurulhan, 1942:30). Münir Melal ise Çanakkale Muharebesini ve Amerika’ya gittiği zamanları anlatmıştır (Melal, 1942:32). Bir diğer yazı Malatya’da açılan Bez ve İplik Fabrikası gerekliliğinden ve sanayiye verilen önemi üzerine olmuştur. Rıza Beşer’e ait “Söz Veriyorum” şiiri ise şöyledir:

*Bir cennet kuracağım vererek yurda emek,
İçimdeki imanla: İstiklal birlik demek...
Bu yurdu kurtaranlar, öleyim emrinizde,
Bir hedef bekliyorum kuduran bir denizde...
Ecdadımın kanıyla yuğrulan vatanımı,
Çiğnetmem düşmana akıtır da kanım,
Sevgiyi yurtta gördüm, gönlümü yurda verdim,
Yurt yoluna ölmekten çekinirsem namerdim! (Beşer, 1942:40).*

Yine bir şiirden sonra açıklamalı fotoğraf kısmı yer almıştır. Bu fotoğraf Mensucat Fabrikasının dıştan görünüşü ve içten görünüşü olan ve bu fabrikanın bando ekibi olan bir fotoğraf yer almıştır. Ahmet Fırat Bey ise Malatya Halkevi Spor Şubesinin kuruluşu, amaçları, faaliyetleri ve halk için sporun önemi hakkında “Halkevi ve Spor” yazısında anlatmıştır (Fırat, 1942:41). Şemseddin Ateş’e ait bir diğer yazı “Karadere” olmuştur. Malatya’nın ilçesi olan Hekimhan’a yedi kilometre uzaklıkta olan Karadere adında bir köyü anlattığı yazıdır (Ateş, 1942:42-43).

İş Müfettişi Münir Melal’e ait “Olsa da bir Olmasa da Bir” adlı şiir on kıtalı ve mahlas olarak Melal adını kullandığı sevgi üzerine yazılan bir eserdir (Melal, 1942:44). Bu şiirden sonra Malatya Halkevinin Köycülük Şubesinin ve Sosyal Yardım Şubesinin Çalışmaların yer aldığı açıklamalı fotoğraflar ve Spor Şubesinin Su Koluna ait fotoğrafları yer almıştır. Bu fotoğraflar dört sayfalık ve sayfa numarası verilmemiştir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Cumhuriyet'in ilan edilmesiyle sosyal ve kültürel bir dönüşüm başlamış olup bu dönüşüm, yeni bir kültürü benimsemek millet olabilmenin koşulu görülmüştür.

Halkevleri 19 Şubat 1932 yılında on dört ilde ki şubeleri ile faaliyetlerine başlamıştır. İl ve ilçelerde yeni şubeler açılmış ve Halkodaları aracılığıyla en ücra köşelerde varlıklarını hissettirmişlerdir.

Halkevleri; yeni Türk devletinin ideolojisini anlatmış, halkta ulusal bilinç oluşturmuştur. Halkevleri, Türk inkılâbının amacına ulaşmasında etkili olmuş, halk nezdinde birleştirici bir rol oynamıştır.

Bu bağlamda, Malatya Halkevi, kendisine edindiği yükümlülükleri ve üstlendiği işlevi ile Cumhuriyet ilke ve inkılâplarının halka anlatılması ve geniş halk kitlelerince de yenilikleri benimsemesinde rol sahibi olmuştur. Malatya Halkevi Halkevlerinin, ülkenin kurtarılmasının ve millî gayelerin her vatandaşa anlatılmasının bir görev olduğu bilinci ile yazan ve temsil eden bir şubesi olmuş, ulusal değerlerin her şeyden üstün tutulacağını da göstermiştir. Bu çalışma Malatya Halkevinin 1932 yılından kapanış yılına kadar olan 1951 yılına kadar sınırlandırılmıştır.

Malatya Halkevi, Halkevleri tüzüğüne uygun ilk yıllarda yedi şube ile sonraki yıllarda dokuz şube ile faaliyetlerde bulunmuş, konferanslar tertip etmiş, okuma yazma, yabancı dil, giyim ve nakış kursları açmış, muhtelif kitaplar yayınlamış, Derme dergisini çıkararak Malatya'nın kültür hayatına katkıda bulunmuş, Malatya halkı ile Malatya Halkevi arasında iletişimi sağlamıştır.

Malatya Halkevi şubelerinin belli başlı faaliyetleri şu şekilde tespit edilmiştir:

Dil ve Edebiyat Şubesi, kurulduğu yıldan itibaren konferanslar vermeye başlamıştır. Malatya halkı için kaynaştırıcı bir şube olmuş, bunun yanında Salı ve Pazar günleri toplantılar düzenleyerek halkın iyi vakit geçirmeleri sağlanmıştır. Salı günü bütün halk davetliyen Pazar günü yapılan toplantı sadece bayanlara mahsus olarak tertip edilmiştir. Bu şubenin diğer faaliyetleri ise Ulusal Gün ve Bayramların kutlanması bunun yanında tarihi şahsiyetleri anma geceleri düzenlenmesi olmuştur.

Güzel Sanatlar Şubesi, halkta estetik duyguyu yaratma ve bunu yaratırken göstererek halkında yapmasını istemiştir. Güzel Sanatlar Şubesi kendi içinde Müzik Kolu, Resim ve Fotoğraf Kolu olarak ikiye ayrılmıştır. Müzik Kolu, Dil ve Edebiyat Şubesini yapmış olduğu bütün faaliyetlerin sonunda müzik yaparak çalışmalara imza atmıştır. Bunun yanında yöresel ve ulusal müzikler çalınarak halkın müziği sevmesini amaçlamıştır.

Resim ve Fotoğraf Kolu ise el becerilerin ve yeteneklerin gelişmesinde faydalı olmuş ve buradan çıkan yetenekli kişilerin eserleri Ankara'da düzenlenen Amatör Resim ve Fotoğraf Sergisi'ne gönderilmiştir.

Temsil Şubesi, halkın tiyatroyu sevmesi ve tiyatroya olan ilginin artması yönünde çalışmalar yapmıştır. Malatya il merkezi yanından Köycülük Şubesi ile katıldığı köy ziyaretlerinde köylünün de tiyatroyu tanıması ve sevmesi de amaçlamıştır.

Spor Şubesi, kişinin sağlam bir vücuda ve kötü alışkanlıklardan uzak durması için çalışmalar yapmıştır. Bu çalışmalar içinde cirit, güreş, futbol, su sporları gibi alanlarda faaliyet göstermiştir. Şehrin futbola ilgisinin pek olmamasından dolayı bir program içerisinde faaliyetleri olmamıştır. Yakın şehirlerden gelen takımlarla daha çok dostluk maçı yapılmıştır. Ata sporları olan cirit ve güreşe olan ilgi diğer spor alanlarına göre daha fazladır. Cirit ve güreş turnuvaları yapılarak unutulmaması ve gelecek nesillere aktarılması amaçlanmıştır. Bunun yanında atletizm hem okullu gençlerin yarıştığı hem de şehirlerarası atletlerin yarıştığı alan olmuştur. Malatya Halkevi atletizme büyük bir önem vermiştir. Ülke genelinde birçok atletin katıldığı yarışmalara büyük bir ilgi olmuştur.

İçtimai (Sosyal) Yardım Şubesi, Malatya'da fakir ve kimsesiz kişilere yiyecek, ilaç, giyim ve maddi yardımlar yapmıştır. Bu şube daha çok Köycülük Şubesi ile çalışmalarını yürütmüştür. Yaptığı yardımlar sosyal devlet anlayışına uygun yapılmıştır. Bunun yanında doktorlar, hastaların genel taramasını ücretsiz yapmışlardır.

Halk Dershaneleri ve Kursları Şubesi halka okuma ve yazma, yabancı dil ve el sanatları olan biçki, dikiş, nakış, çiçekçilik ve zehirli gazlardan korunma yolunu anlatmıştır. Malatya Halkevi daha çok el sanatlarına önem vermiş ve çalışmalarını bu alanlara yönlendirmiştir. Yine cezaevindeki mahkûmlara okuma yazma öğretilmiş ve bitirenlere sertifikası verilmiştir. Bunun yanında yabancı dil olarak İngilizce ve Fransızca kursları açılmıştır.

Kütüphane ve Neşriyat Şubesi ise Malatya halkına okuma alışkanlığı kazandırma. Malatya Halkevi Kütüphanesinde 1945 yılına ait tespit edilen kitap sayısı 4828'dir. Neşriyat alanında ise üç çalışma yapılmıştır. Bunlar, Derme dergisi, Ebedî Şef Atatürk'ün Ölümünün Yıl Dönümü Hatırası ve XVIII Malatya eserleri olmuştur.

Köycülük Şubesi, köy gezilerini daha çok Haziran ayında başlatıp Eylül veya Ekim aylarında bitirmiştir. Yapılan bu köy gezilerinde köylünün derdi dinlenir yoksul olanlara para ve giyim yardımının yanında sağlık konusunda da yardımcı olunurdu. Köycülük Şubesi il birlikte çalışma yapan şubeler Sosyal Yardım Şubesi, Temsil Şubesi, Tarih ve Müze

Şubesidir. Köycülük Şubesi, köylüye modern tarım aletlerinin nasıl kullanılacağı ve modern tarımın nasıl yapılacağı uygulamalı gösterilmiştir.

Tarih ve Müze Şubesi, Malatya Halkevi köy gezilerinde kentin tarihi dokusu hakkında buluntular elde ederek bünyesindeki tarihi eserleri Malatya Halkevi Müzesinde sergilemiştir. “Malatya Tarihi” adlı bir dizi incelemelerde bulunan Neşriyat Şubesi de Tarih ve Müze Şubesine katkısı olmuştur.

Malatya Halkevi, faaliyetleri ile halkın teorik bilgi edinmesini temin ederek, inkılâp fikirlerinin yayılması ve halkın farklı alanlarda kendisini yetiştirmesini sağlamıştır. Halkın, kendi iradeleriyle hareket etmek ve çözüm aramak için imkân sağlamıştır.

Öneriler olarakta:

Malatya Halkevinden eğitim almış ya da idarî heyette hizmet vermiş ülkece de tanınan kişilerin hayatlarında Malatya Halkevinin etkileri ve bu etkilerinin ülkeye yansımaları araştırılabilir. Örneğin Şair Şemsi Belli, ülke siyasetine mal olmuş siyasetçilerimizden Bakanlık yapmış Nüvit Yetkin vs.

Malatya Halkevi Neşriyatlarındaki yazıların konularına göre sınıflandırılması yapılarak literatüre kazandırılabilir.

KAYNAKÇA

- Adıyaman, Z. (1945). Şair Asım. *Derme*, 16, s. 17.
- Aile Toplantısı. (1944). *Derme*, 15, s. 28.
- Akçura, Y. (1981). *Yeni Türk Devletinin Öncüleri; 1928 Yılı Yazıları*. Ankara: Kültür Bakanlığı.
- Akyüz, K. (1986). Türk Ocakları. *Belleten*, L(196), s. 201-228.
- Arıkan, Z. (1999). Halkevlerinin Kuruluşu ve Tarihsel İşlevi. *Atatürk Yolu*, 6 (23), s. 261-281.
- Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri II* (1952). Ankara: Türk Tarih Kurumu.
- Atay, S., Ateş Ş., Beşer, R., Erdemer, M., Erkal, M., Fırat, A., İzol, B., Melal, M., Sezener, M., Sözen, Ş. ve Vurulhan, H. (1942). *XVIII Malatya*, Malatya.
- Atletizm Müsabakaları. (1946). *Derme*, 18, s. 31.
- Ayas, N. (1948). *T.C. Milli Eğitimi Kuruluşlar ve Tarihçeler*. Ankara: MEB.
- Aydın, M. (2006). *Atatürk ve Malatya*. Malatya.
- Aydın, S. (1993). *Modernleşme ve Milliyetçilik*. Ankara: Gündoğan.
- _____ (1996). Türk Tarih Tezi ve Halkevleri. *Kebikeç*, 3, s. 107-130.
- Baltacıoğlu, İ. H. (1950). *Halkın Evi*. Ankara: Ulus.
- Başbakanlarımız ve Genel Kurul Konuşmaları (Cumhuriyet Hükümetleri Dönemi) Adnan Menderes*. (2014). Cilt 4, Ankara: TBMM.
- Başkaya, F. (1991). *Paradigmanın İflası*, İstanbul: Doz.
- Barutçu, F. A. (1977). *Siyasi Anılar*. İstanbul.
- Bayraktar, N. (1999). *Halkevlerinin Ülke Kültürüne, İnsanın Gelişimi ve Dönüşümü Açısından Katkıları ve Öneriler*. Ankara: Halkevleri.
- Benlier, S., Ergönül, R., Sezener, M., Sözen, Ş. ve Ulubilgin, M. (1939). *Ebedî Şef Atatürk'ün Ölümünün Yıl Dönümü Hatırası*. Malatya: Fırat.
- Berkes, N. (1975). *Türk Düşününde Batı Sorunu*. Ankara: Bilgi.
- Büyük İdeal Yolunda; Bugün Ankara'da ve 14 Vilayette Halkevleri Fiilen İşe Başlıyor. (1971). *Halkevlerinin Doğuşu 19 Şubat 1932, Açılışın İlk Haftası*, Ankara: Halkevleri Genel Merkezi.
- Canlı, C. (1999). *Halksız ve İnsansız Bir Tarihin Halkevleri*. Ankara: Halkevleri Yayınları.
- _____ (2001). Halkevleri Tarihin Dönüm Noktası. *Mülkiye*, 25(227), s. 247-252.
- Cansever, H. F. (1993). *Türk Ocağının Doğuşundaki Sebep ve Saikler*. Ankara.
- CHF, (1932). *Halkevleri Talimatnamesi*. Ankara: Hâkimiyeti Milliye.
- CHF, (1934). *Halkevleri Talimatnamesi*. (3. Baskı), Ankara.
- CHP, (1935). *Halkevleri Öğreneği*. Ankara: Ulus.
- CHP, (1936). *Halkevleri 103 Halkevi Geçen Yıllarda Nasıl Çalıştı*. Ankara.
- CHP, (1939a). *Halkevleri İdare ve Teşkilat Talimatnamesi*. Ankara.

- CHP, (1939b). *Halkodaları Talimatnamesi*. Ankara.
- CHP, (1941). *Halkevleri ve Halkodalarının 1940 Çalışmaları*. Ankara.
- CHP, (1940). *Teşkilatı Kurulmamış Vilayetlerdeki Halkevleri ve Halkodaları Teftiş Talimatnamesi*. Ankara: Zerbamat.
- CHP, (1943a). *Halkevleri ve Halkodalarının 1942 Çalışmaları*. Ankara.
- CHP, (1943b). *Halkevleri ve Halkodaları 1932-1942*. Ankara.
- CHP, (1945). *Halkevleri ve Halkodaları 1944*. Ankara.
- CHP, (1946). *1945 Yılında Halkevleri ve Halkodaları*. Ankara.
- CHP, (1948a). *Yedinci Kurultay Tutanağı*. Ankara.
- CHP, (1948b). *XVI. Yıl Dönümde Halkevleri ve Halkodaları*. Ankara: Ulus.
- CHP, (1949). *17. Yıl Dönümde Halkevleri ve Halkodaları*. Ankara: Ulus.
- CHP, (1950). *18. Yıl Dönümde Halkevleri ve Halkodaları*. Ankara: Ulus.
- Cirit Oyunları. (1944). *Derme*, 14, s.20.
- Cumhuriyet Halk Fırkası Katibiumumiliğinin Fırka Teşkilatına Umumi Tebligatı; İkincikanun 1934'ten Haziran 1934 Sonuna Kadar*, (1934). Cilt 4, Ankara: Hâkimiyeti Milliye.
- Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreterliği'nin Parti Örgütüne Genelgesi; 1 İkincikanun 1936'dan 30 Haziran 1936 Tarihine Kadar*, (1936). Cilt 8, Ankara: Ulus.
- Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreterliğinin Parti Örgütüne Genelgesi; Temmuz 1937'den 31 Birincikanun 1937 Tarihine Kadar*, (1938). Cilt 11, Ankara: Ulus.
- Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreterliğinin Parti Teşkilatına Umumi Tebligatı; 1 İkincikanun 1942'den 31 İlkânun 1943 Tarihine Kadar*, (1944). Cilt 20, Ankara.
- Cumhuriyetin XV. Yılında Malatya*. (1938). Malatya: Malatya Vilayeti CHP Başkanlığı.
- Çavdar, T.: Halkevleri. (1983). *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi* içinde (Cilt 4, s.877-884). İstanbul: İletişim.
- Çeçen, A., Görüş, B., Güven, F. C., İğdemir, U., Kaplan, K., Mugulkoç, G.Z., Salihoğlu, M., ve Şapolyo, E. B. (1974). *Atatürk ve Halkevleri, Atatürkçü Düşünce Üzerine Denemeler*, Ankara: Türk Tarih Kurumu.
- Çeçen A. (1990). *Halkevleri*. Ankara: Gündoğan
- _____ (2000). *Atatürk'ün Kültür Kurumu Halkevleri*. İstanbul: Cumhuriyet Kitapları.
- Çufalı, M. (2012). *Türk Parlamento Tarihi, TBMM-VIII. Dönem (1946-1950)*. Cilt III. Ankara: TBMM Kültür, Sanat ve Yayın Kurulu.
- Derme*. (1937).1, s.1.
- Derme*. (1937). 2.
- Derme*. (1937). 3
- Derme*. (1937). 4.
- Derme*. (1937). 5.
- Derme*. (1937). 6.

- Derme*. (1938). 1.
- Derme*. (1938). 2-8.
- Derme*. (1939). 11.
- Derme*. (1939). 12.
- Derme*. (1939). 13.
- Derme*. (1944). 14.
- Derme*. (1944). 15.
- Derme*. (1945). 16.
- Derme*. (1945). 17.
- Derme*. (1946). 18.
- Derme*. (1946). 19.
- Derme*. (1947). 20.
- Derme*, (1950). 1.
- Derme Niçin Çıkıyor. (1937). *Derme*, 1, s. 2.
- Dıranas, M. A. (1941). *Halkevleri Amatör Resim ve Fotoğraf Sergileri*. Ankara.
- Duman, S. (2008). *Türk Modernleşme Sürecinde Sivas Halkevi (1933-1951)*. Ankara: Berikan.
- _____ (2013). *Modern Türkiye'nin İnşasında Halkevi ve Sivas Halkevi Örneği*. Ankara: Berikan.
- Dün Halkevi Açıldı. (1971). *Halkevlerinin Doğuşu 19 Şubat 1932, Açılışın İlk Haftası*, Ankara: Halkevleri Genel Merkezi.
- Eski Malatya Köy Gezisi. (1944). *Derme*, 14, s. 20.
- Foto-Resim Sergisi. (1944). *Derme*, 14, s. 20.
- Gökalp, Z. (1970). *Türkçülüğün Esasları*. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Gürman Ş. A. (2015, Eylül). İzmir Milli Kütüphane' de 1923-1938 Yılları Arası Yayın Hayatında Olan Edebiyat, Fikir, Kültür Süreli Yayınları. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13 (3), s. 355-376.
- Güz, N. (1995). *Tek Parti İdeolojisinin Yayın Organları: Halkevi Dergileri 1932-1950*. Ankara.
- Halkevleri Çalışmaları. (1939, Şubat). *Ülkü*, 12(72), s. 548-549.
- Halkevleri Çalışma Talimatnamesi*. (1940). Ankara: Zerbamat.
- Halkevi Köy Gezisi. (1944). *Derme*, 15, s. 28.
- Halkevleri Postası. (1939). *Ülkü*, 14(79), s. 78-79.
- Halkevlerinin 1933 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları*, (1934). Ankara.
- Halkevlerinin 1934 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları*, (1935). Ankara: Ulus.
- Halkevlerinin 1935 Senesi Faaliyet Raporları Hulasaları*, (1936). Ankara: Ulus.
- Halkodalarımız. (1947). *Derme*, 18, s. 31.

- İğdemir, U. (1939). *Halkevleri Kütüphaneleri İçin Rehber*. İstanbul: Ebüziya.
- _____ (1976). *Yılların İçinden*, Ankara: Türk Tarih Kurumu.
- İnan, M. R. (1988). Gazi'nin Halkçılık Ülküsü, Halkevleri ve Sonrası. *Belleten*, LII(204), s. 869-911.
- Kara, A. (1999). *Türkiye'de Halkevleri*. Ankara: Halkevleri.
- Karadağ, N. (1998). *Halkevleri Tiyatro Çalışmaları (1932-1951)*. Ankara: Kültür Bakanlığı.
- Karaer, İ. (1992). *Türk Ocakları (1912-1931)*. Ankara: Türk Yurdu.
- Kısa Şehir Haberleri. (1944). *Derme*, 14, s. 20.
- Konferanslar. (1945). *Derme*, 16, s. 23.
- Konferanslar. (1945). *Derme*, 17, s. 23.
- Konferanslar. (1946). *Derme*, 18, s. 31.
- Konferanslar. (1946). *Derme*, 19, s. 23.
- Konferanslar. (1947). *Derme*, 20, s. 24.
- Köken, N. (2014). *Cumhuriyet Dönemi Tarih Anlayışları ve Tarih Eğitimi (1923-1960)*. Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi.
- Köy Gezileri. (1945). *Derme*, 17, s. 23.
- Kurslar. (1945). *Derme*, 16, s. 23.
- Kurslar. (1945). *Derme*, 17, s. 23.
- Kurslar. (1946). *Derme*, 18, s. 31.
- Kurslar. (1947). *Derme*, 20, s. 24.
- Kuruluşlarının Yıl Dönümlerinde Halkevleri, (1932-1951-1963)*. (1963). İstanbul.
- Kuruluşlarının 32. Yıl Dönümünde Halkevleri 19 Şubat 1932-19 Şubat 1964*. (1964). Ankara.
- Kütüphane Tasnif Edildi. (1944). *Derme*, 14, s. 20.
- Lewis, B. (2013). *Modern Türkiye'nin Doğuşu*. Boğaç Babür Turna (Çev.). Ankara: Arkadaş.
- Malatya 96*. (1996). Malatya: Malatya Valiliği.
- Malatya Kültür Envanteri*. (2014). Malatya.
- Mardin, Ş. (2013). *Türk Modernleşmesi Makaleler 4*, İstanbul: İletişim.
- Medeniyetin Beşiği Malatya*. (2013). Malatya: Malatya Kitaplığı.
- Merkez Halkevi İnşaatı. (1945). *Derme*, 16, s. 24.
- Okay, C. (2014). *Halkevleri İçin Methiyeler Halkevi Şiirleri*. İstanbul: Doğu.
- Ölçen, A. N. (1988). *Halkevlerinin Yokedilişi*. Ankara: Halkevleri Genel Merkezi.
- Ölçen, A. N. ve Senem, N. (1994). *Anadolu Kültür Mozayığı Bildiri ve Tartışmalar (14-15 Kasım 1992)*. Ankara: Sam.
- Özacun, O. (1996). Halkevlerinin Dramı. *Kebikeç*, (3), s. 87-96.

- Özüçetin, Y. (2010). Kırşehir Halkevi ve Faaliyetleri. *Cumhuriyet Tarihi Araştırmaları Dergisi*, (11), s. 113-130.
- Resim Sergisi. (1945). *Derme*, 16, s. 23.
- Sarımay, Y. (1994). *Türk Milliyetçiliğinin Tarihi Gelişimi ve Türk Ocakları 1921-1932*. İstanbul: Ötüken.
- Savaşır, V. A. (1977). Halkevler'ine Doğru. *Halkoyu Dergisi*, (9), s. 20-28.
- Sezener, M. (1944). Önsöz. *Derme*, 14, s. 2.
- Sosyal Yardım. (1944). *Derme*, 14, s. 20.
- Söylevler 1932-1942*. (1941). Ankara: Recep Ulusoğlu.
- Spor Müsabakaları. (1944). *Derme*, 15, s. 28.
- Spor. (1945). *Derme*, 17, s. 23.
- Spor. (1946). *Derme*, 19, s. 24.
- Şahin, M. S. (2008). *Cumhuriyet Halk Partisi'nin Malatya Teşkilatı (1923-1950)*, (Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Şakiroğlu, M. (1996). Halkevi Dergileri ve Neşriyatları. *Kebikeç*, (3), s. 131-142.
- Şehir Temsilleri. (1937). *Derme*, 14, s. 20.
- Şimşek, S. (2002). *Bir İdeolojik Seferberlik Deneyimi Olarak Halkevleri 1932-1951*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi.
- Taner, H. (1944). *Halkevleri Bibliyografyası*. Ankara: Recep Ulusoğlu.
- TBMM Tutanak Dergisi*, 9, Dönem, IX, Toplantı 2, Oturum 1, 7.8.1951. (1951). Ankara: TBMM.
- TBMM Albümü 1920-2010 1920-1950*. (2010). Cilt 1, Ankara: TBMM Basın ve Halk İlişkiler Müdürlüğü.
- Toksoy, N. (2007). *Halkevleri Bir Kültürel Kalkınma Modeli Olarak*. Ankara: Orion.
- Tunaya, T. Z. (1952). *Türkiye'de Siyasi Partiler 1859-1952*. İstanbul.
- Turan, Ş. (2003). *İsmet İnönü Yaşamı, Dönemi ve Kişiliği*. Ankara: Bilgi.
- _____ (2004). *Mustafa Kemal Atatürk Kendine Özgü Bir Yaşam ve Kişilik*. Ankara: Bilgi.
- Türkiye Cumhuriyeti Devlet Yıllığı 1944-1945*. (1945). Ankara: Başbakanlık Basın ve Yayın Umum Müdürlüğü.
- Türkoğlu, Ö. (1996). Halkevlerinin Kuruluş Amaçları, Örgütsel Yapısı ve Bazı Uygulamaları. *Kebikeç*, (3), s. 97-106.
- Tüzdil, N. (1943). *Radyoda ve Halkevlerinde Söylediklerim*. İstanbul: Ahmet Sait.
- Uluskan Bayındır, S. (2010). *Atatürk'ün Sosyal ve Kültürel Politikaları*. Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi.
- Üstel, F. (2010). *İmparatorluktan Ulus-Devlete Türk Milliyetçiliği, Türk Ocakları (1912-1931)*. İstanbul: İletişim.
- Yalvaç, C. (2015, 27 Aralık). Atatürk Evi'nin Öyküsü. <http://malatyahaber.com/haber/ataturk-evinin-oykusu/>

Yayın. (1945). *Derme*, 19, s. 23.

Yeni Halkodalarımız. (1945). *Derme*, 16, s. 23-24.

Yeni Halkevi Binası. (1946). *Derme*, 19, s. 24.

Yeşilkaya G. N. (2003). *Halkevleri: İdeoloji ve Mimarlık*. İstanbul: İletişim.

Yetkin, N. (1950). Derme Yeni Mecrasında. *Derme*, 1, s. 1.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara:Seçkin.

Zaman Siyah Beyaz Akarken Malatya. (2013). Malatya: Malatya Kitaplığı.

Zeyrek, Ş. (2006). *Türkiye 'de Halkevleri ve Halkodaları*. Ankara: Anı.

Arşiv Belgeleri

BCA, 490.01/847.353.3.

BCA, 490.01/1005.878.1.

BCA, 490.01/840.321.1.

BCA, 490.01/972.764.1.

BCA, 490.01/1000.865.2.

BCA, 490.01/944.661.1.

BCA, 490.01/924.598.1.

BCA, 490.01/1048.1024.3.

BCA, 490.01/683.315.1.

BCA, 490.01/682.311.1.

BCA, 490.01/972.764.1.

BCA, 490.01/1024.942.3.

BCA, 490.01/682.310.1.

BCA, 490.01/959.712.1.

BCA, 490.01/1231.98.1.

BCA, 490.01/1057.1058.1.

BCA, 490.01/1514.166.1.

BCA, 490.01/1243.143.1.

BCA, 490.01/67.256.1.

BCA, 490.01/989.829.2

BCA, 490.01/311.1272.1.

BCA, 490.01/1584.465.1.

BCA, 490.01/970.750.1.

BCA, 490.01/1169.106.01.

BCA, 490.01/976.783.2.
BCA, 490.01/1209.13.1.
BCA, 490.01/1758.1135.2.

Gazeteler

Abdülhak Hamit'in Hatırası Umum Halkevlerinde Taziz Edilecek. (1937, 19 Nisan). Ünal, s. 1.

Atış Müsabakaları. (1941, 7 Mart). Fırat, s. 1.

Avcılık ve Avcılar Kolu. (1937, 6 Ağustos). Fırat, s. 1.

Avcılar Kulübünün Toplantısı. (1938, 5 Ağustos). Fırat, s. 1.

Avcılar Bayramı. (1940, 24 Eylül). Fırat, s. 1.

Bayanlar Gecesi. (1935, 13 Birincikânun). Ünal, s. 1.

Bayanlarımızın Dün Geceki Toplantısı. (1936, 13 Nisan). Fırat, s. 1.

Belediye Reis Vekilliğine Parti Reisi Şefik Tugay Getirildi. (1941, 22 Temmuz). Fırat, s.1.

Belediye Reisi Seçimi Dün Yapıldı. (1942, 3 İkinciteşrin). Fırat, s.1.

Belediye Başkanının Basın Toplantısı. (1951, 11 Ağustos). Yeni Malatya, s.1.

Belge, B. (1936, 26 Şubat). Halkevleri. Ulus, s.2.

Biçki, Dikiş ve Nakış Sergisi Açıldı. (1942, 1 Birincikânun). Fırat, s.1.

Biçki Dikiş İmtihanları Yapıldı. (1943, 16 Mart). Fırat, s.1.

Bu Haftaki Maç. (1936, 4 Eylül). Fırat, s.3.

Bu Yıl Halkevleri Nerelerde Açılıyor. (1938, 21 İkincikânun). Fırat, s.1-3.

CHP Halkevi Başkanlığından. (1936, 25 Eylül). Fırat, s.3.

Dağcılık Kulübü Çalışmaları. (1949, 26 Mayıs). Fırat, s.1.

Dikiş-Nakış Sergisi Açıldı. (1943, 19 İkinciteşrin). Fırat, s.1.

Dil Bayramı Nasıl Kutlandı. (1934, 27 Eylül). Fırat, s.1-2.

Dil Bayramı Yürekten Kutlandı. (1935, 2 Birincikânun). Fırat, s.1.

Dil Bayramı. (1936, 2 Birinciteşrin). Fırat, s.1.

Dil Bayramı. (1937, 1 Birinciteşrin). Fırat, s.1-3.

Dil Bayramı. (1938, 30 Eylül). Fırat, s.1.

Dil Bayramı. (1941, 23 Eylül). Fırat, s.1.

Dil Kongresi 10 Ağustosta Açılıyor. (1942, 7 Ağustos). Fırat, s.1.

Folklor İş. (1941, 22 Temmuz). Fırat, s.1.

Foto-Resim Sergisi. (1938, 23 Birincikânun). Fırat, s.1.

Foto- Resim Sergisi. (1941, 17 İkincikânun). Fırat, s.1.

Gaziantep-Malatya Maçı. (1938, 26 Ağustos). Fırat, s.1-2.

Güreş. (1937, 3 Eylül). Fırat, s.2.
Halkevinde. (1935, 18 İlkânun). Fırat, s.2.
Halkevinde. (1941, 2 Eylül). Fırat, s.1.
Halkevlerinin Açılış Yıldönümü Coşkunu Bir Tezahürle Kutlandı. (1942, 24 Şubat). Fırat, s.1.
Halkevlerinin Açılış Yıldönümü Coşkunu Bir Tezahüratla Kutlandı. (1943, 23 Şubat). Fırat, s.1.
Halkevine Ait Kitaplar Ciltleniyor. (1942, 3 Nisan). Fırat, s.1.
Halkevi Bahçesi. (1942, 23 Haziran). Fırat, s.1.
Halkevi Başkanlığı. (1939, 4 Ağustos). Fırat, s.1.
Halkevinde Bayanlara Kurs Açılıyor. (1941, 20 Nisan). Fırat, s.1.
Halkevlerinin Beşinci Yıl Dönümü. (1936, 25 Şubat). Fırat, s.1.
Halkevi Bütçesi. (1941, 8 Ağustos). Fırat, s.1.
Halkevi Cazı. (1935, 27 İkinciteşrin). Fırat, s.2.
Halkevi Çalışmaları. (1941, 29 Temmuz). Fırat, s.1.
Halkevlerinin Çalışmaları. (1937, 21 Şubat). Ulus, s.5.
Halkevi Çalışmaları. (1940, 12 Nisan). Fırat, s.1.
Halkevi Çalışmaları. (1940, 10 Eylül). Fırat, s.1.
Halkevi Çalışmaları. (1941, 11 Mart). Fırat, s.1.
Halkevimizin Çalışmalarından. (1941, 13 Mayıs). Fırat, s.1.
Halkevinde Çocuk Balosu. (1936, 27 Nisan). Fırat, s.1.
Halkevimizin Değerli Çalışmaları. (1938, 12 Ağustos). Fırat, s.1.
Halkevlerimiz de Durgunluk. (1949, 25 Temmuz). Fırat, s.1.
Halkevimizin Faaliyeti. (1941, 13 İkinciteşrin). Fırat, s.1-2.
Halkevi Folklor ve Tarihi Eserleri Araştırıyor. (1942, 14 Ağustos). Fırat, s.1.
Halkevinde, Foto-Resim Sergisi. (1938, 18 Birincikânun). Fırat, s.3.
Halkevi Gezileri. (1941, 15 Ağustos). Fırat, s.1.
Halkevi Gül Kupası. (1949, 30 Haziran). Fırat, s.1.
Halkevi Gül Kupası Atletizm Yarışlarında. (1949, 4 Temmuz). Fırat, s.1.
Halkevi Heyeti Avdet Etti. (1942, 21 Ağustos). Fırat, s.1.
Halkevinde Komite Seçimleri Başladı. (1940, 9 Şubat). Fırat, s.1-2.
Halkevi Konferansı. (1940, 22 İkinciteşrin). Fırat, s.1.
Halkevinin Konseri. (1935, 7 İlkânun). Fırat, s.2.
Halkevi Konferansları. (1939, 20 İkincikânun). Fırat, s.3.
Halkevinin Köy Gezileri. (1941, 27 Mayıs). Fırat, s.1.
Halkevi Köy Gezisi. (1941, 23 Eylül). Fırat, s.1.

Halkevinin Köy Gezileri. (1942, 2 Haziran). Fırat, s.1.
Halkevimizin Köy Gezileri. (1942, 14 Temmuz). Fırat, s.1.
Halkevimizin Köy Gezileri. (1942, 28 Temmuz). Fırat, s.1.
Halkevi Köy Gezileri. (1943, 1 Haziran). Fırat, s.1.
Halkevlerinin Kuruluşunun 18 inci Yıldönümü Kutlandı. (1950, 20 Şubat). Fırat, s.1.
Halkevi Kütüphanesi. (1940, 25 Haziran). Fırat, s.1.
Halkevi Kütüphanesi. (1939, 20 İkincikânun). Fırat, s.3.
Halkevi Kütüphanesinde Ne Kadar Kitap Var. (1939, 10 Şubat). Fırat, s.2.
Halkevinde Müzik Dersi. (1940, 14 Haziran). Fırat, s.1.
Halkevimizin Müze Kolu da Seçildi. (1936, 16 Mart). Fırat, s.1.
Halkevinin Önemli Çalışması. (1939, 25 Ağustos). Fırat, s.1-2.
Halkevimizin Önemli Kararları. (1941, 8 Temmuz). Fırat, s.1.
Halkevimizde Resim ve Fotoğraf Sergisi Açılacak. (1940, 3 Birincikânun). Fırat, s.1.
Halkevinin Salı Toplantısında. (1935, 17 İkincikânun). Fırat, s.1.
Halkevinin Salı Toplantısı. (1935, 31 İkincikânun). Fırat, s.1.
Halkevinde Salı Toplantısı. (1935, 7 Mart). Fırat, s.3.
Halkevinde Salı Toplantısı. (1936, 22 İkincikânun). Fırat, s.1.
Halkevi Tarafında Çıkarılacak Broşür. (1941, 9 Eylül). Fırat, s.1.
Halkevi Tarafından Tertip Edilen Güreşler. (1938, 24 Haziran). Fırat, s.1.
Halkevi Temsilleri. (1941, 15 Temmuz). Fırat, s.1.
Halkevi Temsilleri. (1942, 22 Birincikânun). Fırat, s.1.
Halkevi Temsil Kolunun Köy Gezisi. (1945, 19 Haziran). Fırat, s.3.
Halkevinde Toplanmalar. (1935, 20 İkincikânun). Ünal, s.1.
Halkevinde Toplantı. (1935, 7 Şubat). Fırat, s.3.
Halk Türküleri Konseri. (1949, 24 Ocak). Fırat, s.1.
Halkevinin Verdiği Temsil Alaka Uyandırdı. (1942, 4 Birincikânun). Fırat, s.1.
Halkevinde Yapılan Şiir Gecesi. (1949, 25 Ocak). Fırat, s.1-2.
Halkevinde Yarın Toplantı Var. (1935, 21 İkincikânun). Fırat, s.3.
Halkevimizin Yeni Kararları. (1940, 15 Mart). Fırat, s.1.
Halkevimizin Yeni Kararları. (1941, 8 Haziran). Fırat, s.1.
Halkevlerinin Yıl Dönümü. (1935, 23 Şubat). Zaman, s.7.
Halkevlerinin Yıl Dönümü. (1935, 25 Şubat). Fırat, s.1.
Halkevlerinin Yıl Dönümü. (1938, 25 Şubat). Fırat, s.1.
Hazır Bina, Güzel İş!. (1951, 11 Ağustos). Yeni Malatya, s.1.
Halkevlerinin 9 uncu Yıldönümü Dün Kutlandı. (1941, 24 Şubat). Vatan, s.5.

- Halkevimizin 942 Yılı Bütçesi. (1942, 7 Ağustos). Fırat, s.1.
- Hilmi Taner Cumartesi Gidiyor. (1935, 18 Şubat). Fırat, s.1.
- İnkılâp ve İstiklal Konuları Üzerinde Halkevinde İki Konferans Verildi. (1936, 19 Şubat). Fırat, s.1.
- Kanun Adamı Piyesi. (1938, 24 Haziran). Fırat, s.2.
- Kemal, M. (1982, 31 Ocak). Politika ve Ötesi. Cumhuriyet, s.8.
- Kış Geceleri Konferansları. (1936, 27 İkinciteşrin). Fırat, s.2.
- Konferans. (1937, 5 Şubat). Fırat, s.3.
- Konferans. (1937, 5 Mart). Fırat, s.3.
- Konferans. (1937, 9 Nisan). Fırat, s.1.
- Konferans. (1938, 7 İkincikânun). Fırat, s.3.
- Konferans. (1938, 23 İkincikânun). Fırat, s.2.
- Konferans Müsabakası. (1941, 18 Şubat). Fırat, s.1.
- Konferans. (1941, 28 Birinciteşrin). Fırat, s.1.
- Kör Piyesi. (1942, 13 Şubat). Fırat, s.1.
- Köy Gezisi. (1940, 24 Eylül). Fırat, s.1.
- Köycülük Davamız Karşısında Halkevlerinin Rolü. (1941, 16 Mayıs). Fırat, s.1.
- Kurs. (1938, 21 İkincikânun). Fırat, s.1.
- Malatya ve Elazığ Futbol Maçları. (1935, 14 Ağustos). Fırat, s.2.
- Malatya-Maraş Futbol Takımı. (1934, 6 Ağustos). Fırat, s.1.
- Malatyamız Modern Bir Halkevi Binasına Kavuşacak. (1939, 23 Haziran). Fırat, s.1.
- Malatya Halkevi Tarafından 4 Akşam Meccanen Sinema da Film Gösterilecektir. (1938, 25 Nisan). Ünal, s.1.
- Malatya Halkevi Kır Koşusu. (1940, 24 Birincikânun). Fırat, s.1.
- Mecmua İşi. (1935, 27 İkinciteşrin). Fırat, s.2.
- Montrö Zaferi. (1941, 22 Temmuz). Fırat, s.1.
- Namık Kemal Anıldı. (1943, 19 İkinciteşrin). Fırat, s.1.
- Okuma Odası ve Arkadaş Gecesi. (1935, 27 İkinciteşrin). Fırat, s.2.
- Okuma Öğrenen Mahkûmlar. (1935, 25 İlkânun). Fırat, s.3.
- Profesör Pitart. (1938, 8 Nisan). Fırat, s.1,4.
- Recep Bey'in Nutku. (1932, 20 Şubat). Hâkimiyet-i Milliye, s.6-7.
- Resim ve Fotoğraf Sergisi. (1939, 15 Birincikânun). Fırat, s.1.
- Resim ve Fotoğraf Sergisi. (1940, 20 Birincikânun). Fırat, s.1.
- Resim Sergisi. (1942, 13 İkincikânun). Fırat, s.1.
- Resim Sergisi Kapandı. (1942, 20 İkincikânun). Fırat, s.1.
- Resim Sergisi Açıldı. (1943, 12 İkincikânun). Fırat, s.1.

- Reşit Galip Bey'in Nutku. (1932, 20 Şubat). Hâkimiyet-i Milliye, s.20-21.
- Salı Toplantısında; İtalyan-Habeş Davası. (1936, 12 Şubat). Fırat, s.1.
- Salı Toplantısı, İşyarlar Gecesi. (1936, 12 Mart). Fırat, s.1.
- Salı Toplantısı, İşyarlar Gecesi. (1936, 26 Mart). Fırat, s.1.
- Spor, Malatya-Elâziz Maçları. (1935, 13 Ağustos). Ünal, s.1.
- Spor Hareketleri. (1935, 27 İkinciteşrin). Fırat, s.2.
- Spor. (1942, 3 İkinciteşrin). Fırat, s.1.
- Şairler Resmi Geçidi. (1949, 24 Ocak). Fırat, s.1.
- Şefik Özbay, Halkevimizde Güzel Bir Konferans Verdi. (1941, 10 Haziran). Fırat, s.1.
- Şehrimiz CHF ve Halkevi Başkanlığı. (1935, 24 Şubat). Ünal, s.1.
- Tasarruf Haftası. (1937, 17 Birincikânun). Fırat, s.1.
- Temsil Kolunda. (1935, 27 İkinciteşrin). Fırat, s.2.
- Yeni Halkevi Başkanı. (1939, 27 İkincikânun). Fırat, s.1.
- Yeni Halkevleri. (1941, 25 Şubat). Fırat, s.1.
- Zafer Bayramı. (1937, 3 Eylül). Fırat, s.1-2.
- Zehirli Gazlar. (1935, 31 İkincikânun). Fırat, s.3.
- 19 Mayıs Bayramı Nasıl Kutlandı. (1938, 27 Mayıs). Fırat, s.1.
- 30 Ağustos Günü Halkevinde Bir Konser Verilecek. (1941, 29 Ağustos). Fırat, s.1.
- 30 Ağustos Zafer Bayramı Hazırlıkları. (1942, 21 Ağustos). Fırat, s.1.

EKLER

EK 1. Resimler

EK 2. Resimler

EK 3. Resimler

EK 4. Resmi Yazışmalar

EK 5. Resimler

EK 6. Resimler

EK 7. Resimler

EK 8. Resimler

EK 9. Dergiler

EK 10. Dergiler

EK 11. Kitaplar

EK 12. Kitaplar

EK 13. Resmi Yazışmalar

EK 14. Resmi Yazışmalar

EK 15. Gazeteler

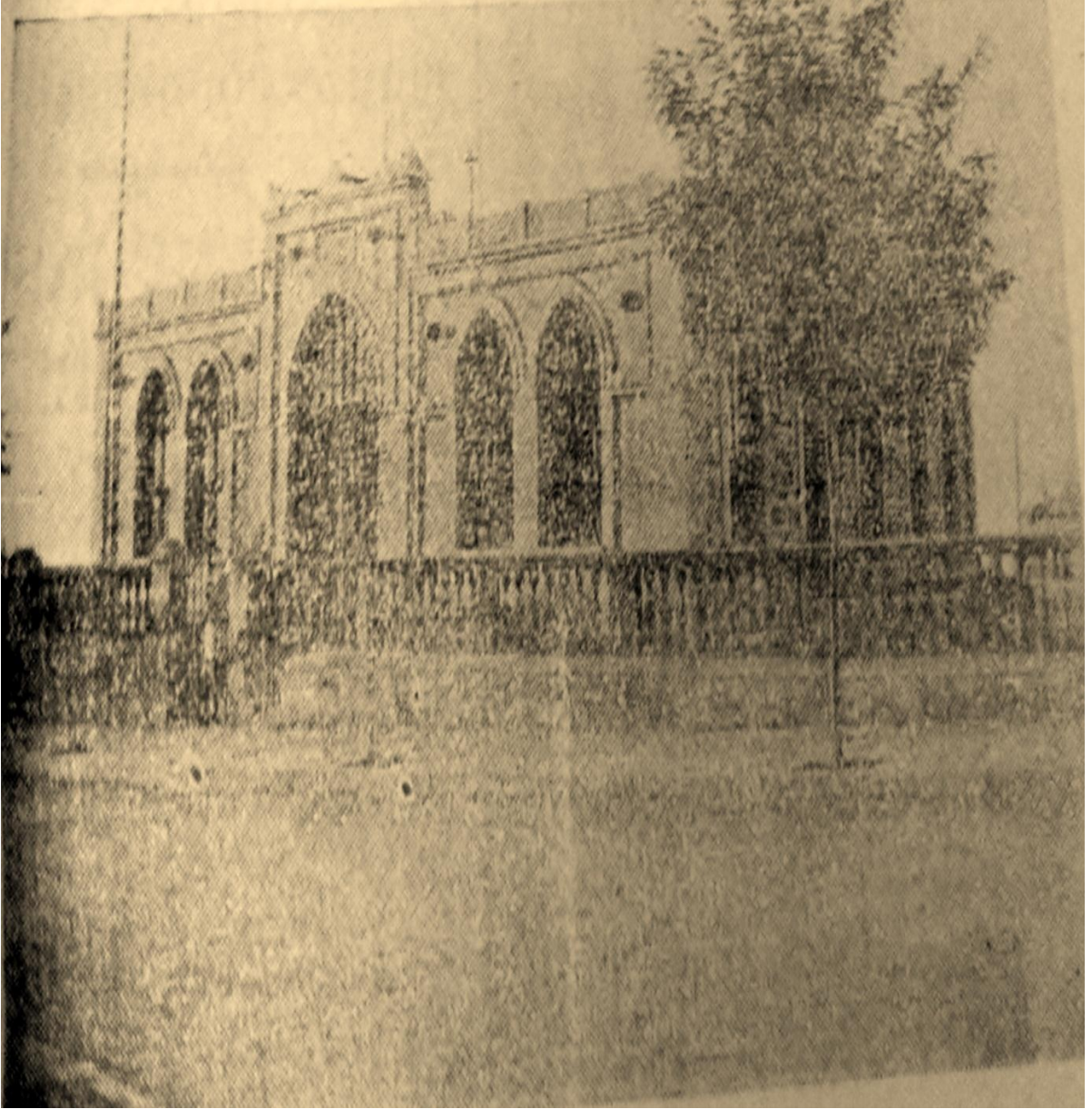
EK 16. Gazeteler

EK 17. Gazeteler

EK 18. Gazeteler

EK 19. Gazeteler

EK 1. Resimler

Resim 1. Malatya Halkevi.

EK 2. Resimler

Resim 2. Atatürk'ün 1937 yılında Malatya Halkevine Ziyareti.

EK 3. Resimler

Resim 3. Atatürk, Malatya Halkevine Girerken (1937).

EK 4. Resmi Yazışmalar

DEVLET İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
SİYASİ MÜDÜRLÜĞÜ

Malatya Halkevi (1935 Tarihindeki kayıtlara göre)

Kurulan Şubelerin Adları	Halkevine Kayıtlı Üyelerin Mesleklerine Göre Sayısı									
	Avukat	Doktor	Öğretmen	Tecimen	İşçi	Çiftçi	G. Sanatlar	Bayan	B a y	Yekûn
Dil, Tarih, Edebiyat...	1		13	19	7	4		3	41	44
Ar			8		23			4	27	31
Gösterit			24				1	11	14	25
Spor			6		22				28	28
Sosyal yardım	3	5	5	12	71	28		2	122	124
Halk dersaneleri ve kurslar										
Kitapçaray ve yayın		1	16	3	1	4		3	25	30
Köycüler		5	1	35	15	19			75	75
Müze ve sergi										
Genel yekûn	4	11	73	69	144	55	1	25	342	357

Komitenin Adı	Başkan				Üye		Üye		Üye	
Dil, Tarih, Edebiyat	Hamid Akbulut, Lise öğretmen				Hüsnü Eri, 2000 S. Sanatçı		Muhammed Akbulut, Lise öğret.			
Ar	Hüsnü Eri, 2000 S. Sanatçı				Sami Canay, Türk Sanatçı		Mehmet Akbulut, Lise öğretmen			
Gösterit	Beyazıt Güneş, öğret.				Halim Akbulut, Sanatçı		Fahriye, öğret.		Lutfi Sayman, öğret.	
Spor	Ahmet Fırat, Çiftçi				Muhammed Akbulut, Lise öğ.		Zahit Akbulut, öğret.		Rıza Örsay, öğret.	
Sosyal yardım	Nispet İnan, Sanatçı				Yahya Akbulut, Tecimen		Mehmet Akbulut, Çiftçi		Hamit Sarıgözü, Zeytinler	
Halk dersaneleri ve kurslar	Fahriye, okul öğret.				Mehmet Akbulut, Lise Öğ.		Mehmet Akbulut, Öğret.			
Kitapçaray ve yayın	Hamit Akbulut, öğ.				Hamit Akbulut, sanatçı		Hamit Akbulut, sanatçı			
Köycüler										
Müze ve Sergi										

[1] Başkan ve Üyelerin adları, soy adları ve meslekleri yazılacaktır.

Malatya Halkevi Başkanı
İ. Güneş

Resmi Yazışma 1. Malatya Halkevi Tarafından 1935 Yılında CHP Genel Sekterliğine Gönderilen Yazıda, Şubelere Kayıtlı Üyeler.

Malatya Halkevi (- 2 - 937 Tarihindeki kayıtlara göre)

Kurulan Şubelerin Adları	Halkevine Kayıtlı Üyelerin Mesleklerine Göre Sayısı									
	Avukat	Doktor	Öğretmen	Tecimen	İşçi	Çiftçi	G. Sanatlar	Bayan	B a y	Yekûn
Dil, Tarih, Edebiyat...	1		12	9	5	9	-	9	22	26
Ar			5	2	10	6	14	2	30	37
Gösterit			10	-	8	2	8	5	23	28
Spor			13	5	23	15	-	-	51	56
Sosyal yardım	9	6	3	26	16	17	-	3	69	72
Halk dersaneleri ve kurslar		1	5	-	2	3	2	-	13	13
Kitapçaray ve yayın	1	1	9	-	2	2	1	9	2	11
Köycüler	2	2	2	14	8	42	3	13	60	73
Müze ve sergi			2	-	6	2	2	-	13	13
Genel yekûn	8	10	56	51	80	99	30	36	293	329

Komitenin Adı	Başkan				Üye		Üye		Üye	
Dil, Tarih, Edebiyat	Hüsnü Eri: T. H. K. sağış				Hüsnü Tulum: avukat		Sarı, L. T. T. öğ.			
Ar	Ahmet gençay: Makinist				İsmail Kaşıkçı: işyeri		Mehmet Tuncel: işyeri			
Gösterit	Nadire Çiğdem Kurt				Fahriye duman: öğret.		Lutfi sayman: eczacı			
Spor	Zahit Akbulut: öğret.				Ahmet Fırat: çiftçi		Mehmet Akbulut: işyeri			
Sosyal yardım	Mustafa Karaköylü: çiftçi				Türhan Temel: Bol başlı		Süleyman Kışıl: Tecimen			
Halk dersaneleri ve kurslar	Rıza Örsay: bir yer direkt.				Mehmet Akbulut: Lise öğret.		Mehmet Akbulut: D.Ö.			
Kitapçaray ve yayın	Mehmet Akbulut: Lise öğret.				İsmail Kaşıkçı: emniyet		Fahriye: Bol başlı			
Köycüler	Sali Vardar: z. s. direkt.				Cafar Öcalcı: D.Ö.		Hamit Akbulut: işyeri			
Müze ve Sergi	İsmail Kaşıkçı: B. öğret.				Süleyman Akbulut: işyeri		Rıza Örsay: çiftçi			

[1] Başkan ve Üyelerin adları, soy adları ve meslekleri yazılacaktır.

Malatya Halkevi Başkanı
İ. Güneş

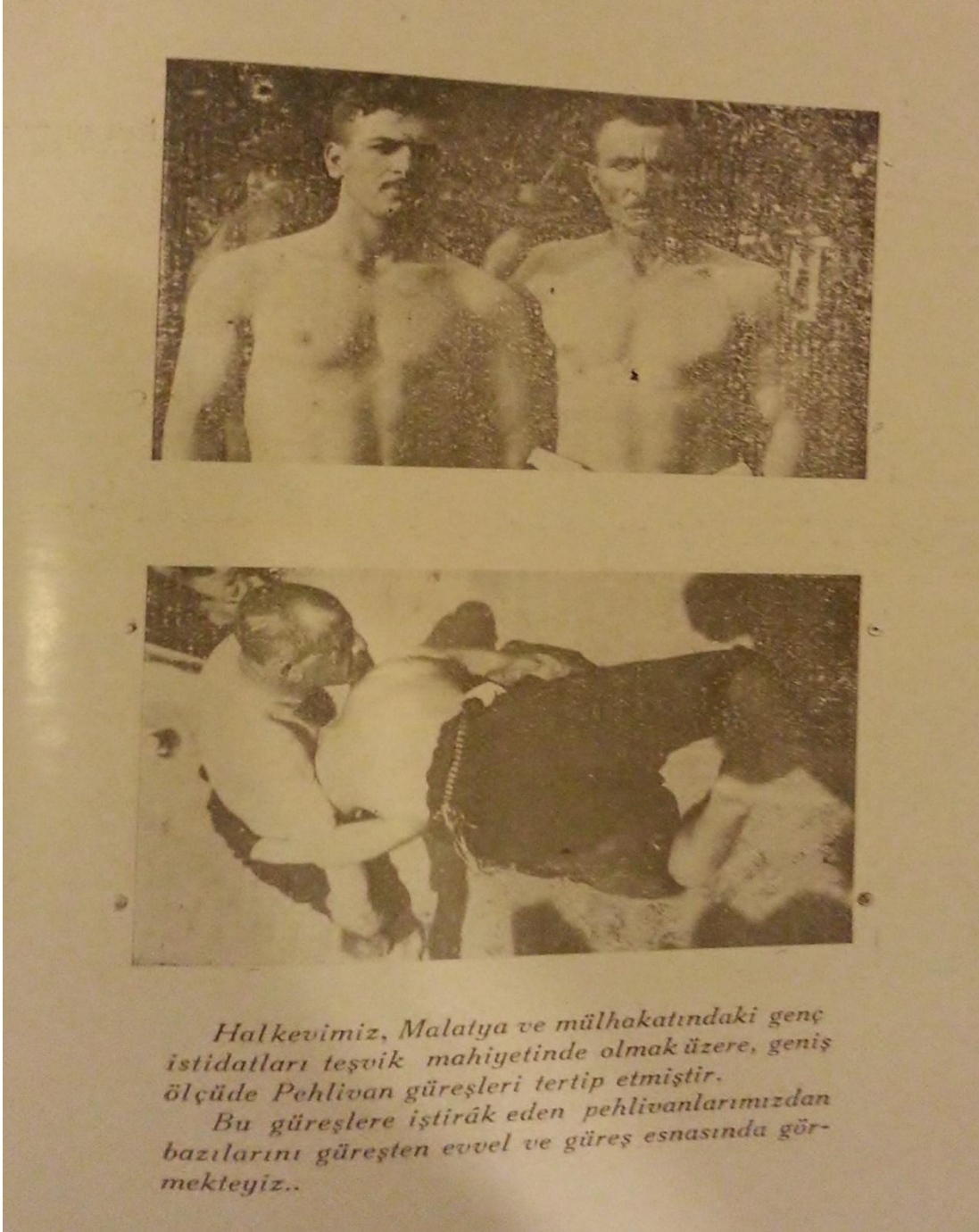
Resmi Yazışma 2. Malatya Halkevi Tarafından 1937 Yılında CHP Genel Sekterliğine Gönderilen Yazıda, Şubelere Kayıtlı Üyeler.

EK 5. Resimler

Resim 4. Malatya Halkevinin Okuma Salonu.

EK 6. Resimler

Resim 5. Malatya Halkevi, Spor Şubesinin Çalışmalarından Biri Olan Güreş Müsabakası.

EK 7. Resimler

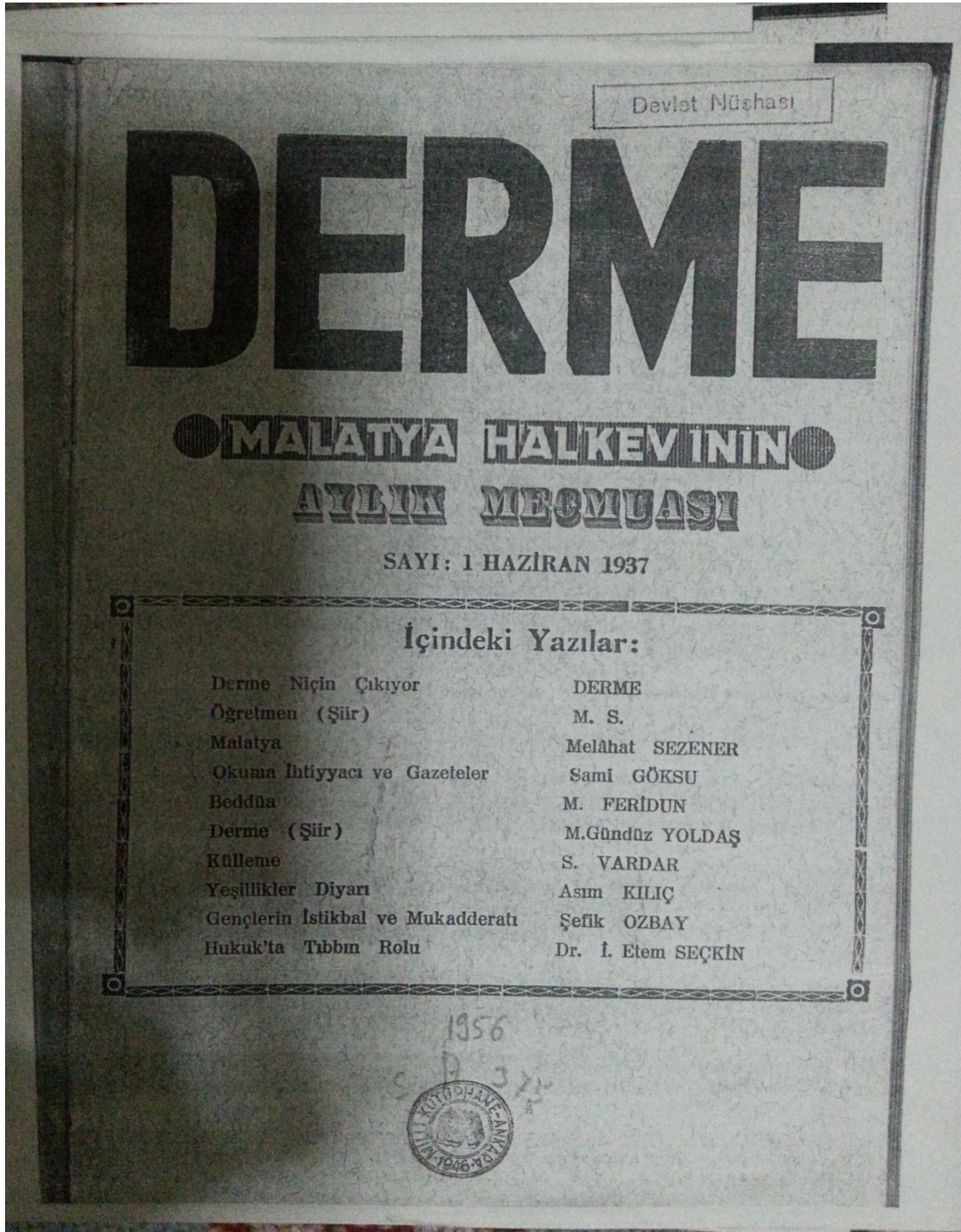

Resim 6. Malatya Halkevi Temsil Şubesi.

EK 8. Resimler

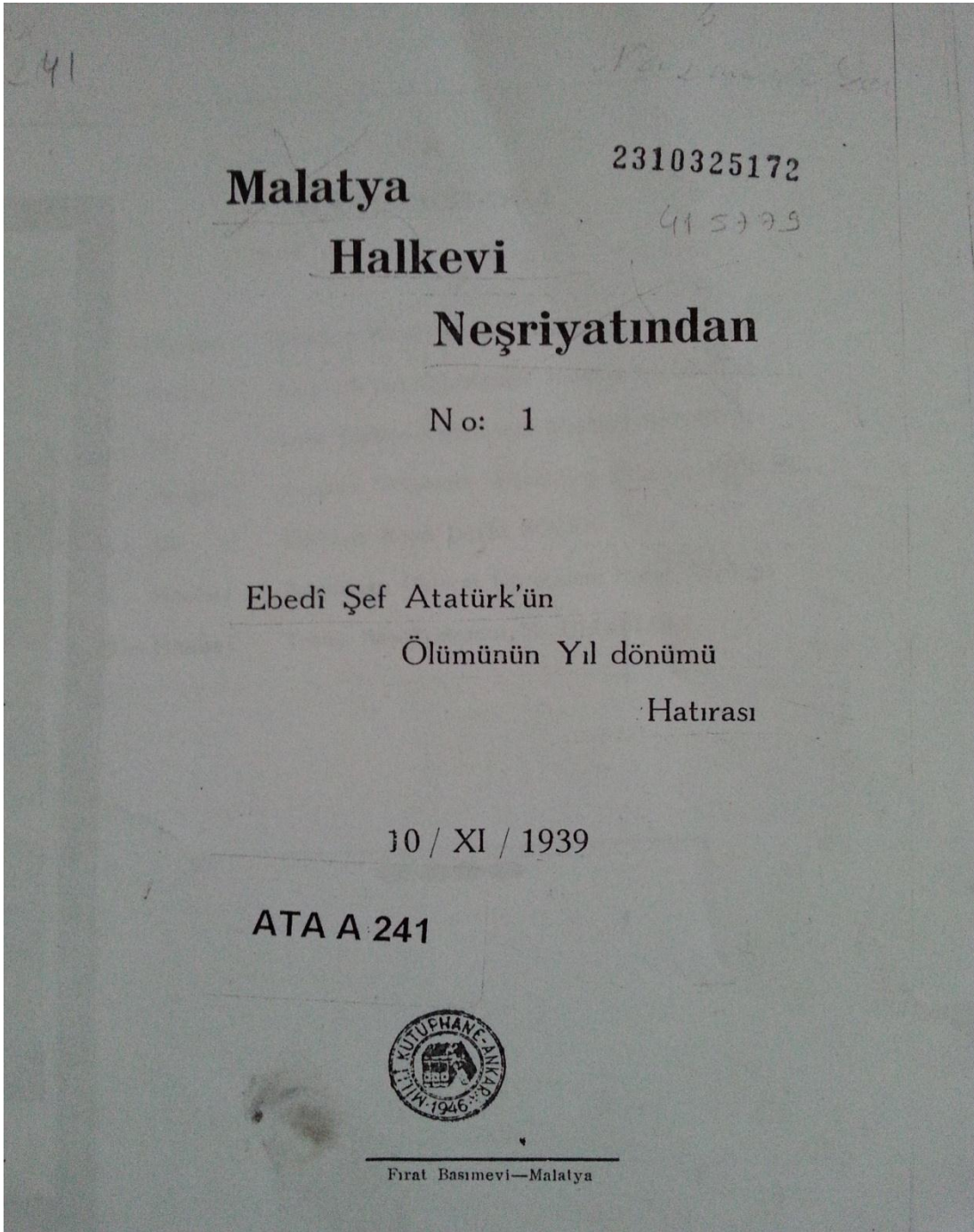
Resim 7. Malatya Halkevi Köçüclük Şubesinin Köy Ziyareti.

Dergi 1. Malatya Halkevi Neşriyatı Olan Derme Dergisinin İlk Sayısı.

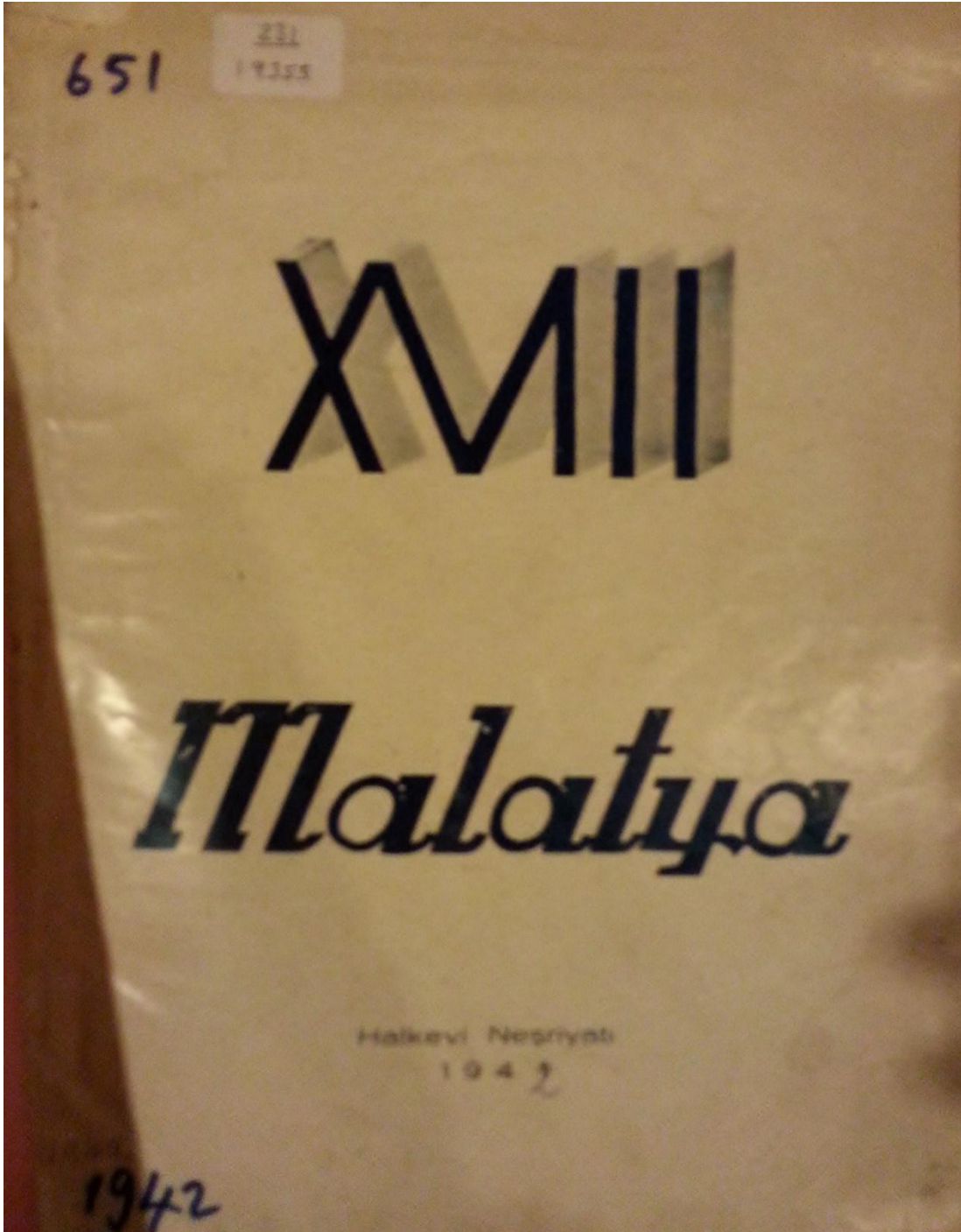

Dergi 2. Malatya Halkevi Neşriyatı Olan Derme Dergisinin Tespit Edilen Son Sayısı.

Kitap 1. Malatya Halkevinin Bir Diğer Yayını Ebedi Şef Atatürk'ün Ölümünün Yıl Dönümü Hatırası.

EK 12. Kitaplar

Kitap 2. Malatya Halkevi Neşriyatı XVIII Malatya.

EK 14. Resmi Yazışmalar

G. H. P.
Malatya Halkevi
Yönetim Kurulu Başkanlığı
Sayı: 53

24-II-939

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET

C.H.P.Genel Sekreterliği yüce katına

2-10-939 tarih ve I-I545 sayılı genelgeye karşılıktır .
Malatya Halkevi reisi Şevki Sözen in 5x6 ebadında üç kına fotoğrafı ilişik olarak sunulmuştur .

- 1: Şevki Sözen
- 2: Manastır
- 3: 1883
- 4: Harbiye mektebinden mezun (yüksek)
- 5: Eski kanuna göre emekli subay
- 6: Altı ay evveline kadar gazetecilikle iştiğal ederdi.şimdilik esaslı bir meşğalesi yoktur . Halkevi ve yirmi seneden beri içinde bulunduğru parti işleriyle meşğul olur .

Malatya :Halkevi reisi
Şevki Sözen
Şevki Sözen

B. R
28-XI-939
H. S.

Doğaymca
Ş

50

Fon No: 490 1 0 0 - Kutu No: 944 - Dosya No: 861 - Sıra No: 1

Resmi Yazışma 5. Malatya Halkevi Başkanı Şevki Sözen'in CHP Genel Sekreterliğine Gönderdiği Sicili Sureti.

Hava kurumu-
na yardım, bir
yurt borcudur.

FIRAT

25
ŞUBAT
Çarşamba
1936

YIL 4 SAYI 311
MALATYVA
SAYISI 5 KURUŞ

Halkevlerinin beşinci yıl dönümü

Pazar günü büyük törenle kutlandı

Halkevlerinin açılış dönümünü pazar günü şehrimiz Halkevinde de büyük bir tezaür içinde törenle kutlandı.

Evin her tarafı bayrak ve parti bayrağı ile bezetlenen salonun muhtelif köşelerine bu günü ilgilendirecek tablo ve yazılar asılmıştı.

Henüz saat üç olandan Halkevinin bütün ohaları ve büyük salonu ağıza ağıza dolmuş örenin başlaması büyük bir sabırsızlık içinde bekleniyordu.

Başta İlhamımız Etem Akıncı, saygı ve parti başkanı Osman Tamer olduğu halde bütün daire başkanları, işyeri, öğretmen ve öğrenci ve yüzlerce halkın iştirak ettiği büyük törene program mucibince saat üçte istilâk marşı ile başlandı.

Marştan sonra lise okulu felsefe öğretmenlerinden bay Şekir Özbay hitabet yerine geçerek Halkevinin açılış tarihinin yıl dönümü mühaseretile Evlerin doğuş önemi hakkında uzun bir konferans verdi. Bay öğretmen mesli sözleriyle Evlerin medeni, içtimai bütünden ödevlerinin önemini bir çok örneklerle sayarak bu arada şehrimiz

Halkevinin faaliyetinden bahseden kısımlarına girişti.

Ev birliğini teşkil eden dokuz kol - tarih, edebiyat, gösterit, yayım, dil, muzik, içtimai imkânlar, spor - üzerinde durarak bu kolların bir yıl içinde gördükleri işlerini, tek anlattı.

Bay Şefik bu uzun ve canlı konferansını - Özet olarak - evimizin içten kollarından daha büyük başarılar beklediğini tatlı ve samimi bir dille tekrar ettikten sonra yerini küçük Leylâya terketti.

Küçük Leylâ şirin dili ile Türküm, büyüğüm! şiirini özenli bir inşadla okudu. Küçük Leylâ öğretmen bay Şefik'in kızı idi.

Minicinin okuyuşu herkesi büyük bir tesir yaptı.

Bundan sonra lise öğrencilerinden bay Gündüz «Atatürk» e şiirini bir hecanla söyledi ve bu şiir dinleyicilerde derin bir his bırakarak sürekli alkışlarla alkışlandı.

Bunun ardından bir çok şiirler dinlendi. Bir çok rondolar seyretildikden sonra tören sona erdi.

Saat beşte sona eren bu kutsal günün toplantısında bulunanlar ulusun derin ve canlı bir fikir kaynağı olan Halkevle-

İera Vekilleri Heyetinde

Ankara 25 (A.A.) İera vekilleri heyeti dün Başbakan İsmet İnönü'nün başkanlığında toplanmış müddetli işler üzerinde görüşmeler yapmış ve bu işlere alt kararlar vermişir.

İtalyan - Habes Durumu

Ankara 25 (A.A.) Londra'dan bildirildiğine göre İtalya Habes barışını sürdürmek için derdestler yeni salkı projesi teklif edilmiştir. Bu proje ile dışından yay Hıbeşiyada İngilizceye Fransızca ve İtalyanca nüfus belgeleri bahşeden 1906 tarihli ve üç taraflı anlaşma hükümlerini müddetler emelyelinin icralarına teklif etmiştir. Ancak bu proje strimdeki görüşmeler resmî mahiyette değildir.

Kurban derilerini MAYI KURUMUNA VERMEK BÜYÜK ÖDEVDIR

YURTDASLAR!

Kurban bayramında keşerçin kurban derilerini veya kurban bedelini hava kurumuna vermekte bir vatan ödevini yapmış olursunuz!..

rimin beşinci yıla giriş karşısında duydukları sevinçle beraber topluluğun sarsılmaz ve aşınmaz varlığının güvenli inamı ile dolgun evden dağılırlar.

Soy adı almamış olanlar

2525 Sayılı soyadı kanunu ve 2 1759 sayılı karnamaye bağlı nizamname ile bu işi talimatname mucibince herkesin ve her ailenin birer soyadı alıp 2 Temmuz 1936 tarihine kadar nüfus kâğıtlarına tesell ettirmeleri Dahiliye vekâletinden Vâkîyelerine tainin edilmiştir.

Vaktin işliğine binen şimdiki kadar soyadı alıp tesell ettirmemiş olan halkın kanunî had olan Temmuz 25 tarihine kadar her halde soyadını tesell ettirmeleri kendi menfaatleri itibarında bulunduğunu söylemişe hâcî olmaları gerekir.

RONTKEN GÖZLÜ ADAM

Göz kapakları zamkla yapışık ve sargılarla örtülü olduğu halde gazete okuyor, resim yapıyor

Birkaç gün önce Londra'da çok tahat bir teerrüpe yapılmıştır. Doktorlardan, İm adamlarından ve gazetelerden müteşkil bir heyet karışında yapılan teerrübenin habarını, bunların teşkilî hayrete düşmüşlerdir.

Teerrübenin zabıranını Teodor Kolpanın da bir adamdır. Londra'nın meşhûr karışında gözü 28 yaşındadır. Bu adam, bir sandalyanın üzerine oturmuş, gözleri arkası ile bağlanmış, daha sonra eline bir gazete tutmuş ve gözün bağlı bir adamın gazeteyi okuyor okumuyor.

İçtimada İngilizce'nin en belli başlı ruhhat mütehassıslarından profesör Frenç Harris, en tamamen ten adamlarından profesör Low rubî teklifler müddetli rebi Dr. Yundus Zetar ve bunlara beraber çalışmış mütehassıslar bulunmuşlardır. Teerrüpe sonu ile yapılmıştır.

Revel Kolpan gözleri yumurtalık ve yaralarda bulunan, zamkli her ile işini yapmaktadır. Daha sonra ce'malain s'itinden ve gözünün üzerinden sargılar çekilmiştir. Heyet bütün sargıları mayyene etmiş, bunlar ondan sonra kullandılar. Kolpan sandalyasının üzerinde 15 dakika sessiz oturduktan sonra, daha sonra bu işi olduğunu söylemiş ve eline eski tarihî bir gazete tutmuşdur. Bir saatye kadar sessiz oturduktan Kolpan evvelki sayfa halkarak okudu. Okuyuşu, gazeteyle bakmış ve evvelki Tom Parkarın isimli ve resmini görüyorum. Bu adam iki kolunu açmış konuşuyor. Futbolcuları demiyor.

Adamın dediği doğru okumaktır.

Daha sonra bir resim seçilip ve Kolpan eline verilmiştir. Resimde kâğıda bir gök tütan bir hasta bakıcı vardır. Kolpan bunu da doğrudan tarif etmiştir. Bütün teerrüpe amansu da profesörler, Kolpan gözleri ne dikkat emekle inşag olmuştur.

Koca bir istatistasyon sonra Kolpan gazeteyi tekrar okuması ve gösterdiği bir yer evvelki yazmış yazmış, sonra süratle okumuştur. Ancak bazı kâğıtlarla teerrüpe etmişdir. Bunun üzerine sargıların çekilmesini istemiştir. Bunun üzerine sargıların çekilmesini istemiştir. Bunun üzerine sargıların çekilmesini istemiştir.

Bunun müddetinde, Zakar, bütün bir teerrüpe yapılmıştır. Profesör Low bir kenara çekilerek bir ağaç resmî çizmiştir. Çizilen kâğıt, Mister Kolpan verilmiş ve bir de kâğıtın kalını oratılmıştır.

Kolpan kâğıtın kalını ile çizilen bütün kâğıtları takibetmiştir. Bunun üzerine profesör Low, Kolpan gözlerini daha başka bir tarafa bağlamışa kâğıtı vermiştir. Başlar çekilmiş, gözlerin üzerine kalınca bezler ve plastik parçaları konmuş, sonra sargıların üzerine sürülmüştür. Fakat Kolpan gözünü açarak söyleyerek gözünün tamamiyen kapatılmış olduğunu söylemişdir. Bu arada gözlerinin birinin içine bir miktar zakkı koymuş, bu yüzden ağ gözün daha bir arıyaya uğramıştır. Doktorlar gözün mayyene ederek tedavi etmeden fazla teerrüpe girişimlerini doğru olmayacağını söylemişlerdir.

Hâlis teerrübenin çok müddetli neticeler verdiği sanılmıyette kabul olmuştur. Fakat İsm adamının hiç biri de bu hâdiseyi izah edememiş, nihayet ikinci bir teerrübenin yapılması kararlaştırılmıştır.

Yapılan teerrüpe Mister Kolpan adeta şair gibi gözleri olduğuna, bu gözlerin sargılara rağmen her şeyi farkettiğini göstermektedir. İlim adamları ancak ikinci teerrübenin sonuna işin iç yüzünü anlamak için uğraşmaktir. Fakat onun yanında da fazla edebilmekleri gözüyle görülmektedir.

Sene : 1 Sayısı Her yerde [60 Paradır] Pazar 24 Şubat 1935 Sayı : 36

İDAREBANESİ
Afiyon Han
Hapishane Karşısı
Tel: 6611 Gazetesi
Malatya

ÜN AL

ABONE FIATI
Yıllık 100 kuruş
200 Üç aylık 100
kurustur.
Faleh'eye aylık
Abone yazdır

Gündelik, Cumhuriyete, Siyasi, Havadis Ve Halk Gazetesi

ŞEHİR HABERLERİ

VALİMİZEYİLEŞDİ

İki günden beri mevsim hastalığından rahatsız bulunan Valimiz Bay Etem Almacı dün iyileşerek malakına gelmiş ve çalışmaya başlamıştır.

Değerli Valimize sağlık şumar geçmiş olsun deriz.

HALKEVİNİN YIL DÖNÜMÜ

Dün saat 15 de Halkevinin açılışını için cü yıldönümü çok kalabalık bir halk küllüsinin iştirakle kutlanmıştır.

Kutlulanma merasimine bütün davair memurları ile Mekteb talebeleri iştirak etmişlerdir.

Mektebiler tarafından söylenen İstiklal Marsile merasime başlandı Marş ayakda dinlendi Gazi İlk mektebi muallimlerinden Bay Pertevin çok özlü ve heyecan dolu konferans alışı arasında sona erdi.

Lise talebelerinden Adil ile ilk mekteb talebelerinden mini bayanın şifreli alkışları arasında bitti bundan sonra halkevi konser heyeti tarafından onuncu yıl marş ile çok zengin parçalar çaldı ve bu suretle kutlulanma merasimi bitirildi.

YENİ SAYLAVIMIZ DÜN GİTTİ

Vilâyetimiz sayılayışına seçilen C.H.F. ve halkevi başkanı B. Osman Taner yakında toplanacak kurultaya iştirak etmek üzere dünkü trenle Ankara'ya gitmiştir.

Genç ve değerli Sayılayımız istasyonunda bütün davair kucası memurları ve çok kalabalık bir halk küllüsinin sevec dostları tarafından uğurlanmıştır.

MİLLET MEKTEBLERİNE HARARETLİ AKIN VAR

Halhamızın günden güne okuma yazmaya artan hevesle Maarifin bu yolda gösterdiği alaka hakikatan takdir layık ve göküs kabartacak kadar büyüktür.

Bu yıl merkezde ve civar kollar Millet mekteplerine devam edenlerin sayısı 3000 den fazladır. okuyanların 2300 ü erkek ve 800 den fazlası kadındır.

Doksan dört «A» ve altı «B» Derşhanesi açılmıştır.

Kadın ve erkek muallimlerimiz bu işi ücretsiz üzerlerine almış ve ilerleyişinde canla başlayan büyük bir çalışmayı yüklenmiş bulunuyorlar.

ANKARA HALKEVİNDE KUTLULAMA

Ankara 22 (A. A.) Halkevi kurulumunun üçüncü yıl dönümü bu gün Ankara Halkevinde Baş bakan General İsmet İnönü ile Bakanlar, Cumhuriyet halk firkası genel kâtibî Recep Peker ve birçok Sayılaylar, Bakanlıklar ile gelenleri ve her sınıf halkın iştirak ettiği büyük merasime kutlanmıştır.

Merasime İstiklal Marsile başlanmıştır. Müsiki, Muallim okulu talebelerinin okudukları bu milli Marşdan sonra Başkan G. İsmet İnönünün söylediği söylevsüreklili ve devamlı alkışlarla karşılanmıştır.

Baş bakanın söyleviden sonra Halkevi başkanı ve denizli sayılayı Necib Ali bir söylev söylemiş ve bu söyleviden sonra güzel Müsiki parçaları dinlenmiş ve Gütenin fîreni piyesinden bir perde temsil edilmiştir.

Gerek müsiki parçalarını gerek piyesi temsil eden gençler Halkın şiddetli alkışlarını kazanmışlardır.

Şehrimiz C.H.F. ve Halkevi Başkanlığı

C. H. Fırkası Başkanı Bay Osman Hilmi Tanerin Sayılayışa seçimi ve dün şehrimizden ayrılışı dolayısı ile açık kalan C. H. Fırkası Reis vekilligine C. H. F. Vilâyet idare heyeti azasından ve Malatyaamızın emekdar muharrirlerinden Gazeteci Bay

Şevki Sözen arkadaşımız getirilmiştir. Çok yerinde bir işbelle seçilen değerli arkadaşımız aynı zamanda Halkevi Reis vekilliginde yüklenmiş bulunmaktadır. Arkadaşımızı candan kutlular ve muvaffakiyetler dileriz.

Gazete 3. Malatya'da Çıkarılan Bir Diğer Gazete Ünal.

Gazete 4. Malatya Halkevi'nin Çalışmasının Ünal Gazetesinde Yer Alması.

11 AGUSTOS 1951
Cumartesi
Yıl: 3
SAYI: 521
5 KURUŞ

YENİ MALATYA

TARAFINDA GÜNLÜK SİYASİ GAZETE

SAHİBİ
M. KEMAL BAYAZ
YAZI İŞLERİNİ YÖNETEN
İDARE KOEN
NEVZAT HULUM
GÜVEN MATBAASI
Kale Caddesi No: 77
Telefon No: 185

C. H. P. Bir ay içinde milletin mallarını geri verecek

3 muhalif oya karşı 362 oyla partilerin haksız iktisaplarının millete geri iadesine dair olan kanun kabul edildi

Eski C. H. P. milletvekili Feridun Fikri Düşünsel'in konuşması büyük bir önemle arz ediyordu

Hazır bina, güzel iş !

KAN AL

Şehrimiz C. H. P. İl Başkanlığı ve Halkevinin işgalindeki binanın tahhise edildiğini görenlerin zihinlerinde bir takım istifhalar dolmakta, bina ne için kullanılacak denilmektedir.

Mesken bührünün şiddetle hüküm sürdüğü Malatya'mızda eski C. H. P. binasının bir ev olarak kullanılacağına aklı getiremiyoruz.

Devlet dairelerinin de hükümet konağında az çok toplandığına göre, mecliste geçen müzakerelerden kuvvet ve cesaret olarak bir çok yerlerdeki okul binalarının parti binası olarak kullanılmasını, düşünerek evvelce işlenmiş bir günahın kefareti olarak adı geçen binanın Milli Eğitim emrine verilmesini, 800-1000 mevcutlu olan Gazi İlkokulunun yanına yeni bir

okulun açılmasını temenni ediyoruz.

Çünkü Gazi Okulu bugün için artık talebe kesafeti dolayısıyla işleyemez, çalışamaz bir hale gelmiştir.

Emsal-i-kesiresi ile mektepten parti binası olanlar yanında birde parti binasının mektep olduğunu görelim.

İyi, kötü bir bahçesi olan, salonları sınıf yapmağa elverişli bulunan binanın yıllarca halkı, halka hizmet yeri gibi gösterilmesi de bu suretle tahakkuk eder, yarının büyükleri olacak yavrularımıza da bu suretle demokratik bir ders vermiş oluruz. kanaatindeyiz.

Vâilîk ve Millî Eğitim barette geçmesini bekliyoruz. Bizce bina hazır, yapılacak iş güzeldir.

İsterseniz bu okulun adını da verebiliriz. Kernek veya Dernek okul.

dan bahisle Meclis huzuruna bazı hakikatleri sereceğini ilâve etti. Kanunun mühim bir Anayasa ihlâli mahiyetinde olmadığını, fakat mazide Anayasanın bir çok zamanlarda

daha vahim şekilde ihlâl edilmiş olduğunu bazı misallerle anlattı.

Bu konuşmalardan sonra kanun teklifi oya konuldu ve mevcut 365 milletvekilinden 362 sinin

beyaz oy verdiği görüldü. Başsınız. İnan üç milletvekili kanun aleyhine oy vermişlerdi. Bu suretle kanun teklifi, uzun alkışlarla kabul edilmiş oldu.

Belediye Başkanının basın toplantısı

Yeni Başkan gazetecilerin sordukları suallere samimi cevaplar verdi

22 Temmuz Belediye seçimlerinden sonra kendisini tebrik eden gazetecilere ilerde bir basın toplantısı yapacağını vadeden yeni Belediye Başkanı Sayın Nüvit Yetkin dün mahalli gazetelere mensup arkadaşlarla uzun ve samimi bir konuşma yaptı. Şehrin başta gelen dertlerinden biri olan elektrik meselesine temas ederek söze başlayan başkan bu mevzu üzerinde ez cümle sunuları söyledi:

"Belediyemiz için büyük bir eser sayılan yeni elektrik inşaatının mukavelede muayyen olan gün içinde yani Cumhuriyet bayramından önce işletmeye açılacağını ümit ediyoruz. Bu iş için 1 milyon 200 bin liradan 700 bin lirası ödenmiş bulunuyor.

geriye kalan 500 bin liranın ise milli bankalardan istikraz yoluyla ödenmesi ke sineğmiş gibidir bunun içinde önümüzdeki hafta şehir meclisini olağanüstü bir toplantıya çağırıp bu iş için bir karar almak mecburiyetindeyiz. Ayrıca bu toplantıda bir çok değişikliklere uğradığı için tatbik imkânını kaybeden şehir imar planının yeniden tetkiki ve Belediyenin 5 yıl zarfında imar mevzuunda yapacağı işlerin sırasını ve sahasını gösterecek 5 yıllık yeni bir imar planının tanzimini isteyeceğiz. Bugün bu programın yapılmış olması yüzünden vatandaşlar kendi mülklerinde tadil ve tamirat yapamamaktadırlar."

Başkan bundan sonra şehrin su sıkıntısına lemasla sunuları söylemiştir. Devamı sayfa 2 de

Millî Eğitim de tayin ve nakiller

İlimiz Erkek Sanat Enstitüsü matematik öğretmeni Özeyir Karakaya yeni açılacak olan Akçadağ ortaokul müdürü ve matematik öğretmenliğine, Lise Türkçe öğretmenlerinden Tefik Nalçacı Konyanın Kadınhan İleri ortaokul müdürü ve Türkçe öğretmenliğine terfian atanmışlardır.

Erkek Sanat Enstitüsü Demir işleri Atölyesi meslek öğretmenlerinden Mus tafa Bandırma Sanat Enstitüsü meslek öğretmenliğine nakledilmiştir.

Öğretmenlerimiz e yeni görevlerinde başarılar dileriz.

Yeni Adıyaman gazetesinin 26.7.951 tarih ve 85 sayılı nüshasında çıkan bir yazısı üzerine D. P. Adıyaman İlçe Kurulunun üyelerinden ve belediye üyesi Hasan Toprak'ın cevabını aşağıda sütunlarımızımıza alarak okurlarımıza sunuyoruz.

Yazının hemen başlarını görenler göze adıyla sinece. gizenen bu şahsın bir takım kötü duygulara kapıldığını anlamakta güçlük çekmez, insanlardaki ideali ve şahsi benliği bile imar edecek kadar kör

Devamı S. 2 de

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı, Soyadı: Gökhan Gülbeyaz

Doğum Yeri ve Yılı: Yazıhan/1988

Yabancı Dili: İngilizce

E Posta: gulbeyaz.gokhan@hotmail.com

Eğitim Durumu

Lisans: Ahi Evran Üniversitesi, Fen- Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü

Yüksek Lisans: AEÜ, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı

Yayınlar: Özüçetin, Y. ve Gülbeyaz, G. (2012). TBMM IV. Dönem Müzakereleri Temelinde Tâbi Tutulduğu Mütalâa ve Değerlendirmeleriyle Kadın (1931-1934). Nilsun Sarıyer (ed.), *II. Uluslar arası Ahilik Sempozyumu Bildiri Kitabı* içinde (248-260). Kayseri:Candan.